DZIAŁALNOŚĆ
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ
W 2014 ROKU

POLSKA KOMISJA AKREDYTACYJNA

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ W 2014 ROKU

Warszawa 2015

Opracowanie koncepcji i redakcja publikacji
Barbara Wojciechowska

Projekt okładki
Barbara Kuropiejska-Przybyszewska

Skład i łamanie
OFI, Warszawa

© Copyright by Polska Komisja Akredytacyjna, Warszawa 2015

ISBN 978-83-7545-

Na zlecenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR
www.aspra.pl

Spis treści

Wstęp *(Autor: dr hab. Marek Rocki)*. 7

Rozdział I. Szkolnictwo wyższe w Polsce
1. Struktura systemu szkolnictwa wyższego *(Autor: mgr Małgorzata Piechowicz)*. 9
2. Nowelizacja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych *(Autor: mgr Małgorzata Piechowicz)*. 21

Rozdział II. Podstawowe informacje o Polskiej Komisji Akredytacyjnej i Biurze PKA
1. Skład i organizacja pracy Komisji *(Autor: mgr Wioletta Marszelewska)* 27
2. Biuro Komisji *(Autor: mgr Wioletta Marszelewska)* 31
3. Wewnętrzny System Zarządzania Jakością PKA *(Autor: mgr Izabela Kwiatkowska-Sujka)*. 33

Rozdział III. Działalność Zespołów działających w ramach obszarów kształcenia oraz Zespołu odwoławczego
1. Zespół działający w ramach obszaru nauk humanistycznych *(Autorzy: prof. dr hab. Wojciech Bałus, mgr Małgorzata Piechowicz)*. . . 37
2. Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych *(Autorzy: prof. dr hab. Danuta Strahl, mgr Hanna Chrobak-M arszał)*. 53
3. Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk społecznych *(Autorzy: dr hab. Krzysztof Szewior, mgr inż. Katarzyna Nowak, Artur Gawryszewski)* 86
4. Zespół działający w ramach obszaru nauk ścisłych *(Autorzy: prof. dr hab. Krzysztof Diks, mgr Edyta Lasota-Bełżek)*. 116
5. Zespół działający w ramach obszarów nauk przyrodniczych oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych *(Autorzy: prof. dr hab. Michał Kozakiewicz, mgr Agnieszka Socha-Woźniak)*. . . . 131
6. Zespół działający w ramach obszaru nauk technicznych *(Autorzy: prof. dr hab. inż. Marian Chudy, mgr Agnieszka Zagórska)*. . 150
7. Zespół działający w ramach obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej *(Autorzy: Bożena Czarkowska-Pączek, mgr Jakub Kozieł)* 175
8. Zespół działający w ramach obszaru sztuki *(Autorzy: prof. Joachim Pichura, mgr inż. Bożena Wasilewska)* 193
9. Zespół odwoławczy *(Autorzy: dr hab. Andrzej Korybski, mgr Edyta Lasota-Bełżek)* 222

Rozdział IV. Analiza wyników prac Komisji w 2014 r.
1. Podsumowanie wyników prac Komisji *(Autorzy: mgr Karolina Martyniak, mgr Małgorzata Piechowicz)* 226
   1.1. Oceny instytucjonalne 226
   1.2. Oceny programowe 230
   1.3. Opiniowanie wniosków 257
   1.4. Ocena jakości kształcenia na studiach doktoranckich *(Autor: prof. dr hab. Wiesław Andrzej Kamiński)* 286
   1.5. Ocena jakości kształcenia na studiach podyplomowych *(Autor: mgr Marcin Wojtkowiak)*. 292
2. Udział studentów i uczestników studiów doktoranckich w procesie oceny instytucjonalnej i programowej *(Autor: mgr Grzegorz Kołodziej)* . . . 294
3. Udział przedstawicieli pracodawców w procesie oceny instytucjonalnej i programowej *(Autor: mgr Marcin Wojtkowiak)* 307
4. Działalność Zespołu ds. Etyki *(Autor: mgr Wioletta Marszelewska)* . . . 311

Rozdział V. Ocena zewnętrzna prac Komisji w świetle badań ankietowych *(Autor: mgr Wojciech Wrona)* 313

Rozdział VI. Współpraca krajowa Polskiej Komisji Akredytacyjnej *(Autor: prof. dr hab. Danuta Strahl)* 320

Rozdział VII. Współpraca międzynarodowa Polskiej Komisji Akredytacyjnej *(Autor: mgr Izabela Kwiatkowska-Sujka)* 332

Podsumowanie *(Autor: prof. dr hab. Danuta Strahl)* 342

Wstęp

Autor: dr hab. Marek Rocki

Oddając w ręce Czytelników sprawozdanie z działalności Polskiej Komisji Akredytacyjnej w roku 2014 należy już na wstępie wskazać, że był to rok wyjątkowej wagi dla działalności Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W minionym roku Komisja ponownie otrzymała od European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) potwierdzenie, że pracuje wedle standardów europejskich, a więc że spełnia wymagania określone przez Europejskie Standardy i Wskazówki (ESG) dotyczące Zapewniania Jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego. Działalność PKA uwiarygadnia także kolejny (pierwszy raz nastąpiło to w 2009) wpis do prestiżowego rejestru europejskich agencji akredytacyjnych EQAR. Co więcej, w końcu minionego roku National Committe on Foreign Medical Education and Acreditation (NCFMEA) potwierdził pozytywną ocenę działania PKA w zakresie kierunków lekarskich oraz zgodność procedur stosowanych w tym zakresie przez PKA z procedurami wykorzystywanymi w USA. Dzięki tej ocenie obywatele USA mogą studiować w polskich uczelniach na kierunkach lekarskich korzystając z programu stypendialnego William D. Ford Federal Direct Loan.

Kolejna ważna informacja o naszych losach, którą przedstawiamy w tym opracowaniu to zmiany w znowelizowanej – po raz kolejny w ostatnich latach – ustawie Prawo o szkolnictwo wyższym. Zmiany dotyczące Komisji w istotny sposób dotykają działań i roli Komisji w budowaniu kultury jakości kształcenia.

Natężenie prac Komisji w roku 2014 – trzecim roku IV kadencji PKA – odbiegało znacząco od roku poprzedniego. Liczba ocen „programowych" kolejny raz wzrosła, bo w roku 2012 takich ocen było 191, w 2013 było ich 237 (wzrost o 26%), a w 2014 aż 277 (w stosunku do pierwszego roku kadencji wzrost o 45%). Do oceny instytucjonalnej w roku 2012 Komisja wyznaczyła 48 jednostek, w drugim roku kadencji 91, a w minionym roku 45.

Komisja odnotowała w stosunku do roku poprzedniego wzrost udziału ocen wyróżniających i pozytywnych. Dzięki temu udział ocen wyróżniających w IV kadencji Komisji wzrósł do prawie 5% wobec około 2,5% w kadencjach poprzednich. Podsumowując ostatnie trzy lata trzeba stwierdzić, że w stosunku do III kadencji (lata 2008 – 2011) spadł nieco udział ocen pozytywnych (z 87% do 80%) i wzrósł udział ocen warunkowych (z 7% do 11%). Jednocześnie utrzymuje się i wzmaga – nienotowane w poprzednich kadencjach – zjawisko polegające na zawieszaniu rekrutacji lub rezygnacji z kształcenia, które znajduje odzwierciedlenie w uchwałach o zawieszeniu lub odstąpieniu od oceny jakości kształcenia. W roku 2013 były 64 takie przypadki, a w 2014 już 81. Warto przypomnieć, że w całej III kadencji było ich 166.

Liczba ocen „programowych" dokonywanych po raz pierwszy (tzn. na kierunkach wcześniej nieocenianych) w uczelniach publicznych utrzymała się i sta-

nowi około 36-38% ogółu ocen w tym typie uczelni, spadł natomiast udział takich ocen w uczelniach niepublicznych (z 52% do 38%).

Interesujące dane dotyczą liczby „odwołań" (wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy, w tym przypadku o ponowne rozpatrzenie oceny jakości kształcenia). Ich liczba wzrosła z 28 w roku 2013, do 43 w 2014, przy czym wzrósł także udział „odwołań" rozpatrzonych w tym zakresie pozytywnie. Warto odnotować, że spadła nieco liczba uchwał w sprawie wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia (z 360 w 2013 do 330 w roku minionym). Około 28% wniosków uzyskało opinie negatywne, co oznacza, że uczelnie ciągle jeszcze mają problemy z wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji w tworzeniu nowych ofert dydaktycznych. Co ciekawe wzrósł udział opinii negatywnych w uczelniach publicznych (z 18% do 25% opinii w publicznych uczelniach akademickich, oraz odpowiednio z 24% do 28% w publicznych uczelniach zawodowych). Znacząco, bo z 57 do 95, wzrosła liczba wniosków o ponowne rozpatrzenie spraw związanych z nadaniem uprawnień do kształcenia. Udział negatywnych opinii w tym zakresie spadł z 53% do 46%.

Zmiany proporcji w zakresie uchwał dotyczących ponownego rozpatrzenia sprawy wynikają zapewne także z innego niż wcześniej sposobu ich rozpatrywania. W minionych latach znaczącą rolę odgrywał Zespół Odwoławczy, który wspomagał Prezydium w ponownym rozpatrywaniu spraw. Jego skład, działanie i miejsce w strukturze Polskiej Komisji Akredytacyjnej zmieniło się jednak w trakcie roku po nowelizacji Prawa o szkolnictwie wyższym. Należy odnotować, że zmiana ta wynikła z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, który uchylił wcześniej obowiązujące zasady „ponownego rozpatrzenia", oraz że zmianę tych zasad Komisja proponowała przy poprzedniej nowelizacji ustawy z 2011 r. Wówczas propozycja ta nie została uwzględniona.

Tradycyjnie odnajdziecie Państwo w naszym opracowaniu sprawozdania wszystkich zespołów obszarowych obejmujące działania w zakresie oceny programowej, instytucjonalnej oraz opiniowania wniosków o utworzenie nowych kierunków studiów. Przedstawiamy sprawozdanie Zespołu ds. Etyki oraz Zespołu Odwoławczego. Znajdziecie Państwo w naszym sprawozdaniu informacje o współpracy międzynarodowej, a także krajowej z naszymi partnerami społecznymi.

Przedstawiając kolejne sprawozdanie z prac Komisji mamy nadzieję, że zgromadzone w tym opracowaniu informacje upewnią naszych interesariuszy, iż PKA dba o rzetelność i profesjonalizm ocen jakości kształcenia, a także o wymiar etyczny swoich działań.

Rozdział I.

Szkolnictwo wyższe w Polsce

1. Struktura systemu szkolnictwa wyższego

(Autor: mgr Małgorzata Piechowicz)

Po trwającym od początku lat dziewięćdziesiątych wieloletnim okresie szybkiego wzrostu liczby szkół wyższych, spowodowanego w głównej mierze powstaniem i rozwojem uczelni niepublicznych, od roku akademickiego 2010/11, w którym działały 132 uczelnie publiczne i 328[1] uczelni niepublicznych, zaobserwować można było spadek ich liczby. Obecnie, uwzględniając liczbę nowo powstałych uczelni oraz tych, które uległy likwidacji, można stwierdzić, iż w stosunku do początku roku akademickiego 2013/14, kiedy działało 438[2] szkół wyższych, liczba uczelni w Polsce utrzymuje się na stałym poziomie. Zgodnie z danymi zawartymi w zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on wg stanu na dzień 30 grudnia, system szkolnictwa wyższego obejmował 437 uczelnie, w tym 134 uczelnie publiczne, 295 uczelni niepublicznych utworzonych przez osoby fizyczne albo osoby prawne niebędące państwową ani samorządową osobą prawną, oraz 8 uczelni „kościelnych" prowadzonych przez Kościół Katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe na podstawie przepisów o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisów o stosunku państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych.

Tabela 1. Liczba uczelni publicznych, niepublicznych i „kościelnych"[3] oraz ich procentowy udział w ogólnej liczbie uczelni

Uczelnie publiczne	Uczelnie niepubliczne	Uczelnie „kościelne"	Σ
134	295	8	437
30,66%	67,51%	1,83%	100%

[1] Źródło: Szkoły wyższe i ich finanse w 2013 r., GUS, Warszawa 2010
[2] Źródło: Szkoły wyższe i ich finanse w 2013 r., GUS, Warszawa 2014
[3] Klasyfikacja przyjęta w systemie POL-on

Rysunek 1. Liczba uczelni publicznych, niepublicznych i „kościelnych", procentowy udział w ogólnej liczbie uczelni

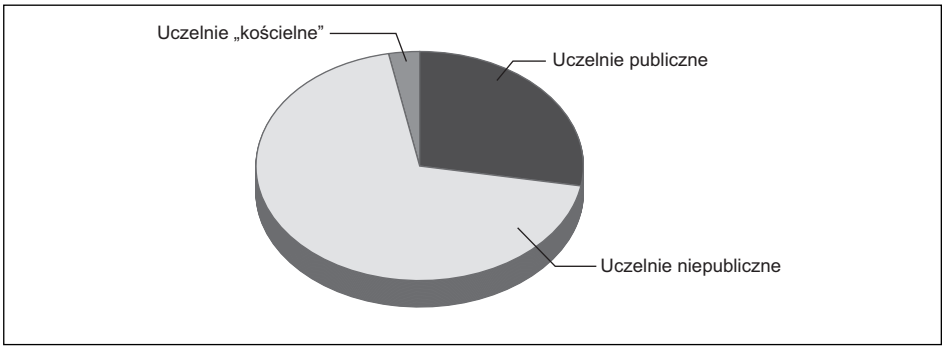

Spośród funkcjonujących w Polsce „kościelnych" szkół wyższych i wyższych seminariów duchownych, w analizie statystycznej uwzględniono jedynie te uczelnie, które wskazano w systemie POL-on jako instytucje kościelne, należą do nich: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Akademia Ignatianum w Krakowie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie, Instytut Teologiczny im. bł. Wincentego Kadłubka w Sandomierzu, Instytut Teologiczny im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej, Prawosławne Seminarium Duchowne w Warszawie.

Tabela 2. Uczelnie publiczne według typu uczelni

Typ uczelni[1]	Liczba uczelni	Procentowy udział danego typu uczelni w liczbie uczelni publicznych
Artystyczna	19	14,18%
Ekonomiczna	5	3,73%
Medyczna	10	7,46%
Morska	2	1,49%
Pedagogiczna	5	3,73%
Rolniczo/przyrodnicza	6	4,48%
Służb państwowych	2	1,49%
Techniczna	18	13,43%
Teologiczna	1	0,75%
Wojskowa	5	3,73%
Wychowania fizycznego	6	4,48%
Zawodowa	36	26,87%
Uniwersytet	19	14,18%

[1] Według klasyfikacji przyjętej w systemie POL-on

Największą grupę wśród uczelni publicznych, obejmującą 36 Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych stanowią uczelnie zawodowe. Kolejnymi pod względem liczby uczelni są grupy uniwersytetów, uczelni artystycznych i uczel-

ni technicznych. Do grupy uniwersytetów włączono jedynie te uczelnie, których jednostki organizacyjne posiadają uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w co najmniej dziesięciu dyscyplinach, w tym co najmniej dwa uprawnienia w każdej z następujących grup dziedzin nauki:

1) humanistycznych, prawnych, ekonomicznych lub teologicznych;
2) matematycznych, fizycznych, nauk o Ziemi lub technicznych;
3) biologicznych, medycznych, chemicznych, farmaceutycznych, rolniczych lub weterynaryjnych.

Nie uwzględniono natomiast uniwersytetów, których nazwa została uzupełniona przymiotnikiem (lub przymiotnikami) w celu określenia profilu uczelni, i wobec których w ustawie określono inne wymagania, takie jak posiadanie przez ich jednostki organizacyjne co najmniej sześciu uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora, w tym co najmniej czterech w zakresie nauk objętych profilem uczelni. W zależności od przyjętego dookreślenia zaliczono je do uczelni artystycznych, ekonomicznych, medycznych, pedagogicznych, rolniczo-przyrodniczych czy technicznych. Tuż za uniwersytetami znajduje się grupa uczelni technicznych obejmujących 2 akademie, 14 politechnik i 2 uniwersytety. Grupę uczelni medycznych stanowi 9 uniwersytetów oraz 1 centrum kształcenia podyplomowego. Wśród pozostałych grup wyróżnić można: w uczelniach ekonomicznych 4 uniwersytety oraz Szkołę Główną Handlową w Warszawie, w uczelniach pedagogicznych 2 uniwersytety i 3 akademie, w uczelniach rolniczo-przyrodniczych 5 uniwersytetów oraz Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, w uczelniach służb państwowych Szkołę Główną Służby Pożarniczej oraz Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie, w uczelniach morskich 2 akademie, w grupie uczelni teologicznych Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie, w uczelniach wojskowych 3 akademie oraz 2 wyższe szkoły oficerskie, natomiast wśród uczelni wychowania fizycznego 6 akademii. W odniesieniu do uczelni niepublicznych w systemie POL-on nie dokonano podziału według profili poszczególnych uczelni.

Rysunek 2. Uczelnie publiczne według typu uczelni

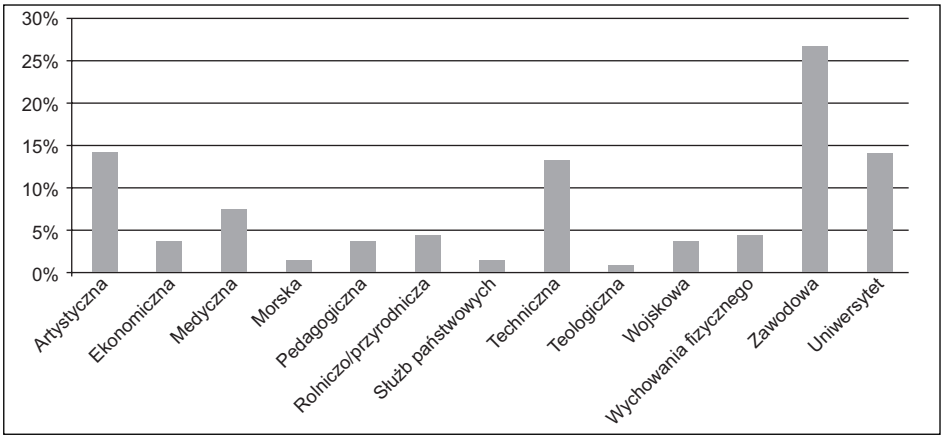

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa o szkolnictwie wyższym uczelnie mogą prowadzić kształcenie o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym. W ogólnoakademickim profilu kształcenia zgodnie z przepisami znowelizowanej w 2014 r. ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym – program obejmuje moduły zajęć powiązane z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi i jest realizowany przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy. Natomiast w praktycznym profilu kształcenia program obejmuje moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych i jest realizowany przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia praktyczne kształtujące te umiejętności i kompetencje, w tym umiejętności uzyskiwane na zajęciach warsztatowych, które są prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią.

Tabela 3. Profile kształcenia na kierunkach studiów (wg danych z systemu POL-on)

Profil praktyczny	Profil ogólnoakademicki	Σ
2254	8317	10571
21,32%	78,68%	100%

Rysunek 3. Profile kształcenia na kierunkach studiów (wg danych z systemu POL-on)

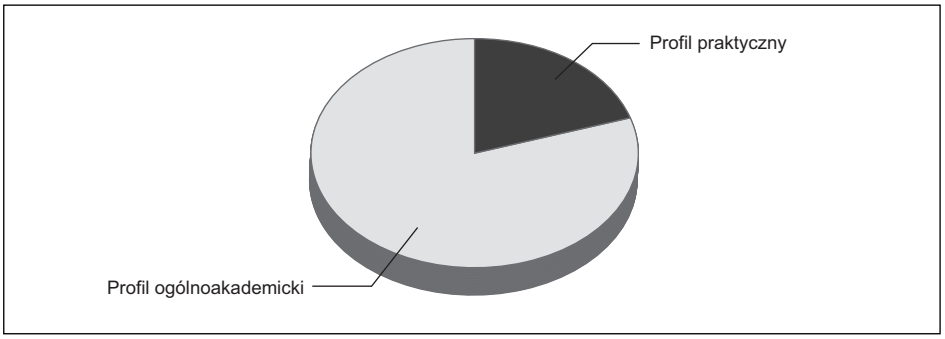

Analizując powyższe dane należy uwzględnić fakt, iż w systemie POL-on do każdego kierunku studiów przypisany jest poziom kształcenia (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie) oraz forma studiów (studia stacjonarne i studia niestacjonarne). W konsekwencji informacje dotyczące kierunku studiów prowadzonego w danej uczelni wyświetlane są tyle razy, ile poziomów kształcenia i form studiów na danym kierunku prowadzi uczelnia. Przykładowo gdy uczelnia prowadzi na danym kierunku kształcenie na poziomie studiów pierwszego stopnia w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, kierunek będzie wyświetlany dwa razy, a gdyby prowadziła także studia drugiego stopnia w obu formach studiów - kierunek zostałby wyświetlony cztery razy.

Po usunięciu multiplikujących się danych, dotyczących liczby kierunków studiów prowadzonych na danym profilu, ich sumaryczna liczba zmniejsza się o ponad połowę, dając rzeczywisty obraz liczby kierunków studiów prowadzonych we wszystkich uczelniach w Polsce. Nieznacznej zmianie ulega wówczas proporcja kierunków studiów o profilu praktycznym (wzrost o 4,18%) w stosunku do profilu ogólnoakademickiego (spadek o 4,21%), co nie wpływa jednak na dominujący charakter ogólnoakademickiego profilu kształcenia prowadzonego przez uczelnie.

Tabela 4. Profile kształcenia na kierunkach studiów

Profil praktyczny	Profil ogólnoakademicki	Σ
1225	3574	4799
25,53%	74,47%	100%

Rysunek 4. Profile kształcenia na kierunkach studiów

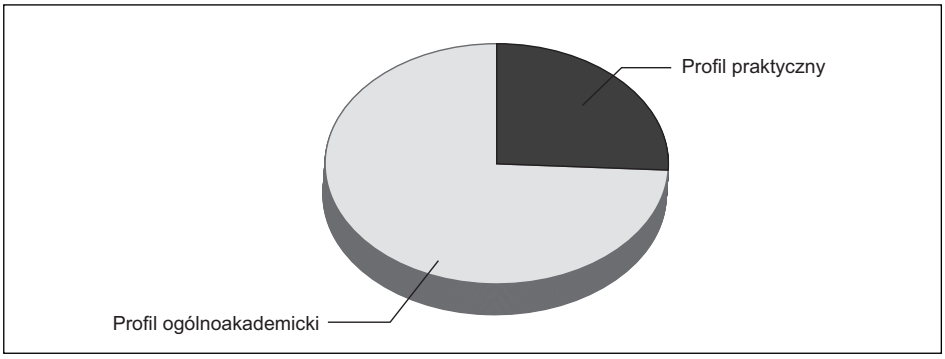

Wzajemne relacje pomiędzy kształceniem o profilu ogólnoakademickim i o profilu praktycznym będą ulegać zmianie w związku z przepisami wprowadzonymi w 2014 r. znowelizowaną ustawą. Obowiązujące dotychczas regulacje nie różnicowały wyraźnie wymagań związanych z prowadzeniem studiów o profilu praktycznym i ogólnoakademickim. Obecne definicje obu profili, określenie szczegółowych warunków, jakie muszą spełnić uczelnie w przypadku prowadzenia kształcenia o profilu ogólnoakademickim i praktycznym zostały doprecyzowane, zmieniono także przepisy dotyczące zaliczania do minimum kadrowego nauczycieli akademickich posiadających doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Przyjęte rozwiązania prawne mają w przyszłości przyczynić się do podziału uczelni na akademickie, nastawione na prowadzenie badań naukowych oraz zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, i uczelnie zawodowe, których celem będzie rozwijanie praktycznych umiejętności i kompetencji społecznych studentów.

Tabela 5. Profile kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w danym typie uczelni (wg danych z systemu POL-on)

Typ uczelni	Profil ogólno-akademicki	Profil praktyczny	Σ	Profil ogólno-akademicki %	Profil praktyczny %	Σ %
Artystyczna	342	12	354	96,6	3,4	100
Ekonomiczna	245	7	252	97,2	2,8	100
Medyczna	82	247	329	24,9	75,1	100
Morska	40	14	54	74,1	25,9	100
Pedagogiczna	340	11	351	96,9	3,1	100
Rolniczo/przyrodnicza	489	4	493	99,2	0,8	100
Służb państwowych	14	4	18	77,8	22,2	100
Techniczna	1684	30	1714	98,2	1,8	100
Teologiczna	7	0	7	100,0	0	100
Wojskowa	127	15	142	89,4	10,6	100
Wychowania fizycznego	127	67	194	65,5	34,5	100
Zawodowa	353	405	758	46,6	53,4	100
Uniwersytet	2919	322	3241	90,1	9,9	100
Uczenie niepubliczne	1592	1114	2706	58,8	41,2	100
Uczelnie „kościelne”	27	2	29	93,1	6,9	100

Z powyższej tabeli wynika, iż praktyczny profil kształcenia był dotychczas prowadzony głównie w uczelniach medycznych oraz uczelniach zawodowych. Zaskoczeniem jest natomiast fakt, iż jedynie 0,8% w ramach kierunków studiów prowadzonych w uczelniach przyrodniczo-rolniczych oraz 1,8% kierunków prowadzonych w uczelniach technicznych realizowany był profil praktyczny. Równie niski wskaźnik dotyczy uczelni artystycznych (3,4%), ekonomicznych (2,8%) czy pedagogicznych (3,1%). W uniwersytetach wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 9,9%. Istotne zmiany w tym zakresie będzie można zidentyfikować w roku akademickim 2016/2017, bowiem, dla studiów pierwszego stopnia wprowadzono trzyletni, a dla studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich czteroletni okres na dostosowanie się podstawowych jednostek organizacyjnych prowadzących kształcenie na kierunkach o profilu ogólnoakademickim, a niespełniających wymagań ustawowych związanych z tym profilem studiów, do warunków określonych dla praktycznego profilu kształcenia.

Rysunek 5. Profile kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych na danym typie uczelni (wg danych z systemu POL-on)

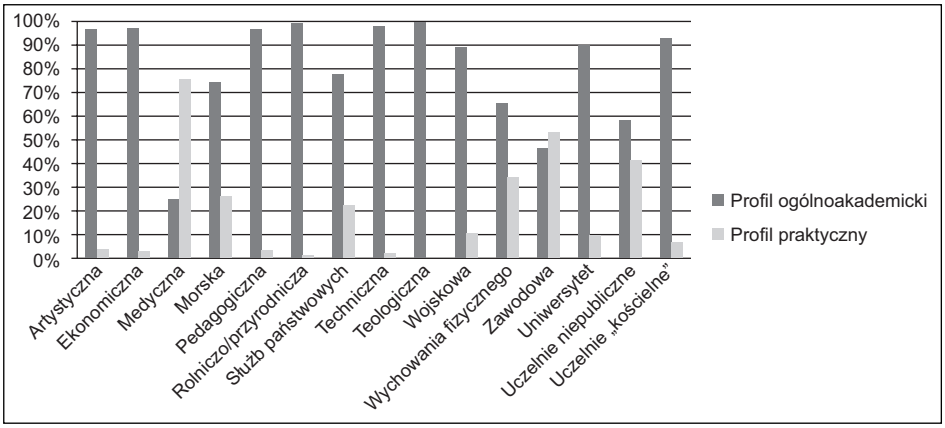

Tabela 6. Profile kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w danym typie uczelni

Typ uczelni	Profil ogólno-akademicki	Profil praktyczny	Σ	Profil ogólno-akademicki %	Profil praktyczny %	Σ %
Artystyczna	140	9	149	94,0%	6,0%	100
Ekonomiczna	78	2	80	97,5%	2,5%	100
Medyczna	37	121	158	23,4%	76,6%	100
Morska	16	7	23	69,6%	30,4%	100
Pedagogiczna	133	6	139	95,7%	4,3%	100
Rolniczo/przyrodnicza	186	2	188	98,9%	1,1%	100
Służb państwowych	5	2	7	71,4%	28,6%	100
Techniczna	619	21	640	96,7%	3,3%	100
Teologiczna	3	0	3	100,0%	0%	100
Wojskowa	43	5	48	89,6%	10,4%	100
Wychowania fizycznego	21	28	49	42,9%	57,1%	100
Zawodowa	206	252	458	45,0%	55,0%	100
Uniwersytet	1218	16	1234	98,7%	1,3%	100
Uczenie niepubliczne	856	610	1466	58,4%	41,6%	100
Uczelnie „kościelne”	15	2	17	88,2%	11,8%	100

Przedstawione powyżej dane zostały importowane z systemu POL-on, który także i w tym przypadku powiela dane przez wielokrotne wyświetlanie informacji o jedynym kierunku prowadzonym na różnych poziomach lub formach studiów. W wyniku selekcji danych i wyeliminowania wspomnianych powtórzeń, dane dotyczące profili kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w danym typie Uczelni prezentują się jak w tabeli i na rysunku 6.

Rysunek 6. Profile kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w danym typie uczelni

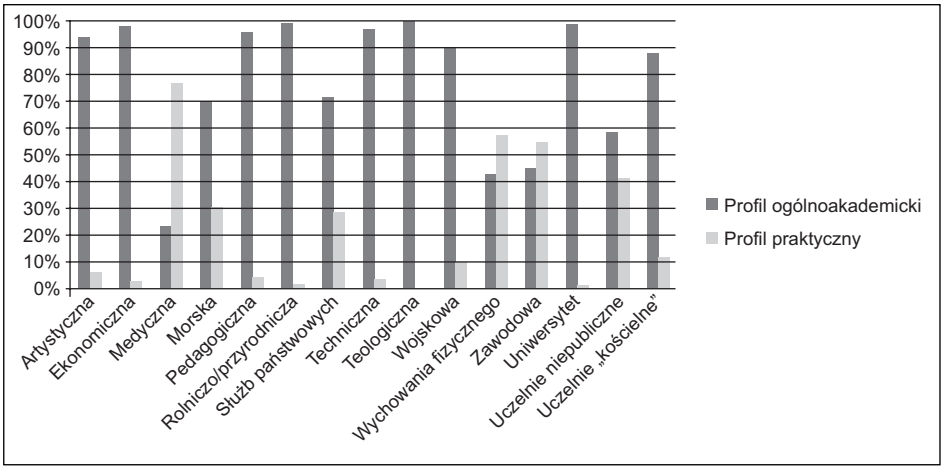

Po dokonaniu konwersji danych zmianie uległy proporcje studiów, o profilu ogólnoakademickim i praktycznym, prowadzonych przez poszczególne typy uczeni. Najistotniejszą modyfikację stanowi przewaga studiów o profilu praktycznym nad profilem ogólnoakademickim realizowanym w uczelniach wychowania fizycznego, gdzie relacja ta w poprzednim ujęciu danych prezentowała się odwrotnie. W pozostałych przypadkach odnotować można jedynie kilkuprocentowy wzrost udziału profilu praktycznego względem ogólnoakademickiego w odniesieniu do uczelni artystycznych, medycznych, morskich, pedagogicznych, służb państwowych, technicznych, zawodowych, uczelni niepublicznych czy uczelni „kościelnych", oraz spadek w grupie uczelni ekonomicznych, rolniczo-przyrodniczych, wojskowych i uniwersytetów.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami podstawowa jednostka organizacyjna uczelni może prowadzić studia jeżeli senat uczelni, w drodze uchwały, określił nazwę kierunku studiów adekwatną do zakładanych efektów kształcenia, poziom kształcenia oraz formę studiów, profil kształcenia, a także przyporządkował kierunek studiów do obszaru lub obszarów kształcenia, wskazał dziedziny nauki i dyscypliny naukowe lub dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku studiów. Uczelnia, ustalając zakres tematyczny projektowanego kierunku studiów, samodzielnie przyporządkowuje go do określonego obszaru lub obszarów kształcenia, wybierając spośród następujących obszarów nauk: humanistycznych, społecznych, ścisłych, przyrodniczych, technicznych, rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, a także obszaru sztuki.

W przypadku kierunku studiów przyporządkowanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia uczelnia określa procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów. Prezentowane poniżej dane przedstawiają procentowy udział kierunków studiów przyporządkowanych do danej dziedziny nauki i sztuki w określonym obszarze kształcenia. Należy jednak pod-

kreślić, iż eksportowane z systemu POL-on informacje multiplikują dane w przypadku kierunków przyporządkowanych do więcej niż jednego obszaru kształcenia wyświetlając go tylokrotnie, ile obszarów wskazała uczelnia dla danego kierunku oraz osobno dla każdego poziomu i formy kształcenia. Ponieważ system nie umożliwia wyodrębnia tylko tych kierunków, które przyporządkowano wyłącznie do jednego obszaru kształcenia, prezentowane niżej dane mają charakter poglądowy, nie stwarzając możliwości wyselekcjonowania informacji o kierunkach studiów realizowanych wyłącznie w ramach interesującego nas obszaru wiedzy i dziedziny nauki/sztuki.

Tabela 7. Kierunki studiów przyporządkowane do danej dziedziny w określonym obszarze kształcenia

Obszary wiedzy	Dziedziny nauki/ Dziedziny sztuki	Liczba kierunków studiów	Σ	Udział procentowy	Σ %
Obszar nauk humanistycznych	dziedzina nauk humanistycznych	2393	2435	98,28	100
	dziedzina nauk teologicznych	42		1,72	
Obszar nauk społecznych	dziedzina nauk społecznych	2037	4857	41,94	100
	dziedzina nauk ekonomicznych	1994		41,05	
	dziedzina nauk prawnych	826		17,01	
Obszar nauk ścisłych	dziedzina nauk matematycznych	334	666	50,15	100
	dziedzina nauk fizycznych	192		28,83	
	dziedzina nauk chemicznych	140		21,02	
Obszar nauk przyrodniczych	dziedzina nauk biologicznych	481	798	60,28	100
	dziedzina nauk o Ziemi	317		39,72	
Obszar nauk technicznych	dziedzina nauk technicznych	2390	2390	100	100
Obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych	dziedzina nauk rolniczych	530	615	86,18	100
	dziedzina nauk leśnych	72		11,71	
	dziedzina nauk weterynaryjnych	13		2,11	
Obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej	dziedzina nauk medycznych	587	1747	33,6	100
	dziedzina nauk farmaceutycznych	95		5,44	
	dziedzina nauk o zdrowiu	676		38,69	
	dziedzina nauk o kulturze fizycznej	389		22,27	
Obszar sztuki	dziedzina sztuk filmowych	35	666	5,26	100
	dziedzina sztuk muzycznych	185		27,78	
	dziedzina sztuk plastycznych	428		64,26	
	dziedzina sztuk teatralnych	18		2,7	

Najwięcej kierunków studiów zostało przyporządkowanych do obszaru nauk społecznych (34,3%), kolejno do obszaru nauk humanistycznych (17,2%), technicznych, medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, przyrodniczych, ścisłych i sztuki oraz rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Można przewidywać, iż sytuacja w tym zakresie w najbliższym czasie nie ulegnie zasadniczym zmianom, bowiem wśród opiniowanych przez Polską Komisję Akredytacyjną wniosków o utworzenie nowych kierunków studiów w 48,5% tych wniosków efekty kształcenia odniesiono do obszaru nauk społecznych, w 18% do obszaru nauk technicznych, w 15% do nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, 7,2% do obszaru nauk humanistycznych. Łączny udział pozostałych czterech obszarów wynosi 11,3%.

Obszar nauk humanistycznych

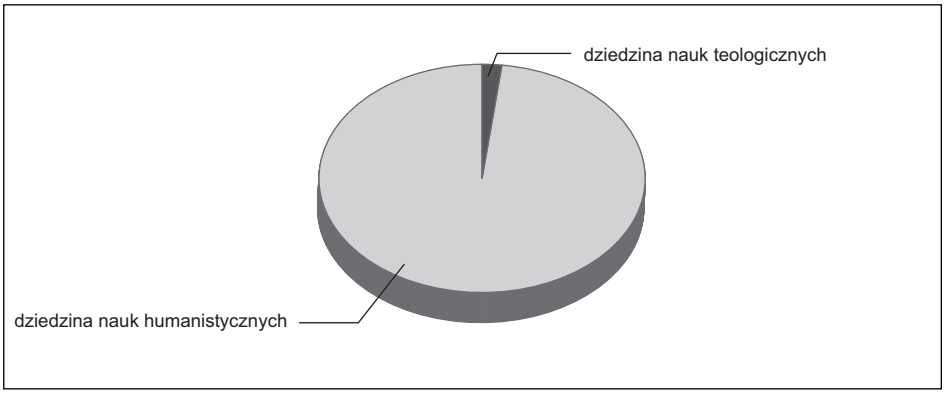

Obszar nauk społecznych

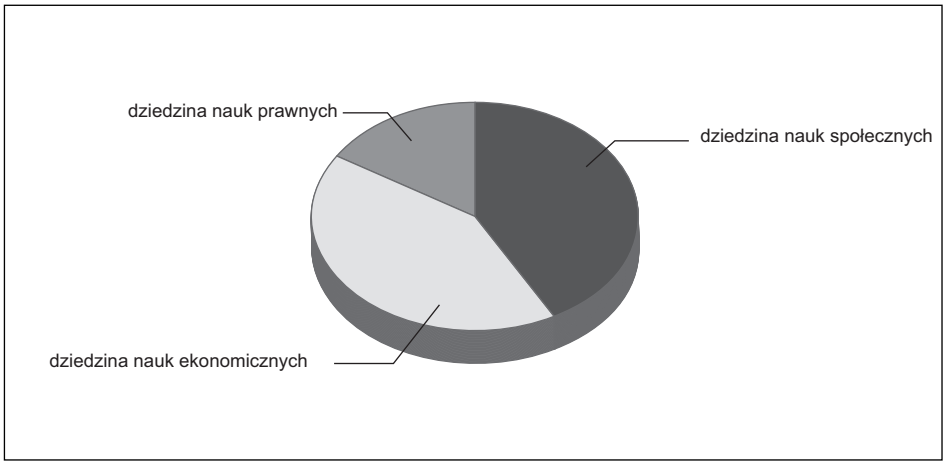

Obszar nauk ścisłych

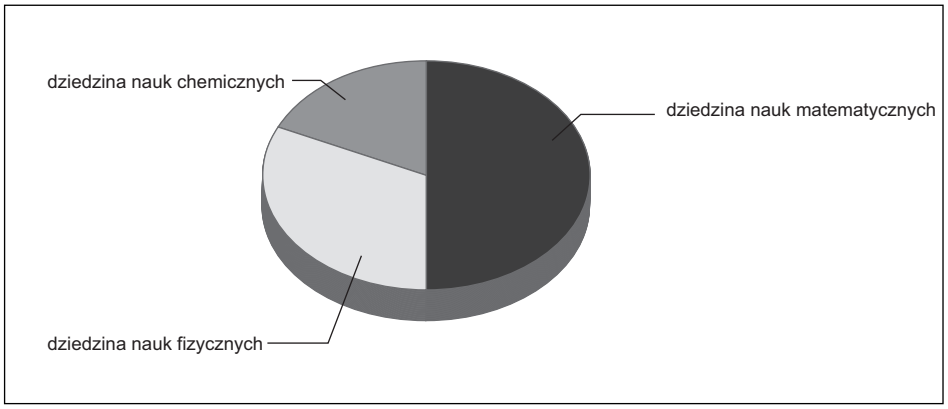

Obszar nauk przyrodniczych

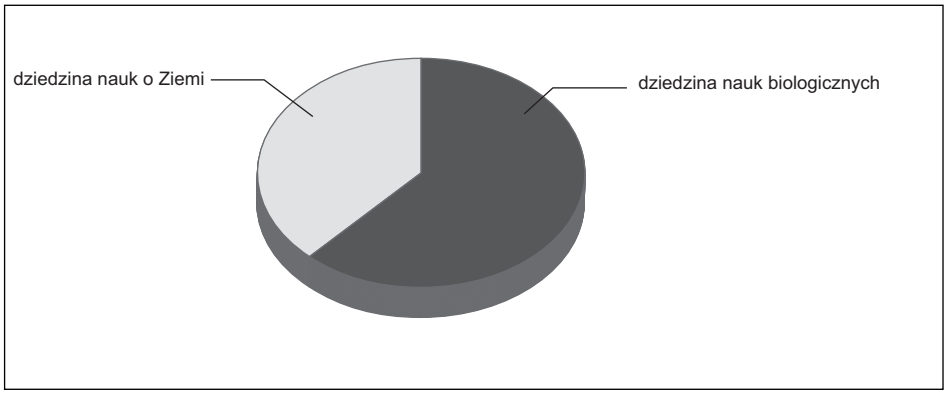

Obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej

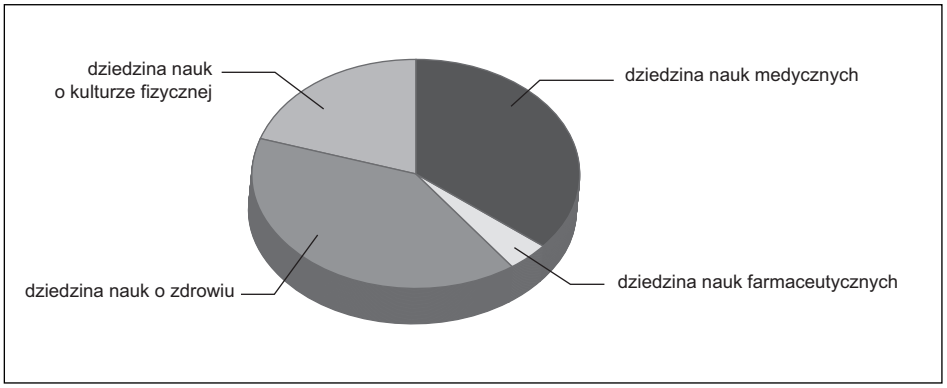

Obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych

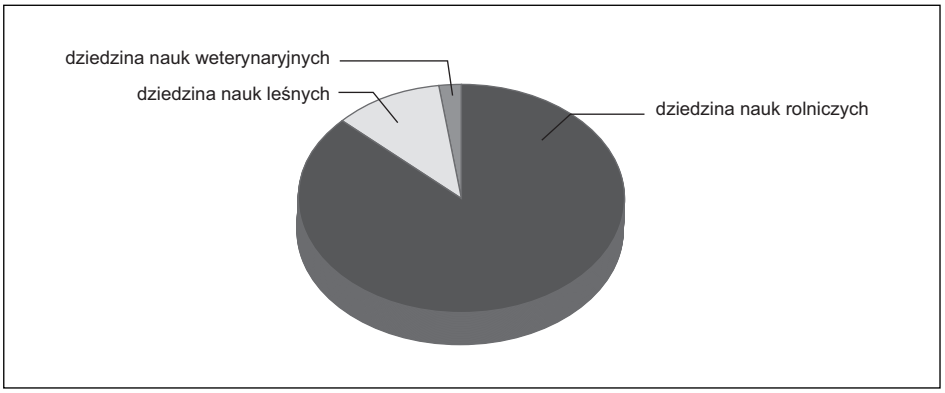

Obszar sztuki

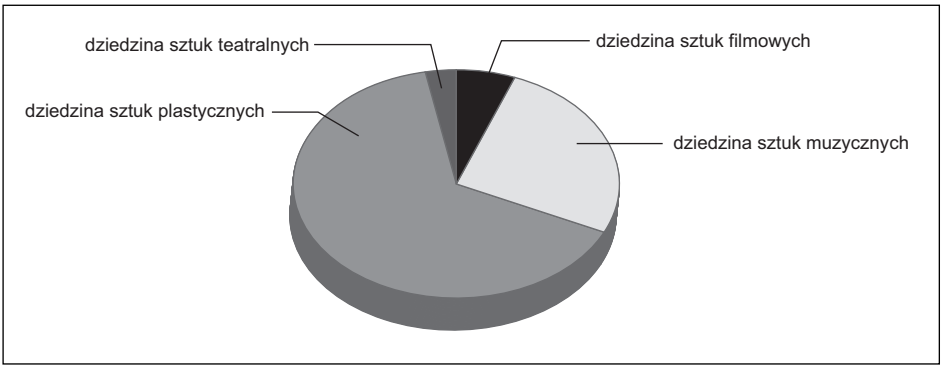

2. Nowelizacja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych

(Autor: mgr Małgorzata Piechowicz)

Nowelizacja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 2014 r. stanowi dopełnienie oraz rozszerzenie gruntownych zmian w funkcjonowaniu uczelni rozpoczętych nowelizacją ustawy z 2011 r. Wprowadzone rozwiązania prawne sprzyjają dostosowaniu funkcjonującego systemu szkolnictwa wyższego do standardów europejskich. Przedstawione w poniższym artykule zmiany regulacji prawnych koncentrują się na tych aspektach znowelizowanej ustawy, które są istotne z punktu widzenia zadań realizowanych przez Polską Komisję Akredytacyjną. Do analizy danych wykorzystano uzasadnienie projektu ustawy opracowane na podstawie „Założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw", przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 21 maja 2013 r.

Nowe przepisy obejmują swym działaniem zarówno publiczne jak i niepubliczne uczelnie, wprowadzając m.in. ułatwienia dla osób dojrzałych w dostępie do studiów, regulacje służące zapewnieniu wysokiego poziomu jakości kształcenia uwzględniającego autonomię programową uczelni, a także procedury dostosowujące funkcjonowanie uczelni do skutków niżu demokratycznego. Przyjęte zmiany są odpowiedzią na zmieniające się wymagania rynku pracy i konieczność coraz bardziej innowacyjnego podejścia do studiów przez włączenie do procesu nauki osób z praktycznym doświadczeniem zawodowym, interdyscyplinarne kształcenie wykorzystujące najnowocześniejsze technologie oraz pożądany model uczelni współpracującej z otoczeniem społecznym, gospodarczym oraz kulturalnym. Nowelizacja ustawy jest również skutkiem wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeń, w następstwie których wycofano z ustawy przepisy o opłatach za drugi i kolejne kierunki studiów, oraz wprowadzono zmiany w strukturze organizacyjnej Polskiej Komisji Akredytacyjnej wyodrębniając z jej składu zespół odwoławczy. Członkostwa w zespole odwoławczym nie można łączyć z członkostwem w zespole działającym w ramach obszaru kształcenia, a w jego składzie co najmniej jedna osoba reprezentuje każdy z tych obszarów. Ponadto zmodyfikowano zasady tworzenia składu Komisji wprowadzając przepis stanowiący, iż w każdej kadencji nie więcej niż 50% członków Komisji będzie powołanych spośród osób pełniących funkcję członka Komisji w dotychczasowej kadencji, po uwzględnieniu oceny ich pracy dokonanej przez prezydium Komisji (w obecnej kadencji członkowie poprzedniej kadencji stanowią ok. 23%). Polska Komisja Akredytacyjna, biorąc pod uwagę realizowaną politykę jakości, tę nowo wprowadzoną regulację ocenia pozytywnie. Kolejna zmiana dotycząca w sposób bezpośredni funkcjonowania Komisji polegała na przyznaniu ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego uprawnienia do określania, w drodze rozporządzenia, podstawowych kryteriów i zakresu oceny programowej oraz instytucjonalnej, a nie jak dotychczas warunków tych ocen. Nowelizacja przepisów ustawy spowodowała konieczność wydania lub zmiany przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wielu aktów wykonawczych, w tym m.in. dotyczących warunków oceny programowej

i oceny instytucjonalnej, czy też warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Jednym z celów wprowadzonych zmian było ułatwienie dostępu do studiów wyższych osobom dojrzałym, poprzez wprowadzenie możliwości potwierdzania posiadanych kwalifikacji uzyskanych poza systemem szkolnictwa wyższego. Senaty uczelni będą określały organizację potwierdzania efektów uczenia się, w tym zasady, warunki i tryb oraz sposób powoływania i tryb działania komisji weryfikujących te efekty, natomiast ocenę funkcjonowania systemu potwierdzania efektów uczenia się powierzono Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wprowadzenie ułatwionego dostępu do studiów wyższych osobom dojrzałym, w ramach realizacji koncepcji uczenia się przez całe życie, jest szansą na uzupełnienie wykształcenia lub pogłębienie posiadanych umiejętności, w celu dostosowania posiadanych kwalifikacji do zmieniających się wymagań rynku pracy. Zgodnie z nowymi przepisami uczelnie będą miały możliwość uznawania wiedzy i umiejętności nabytych podczas dotychczasowej pracy zawodowej, ukończonych kursów i szkoleń, a także innych form procesu samodoskonalenia. Rozwiązanie to wpisuje się we współczesny model uczenia się stwarzając osobom pracującym, chcącym zmienić zawód lub przeprofilować zdobyte wykształcenie możliwość ukończenia studiów w specjalnym trybie, uwzględniającym posiadaną wiedzę i kompetencje. W ustawie określone zostały zarówno wymagania wobec osób, które chciałyby skorzystać z możliwości zaliczenia kwalifikacji nieformalnych, jak i wobec uczelni, które te umiejętności będą weryfikować. W celu zagwarantowania odpowiedniego poziomu kształcenia wprowadzono limit punktów ECTS (50%), które będzie można uzyskać w systemie potwierdzenia efektów uczenia się zdobytych poza system szkolnictwa wyższego oraz ustalono, że liczba osób przyjętych na dany kierunek studiów na podstawie wyników potwierdzenia efektów uczenia się, nie może być większa niż 20% ogólnej liczby studentów na tym kierunku, poziomie i profilu kształcenia.

Ponadto do potwierdzania uzyskanych efektów uczenia się będą uprawnione tylko te podstawowe jednostki organizacyjne uczelni, którym Polska Komisja Akredytacyjna przyznała przynajmniej pozytywną ocenę programową na tym kierunku, a w przypadku jednostek i kierunków, na których dotychczas nie przeprowadzono jeszcze oceny jedynie jednostki posiadające uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w zakresie obszaru i dziedziny, do których przyporządkowany został ten kierunek.

Omawiana nowelizacja ustawy, dopełniająca reformę szkolnictwa wyższego rozpoczętą w 2011 r. w zakresie integracji uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, wyraźniej różnicuje wymagania dotyczące kształcenia o profilu praktycznym i ogólnoakademickim m.in. zobowiązując uczelnie do zwiększenia, w ramach prowadzonego praktycznego profilu studiów, wymiaru praktyk studenckich, czy ściślejszej współpracy z osobami posiadającymi praktyczne doświadczenie zawodowe. Zmieniono również przepisy dotyczące osób mogących stanowić minimum kadrowe, stwarzając możliwość włączenia do tego minimum osób z doświadczeniem zawodowym także na studiach drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich. Nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub osoba, która nabyła

uprawnienie równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, może zostać zastąpiony dwiema osobami posiadającymi stopień naukowy doktora i znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów, a nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy doktora, dwiema osobami posiadającymi tytuł zawodowy magistra i znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów. W obydwu przypadkach osoby te mogą być zatrudnione w niepełnym wymiarze czasu pracy, jednak nie mniejszym niż 25% pełnego wymiaru, i nie mogą przekroczyć 50% liczby osób zaliczanych do minimum kadrowego. Tak sformułowane regulacje sprzyjają tworzeniu dogodnych warunków do prowadzenia studiów o profilu praktycznym, dając nauczycielom akademickim możliwość łączenia pracy zawodowej z działalnością naukowo-dydaktyczną. Dodatkowo ustawa stwarza możliwość organizacji kształcenia przemiennie w formie zajęć dydaktycznych realizowanych w uczelni i w formie praktyk odbywanych u pracodawcy, uwzględniając realizację wszystkich efektów kształcenia przewidzianych w programie kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia.

W 2014 r. wśród prowadzonych kierunków studiów jedynie 21% stanowił profil praktyczny, czego przyczynę mogło stanowić także niedoprecyzowanie przepisów, które umożliwiałyby uczelniom rezygnację z kształcenia studentów na kierunkach ogólnoakademickich na rzecz ukierunkowanego na kwalifikacje i kompetencje pożądane na rynku pracy profilu praktycznego. Obecnie skonkretyzowano definicję profilu praktycznego jako obejmującego moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, realizowanego przy założeniu, że ponad połowę programu studiów określonego w punktach ECTS stanowią zajęcia praktyczne kształtujące te umiejętności i kompetencje, w tym umiejętności uzyskiwane na zajęciach warsztatowych, które są prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Natomiast profil ogólnoakademicki obejmuje moduły zajęć powiązane z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi, realizowane przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy.

Kształcenie o profilu ogólnoakademickim będą mogły prowadzić podstawowe jednostki organizacyjne posiadające uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w obszarze kształcenia i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów, na podstawie uchwały senatu, oraz jednostki posiadające uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze kształcenia i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów, na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wydanej po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Natomiast w przypadku podstawowych jednostek organizacyjnych nieposiadających uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze kształcenia i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów, możliwość uzyskania uprawnienia do prowadzenia kształcenia o profilu ogólnoakademickim na określonym kierunku i poziomie kształcenia została uzależniona od:

- uzyskania na prowadzonych na tym kierunku studiach pierwszego lub drugiego stopnia o profilu praktycznym co najmniej pozytywnej oceny jakości kształcenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej,
- zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będących osobami, które nabyły uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, reprezentujących dziedzinę nauki lub sztuki związaną z danym kierunkiem studiów, oraz
- prowadzenia badań naukowych w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów.

Również w tym przypadku uprawnienie do prowadzenia studiów nadaje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Mimo, iż tryb uzyskiwania uprawnień do prowadzenia kształcenia na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia dla obu profili jest jednakowy – podstawowe jednostki organizacyjne posiadające uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w obszarze i dziedzinie odpowiadającej efektom kształcenia, mogą prowadzić kształcenie na podstawie uchwały senatu, a pozostałe – decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wydanej po zasięgnięciu opinii Komisji, to wymagania w odniesieniu do ostatniej wymienionej grupy jednostek zostały zróżnicowane. Uczelnie prowadzące dotychczas kształcenie o profilu ogólnoakademickim na studiach pierwszego stopnia w ciągu trzech lat, a prowadzące studia drugiego stopnia i jednolite magisterskie w okresie czterech lat mają obowiązek dostosowania się do powyższych wymagań.

Kolejny przepis, ważny z punktu widzenia realizowanych przez Komisję zadań, dotyczy zobowiązania uczelni do sprawdzania pracy dyplomowej z wykorzystaniem programów antyplagiatowych, oraz - niezwłocznie po zdaniu egzaminu dyplomowego - do wprowadzania pracy dyplomowej do repozytorium pisemnych prac dyplomowych.

Nie mniej ważne są zmiany przepisów dotyczących cofania i zawieszania uprawnień do prowadzenia kierunków studiów w uczelniach publicznych i niepublicznych oraz likwidacji uczelni niepublicznych, np. w konsekwencji uchylania się od oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W celu wyeliminowania możliwości prowadzenia kształcenia np. bez spełnionych warunków dotyczących minimum kadrowego, zaostrzeniu uległy przepisy związane z trybem zawieszania i cofania uprawnień do prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Obecnie rektorzy zostali zobowiązani do niezwłocznego zawiadamiania ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego o zaprzestaniu spełniania warunków do prowadzenia studiów, a minister do podjęcia decyzji w sprawie zawieszenia lub cofnięcia uprawnienia podstawowej jednostki organizacyjnej do prowadzenia studiów. Zrezygnowano zatem z dwunastomiesięcznego okresu, w którym jednostka przed wydaniem decyzji przez ministra, mogła podjąć działania naprawcze. Znowelizowane przepisy ustawy

regulują również postępowanie w przypadku nieuruchomienia studiów na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia w okresie dwóch lat od dnia uzyskania uprawnienia, następstwem czego jest wygaśnięcie uprawnienia z mocy prawa. Podobnie w przypadku, gdy uczelnia nie przeprowadziła rekrutacji na dany kierunek, poziom i profil kształcenia w okresie dwóch lat od końca semestru, w którym przeprowadzono ostatnią rekrutację, rekrutacja na ten kierunek zostaje wstrzymana do końca cyklu kształcenia, a uprawnienie do prowadzenia studiów wygasa z mocy prawa z dniem zakończenia cyklu kształcenia na tym kierunku, poziomie i profilu kształcenia. Zmianie uległy również przepisy określające warunki przenoszenia uprawnień w przypadku podziału podstawowych jednostek organizacyjnych. Doprecyzowana regulacja określająca warunki podziału podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni wprowadza zakaz przenoszenia uprawnień poza siedzibę uczelni na nowo utworzone jednostki zamiejscowe. Ma ona na celu zapewnienie odpowiednich warunków prowadzenia kierunku, w tym w szczególności w zakresie bazy materialnej i minimum kadrowego, oraz uniemożliwienie korzystania z jednego uprawnienia w więcej niż jednej jednostce. Następstwem tak sformułowanej regulacji będzie konieczność uzyskania uprawnienia w trybie właściwym dla statusu prawnego jednostki tj. w przypadku jednostek nieposiadających uprawnień do habilitowania na podstawie decyzji ministra, po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej w zakresie spełniania warunków do prowadzenia przez tę jednostkę studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia.

Wprowadzono również zapisy pozwalające ograniczyć rekrutację na studia prowadzone nierzetelnie lub w sposób nierespektujący praw studentów. Informacje o uczelniach, wobec których wszczęto postępowanie w sprawie zawieszenia lub cofnięcia uprawnień do prowadzenia kierunków studiów, cofnięcia pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej, jej likwidacji, lub tych które otrzymały negatywną ocenę Polskiej Komisji Akredytacyjnej, będą zamieszczane na liście ostrzeżeń publikowanej przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego na stronie internetowej obsługującego go urzędu oraz w Systemie POL-on. Wpisy dokonywane będą w terminie 14 dni od daty wszczęcia postępowania administracyjnego albo w terminie 14 dni od daty przekazania przez Prezydium PKA uchwały w sprawie negatywnej oceny jakości kształcenia. Należy podkreślić, że przepisy ustawy promują kształcenie wysokiej jakości, bowiem uzyskanie co najmniej pozytywnej oceny programowej PKA jest warunkiem ubiegania się podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni o status Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego (KNOW), a posiadanie wyróżniającej oceny stwarza możliwość uzyskania określonej w budżecie państwa dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni. Znowelizowana ustawa nałożyła na Polską Komisję Akredytacyjną obowiązek zamieszczania na jej stronie internetowej nie tylko, jak dotychczas, uchwał dotyczących oceny programowej i oceny instytucjonalnej wraz z uzasadnieniem, ale także raportów zespołów oceniających w terminie czternastu dni od dnia, w którym uchwała stała się prawomocna. Przyjęte rozwiązanie pozwoli w szerszym zakresie na wymianę informacji z instytucjami szkolnictwa wyższego, czy potencjalnymi studentami.

Rozdział II.

Podstawowe informacje o Polskiej Komisji Akredytacyjnej i Biurze PKA

1. Skład i organizacja pracy Komisji

(Autor: mgr Wioletta Marszelewska)

Znowelizowana ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym wprowadziła zmiany w przepisach dotyczących organizacji pracy Komisji. Najistotniejszą zmianą dotyczącą struktury organizacyjnej Polskiej Komisji Akredytacyjnej było utworzenie zespołu odwoławczego, niezależnie od funkcjonujących dotychczas zespołów działających w ramach obszarów kształcenia. W skład zespołu odwoławczego wchodzi co najmniej po jednym przedstawicielu każdego obszaru kształcenia, a członkostwa w tym zespole nie można łączyć z członkostwem w zespole działającym w ramach obszaru kształcenia. W związku z powyższym oraz faktem, iż nowe regulacje podniosły o 10 osób minimalny próg liczby członków Komisji, nie zmieniając natomiast górnego limitu, oraz że zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198) Polska Komisja Akredytacyjna powołana na podstawie przepisów dotychczasowych pełni swoją funkcję do końca kadencji, na którą została powołana, liczba członków poszczególnych zespołów działających w ramach obszarów kształcenia zmniejszyła się o jedną osobę reprezentującą każdy obszar.

Kolejna zmiana, zgodnie z którą nie więcej niż 50% składu członków nowej kadencji powoływanych jest spośród osób pełniących funkcję członka Komisji w dotychczasowej kadencji po uwzględnieniu oceny ich pracy dokonywanej przez Prezydium Komisji, w znaczący sposób wpłynie na skład V kadencji rozpoczynającej się 1 stycznia 2016 r. Z końcem 2013 roku z członkostwa w Komisji zrezygnowała jedna osoba, będąca członkiem zespołu działającego w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych, w związku z czym w 2014 r. skład tego zespołu został uzupełniony o jedną osobę.

Tabela 1. Skład Komisji IV kadencji na dzień 31 grudnia 2014 roku.

Przewodniczący	dr hab. Marek Rocki
Sekretarz	dr hab. Józef Rogowski
Wiceprzewodnicząca	prof. dr hab. Danuta Strahl
Przewodniczący Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej	Piotr Müller
Zespoły działające w ramach obszaru kształcenia w zakresie:	**prof. dr hab. Wojciech Bałus (Przewodniczący)** prof. dr hab. Mirosława Buchholtz dr hab. Ewa Chmielecka prof. dr hab. Wojciech Kalaga dr hab. Katarzyna Karpińska - Szaj prof. dr hab. Jadwiga Kiwerska prof. dr hab. Cezary Kuklo dr hab. Beata Maria Mikołajczyk dr hab. Elżbieta Osewska dr hab. Maria Próchnicka (do 30.09.2014 r.) prof. dr hab. Joanna Pyszny dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł *(przedstawiciel pracodawców)*
nauk humanistycznych	
nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych	**prof. dr hab. Danuta Strahl (Przewodnicząca)** prof. dr hab. Marek Lisiński **(Wiceprzewodniczący)** dr hab. Wiesław Ciechomski dr hab. Wojciech Downar prof. dr hab. Wanda Maria Gaczek prof. dr hab. Tadeusz Kufel *(przedstawiciel pracodawców)* dr hab. Bogusław Plawgo (do 30.09.2014 r.) prof. dr hab. Łucja Tomaszewicz *(przedstawiciel pracodawców)* prof. dr hab. Grażyna Trzpiot (od 15.04.2014 r.)
nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych	**dr hab. Krzysztof Szewior (Przewodniczący)** prof. dr hab. Stanisław Wrzosek **(Wiceprzewodniczący)** dr hab. Wiesław Ambrozik *(przedstawiciel pracodawców)* ks. dr hab. Tadeusz Bąk dr hab. Paweł Artur Chmielnicki prof. dr hab. inż. Stanisław Dworecki dr hab. Roman Konarski dr hab. Andrzej Korybski (do 30.09.2014 r.) prof. dr hab. Amadeusz Krause dr Mirosław Marciniak prof. dr hab. Bożena Muchacka dr Beata Paxford *(przedstawicielka pracodawców)* dr hab. Renata Stojecka-Zuber dr hab. Bogumił Szmulik

nauk ścisłych	**prof. dr hab. Krzysztof Diks (Przewodniczący)** prof. dr hab. Hanna Gulińska prof. dr hab. Wiesław Andrzej Kamiński dr hab. Marek Kowalski *(przedstawiciel pracodawców)* prof. dr hab. inż. Zbigniew Lonc (do 30.09.2014 r.) prof. dr hab. Marcin Studniarski
nauk przyrodniczych, rolniczych, leśnych i weterynaryjnych	**prof. dr hab. Michał Kozakiewicz (Przewodniczący)** prof. dr hab. Piotr Stypiński (do 30.09.2014 r.) dr Krystyna Brzozowska-Przychodzeń (do 30.09.2014 r.) dr hab. Krystyna Dwucet prof. dr hab. Krzysztof Fortuniak prof. dr hab. Halina Gabryś prof. dr hab. inż. Grażyna Jaworska dr hab. inż. Jeremi Królikowski *(przedstawiciel pracodawców)* prof. dr hab. Bożena Obmińska-Mrukowicz prof. dr hab. inż. Krzysztof Pulikowski
nauk technicznych	**prof. dr hab. inż. Marian Chudy (Przewodniczący)** dr hab. inż. Ryszard Golański prof. dr hab. inż. Zbigniew Korczewski dr hab. Zygmunt Mazur prof. dr hab. inż. Jan Ogonowski prof. dr hab. inż. Tadeusz Skubis dr hab. inż. Anna Sobotka prof. dr hab. inż. Jolanta Sokołowska (do 30.09.2014 r.) dr hab. inż. Małgorzata Sterna dr inż. Ryszard Szczebiot *(przedstawiciel pracodawców)* dr inż. Janusz Uriasz dr hab. inż. Jerzy Uścinowicz dr hab. inż. Szczepan Woliński dr inż. Janusz Zawiła-Niedźwiecki *(przedstawiciel pracodawców)* dr hab. inż. Antoni Waldemar Żuchowicki
nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej	**dr hab. Bożena Czarkowska-Pączek (Przewodnicząca)** dr Tomasz Dawiskiba dr Dorota Gazurek dr Lidia Huber prof. dr hab. Janusz Iskra prof. dr hab. Józef Kobos dr hab. Małgorzata Krawczyk-Kuliś dr hab. Anna Machoy-Mokrzyńska dr Iwona Maciąg-Tymecka prof. dr hab. Wojciech Mielicki dr hab. Krystyna Rożek-Piechura prof. dr hab. Łukasz Sułkowski *(przedstawiciel pracodawców)* dr hab. Marta Tanasiewicz (do 30.09.2014 r.) dr hab. Jerzy Grzegorz Wójtowicz

sztuki	**prof. Joachim Pichura (Przewodniczący)** prof. Sławomir Kaczorowski prof. Michał Kliś prof. Adam Romaniuk dr Artur Stefański *(przedstawiciel pracodawców)* prof. Janusz Maria Tylman dr Edward Wojtaszek (do 30.09.2014 r.)
Zespół odwoławczy (od 1.10.2014 r.)	dr hab. Andrzej Korybski **(Przewodniczący)** dr Krystyna Brzozowska-Przychodzeń prof. dr hab. inż. Zbigniew Lonc dr hab. Bogusław Plawgo dr hab. Maria Próchnicka prof. dr hab. inż. Jolanta Sokołowska prof. dr hab. Piotr Stypiński dr hab. Marta Tanasiewicz dr Edward Wojtaszek

Komisja – jak dotychczas – działała na posiedzeniach plenarnych, Prezydium, zespołów funkcjonujących w ramach obszarów kształcenia oraz zespołu odwoławczego. W minionym roku odbyło się jedno posiedzenie plenarne Komisji, podczas którego został przyjęty nowy Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Bezpośrednią przyczyną zmiany statutu była konieczność dostosowania zawartych w nim regulacji do przepisów znowelizowanej ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz do wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie podstawowych kryteriów i zakresu oceny programowej oraz oceny instytucjonalnej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1356). W 2014 roku Prezydium spotykało się 19 razy. W toku posiedzeń wydano 402 oceny programowe i instytucjonalne, rozpatrzono 316 wniosków w sprawie nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia, sporządzono 18 opinii o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych, zaopiniowano 32 projekty aktów prawnych.

Zespoły działające w ramach obszarów kształcenia odbyły w 2014 roku łącznie 89 posiedzeń oraz przeprowadziły 10 głosowań elektronicznych. Najwięcej posiedzeń odbyły Zespoły: nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych (20 posiedzeń) oraz nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych (15 posiedzeń). Sprawy będące w kompetencjach tych zespołów stanowiły 45% wszystkich spraw rozpatrywanych w Komisji. Najmniej posiedzeń odbyły: Zespół nauk ścisłych, Zespół sztuki oraz Zespół nauk technicznych. Liczba spraw, którymi zajmowały się dwa pierwsze zespoły stanowiła ok. 9,5% wszystkich spraw rozpatrywanych przez Komisję. Zespół nauk technicznych odbył co prawda 8 posiedzeń, podobnie jak Zespół sztuki, ale liczba rozpatrywanych spraw przez ten Zespół stanowi ok. 17% ogółu spraw, którymi zajmowała się Komisja.

Tabela nr 2. Liczba posiedzeń Zespołów w 2014 roku.

Zespół działający w ramach obszaru kształcenia w zakresie:	Liczba posiedzeń
nauk humanistycznych	10
nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych	20
nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych	15
nauk ścisłych	7
nauk przyrodniczych, rolniczych, leśnych i weterynaryjnych	9
nauk technicznych	8
nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej	12
sztuki	8

Tabela 3. Liczba posiedzeń Zespołu ds. rozpatrywania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz Zespołu odwoławczego w 2014 r.

Zespół:	Liczba posiedzeń
ds. rozpatrywania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy	9 (do 30.09.2014 r.)
odwoławczy	2 (od 01.10.2014 r.)

Komisja w swoich pracach wspierana jest przez kilkuset ekspertów zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Liczba ekspertów zagranicznych zwiększyła się w minionym roku o 12 osób, tj. o ponad 30%, co umożliwiło zwiększenie udziału tej grupy ekspertów w ocenach dokonywanych przez Komisję.

2. Biuro Komisji

(Autor: mgr Wioletta Marszelewska)

Prace Polskiej Komisji Akredytacyjnej wspierane są przez jej Biuro, którego struktura organizacyjna i zakres działania została określona w Zarządzeniu nr 1/2011 Przewodniczącego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 października 2011 r. Biuro nie posiada wyodrębnionych komórek organizacyjnych, jego pracami kieruje Dyrektor przy pomocy dwóch zastępców. Zakresy obowiązków pracowników są dostosowane do zadań Biura oraz organizacji i funkcji Komisji, w związku z czym każda zmiana kompetencji Komisji powoduje konieczność zmian zakresów obowiązków pracowników Biura. Do zadań Biura należy w szczególności: prowadzenie dokumentacji spraw skierowanych do Komisji, organizowanie i protokołowanie posiedzeń plenarnych, zespołów działających w ramach obszarów kształcenia, zespołów roboczych, Zespołu ds. Etyki, a także udział w posiedzeniach tych zespołów i prowadzenie dokumentacji związanej z realizacją ustaleń podjętych na posiedzeniach plenarnych i ww. zespołów, zapewnianie warunków organizacyjnych przeprowadzania wizytacji i dokonywania przez Komisję ocen programowych i instytucjonalnych, uczestniczenie w pracach związanych z prowadzoną przez Komisję współpracą międzynarodową, współpraca z urzędami obsługującymi ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego oraz innych właściwych ministrów, w tym nadzorujących

szkoły wyższe, prowadzenie spraw związanych z powoływaniem ekspertów Komisji, prowadzenie baz danych niezbędnych do wykonywania przez Komisję jej ustawowych zadań, opracowywanie materiałów statystycznych oraz promocyjno-informacyjnych o działalności Komisji, w tym prowadzenie strony internetowej Komisji.

Obecnie w Biurze Polskiej Komisji Akredytacyjnej zatrudnionych jest 23 pracowników, spośród których 16 pełni funkcje ekspertów formalno-prawnych ds. oceny programowej, 10 ds. oceny programowej i instytucjonalnej, w tym dwaj pracownicy są także ekspertami ds. jakości. Skład Biura przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4. Skład Biura Polskiej Komisji Akredytacyjnej na dzień 31 grudnia 2014 roku.

Dyrekcja Biura PKA	**Dyrektor Biura**	**mgr Barbara Wojciechowska**
	I Zastępca Dyrektora Biura	mgr inż. Barbara Bryzek
	II Zastępca Dyrektora Biura	mgr Izabela Kwiatkowska-Sujka
Sekretariat Przewodniczącego Komisji, Sekretarza Komisji oraz Dyrektora Biura	Sekretariat	inż. Anna Trojak-Żurawska
Stanowiska samodzielne	koordynator obsługi administracyjnej Zespołów oraz organów PKA	mgr Wioletta Marszelewska
	stanowisko ds. współpracy międzynarodowej, informacji i informatyzacji	mgr Wojciech Wrona
	stanowisko ds. publikacji, sprawozdań i współpracy międzynarodowej	mgr Karolina Martyniak
	Archiwum Zakładowe, obsługa administracyjna Prezydium	mgr Łukasz Łukomski
Sekretarze Zespołów działających w ramach obszarów kształcenia	nauk humanistycznych	mgr Małgorzata Piechowicz
	nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych	mgr Hanna Chrobak-Marszał
	nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych	Artur Gawryszewski mgr inż. Katarzyna Nowak
	nauk ścisłych	mgr Edyta Lasota-Bełżek
	nauk przyrodniczych oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych	mgr Agnieszka Socha-Woźniak
	nauk technicznych	mgr Agnieszka Zagórska
	nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej	mgr Jakub Kozieł
	sztuki	mgr inż. Bożena Wasilewska

Sekretarze pozostałych Zespołów	Zespół odwoławczy	mgr Edyta Lasota-Bełżek
	Zespół ds. Etyki	mgr Wioletta Marszelewska
Księgowość	Główna Księgowa	mgr Jolanta Janas
	Samodzielne księgowe	Mirosława Kurowska mgr Beata Sejdak
	Księgowa	Teresa Kryszyłowicz

W 2014 r. Biuro organizowało także szkolenia dla członków Komisji oraz ekspertów, a także liczne spotkania poszczególnych grup ekspertów, stanowiące forum wymiany doświadczeń i dyskusji. Organizowano także szkolenia dla nowo wybranych ekspertów studenckich, doktorantów oraz przedstawicieli pracodawców biorących udział w ocenach programowych oraz instytucjonalnych. Szczegółowe informacje na ten temat są zamieszczone w Rozdziale VI publikacji.

Pracownicy Biura prowadzą rozliczenia finansowe zgodne z procedurą obiegu dokumentów finansowych, sporządzają sprawozdania finansowe oraz dokonują analizy wykorzystania środków budżetowych. Środki budżetowe przeznaczane są na realizację ustawowych zadań Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz jej obsługę administracyjną w 2014 r. Nad racjonalnym wykorzystaniem środków finansowych Komisji i Biura czuwa Dyrektor Biura.

3. Wewnętrzny System Zarządzania Jakością PKA

(Autor: mgr Izabela Kwiatkowska-Sujka)

System zarządzania jakością PKA został wdrożony na podstawie zarządzenia Przewodniczącego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 24 kwietnia 2013 r. Model systemu zarządzania jakością funkcjonuje w cyklu PDCA związanym z planowaniem, wdrażaniem, nadzorowaniem i ciągłym doskonaleniem zidentyfikowanych procesów.

Tabela 5. Procesy.

PROCESY GŁÓWNE			PROCESY POMOCNICZE	
Oceny programowe i instytucjonalne	**Opinie PKA**	**Polityka informacyjna**	**Zarządzanie zasobami**	**Utrzymywanie i rozwój Systemu Zarządzania Jakością**
proces ukierunkowany na zapewnienie terminowej i kompetentnej realizacji wszystkich rodzajów ocen programowych i instytucjonalnych	proces zorientowany na zapewnienie kompetentnej i terminowej realizacji drugiego z ustawowych zadań Komisji, tj. opiniowania wniosków	proces obejmuje całokształt zadań związanych z zapewnianiem interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym aktualnej i wyczerpującej informacji o działaniach podejmowanych przez PKA, w tym o działaniach projakościowych	proces został ograniczony do zapewnienia zasobów kadrowych właściwych z punktu widzenia powierzonych Komisji zadań oraz spraw bezpośrednio z zasobami kadrowymi związanych	proces odnosi się do zapewnienia skuteczności i efektywności działania systemu poprzez zapewnianie właściwego nadzoru nad stosowanymi dokumentami, monitorowanie skuteczności działań realizowanych w ramach poszczególnych procesów, w tym poprzez prowadzenie audytów wewnętrznych, ale także monitorowanie informacji zwrotnej od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart procesów stanowiących załącznik do Księgi Jakości

W zdecydowanej większości zidentyfikowane procesy odnoszą się do bieżącej działalności PKA oraz podejmowanych przez nią działań zgodnie z uprawnieniami wynikającymi z ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Statutu PKA w obszarze celów, realizacji oraz kompetencji. Odpowiedzialność za monitorowanie realizacji poszczególnych procesów skorelowana została ze strukturą organizacyjną PKA oraz kompetencjami określonymi w Statucie PKA oraz regulaminie organizacyjnym Biura.

W 2014 r. działania związane w obszarze zarządzania jakością zogniskowane były wokół następujących zadań, tj.:

1. **Rozwoju dokumentacji systemowej** – w 2013 r. w ramach projektu POKL *„Modernizacja systemu akredytacji – wsparcie szkoleniowe i analityczno-badawcze Polskiej Komisji Akredytacyjnej”* opracowane zostały 3 ekspertyzy dot. dokumentacji systemowej, tj. „Polityka Jakości”, „Księga Jakości” oraz „Zapisy”. Ekspertyzy zostały przekazane do użytku wewnętrznego PKA w 2014 r. i stanowiły podstawę do opracowania „Przewodnika dot. Wewnętrznego Systemu Zarządzania Jakością dla członków i ekspertów PKA”. Ponadto na posiedzeniu plenarnym w dniu 11 grudnia 2014 r. została przyjęta deklaracja jakości w następującej treści:

Polska Komisja Akredytacyjna, kierując się dobrem społecznym, a w szczególności odpowiedzialnością wobec interesariuszy, wykazuje szczególną dbałość o utrzymanie standardów jakości podczas wykonywania zadań związanych z zapewnianiem wysokiej jakości kształcenia w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego.

Komisja przyjmuje podejście projakościowe we wszystkich podejmowanych przez siebie działaniach, a także wyznacza cele jakościowe, uznając za swoją powinność ciągłe doskonalenie czynników, objętych procesami wdrożonego Systemu Zarządzania Jakością, mających wpływ na realizację tych celów.

Nadrzędnymi celami Komisji wyrażonymi w Polityce jakości są:

1. *skuteczna oraz efektywna realizacja wytyczonych ustawą zadań, misji i celów strategicznych,*
2. *efektywne wykorzystanie zasobów umożliwiające realizację procesów na możliwie najwyższym poziomie,*
3. *stały rozwój kapitału ludzkiego poprzez systematyczne doskonalenie kompetencji członków, ekspertów i pozostałych osób działających na rzecz Komisji,*
4. *promowanie postaw etycznych i projakościowych, profesjonalizmu, bezstronności w podejmowanych działaniach,*
5. *stanowienie i dalsze rozwijanie płaszczyzn dialogu ze środowiskiem akademickim i jego otoczeniem,*
6. *zapewnianie transparentności działań oraz ich rezultatów poprzez realizację kompleksowej polityki informacyjnej.*

Cele te są realizowane poprzez następujące działania:

1. *wdrożenie podejścia procesowego do zarządzania jakością w Komisji,*
2. *prawidłowe planowanie oraz nadzór nad realizowanymi zadaniami,*
3. *spełnianie procedur oraz inicjowanie nowych rozwiązań podnoszących jakość realizowanych działań,*
4. *umożliwienie podnoszenia i rozwijania kwalifikacji oraz kompetencji przez członków, ekspertów i osoby działające na rzecz Komisji,*
5. *identyfikowanie zmian o charakterze jakościowym i ilościowym związanych z działaniami i funkcjonowaniem Systemu Zarządzania Jakością,*
6. *dokonywanie cyklicznej oceny działalności Systemu Zarządzania Jakością;*
7. *zapewnianie sprawnego przepływu informacji pomiędzy interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.*

Polska Komisja Akredytacyjna w swojej bieżącej pracy kieruje się Polityką Jakości w zakresie wyznaczonych celów i działań.

Wdrożenie systemu w sferze formalnej niefortunnie zbiegło się z nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, nakładając tym samym kolejne wyzwania w zakresie modyfikacji dokumentacji systemowej, w tym w szczególności procedur dla procesów głównych. Działania w tym zakresie zostaną podjęte w 2015 r. po uchwaleniu Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

2. **Realizacji planu działań naprawczych/doskonalących** zidentyfikowanych wskutek przeglądu zewnętrznego ENQA w 2013 r. – program działań naprawczych/doskonalących został przyjęty do realizacji w lutym

2014 r. W ramach realizacji planu w okresie sprawozdawczym dokonano przede wszystkim:

- rewizji misji PKA – wzbogacając jej treść o działania związane z zapewnianiem jakości kształcenia,
- zrewidowano kryteria oceny programowej – wprowadzając kompleksową ocenę wewnętrznego systemu zapewniania jakości,
- uaktywniono proces konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, w tym w szczególności ze środowiskiem akademickim w zakresie projektowanych zmian,
- przeprowadzono cykl szkoleń ekspertów i członków PKA, poprzedzony badaniem oczekiwań w zakresie oferty szkoleniowej,
- uruchomiono projekt wsparcia rozwoju wewnętrznego zapewniania jakości, tj. „Enhancing Internal Quality Assurance Systems" (szerzej opisany w rozdziale działalność międzynarodowa PKA).

3. **Bieżącemu monitorowaniu realizacji poszczególnych procesów** – w kartach procesów określone zostały kryteria pomiaru wszystkich procesów, a także ich rezultatów. Dla potrzeb monitorowania w kartach procesów wyznaczone zostały mierniki, związane m.in. z terminowością realizowanych zadań, prawidłowością doboru składów eksperckich, trafnością rozstrzygnięć. Poprawność realizacji procesów mierzona jest na bieżąco na różnych poziomach struktury organizacyjnej PKA. Wyniki realizacji poszczególnych procesów, a także ich skuteczność zostały szczegółowo opisane w kolejnych rozdziałach niniejszego sprawozdania.
4. **Doskonaleniu kompetencji eksperckich** – w 2014 r. zorganizowany został cykl szkoleń dla członków i ekspertów PKA, tj. ekspertów międzynarodowych (marzec), ekspertów doktoranckich i studenckich (wrzesień, grudzień), ekspertów pracodawców (grudzień), ekspertów formalnych (grudzień), ekspertów ds. jakości (średnio 1-2 w miesiącu spotkania konsultacyjne) oraz członków Polskiej Komisji Akredytacyjnej (grudzień 2014). Ponadto po raz kolejny przeprowadzono program ewaluacji kompetencji eksperckich w grupie przedstawicieli doktorantów i studentów.
5. **Analizowaniu wyników systematycznej oceny zewnętrznej działań PKA,** w kontekście badań ankietowych prowadzonych przez Komisję od 2008 r. Wyniki badań zostały omówione w odrębnym rozdziale.
6. **Rozwoju polityki informacyjnej,** związanej z promowaniem działań projakościowych podejmowanych przez PKA, opartej zarówno na stronie internetowej, jak i pozostałych kanałach komunikacji określonych przez system.

System zarządzania jakością PKA znajduje się w fazie intensywnego rozwoju zarówno w sferze formalnej, jak i operacyjnej. Świadomość wyboru podejścia procesowego do zarządzania jakością w PKA wzrasta wśród kierownictwa, członków, jak i ekspertów PKA. Wraz z wejściem w życie przepisów znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym identyfikuje się jednak nowe wyzwania związane ze skutecznością wdrożonego systemu, które wyznaczą działania w tym obszarze w 2015 r.

Rozdział III.

Działalność Zespołów działających w ramach obszarów kształcenia oraz Zespołu odwoławczego

1. Zespół działający w ramach obszaru nauk humanistycznych

(Autorzy: prof. dr hab. Wojciech Bałus, mgr Małgorzata Piechowicz)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

W roku 2014 Zespół miał przeprowadzić 5 ocen instytucjonalnych i 38 programowych. Odbyły się 4 oceny instytucjonalne, ponieważ piąty z wyznaczonych wydziałów utracił prawa do tej formy oceny oraz 21 ocen programowych, gdyż w 17 przypadkach podjęte zostały przez Prezydium PKA uchwały o odstąpieniu bądź zawieszeniu postępowania oceniającego. Zespół spotykał się regularnie na comiesięcznych posiedzeniach. W drugiej połowie roku skład Zespołu zmniejszył się o jedną osobę, która odeszła do nowo powołanego Zespołu Odwoławczego PKA.

II. Oceny instytucjonalne.

1. Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Wszystkie jednostki wyznaczone do oceny instytucjonalnej w roku 2014, były wydziałami funkcjonującymi w ramach uniwersytetów bezprzymiotnikowych. Wizytowane były wydziały o zróżnicowanej strukturze: dokonano ocen na dwóch wydziałach filologicznych, prowadzących kształcenie w ramach filologii polskiej i neofilologii, na jednym humanistycznym oraz na jednym filozoficzno-socjologicznym. W tym ostatnim przypadku jeden z ekspertów merytorycznych pochodził z zespołu działającego w obszarze nauk społecznych. Na wszystkich wizytowanych wydziałach prowadzono zarówno studia III stopnia, jak i studia podyplomowe. Wzmiankowane powyżej odstąpienie od oceny instytucjonalnej nastąpiło z powodu uruchomienia na wydziale nowych kierunków studiów I i II stopnia, które nie otrzymały jeszcze ocen programowych PKA. W stosunku do lat poprzednich w 2014 roku nastąpił zdecydowany spadek liczby jednostek organizacyjnych wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	1	16	2	3
2.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	1	6	4	11
3.	Uniwersytet Warszawski	1	4	2	3
4.	Uniwersytet Wrocławski	1	7	3	14
	Razem	**4**	**33**	**11**	**31**

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

Wizytacje przeprowadzone w roku 2014 zakończyły się w trzech przypadkach przyznaniem oceny pozytywnej, w jednym zaś – warunkowej. Wydanie dwóch ocen pozytywnych było możliwe dzięki podjętym przez uczelnie działaniom korygującym i naprawczym, udokumentowanym w odpowiedziach na raporty powizytacyjne. Przyznanie większości jednostek ocen pozytywnych wskazuje, że wydziały sformułowały strategie rozwoju i opracowały koncepcje kształcenia na wszystkich poziomach prowadzonych studiów oraz wdrożyły wewnętrzne systemy zapewnienia jakości kształcenia. We wszystkich przypadkach (nawet przy ocenie warunkowej) strategia rozwoju jednostki oceniona została bez zastrzeżeń na w pełni, natomiast uwagi krytyczne i zalecenia sformułowane zostały w odniesieniu do wewnętrznych systemów zapewnienia jakości na wszystkich wizytowanych wydziałach. Zespoły oceniające zwróciły uwagę na brak kompletności, przejrzystości i pełnej efektywności systemów. W przypadku oceny warunkowej uznano, że skoro uchwalone już po wizytacji zmiany wdrożone zostaną dopiero w kolejnym roku akademickim, nie można podnieść zaproponowanej uprzednio oceny. Na żadnej z wizytowanych uczelni zastrzeżeń nie budził system wsparcia studentów, krytyczne uwagi sformułowano natomiast w odniesieniu do celów i efektów kształcenia na studiach doktoranckich i studiach podyplomowych. W stosunku do tego kryterium sformułowano zalecenia we wszystkich jednostkach. Wysoko ocenione zostały zasoby kadrowe i materialne wszystkich wydziałów, w większości przypadków z uznaniem spotkał się również poziom prowadzonych badań naukowych oraz współpraca krajowa i międzynarodowa.

Tabela 2.

Ogółem	**Rodzaje ocen**				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
4		3	1		

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																												
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
pozytywna	**3**		3					3					3					3				1	1	1				2	1				3					2	1		
warunkowa	**1**		1						1					1				1					1					1					1						1		
RAZEM	**4**		**4**					**3**	**1**				**3**	**1**				**4**				**1**	**2**	**1**				**3**	**1**				**4**					**2**	**2**		

[1] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

3. Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Analizy SWOT wykonane zostały w raportach samooceny starannie i kompleksowo, w oparciu o wcześniejszą refleksję nad stanem faktycznym jednostek. Wydziały trafnie (tzn. w sposób zgodny z oceną dokonaną następnie przez zespoły wizytujące PKA) diagnozowały swoją pozycję naukową, zazwyczaj po stronie atutów lokując kadrę, prowadzone badania, ofertę dydaktyczną, kontakty międzynarodowe, a po stronie cech słabych brak pełnego zaangażowania pracowników w rozwój wydziału, nikłe wyniki w pozyskiwaniu grantów, w uzasadnionych przypadkach również infrastrukturę. Tak formułowane oceny wyraźnie wskazują, że uczelnie nie mają kłopotów w określeniu swojego potencjału dydaktycznego, badawczego i infrastrukturalnego. Natomiast wciąż niewłaściwie sytuują wewnętrzne systemy zapewnienia jakości jako swe mocne strony, podczas gdy eksperci PKA wykazywali brak kompleksowości i pełnego wdrożenia owych systemów. Wydziały trafnie wskazywały również na czynniki zewnętrzne zagrażające stabilności jednostek (niski poziom dofinansowania i niż demograficzny), natomiast wątpliwości budziły sformułowania dotyczące szans. Znamienny był też utrzymujący się od kilku lat brak zwrócenia uwagi na rolę strategii rozwoju jako czynnika krystalizującego politykę jednostki i określającego kierunki przemian na następne lata.

4. Ocena jakości kształcenia na studiach doktoranckich.

W większości wizytowanych jednostek nie dostrzeżono większych uchybień i braków w prowadzeniu studiów doktoranckich, co oznacza, że uczelnie dostosowały się do nowych przepisów. Tylko w jednym przypadku zwrócono uwagę na brak możliwości osiągnięcia wszystkich założonych efektów kształcenia z powodu wadliwej konstrukcji programu studiów oraz wadliwy system punktacji ECTS, błędnie określający nakład pracy studentów. W układaniu programów zazwyczaj brali udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. W jednym przypadku wskazano, że nie są dokonywane przeglądy programów studiów III stopnia. Na większości wydziałów system oceniania doktorantów określono jako przejrzysty i łatwo dostępny.

5. Ocena jakości kształcenia na studiach podyplomowych.

Na studiach podyplomowych w zdecydowanej większości przypadków efekty kształcenia oceniono jako zgodne z oczekiwaniami pracodawców. Znacznie większy – niż w przypadku studiów doktoranckich – był udział interesariuszy zewnętrznych w formułowaniu i korygowaniu programów tych studiów, choć nadal kontakty z nimi przybierały charakter nieformalny. Coraz częstszy – lecz jeszcze nie powszechny – był system ankietowania słuchaczy studiów podyplomowych. Zespoły oceniające zwracały natomiast uwagę na konieczność przeprowadzania weryfikacji osiąganych efektów kształcenia.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i w jakim stopniu wykorzystują je do poprawy swej działalności?

W zdecydowanej większości przypadków odpowiedzi na raporty powizytacyjne przygotowywane były bardzo sumiennie i zawierały opis konkretnych działań podjętych w celu wyeliminowania istniejących nieprawidłowości lub poprawy stanu faktycznego. W szczególności zwrócić trzeba uwagę na poprawę funkcjonowania wewnętrznych systemów zapewnienia jakości, które dzięki konsultacjom z interesariuszami zewnętrznymi i uwagom PKA nabrały większej spójności.

7. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W 2014 r. nie złożono wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczących ocen instytucjonalnych.

III. Oceny programowe.

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

Do oceny wyznaczonych zostało 38 kierunków, z czego 21 w uczelniach publicznych (8 w akademickich i 13 w zawodowych), a 17 w uczelniach niepublicznych (4 w akademickich i 13 w zawodowych). Większość kierunków (24 : 14) wyznaczonych zostało z uwagi na upływający termin poprzedniej oceny (w tym 1 po ocenie warunkowej). W przeciwieństwie do roku poprzedniego, gdy liczba wyznaczonych do oceny kierunków w szkołach publicznych i niepublicznych była taka sama, w roku 2014 szala przechyliła się na stronę uczelni publicznych, wśród których było aż 8 kierunków ze szkół akademickich. Oznacza to, że w jeszcze większym stopniu niż poprzednio ocenie programowej podlegały jednostki, które nie spełniały warunków oceny instytucjonalnej.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny											
		Uczelnie publiczne						Uczelnie niepubliczne					
			Oceny dokonywane						Oceny dokonywane				
		Razem	Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej	**Razem**	Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające
Oceny wyróżniające	**1**							**1**				1	
Oceny pozytywne	**12**	**8**	3			5		**4**	1		1	2	
Oceny warunkowe	**7**	**5**	2			3		**2**	2				
Oceny negatywne	**1**							**1**	1				
Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	**17**	**8**	2			6		**9**	3			6	
Razem	**38**	**21**	**7**			**14**		**17**	**7**		**1**	**9**	

2. Analiza wyników ocen programowych.

W roku 2014 wizytacje przeprowadzono tylko na 21 kierunkach. W stosunku do pozostałych 17 (8 na uczelniach publicznych i 9 na niepublicznych), które miały zostać poddane ocenie, Prezydium PKA podjęło uchwały o odstąpieniu od oceny lub o jej zawieszeniu. Przyczyną owych decyzji była likwidacja kierunku (lub uczelni), brak naboru w ostatnich latach, bądź braki w minimum kadrowym. Wśród 21 przy-

znanych ocen 1 kierunek otrzymał wyróżnienie, 12 ocenę pozytywną, 7 warunkową, a 1 negatywną.

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie oceny	
filologia	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ im. St. Staszica w Pile		1				9
		PWSZ w Sandomierzu		1				
		PWSZ w Wałbrzychu		1				
		PWSZ w Wałczu					1	
		PWSZ im. Witelona w Legnicy			1			
		PWSZ w Raciborzu			1			
		Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiu		1				
		PWSZ w Tarnowie			1			
		PWSZ w Koszalinie					1	
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Społeczna Akademia Nauk w Łodzi		1				1
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wszechnica Mazurska w Olecku					1	9
		Wyższa Szkoła Języków Obcych w Świeciu					1	
		Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu		1				
		Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy			1			
		Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu			1			
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie					1	
		Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie					1	
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Gliwicach					1	
Razem		19		**7**	**5**		**7**	**19**

filologia polska	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pomorska w Słupsku			1			**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze					1	**3**
		PWSZ w Koszalinie					1	
		PWSZ w Chełmie					1	
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi					1	**2**
		Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku					1	
Razem		6			**1**		**5**	**6**
filozofia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Wrocławski		1				**2**
		Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie					1	
Razem		2		**1**			**1**	**2**
historia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pomorska w Słupsku		1				**2**
		PWSZ w Raciborzu					1	
Razem		2		**1**			**1**	**2**
informacja naukowa i bibliotekoznawstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet w Białymstoku					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
italianistyka z elementami studiów nad chrześcijaństwem	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Szczeciński		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**

kulturoznawstwo	**Akademickie uczelnie niepubliczne**	Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie	1					**2**
		Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi					1	
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach		1				**3**
		Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy				1		
		Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. prof. T. Kotarbińskiego w Olsztynie					1	
Razem		5	**1**	**1**		**1**	**2**	**5**
nauki o rodzinie	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Szczeciński		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
teologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Szczeciński			1			**1**
Razem		1			**1**			**1**
Ogółem wszystkie kierunki			**1**	**12**	**7**	**1**	**17**	**38**

2.1. Najmocniejsze i najsłabsze strony ocenionych kierunków studiów.

Wśród wszystkich kryteriów oceny programowej najwięcej ocen wyróżniających i pozytywnych postawiono za infrastrukturę, co oznacza, że uczelnie posiadają obecnie dobrą bazę lokalową, dostosowaną do potrzeb prowadzonych studiów. Wysoko oceniano również kadrę naukowo-dydaktyczną, a oceny w pełni stawiane były w tym punkcie nawet kierunkom, które dostały ogólną ocenę warunkową. Problemu nie było także z systemem wsparcia studentów oraz koncepcją kształcenia. W tym ostatnim przypadku zwracano uwagę na oryginalność wypracowanych koncepcji programowych oraz wpisanie ich w misję i strategię uczelni. Najsłabszymi punktami okazały natomiast się cele i efekty kształcenia i system ich weryfikacji, programy studiów oraz wewnętrzne systemy zapewnienia jakości kształcenia. Dostrzegano złe przyporządkowanie kierunków do obszarów kształcenia i nieprawidłowe osadzenie w dyscyplinach naukowych (lub brak takiego przyporządkowania), luki w dokumentacji (braki w przyporządkowaniu efektów kierunkowych do obszarowych), zbyt ogólnikowe formułowanie efektów kierunkowych, uniemożliwiające wiarygodną weryfikację stopnia ich osiągania, nieprawidłowości w procesie dyplomowania. W zakresie wewnętrznych systemów zapewnienia jakości wątpliwości budził stopień ich wdrożenia, kompletność, spójność i zdolność do

pełnego identyfikowania zagrożeń. Problemem było też niejasne określanie prowadzonego praktycznego profilu kształcenia, gdyż wymiar praktyk oraz ilość i charakter innych zajęć pozwalających na osiągnięcie praktycznych umiejętności zawodowych był zdaniem zespołów oceniających zbyt mały.

2.2. Analiza przyczyn negatywnych i warunkowych ocen programowych.

Przyczyną formułowania ocen warunkowych i negatywnych były oceny sformułowane dla kryteriów, które zgodnie ze Statutem PKA decydowały o wysokości przyznawanych ocen całościowych. To w odniesieniu do owych czterech kryteriów wyniki ocenianych jednostek były najsłabsze, w zakresie innych kryteriów ich wyniki były znacznie lepsze (przykładowo: wszystkie kierunki dostały oceny „w pełni" za system wsparcia studentów, 5 takich ocen sformułowano dla koncepcji kształcenia i infrastruktury). Wszystkie jednostki, które otrzymały oceny warunkowe i negatywne, nie spełniały kryteriów w zakresie wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia (7 ocen „znacząco" i 1 „częściowo"). Powodem był słaby poziom wdrożenia systemów lub dopiero ich tworzenie w czasie, gdy przeprowadzano wizytację, ewentualnie brak funkcjonowania systemu, istniejącego jedynie formalnie. W odniesieniu do wszystkich jednostek, które otrzymały ocenę warunkową i negatywną, sformułowano zastrzeżenia dotyczące programów studiów. Poważnym problemem było niespełnianie wymogów profilu praktycznego (zbyt niski wymiar praktyk, niewielka liczba godzin zajęć prowadzonych w środowisku zbliżonym do przyszłych miejsc pracy, przewaga wykładów nad innymi, bardziej praktycznymi, formami prowadzenia zajęć dydaktycznych), a dodatkowo zła organizacja praktyk, zbyt duża liczba efektów kierunkowych przypisanych konkretnym zajęciom, źle wyliczona punktacja ECTS, podawanie nieaktualnej literatury przedmiotu. Większość kierunków miała też kłopoty z prawidłowym przypisaniem kierunkowych efektów kształcenia do efektów obszarowych, zbyt ogólnikowo formułowane były zarówno same efekty kierunkowe, jak i kryteria ich weryfikacji, zauważano również nieprawidłowości w procesie dyplomowania (niewłaściwe tematy prac dyplomowych, powierzchowność ocen, zdawkowość recenzji). Kierunek oceniony negatywnie miał kłopoty związane z zasobami kadrowymi: kwestionowano zarówno skład minimum kadrowego (brak dorobku w obszarach i dyscyplinach, do których przyporządkowane były efekty kształcenia) jak i zgodność prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem.

Tabela 7.

Kierunek	Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny programowej																																											
			koncepcja rozwoju kierunku					cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji					program studiów					zasoby kadrowe					infrastruktura dydaktyczna					prowadzenie badań naukowych					system wsparcia studentów w procesie uczenia się					wewnętrzny system zapewnienia jakości				
			1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
filologia	pozytywna	**7**		7					7					7					7					6	1				1					3	4				7				
	warunkowa	**5**		1	4					5				1	4				3	2				3	2				1					5						5			
filologia polska	warunkowa	**1**		1						1					1				1					1					1					1						1			
filozofia	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1					1					1					1				
historia	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1						1				1					1				

| | | |

3. Czy wyniki kolejnych ocen oraz odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia?

W większości odpowiedzi uczelni na raporty powizytacyjne przygotowane były starannie, szczególnie w tych przypadkach, gdzie zespoły wizytujące wskazywały uchybienia lub niedociągnięcia. Opisy podjętych działań naprawczych oraz załączane dokumenty wskazywały, że władze uczelni dokładnie analizowały raporty PKA. Uczelnie dążyły do poprawy działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, co pozwoliło na podniesienie w 8 przypadkach ocen pierwotnie proponowanych w tym punkcie jako znaczących na w pełni. Uzupełniano też minima kadrowe lub pozyskiwano nowych nauczycieli, których dorobek był zgodny z profilem znajdujących się w programach zajęć, poprawiano też opisy efektów kształcenia i przyporządkowanie kierunków do obszarów kształcenia i dyscyplin naukowych.

4. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W roku 2014 rozpatrzono trzy odwołania od wydanych ocen. We wszystkich przypadkach Prezydium PKA podtrzymało swe uprzednie decyzje. W stosunku do 2 wydanych ocen warunkowych i jednej negatywnej utrzymano w mocy wszystkie zarzuty, wycofując się tylko z jednego sformułowanego wcześniej zastrzeżenia.

Tabela 8.

Liczba odwołań - dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**3** / **100%**			3 / 100%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

IV. Opiniowanie wniosków.

1. Charakterystyka wniosków.

W 2014 roku do Zespołu wpłynęło ogółem 26 wniosków, z czego 15 z uczelni publicznych i 11 z niepublicznych. Wśród wniosków znajdowało się 10 w sprawie nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia, 6 w sprawie nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiów magisterskich, 6 w sprawie przyznania istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu uprawnień do prowadzenia kształcenia, 1 o stwierdzenie spełnienia warunków do prowadzenia kształcenia, 1 o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku oraz 2 opinie o jakości kształcenia prowadzonego w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych. W przypadku jednej sprawy wydanie opinii stało się bezprzedmiotowe z powo-

du likwidacji kierunku studiów, do którego miała się ona odnosić. Dwa wnioski, które wpłynęły pod koniec roku 2014, rozpatrzone zostały już w roku 2015. Zespół zaproponował wydanie 7 pozytywnych opinii (w tym dwóch opinii o jakości kształcenia), 13 pozytywnych z zaleceniami i 4 negatywnych. Ponadto Zespół sformułował 11 opinii, w tym 3 pozytywne, 4 pozytywne z zaleceniami oraz 4 negatywne, które przekazał innym zespołom PKA, koordynującym w tych sprawach postępowanie opiniodawcze.

Tabela 9.

Wnioski	**Ogołem**	**Kierunki studiów** / **Profile**		**Razem kierunki**	**Stan prac w Zespole**		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**10**	dziennikarstwo	praktyczny	**1**	1		
		europeistyka	praktyczny	**1**	1		
		filologia	praktyczny	**1**	1		
		filologia angielska	ogólnoakademicki	**1**	1		
		kognitywistyka i komunikacja	ogólnoakademicki	**1**	1		
		lingwistyka stosowana	praktyczny	**1**		1*	
		lingwistyka stosowana – języka angielski	praktyczny	**1**		1	
		nowe media	praktyczny	**2**		1	1
		skandynawistyka: studia filologiczno-biznesowe	praktyczny	**1**	1		
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiów magisterskich	**6**	filologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	2	1	
		historia sztuki	ogólnoakademicki	**1**	1		
		nauki o rodzinie	ogólnoakademicki	**1**	1		
Wnioski o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu/ filii uprawnień do prowadzenia kształcenia	**6**	animacja społeczno-kulturalna z edukacja kulturalną	ogólnoakademicki	**1**	1 (I st.)		
		filologia	ogólnoakademicki	**1**	1 (I st.)		
		filologia angielska z pedagogiką	praktyczny	**1**	1 (I st.)		
		filologia polska	ogólnoakademicki	**1**	1 (II st.)		
			praktyczny	**1**	1 (I st.)		
		projektowanie kultury	praktyczny	**1**	1 (I st.)		

Wnioski o stwierdzenie spełnienia warunków do prowadzenia kształcenia	**1**	dziennikarstwo i komunikacja społeczna	praktyczny	**1**	1 (I st.)		
Wnioski o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku	**1**	historia**		**1**			(I i II st.)
Opinie o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych	**2**	dyscypliny: historia (1), językoznawstwo (1)		**2**	2		
Razem	**26**			**26**	**20**	**4**	**2**

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego opinia została zmieniona na pozytywną.*

*** Zespół rozpatrywał również drugi wniosek o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku „historia", ale w związku z likwidacją studiów sprawa wydania opinii stała się bezprzedmiotowa.*

2. Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych.

Najwięcej zaleceń i opinii negatywnych (11) sformułowano w stosunku do planów studiów i programów nauczania. Uczelnie miały kłopoty z właściwym przyporządkowaniem kierunków do obszarów i dyscyplin lub nie wskazywały dyscyplin, w których osadzone zostały efekty kształcenia. Pojawiały się też trudności z prawidłowym przyporządkowaniem efektów kierunkowych do obszarowych. Problemem była również zbyt mała ilość zajęć o charakterze praktycznym w przypadku starań o uruchomienie kształcenia na studiach o profilu praktycznym, wadliwa konstrukcja punktacji ECTS oraz nieumieszczenie w programach studiów zajęć z WF. Zastrzeżenia budziła również proponowana przez uczelnie organizacja praktyk studenckich (aż 9 zaleceń i opinii negatywnych), głównie na studiach o profilu praktycznym. Kwestionowano możliwość realizacji efektów kształcenia przypisanych praktykom w zaplanowanym czasie ich trwania, zwracano uwagę na zbyt ogólnikowe sformułowania sposobów weryfikacji efektów kształcenia, niewłaściwą punktację ECTS, wskazywano na brak wiarygodnych dokumentów, że dla wszystkich studentów zapewnione zostaną miejsca do realizacji praktyk. W 5 przypadkach zastrzeżenia budziły zasoby biblioteczne, jakimi dysponowały szkoły lub brak rzetelnych deklaracji o przeznaczeniu środków finansowych na ich zakup. Zwracano również uwagę na niski poziom prowadzonych badań naukowych w jednostkach, które starały się o otwarcie studiów II stopnia (zaangażowanie jedynie niewielkiej części kadry, małą liczbę tematów prac badawczych, brak wsparcia finansowego dla awansów naukowych pracowników). Mniejsze wątpliwości budziła obsada kadrowa zajęć oraz skład minimum kadrowego. Większość przygotowanych sylabusów wykonana była starannie, tylko w 3 przypadkach zalecono ich uzupełnienie. W jednym przypadku wskazano potrzebę doprecyzowania sposobu organizacji roku akademickiego poprzez określenie liczby zjazdów na studiach niestacjonarnych, a w innym – doprecyzowanie warunków rekrutacji.

Tabela 10.

Rodzaje opinii	Ogółem	Wnioski			
		Uczelnie publiczne		Uczelnie niepubliczne	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**7 (2CK)**	6 (2CK)	1		
Pozytywne z zaleceniami	**13**	5	1	2	5
Negatywne	**4**		2		2*
W toku	**2**				2
Razem	**26 (2CK)**	**11 (2CK)**	**4**	**2**	**9**

(2CK) - w tym liczba opinii dla CK

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego 1 opinia została zmieniona na pozytywną.*

3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Od negatywnych opinii wydanych w roku 2014 odwołało się 7 uczelni. W trzech przypadkach Prezydium PKA podtrzymało swą negatywną opinię z uwagi na poważne uchybienia w koncepcji kształcenia, niemożność oceny, czy praktyki będą mogły być zrealizowane w zakładanym wymiarze czasowym i braki w minimum kadrowym. Jedna ze szkół po otrzymaniu powtórnej negatywnej opinii złożyła nowy wniosek, który ostatecznie uzyskał akceptację PKA. Cztery odwołania rozpatrzone zostały na korzyść uczelni. Oddalono wszystkie zarzuty, gdyż szkoły usunęły wcześniejsze uchybienia, bądź przedstawiły dodatkowe argumenty i dokumenty na rzecz proponowanych przez siebie rozwiązań. W stosunku do dwóch spośród tych uczelni sformułowano jedynie drobne zalecenia.

Tabela 11.

Liczba odwołań - dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba	**7**	2	2	3
%	**100%**	28,6%	28,6%	42,8%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

Tabela 12.

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
1.	dziennikarstwo i komunikacja społeczna	**I**	zalecenia		1								1	
2.	filologia	**I**	zalecenia								1	1		Organizacja roku akademickiego
		II	zalecenia		3	3	1		3		2	2	1	Zasady rekrutacji
			opinie negatywne		1		1		1			1		
3.	filologia angielska	**I**	zalecenia		1						1	1		
4.	filologia angielska z pedagogiką	**I**	zalecenia		1							1		
5.	lingwistyka stosowana – język angielski	**I**	opinie negatywne		1		1	1			1	1		
6.	nauki o rodzinie	**II**	zalecenia									1		
7.	nowe media	**I**	opinie negatywne			1						1		
8.	skandynawistyka: studia filologiczno-biznesowe	**I**	zalecenia		1							1		
	Razem	**I**	zalecenia		**4**						**2**	**4**	**1**	**1**
			opinie negatywne		**1**	**1**	**1**	**1**			**1**	**1**		
		II	zalecenia		**3**	**3**	**1**		**3**		**2**	**3**	**1**	**1**
			opinie negatywne		**2**		**1**		**1**			**1**		

2. Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych

(Autorzy: prof. dr hab. Danuta Strahl, mgr Hanna Chrobak-Marszał)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych na początku roku 2014 liczył 9 członków. W maju 2014 r. 1 osoba zrezygnowała z członkostwa w Zespole, a w jej miejsce Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego powołała nową osobę. Natomiast w wyniku zmian organizacyjnych wynikających z nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (powołanie zespołu odwoławczego), do nowo powołanego Zespołu odwoławczego przeszła 1 osoba. Zatem od października 2014 r. w Zespole pozostało 8 osób. W 2014 r. Zespół odbył 20 posiedzeń.

W kompetencjach Zespołu pozostawały kierunki studiów, których określone przez Senaty uczelni efekty kształcenia odnoszą się znacząco do dziedziny nauk ekonomicznych i takich dyscyplin jak: ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse i towaroznawstwo.

Na rok 2014 Zespół zaplanował przeprowadzenie 2 ocen instytucjonalnych oraz 84 ocen programowych. Wydziały, które zaplanowano do oceny instytucjonalnej spełniały warunki określone w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Do ocen programowych wskazano te kierunki studiów, które z uwagi na przepisy prawa powinny zostać ocenione (upływający okres akredytacji), jak i wskazano nowe, nieoceniane dotychczas kierunki, które prowadzone były w niewielu uczelniach jako tzw. kierunki unikatowe, jak np. międzynarodowe stosunki gospodarcze.

Były to kierunki, które Zespół oceniał w latach poprzednich lub na których zakończył się pierwszy cykl kształcenia, tj. ekonomia, finanse i rachunkowość, gospodarka przestrzenna, informatyka i ekonometria, logistyka, zarządzanie oraz kierunki prowadzone w uczelniach od wielu lat, takie jak: turystykai rekreacja, międzynarodowe stosunki gospodarcze, ale jeszcze przez Zespół nieoceniane. Zespół opiniował wnioski o uruchomienie studiów na poziomie I stopnia na kierunkach takich jak: inżynieria zarządzania, zarządzanie kreatywne, finanse, rachunkowość i podatki, grafika komputerowa i produkcje multimedialne, oraz na poziomie II stopnia na kierunkach: broker biotechnologii, menedżersko-prawny, doradztwo i coaching.

W pracach zespołu uczestniczyli, posiadający duże doświadczenie w dokonywaniu ocen jakości kształcenia w szkołach wyższych, eksperci reprezentujący specjalności naukowe związane z dyscyplinami naukowymi w których osadzone były efekty kształcenia ocenianych kierunków studiów, w tym również eksperci zagraniczni.

II. Oceny instytucjonalne

1.Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Akademia Morska w Gdyni	1	2		5
2.	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu	1	4	3	10
	Razem	**2**	**6**	**3**	**15**

W ramach oceny instytucjonalnej Zespół w roku 2014 przeprowadził wizytacje na dwu wydziałach, mających pełne prawa akademickie – jeden z nich posiada uprawnienia doktorskie i habilitacyjne w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie towaroznawstwo, a także prowadzi dwa kierunki studiów tj. towaroznawstwo i zarządzanie, kształcąc 2093 studentów na studiach I i II stopnia, co stanowi blisko 30% ogółu studentów całej uczelni, prowadzi również 4 studia podyplomowe. Drugi z wydziałów posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych w trzech dyscyplinach: ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse oraz do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinach: ekonomia i nauki o zarządzaniu, a także prowadzi pięć kierunków studiów tj. finanse i rachunkowość, zarządzanie, międzynarodowe stosunki gospodarcze, gospodarka przestrzenna i ekonomia, kształcąc 4899 studentów, co stanowi 35,3% ogółu studentów uczelni, prowadzi również 3 studia doktoranckie i 10 studiów podyplomowych.

Tabela 2.

Ogółem	Rodzaje ocen				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
2		2			

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych rekomendował Prezydium PKA dla wizytowanych dwóch wydziałów ocenę pozytywną. Prezydium podzieliło propozycje Zespołu.

Analizując poszczególne kryteria instytucjonalnej oceny jakości kształcenia trzeba podkreślić, iż jeden z wizytowanych wydziałów otrzymał ocenę wyróżniającą za kryterium 5 - prowadzenie badań naukowych, a pozostałe kryteria uzyskały ocenę w pełni. Ocena wyróżniająca została wystawiona z uwagi na: znaczący w skali kraju poziom badań naukowych w zakresie dys-

cyplin silnie powiązanych z kierunkami kształcenia i studiami doktoranckimi, a także duży udział studentów i doktorantów w projektach naukowych.

Drugi wizytowany wydział otrzymał z kolei oceny znacząco za dwa kryteria: 4 - zasoby kadrowe, materialne i finansowe oraz kryterium 7 - system wsparcia studentów i doktorantów, natomiast pozostałe kryteria ocenione zostały na ocenę w pełni. Oceny znacząco wynikały z wyraźnego sprofilowania dorobku naukowego kadry na dyscyplinę towaroznawstwo z mniejszym akcentem na dyscypliny ekonomia i nauki o zarządzaniu, które są szczególnie ważne z uwagi na kształcenie na poziomie studiów I i II stopnia na kierunku zarządzanie. Znacząca ocena dla kryterium 7 podyktowana była uwagami dotyczącymi braku ujednoliconych zasad oceniania studentów oraz informacji o wykorzystaniu wyników procesu ankietyzacji.

Zespoły oceniające wystawiły pozostałym kryteriom oceny w pełni. Analiza tych ocen pozwala stwierdzić, iż Strategie rozwoju opracowane w obu wydziałach miały status formalny, zatwierdzony przez rady wydziału. Określone zostały cele strategiczne, w tym związane z procesem dydaktycznym, akcentujące jednocześnie troskę o jakość kształcenia. Określono również zadania operacyjne dla każdego celu strategicznego, przy czym nie zawsze pokazywano ścieżkę dojścia do zakładanych celów. Oba wizytowane wydziały wyraźnie w strategii zaznaczają cele związane ze współpracą z otoczeniem gospodarczym i społecznym regionu oraz kontakty z partnerami strategicznymi. Natomiast w opinii Zespołu oceniającego bardziej należy monitorować pozycję wydziału w poszczególnych obszarach działania na tle akademickich jednostek krajowych i europejskich. Ponadto stwierdzono, iż koncepcja kształcenia na wszystkich poziomach i formach kształcenia na jednym z wizytowanych wydziałów jest wyraziście spójna z badaniami naukowymi i specjalizacją naukową kadry. Na drugim wydziale koncepcja kształcenia realizowana na kierunku towaroznawstwo jest spójna z zapleczem naukowym, zaś koncepcja kształcenia na kierunku zarządzanie znajduje się w fazie dyskusji, w szczególności w zakresie pełnego dostosowania do potencjału kadrowego i oczekiwań rynku pracy.

Ocena kryterium 2 - *wewnętrzny system zapewnienia jakości* pozwala stwierdzić, iż w obu wizytowanych jednostkach wewnętrzne systemy stanowią dojrzałą konstrukcję formalną i merytoryczną, która służy do monitorowania i oceny oraz doskonalenia jak ości kształcenia. Trzeba też podkreślić, iż na jednym z wydziałów wewnętrzny system zapewnienia jakości został rozbudowany o System Kontroli Zarządczej. Opracowano też Księgę Jakości. Na obu wizytowanych wydziałach powołane zostały gremia odpowiedzialne za ocenę jakości kształcenia, a efekty ich prac wykorzystane zostały do doskonalenia procesu dydaktycznego. Można też stwierdzić, że w budowaniu kultury jakości kształcenia w obu wizytowanych wydziałach biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni tj. kadra akademicka, władze uczelni i wydziału, studenci, doktoranci, absolwenci i, w nieco bardziej ograniczonym zakresie, przedstawiciele rynku pracy. Nie obserwuje się udziału słuchaczy studiów podyplomowych. Określony został podział zadań i kompetencji poszczególnych organów uczelni i wydziałów, odpowiedzialnych za jakość kształcenia. Stanowi on podstawę dla przejrzystości podejmowania decyzji dotyczących zarządzania jakością kształcenia. Moni-

torowane są między innymi takie obszary jakości kształcenia jak: weryfikacja efektów kształcenia, przeglądy programowe, ocena rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, współpraca z interesariuszami zewnętrznymi, czy system informacyjny.

Na szczególną uwagę zasługuje dorobek jednego z wizytowanych wydziałów w zakresie badania losów absolwentów i wykorzystania ich wyników do doskonalenia procesu kształcenia. Badania prowadzone w projekcie „Kuźnia Kadr" umożliwiły przygotowanie metodyki badań losów zawodowych absolwentów i wydanie specjalnego opracowania , które pokazuje metodologię badania zawodowych losów absolwentów na uczelniach. Ocena efektów kształcenia na rynku pracy dokonana została zarówno przez pryzmat absolwenta, jak i pracodawcy, a wnioski posłużyły do budowania oferty kształcenia.

Wewnętrzne systemy zapewnienia jakości kształcenia w obu wydziałach należy uznać za skuteczne, gdyż umożliwiły identyfikację słabych stron procesu dydaktycznego i wprowadzenie działań doskonalących, jak np.: przeglądy programowe pozwoliły na modyfikację i doskonalenie oferty zajęć do wyboru i specjalności kształcenia, ocena kadry prowadzona systematycznie z roczną częstotliwością (na jednym z wydziałów w systemie elektronicznym e-oceny) przynosi efekty stymulujące rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych kadr, a w konsekwencji wysoką ocenę parametryczną oraz zainteresowanie kandydatów studiami na wydziale.

Kryterium 4 - *zasoby kadrowe, materialne i finansowe,* zostało wysoko ocienione na jednym z wizytowanych wydziałów. Uznano, iż struktura kwalifikacyjna kadry w pełni pokrywa potrzeby studiów I i II stopnia, doktoranckich oraz podyplomowych. Kadra akademicka ma wybitny dorobek naukowy w skali kraju. Drugi wizytowany wydział otrzymał za to kryterium ocenę znacząco, z uwagi na sprofilowanie dorobku naukowego kadry na dyscyplinę towaroznawstwo z mniejszym akcentem na dyscypliny ekonomia i nauki o zarządzaniu, które są szczególnie ważne w związku z prowadzonym na poziomie studiów I i II stopnia kształceniem na kierunku zarządzanie.

Kryterium 6 - *współpraca krajowa i międzynarodowa* uzyskało w obu wizytowanych wydziałach ocenę w pełni, choć wciąż w zakresie stopnia umiędzynarodowienia kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych nie wykorzystuje się możliwości i potencjału wizytowanych jednostek.

Na jednym z wydziałów odnotowano bardzo aktywną wymianę studentów, w ramach programu Erasmus oraz w ramach umów bilateralnych podpisanych z partnerskimi ośrodkami akademickimi. W ramach realizowanej wymiany międzynarodowej znaczny odsetek to osoby przyjeżdżające. Wydział podejmuje działania i stworzył warunki dla osób przyjeżdzających w ramach takiej wymiany. Wydział posiada bogatą ofertę kształcenia w języku obcym, m.in. wykłady w języku angielskim, anglojęzyczny program dydaktyczny International Business dla studiów I i II stopnia oraz program anglojęzyczny na studiach doktoranckich.

Kryterium 8 - *przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia* - zespoły wizytujące uznały, że wizytowane dwa wydziały posiadają właściwą dokumentację w zakresie jakości kształcenia.

3. Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Podstawą do oceny mocnych i słabych stron wizytowanych wydziałów były raporty samooceny, w tym strategie rozwoju, wewnętrzne systemy zapewnienia jakości kształcenia jako instrument takiej weryfikacji, a także rozmowy przeprowadzone z władzami wydziału oraz interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi podczas wizytacji. Zidentyfikowane przez dwa wizytowane wydziały mocne i słabe strony znajdowały potwierdzenie w procesie wizytacji. Jeden z wydziałów w raporcie samooceny wskazał jako silną stronę wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Zespół oceniający podzielił to przekonanie i stwierdził, że wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia dobrze wspiera funkcjonowanie wydziału. Jako silną stronę potwierdzono również specyfikę badań naukowych wydziału w zakresie sektora morskiego, co tworzy podstawy dla osiągania przewagi konkurencyjnej w sektorze szkolnictwa wyższego. Badania naukowe z zakresu towaroznawstwa, logistyki i informatyki są silną stroną zarówno potencjału kadrowego jak i pozycji badawczej wydziału. Występuje jednak znaczące zróżnicowanie w zakresie rozwijania badań naukowych i wykorzystywania ich do procesu dydaktycznego w poszczególnych katedrach i dyscyplinach badawczych. Wzmocnienia wymaga współpraca międzynarodowa, zarówno w wymiarze dydaktycznym, jak i badawczym, natomiast oferta dydaktyczna powinna być doskonalona w aspekcie dostosowania do potrzeb rynku pracy, co potwierdza analiza SWOT.

Drugi wydział jako mocną stronę, w pełni potwierdzoną podczas wizytacji, wskazał wyraziste osadzenie koncepcji kształcenia w dziedzinie nauk ekonomicznych w swoich wiodących dyscyplinach naukowych: ekonomii, nauk o zarządzaniu oraz finansów. Podkreślić należy, że wydział posiada uprawnienia doktorskie we wszystkich trzech dyscyplinach oraz uprawnienia habilitacyjne w dyscyplinie ekonomia i nauki o zarządzaniu. Kształcenie na wydziale zapewnia więc studentom, doktorantom i słuchaczom solidne podstawy nauk ekonomicznych, dając jednocześnie interdyscyplinarną wiedzę i umiejętności ze wszystkich trzech dyscyplin. Zaznaczyć również należy, że występuje duża spójność pomiędzy prowadzonymi badaniami naukowymi w ww. dyscyplinach, kwalifikacjami kadry dydaktycznej, ofertą i programami kształcenia oraz założeniami rozwoju zapisanymi w strategii wydziału oraz uczelni. Niewątpliwie silną stroną wydziału jest również współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Prowadzone w tym obszarze działania, w tym realizacja kolejnych edycji projektu „Kuźnia Kadr", przeprowadzane badania z udziałem pracodawców, wypracowane procedury konsultacji ze środowiskiem praktyków, wspólne prowadzenie specjalności, itp. można uznać za wzorcowe.

Silną stroną wskazaną przez wydział była również baza dydaktyczna, w tym biblioteka (np. nowoczesny budynek Biblioteki i Centrum Kształcenia Ustawicznego, bogate zasoby biblioteczne). Na dobrym poziomie jest również stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia, w szczególności w zakresie wymiany międzynarodowej studentów. Na podkreślenie zasługuje dobre przygotowanie wydziału do studiowania przez studentów i doktorantów przyjeżdża-

jących z zagranicy (oferta przedmiotów w języku angielskim, potoki studiów na studiach I, II i III stopnia).

Za niewystarczającą natomiast należy uznać ofertę studiów podyplomowych, szczególnie biorąc pod uwagę bardzo duży potencjał wydziału, zarówno kadrowy, jak i materialny. Wizytacja potwierdziła duże zaangażowanie pracowników uczelni i wizytowanego wydziału w funkcjonowanie systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz kształtowanie się kultury projakościowej. Niedostatecznie natomiast akcentowano jako słabą stronę, wsparcie rozwoju naukowego, kulturowego i dydaktycznego studentów. Mimo, iż wydział otrzymał za kryterium 7 ocenę w pełni, to jednak w opinii ekspertów studenckich wciąż istnieje przestrzeń dla doskonalenia współpracy ze studentami.

4. Ocena studiów doktoranckich.

Zespoły oceniające PKA starały się, w procesie wizytacji ocenić propozycję programową studiów doktoranckich pod kątem zapewnienia rozwoju naukowego doktoranta, z uwzględnieniem wymogów dyscypliny naukowej, w której studia doktoranckie są realizowane. Oceniano także możliwości wyboru ścieżki zawodowej doktoranta uwzględniając drogę na uczelni, w instytutach badawczych albo w przedsiębiorstwach i instytucjach, które podejmują wyzwania na miarę wysoko wykształconych pracowników ze stopniem naukowym doktora. Ponadto oceniano, czy oferta ta spełnia oczekiwania doktorantów i szkół wyższych, czyli szerokiego, ale bardzo wyspecjalizowanego rynku pracy. Trzeba też pamiętać, że oferta ta powinna spełniać wymagania określone w odpowiednich rozporządzeniach Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych.

Oceniane studia doktoranckie prowadzone są - tylko na jednym z wizytowanych wydziałów - w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinach ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu, w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Wydział prowadzi także niestacjonarne studia doktoranckie w języku angielskim. Studia doktoranckie trwają od 2 do 4 lat i obejmują 249 godzin zajęć dydaktycznych zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych oraz 60 godzin praktyk rocznie na studiach stacjonarnych i 10 godzin na studiach niestacjonarnych. W roku akademickim 2013/2014 liczba uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich wynosiła 117, a niestacjonarnych 122.

Program studiów doktoranckich spełnia wszystkie wymagania oczekiwane przez członków zespołu PKA. Dobór kandydatów na studia doktoranckie jest właściwy i obejmuje:

- ocenę kandydata na podstawie: ankiety, autoreferatu, dodatkowych dokumentów świadczących o predyspozycjach kandydata do pracy naukowej, z przyznaniem od 0 do 25 punktów,
- rozmowę kwalifikacyjną, dotyczącą zainteresowań kandydata, motywów i predyspozycji do pracy naukowej, z przyznaniem punktów w skali od 0 do 25.

Program kształcenia każdego studium doktoranckiego ma określone efekty kształcenia. Efekty te zostały sformułowane w odniesieniu do każdej dyscypliny naukowej i do nich też nawiązywały programy studiów. Program zakłada:

- oparcie procesu dydaktycznego głównie o samodzielnych pracowników nauki,
- zwiększenie wymiaru godzin przedmiotów metodologicznych i rozwijających umiejętności wykorzystania metod ilościowych w badaniach,
- wprowadzenie zajęć z zakresu aksjologii i etyki badań naukowych,
- zwiększenie wymiaru zajęć aktywizujących słuchaczy, w tym m.in. rozpoczęcie zajęć seminaryjnych od II semestru studiów,
- umożliwienie doktorantom realizacji praktyk dydaktycznych w formie prowadzenia zajęć lub uczestnictwa w nich,
- zaangażowanie osób z praktyki gospodarczej do prowadzenia wyspecjalizowanych zajęć dydaktycznych.

Program studiów składa się z trzech modułów. Pierwszy moduł obejmuje przedmioty, których treść stanowi przegląd wiedzy w zakresie różnych dyscyplin nauk ekonomicznych oraz metodologii badań naukowych. Drugi moduł obejmuje treści służące doskonaleniu umiejętności dydaktycznych i zawodowych doktorantów. Ostatni moduł obejmuje przedmioty specjalnościowe związane z dyscypliną naukową dysertacji. Od drugiego semestru prowadzone jest seminarium doktorskie. Ocena obsady zajęć była bardzo wysoka. Zajęcia na studiach doktoranckich prowadzą wyłączenie profesorowie i doktorzy habilitowani. Posiadają oni wybitne osiągnięcia naukowe i doświadczenie w zakresie prowadzenia badań naukowych.

Słabą stroną realizowanego programu wydaje się być relatywnie mała liczba godzin dydaktycznych – 249, oraz brak kursów do wyboru pozwalających indywidualizować proces kształcenia. Wydział posiada procedury aplikowania o środki finansowe dla doktorantów i udziela im w tym zakresie niezbędnego wsparcia. Doktoranci korzystają z grantów promotorskich, środków na badania dla młodych naukowców oraz stypendiów naukowych. Wyniki swoich badań doktoranci prezentują w referatach przedstawianych na konferencjach krajowych i zagranicznych, artykułach naukowych w czasopismach uczelnianych. Aktywność publikacyjna jest jednym z kryteriów rocznej oceny pracy doktoranta, a minimalny wymiar zakłada opublikowanie dwóch prac przed otwarciem przewodu doktorskiego.

Słabą stroną studiów doktoranckich jest niewielka liczba obronionych prac w stosunku do liczby przyjętych. Przyczyny małej skuteczności studiów doktoranckich są różne i zazwyczaj tkwią po stronie doktorantów, ale wskazują też na potrzebę dalszego doskonalenia systemu rekrutacji i zarządzania tą formą studiów.

Postępy w pracy doktorantów podlegają: ocenie semestralnej i rocznej i uwzględniają:

- osiągnięcia naukowo-badawcze (publikacje, referaty, konferencje),
- postępy w przygotowaniu pracy doktorskiej,
- osiągnięcia dydaktyczne (prowadzenie zajęć),
- osiągnięcia organizacyjne (udział w organizacji konferencji, w zespołach),
- ocenę opiekuna naukowego odnośnie postępu prac nad rozprawą,
- ocenę kierownika studiów, podtrzymującą ocenę wystawioną przez opiekuna naukowego, bądź też zmieniającą tę ocenę.

Doktoranci prowadzący zajęcia dydaktyczne są oceniani przez studentów studiów I i II stopnia na podstawie procesu ankietyzacji. Otrzymują oni informacje w przypadku wystąpienia negatywnych ocen studentów. Jednocześnie oceny ich postępów w pracy doktorskiej dokonują opiekunowie/promotorzy, są one również weryfikowane w czasie występów podczas seminariów katedralnych. Dodatkowo doktoranci sporządzają sprawozdania ze swojej aktywności naukowej.

Rozwój odpowiednich umiejętności związanych z przygotowaniem do pracy badawczej oraz badawczo-rozwojowej następuje w trakcie realizacji następujących przedmiotów: Metodologia nauk ekonomicznych oraz Projekty badawcze w marketingu. Obecne są również przedmioty związane z przygotowaniem do prowadzenia zajęć dydaktycznych: Metodyka nauczania przedmiotów ekonomicznych, Pedagogika w szkole wyższej, Emisja oraz higiena głosu i kultura słowa. Wprowadzono również przedmiot wprowadzający aspekty etyczne: Aksjologia i etyka w naukach ekonomicznych. Prowadzący zajęcia na studiach III stopnia również są wysoko oceniani przez środowisko doktorantów, które nie zgłasza żadnych zastrzeżeń.

Dobrze została oceniona również internacjonalizacja kształcenia na studiach doktoranckich. Należy odnotować, że wiele dysertacji obejmuje kontekst badań międzynarodowych. Na wysoką ocenę zasługuje prowadzenie kształcenia na studiach doktoranckich również w języku angielskim „European Doctoral Program in Economics, Management and Finance". Uczestnikami tych studiów są menadżerowie i praktycy życia gospodarczego z różnych państw europejskich (głównie z Niemiec, ale również Holandii, Ukrainy, Arabii Saudyjskiej). Studia są trzyletnie i dotychczas odbyły się dwie ich edycje.

Wydział stwarza doktorantom dobre warunki do zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do prowadzenia badań naukowych, prezentacji ich wyników i przygotowywania rozpraw. Kadra prowadząca zajęcia na studiach doktoranckich posiada bardzo wysokie kwalifikacje, doświadczenie w prowadzeniu projektów badawczych i prac doktorskich. Wydział stwarza doktorantom warunki do pracy naukowej, udziela pomocy w publikacji artykułów w wydawnictwach Uniwersytetu, promotorzy motywują doktorantów do przygotowywania publikacji, pomagają im od strony merytorycznej i finansowej. Doktoranci mają możliwość uczestniczenia w pracach badawczych prowadzonych przez Katedry i udział w konferencjach naukowych. Zespół oceniający PKA zalecił rozważenie możliwości zwiększenia liczby godzin dydaktycznych ogółem, zróżnicowania liczby ECTS przypisanych przedmiotom w poszczególnych modułach oraz wprowadzenie zajęć fakultatywnych uwzględniających zainteresowania naukowe doktorantów.

5. Ocena studiów podyplomowych.

Studia podyplomowe w wizytowanych jednostkach stanowią istotny zakres kształcenia. Na jednym z wizytowanych wydziałów prowadzone były w roku akademickim 2013/2014, jak i dwóch poprzednich latach, następujące studia podyplomowe: Finanse i Bankowość, Handel Zagraniczny, Zarządzanie i Finanse w Ochronie Zdrowia, Zarządzanie i Marketing, Studia Podyplomowe dla Kandydatów na Doradców Podatkowych.

Na rok akademicki 2014/2015 wydział przygotował ofertę kontynuacji studiów podyplomowych Finanse i Bankowość, Studiów Podyplomowych dla Kandydatów na Doradców Podatkowych, Zarządzanie i Finanse w Ochronie Zdrowia, Zarządzanie i Marketing (XXXIII edycja) oraz nowych: Finanse i Podatki w MSP, Innowacyjne Przywództwo – Kształtowanie Liderów Zmian, Komunikacja Korporacyjna i Public Relation, Psychologia w Zarządzaniu, Społeczna Odpowiedzialność Przedsiębiorstwa oraz Zarządzanie w Sektorze Publicznym. Warto zaznaczyć, że niektóre studia mają już długoletnią tradycję (35 edycji).

Drugi wizytowany wydział prowadzi studia podyplomowe pod nazwą: Usługi Żywieniowe i Dietetyka, Logistyka, Handel Międzynarodowy, Rachunkowość, Turystyka i Hotelarstwo (brak naboru w ostatniej edycji). Trzeba nadmienić, że wydział ten jako jedyny w swojej uczelni prowadzi studia podyplomowe.

Dla wszystkich prowadzonych dotychczas i planowanych studiów zostały określone ich cele, wskazana współpraca z innymi instytucjami oraz określona forma potwierdzenia uzyskanych kwalifikacji.

Wszystkie studia podyplomowe odpowiadają dyscyplinom naukowym, w zakresie których wizytowane wydziały posiadają uprawnienia do nadawania stopnia doktora oraz obszarowi wiedzy, w którym znajdują się prowadzone kierunki studiów. Programy studiów podyplomowych spełniają warunki określone przepisami prawa.

Programy studiów podyplomowych i cele kształcenia wskazują, iż można podzielić je na dwie grupy: studia które zapewniają przygotowanie do nabycia uprawnień do wykonywania zawodu, oraz studia zorientowane na poszerzenie wiedzy i nabycie nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Zespół oceniający stwierdził, iż programy i plany studiów podyplomowych skonstruowane są prawidłowo, co daje szansę pełnej realizacji zakładanych efektów kształcenia w założonym czasie trwania studiów. Natomiast zwrócono uwagę na niektóre formy weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, które nie są właściwe dla określonej kategorii efektów. Zauważono też, iż nie wszystkie zajęcia i studia są ewaluowane przez słuchaczy. Zajęcia na studiach podyplomowych prowadzą pracownicy naukowo-dydaktyczni wydziałów, pracownicy innych jednostek organizacyjnych uczelni oraz specjaliści spoza uczelni, w tym liczna grupa praktyków. Należy nadmienić, że duża część nauczycieli akademickich legitymuje się praktyką zawodową o zróżnicowanym charakterze, odpowiadającym merytorycznie poszczególnym studiom podyplomowym.

W jednym z wizytowanych wydziałów dla usprawnienia funkcjonowania studiów podyplomowych zostało powołane Centrum Kształcenia Ustawicznego. Do jego zadań należy w szczególności podejmowanie inicjatyw związanych z powoływaniem nowych studiów podyplomowych oraz organizacja procesu dydaktycznego. Dla poprawy warunków prowadzenia studiów podyplomowych został również wybudowany nowy obiekt dydaktyczny. Te formy centralizacji prowadzenia studiów podyplomowych nie ograniczają jednak kompetencji pracowników wydziału do przygotowywania programu i prowadzenia zajęć na studiach podyplomowych.

Na obu wizytowanych wydziałach zanotowano spadek słuchaczy studiów podyplomowych, co staje się istotnym wyzwaniem dla tych wydziałów, zarówno

w zakresie oferty programowej jak i współpracy z odpowiednimi instytucjami, przedsiębiorstwami otoczenia gospodarczego i społecznego wydziału. Zespoły zalecały między innymi ściślejsze włączenie pracodawców w procesy określania i weryfikacji efektów oraz prowadzenie ewaluacji z nastawieniem na wypracowywanie użytecznych wniosków i rekomendacji służących ewentualnym modyfikacjom ofert programowych.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i w jakim stopniu wykorzystują je do poprawy swej działalności?

Wizytowane wydziały w odpowiedzi na raport zadeklarowały natychmiastowe podjęcie działań prowadzących do usunięcia wskazanych przez zespoły oceniające słabości procesu dydaktycznego i funkcjonowania wydziału. Szczególnie wnikliwe odpowiedź potraktował jeden z wizytowanych wydziałów informując szczegółowo o podjętych działaniach doskonalących.

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																										
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
pozytywna	**2**		2					2					2					1	1				1	1					2						1	1					2				
RAZEM	**2**		**2**					**2**					**2**					**1**	**1**				**1**	**1**					**2**						**1**	**1**					**2**				

[1] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

III. Oceny programowe.

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny													
		Uczelnie publiczne							Uczelnie niepubliczne						
		Razem	Oceny dokonywane						Razem	Oceny dokonywane					
			Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej		Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające	Po zawieszeniu
Oceny wyróżniające	**5**	**5**	2				3							
Oceny pozytywne	**52**	**20**	12			8		**32**	5		3	24		
Oceny warunkowe	**2**							**2**		1		1		
Oceny negatywne	**1**							**1**				1		
Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	**24**							**24**	2		1	15		6
Razem	**84**	**25**	**14**			**8**	**3**	**59**	**7**	**1**	**4**	**41**		**6**

Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych, kierując się wytycznymi zawartymi w przepisach prawa oraz wewnętrznych zasadach Komisji wyznaczył w 2014 roku 84 oceny programowe kierunków prowadzonych w jednostkach zarówno uczelni publicznych jak i niepublicznych, których efekty kształcenia osadzone są głównie w obszarze nauk społecznych, dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinach: ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse, towaroznawstwo. Zaplanowano 21 ocen programowych na kierunkach studiów, na których zakończył się pierwszy pełny cykl kształcenia, a które nie były jeszcze oceniane, 4 oceny po ocenie warunkowej, 52 oceny w przypadku upływającego w roku akademickim 2013/2014 terminu wydanej uprzednio oceny pozytywnej, 6 zaplanowano z uwagi na upływający termin zawieszenia procedury oceny, a 1 na wniosek ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych w roku 2014 na 84 oceny jakości kształcenia w 24 przypadkach zaproponował zawieszenie oceny lub odstąpienie od jej dokonania. I tak na 10 podjętych przez Zespół uchwał 2 zawieszenia ocen dotyczyły kierunku ekonomia, a 8 kierunku zarządzanie. Podstawową przyczyną zawieszenia było poinformowanie Ministra przez uczelnię, zgodnie z § 11b ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, o nie-

spełnianiu warunków minimum kadrowego, a w jednym przypadku przekształcenia organizacyjne uczelni (konsolidacja). Prezydium PKA podjęło zatem decyzję o zawieszeniu ocen. Kontynuacja procedury nastąpi jeśli uczelnie spełnią wymogi określone przepisami. Z kolei na 14 decyzji o odstąpieniu od oceny 3 dotyczyły kierunku informatyka i ekonometria, 3 kierunku zarządzanie, 2 kierunku finanse i rachunkowość, 3 kierunku logistyka i 3 kierunku ekonomia. Odstąpienia od oceny podyktowane było wygaszaniem kształcenia na tych kierunkach studiów z powodu braku kandydatów.

2. Analiza wyników ocen programowych.

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	
ekonomia	Akademickie uczelnie publiczne	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie		1				4
		Politechnika Opolska		1				
		Uniwersytet Zielonogórski		1				
		Politechnika Świętokrzyska		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechnowie		1				1
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy		1				17
		Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy		1				
		Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu Wydział Ekonomiczny w Opolu		1				
		Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach – Wydział Nauk Ekonomicznych w Tarnobrzegu			1			
		Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku – Wydział Ekonomii i Zarządzania w Gdyni		1				
		Podkarpacka Szkoła Wyższa im. bł. ks. W. Findysza w Jaśle		1				
		Powiślańska Szkoła Wyższa w Kwidzynie		1				
		Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach				1		
		Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach		1				
		Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Chorzowie		1				
		Wyższa Szkoła Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie			1			
		Stargardzka Szkoła Wyższa Stargardinum w Stargardzie Szczecińskim					1	
		Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli		1				
		Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach					1	
		Puławska Szkoła Wyższa w Puławach					1	
		Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Pabianicach					1	
		Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Gliwicach					1	
Razem		22		**14**	**2**	**1**	**5**	**22**

finanse i rachunkowość	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Rzeszowska im. Ł. Łukaszewicza		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. Andrzej Frycza Modrzewskiego w Krakowie		1				**3**
		Uczelnia Łazarskiego w Warszawie		1				
		Akademia Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Biznesu i Zarządzania w Ciechanowie		1				**5**
		Wyższa Szkoła Finansów i Prawa w Bielsku-Białej		1				
		Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Bochni					1	
		Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej w Warszawie		1				
		Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. K. Goduli w Chorzowie					1	
Razem		9		**7**			**2**	**9**
gospodarka przestrzenna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Opolski		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
informatyka i ekonometria	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Gdańska		1				**3**
		Uniwersytet Łódzki	1					
		Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	1					
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. Andrzej Frycza Modrzewskiego w Krakowie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Chorzowie					1	**3**
		Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu					1	
		Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku					1	
Razem		7	**2**	**2**			**3**	**7**
logistyka	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Toruniu					1	**2**
		Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej					1	
Razem		2					**2**	**2**

metody ilościowe i systemy informacyjne w ekonomii	**Akademickie uczelnie publiczne**	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	1					**1**
Razem		1	**1**					**1**
międzynarodowe stosunki gospodarcze	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach		1				**7**
		Uniwersytet Gdański		1				
		Uniwersytet w Białymstoku		1				
		Uniwersytet Łódzki		1				
		Szkoła Główna Handlowa w Warszawie		1				
		Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	1					
		Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	1					
Razem		7	**2**	**5**				**7**
turystyka i rekreacja	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
zarządzanie	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Zielonogórski		1				**4**
		Politechnika Rzeszowska im. Ł. Łukaszewicza		1				
		Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach		1				
		Politechnika Warszawska		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				**2**
		Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. Andrzej Frycza Modrzewskiego w Krakowie - Wydział Zamiejscowy w Tychach		1				**4**
		Uczelnia Łazarskiego w Warszawie		1				
		Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfantego w Katowicach		1				
		Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfantego w Katowicach Wydział Zamiejscowy w Żorach		1				

zarządzanie	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Warszawska Wyższa Szkoła Ekonomiczna im. E. Wiszniewskiego w Warszawie					1	**24**
		Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie		1				
		Wyższa Szkoła Finansów i Administracji w Gdyni					1	
		Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach		1				
		Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Częstochowie					1	
		Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej w Warszawie		1				
		Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej w Warszawie – Wydział Zamiejscowy w Płońsku		1				
		Wyższa Szkoła Infrastruktury i Zarządzania w Warszawie					1	
		Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku		1				
		Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku - Filia w Ełku		1				
		Wyższa Szkoła Handlu i Usług w Poznaniu		1				
		Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Społeczna w Ostrołęce		1				
		Warszawska Szkoła Zarządzania – Szkoła Wyższa w Warszawie		1				
		Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Pile					1	
		Warszawska Wyższa Szkoła Ekonomiczna im. E. Wiszniewskiego w Warszawie					1	
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie					1	
		Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu					1	
		Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu – Wydział Zamiejscowy w Tarnowie					1	
		Wyższa Hanzeatycka Szkoła Zarządzania w Słupsku					1	
		Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu					1	
		Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu					1	
Razem		34		**22**			**12**	**34**
Ogółem wszystkie kierunki		**84**	**5**	**52**	**2**	**1**	**24**	**84**

Na 60 przeprowadzonych przez Zespół pełnych postępowań akredytacyjnych zakończonych oceną wystawiono: pięć ocen wyróżniających (8,3%), 52 oceny pozytywne (86,6%), 2 warunkowe (3,3%) i 1 negatywną. W uczelniach publicznych wystawiono 5 ocen wyróżniających i 20 ocen pozytywnych. W uczelniach niepublicznych wystawiono 32 oceny pozytywne, dwie warunkowe (5,7%) i jedną negatywną (2,8%).

Oceny wyróżniające otrzymały następujące kierunku: informatyka i ekonometria (w dwóch podstawowych jednostkach organizacyjnych), międzynarodowe stosunki gospodarcze (w dwóch jednostkach), metody ilościowe i systemy informacyjne w jednej uczelni. Trzeba podkreślić, iż zostały utrzymane dwie oceny wyróżniające dla kierunków prowadzonych w jednostkach, które w poprzedniej akredytacji również otrzymały takie oceny, co potwierdza utrzymywanie na tych kierunkach standardów wysokiej jakości kształcenia. Trzeba też zauważyć, iż po ocenie warunkowej wystawiono trzy oceny pozytywne, co również potwierdza poprawę jakości w tych jednostkach.

Na 52 przyznane oceny pozytywne, w kilku przypadkach Polska Komisja Akredytacyjna uznała, iż uczelnie powinny podjąć działania doskonalące i przedłożyć informacje o skuteczności podjętych działań. Prezydium PKA, na wniosek zespołu sformułowało w swoich uchwałach zalecenia dotyczące doskonalenia jakości kształcenia (dotyczyło to oceny kierunków turystyka i rekreacja, zarządzanie i ekonomia) określając jednocześnie termin dostosowania się do uwag PKA. Zespół kierunków ekonomicznych sformułował zalecenia dotyczące: zapewnienia spójności między efektami przedmiotowymi a efektami kierunkowymi, przeprowadzenia wewnętrznej analizy i oceny systemu weryfikacji efektów kształcenia, rozwinięcia badań naukowych, modyfikacji sylabusów ze wskazaniem w nich: sposobów weryfikacji efektów kształcenia dla wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, struktury zajęć, ich form i wymiaru zajęć prowadzonych w poszczególnych formach, w tym kształceniu na odległość, bilansu czasu pracy studenta, a także systematycznych działań w zakresie doskonalenia jakości prac dyplomowych i recenzji, rozszerzenia zakresu treści kształcenia i form zajęć pozwalających na wykształcenie umiejętności wykorzystywania narzędzi informatycznych do analizy i podejmowania decyzji w zakresie oceny zjawisk ekonomicznych. W przypadku kierunków o profilu praktycznym zalecono: zwiększenie udziału zajęć praktycznych, wprowadzenie zajęć odbywających się w warunkach zbliżonych do środowiska pracy.

Tabela 7.

Kierunek	Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny programowej																																	
			koncepcja rozwoju kierunku					cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji					program studiów					zasoby kadrowe					infrastruktura dydaktyczna					prowadzenie badań naukowych					system wsparcia studentów w procesie uczenia się					wewnętrzny system zapewnienia jakości				
			1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
gospodarka i nauki przestrzenna	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1					1					1			
finanse i rachunkowość	pozytywna	**7**		5	2				7					7					7					3	1				7					7			
ekonomia	negatywna	**1**			1					1				1				1											1							1	
	warunkowa	**2**		2					1	1				1	1				2						1				1	1					2		
	pozytywna	**14**		14					14					13	1				14					1	12	1			8	1				12	2			

turystyka i rekreacja	międzynarodowe stosunki gospodarcze		metody ilościowe i systemy informacyjne w ekonomii		informatyka i ekonometria	
pozytywna	pozytywna	wyróżniająca	wyróżniająca	pozytywna	pozytywna	wyróżniająca
1	**5**	**2**	**1**	**2**	**2**	**2**
	2	1				2
1	3	1	1		2	
		2	1			2
1	5				2	
		2	1			2
1	5				2	
	1	2	1			2
1	4				2	
		1				
1	5	1	1	2	2	2
		1		2		2
	5					
		1	1	2	2	2

| | | |

2.1. Najmocniejsze i najsłabsze strony ocenionych kierunków studiów.

Spośród wizytowanych kierunków studiów najniższe oceny, w przekroju wszystkich jednostek prowadzących, otrzymał kierunek ekonomia. Na dwadzieścia dwie oceny na tym kierunku wystawiono dwie oceny warunkowe, jedną negatywną i pozostałe pozytywne, w tym jedna z zaleceniami. Najwyższe z kolei oceny otrzymały kierunki: międzynarodowe stosunki gospodarcze (na siedem ocen dwie oceny były wyróżniające i pięć pozytywnych), informatyka i ekonometria (na pięć wystawionych ocen dwie były wyróżniające i pozostałe pozytywne), kierunek metody ilościowe i systemy informacyjne (jedna ocena wyróżniająca). Pozostałe kierunki, tj. finanse i rachunkowość, gospodarka przestrzenna, logistyka turystyka i rekreacja oraz zarządzanie otrzymały we wszystkich jednostkach oceny pozytywne.

Podczas ocen programowych badany był stopień spełnienia 8 obowiązujących kryteriów, tj.:

1. Jednostka formułuje koncepcję rozwoju ocenianego kierunku.
2. Jednostka opracowuje i stosuje spójny opis zakładanych celów i efektów kształcenia ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiąganie.
3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.
4. Liczba i jakość kadry gwarantuje zrealizowanie celów edukacyjnych programu studiów.
5. Jednostka dysponuje właściwą infrastrukturą dydaktyczną i naukową zapewniającą realizację zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.
6. Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.
7. Uczelnia zapewnia studentom właściwe wsparcie w procesie uczenia się.
8. Uczelnia rozwija wewnętrzny system zapewnienia jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Analizując oceny przyznane przez zespoły oceniające poszczególnym ośmiu kryteriom oceny programowej w przypadku każdego z ocenianych kierunków studiów trzeba zauważyć, iż najwięcej ocen wyróżniających za poszczególne kryteria oczywiście otrzymały kierunki z oceną końcową wyróżniającą. Kierunek międzynarodowe stosunki gospodarcze otrzymał łącznie w siedmiu wizytowanych jednostkach 18 ocen wyróżniających za poszczególne kryteria (tj. 1, 2, 3, 4, 6, 8), co stanowi 32% wszystkich ocen cząstkowych. Również kierunek informatyka i ekonometria oraz metody ilościowe i systemy informacyjne w ekonomii otrzymały 18 ocen wyróżniających (za kryteria 1, 2, 3, 4, 6, 8), co stanowi 45% wszystkich ocen cząstkowych. Pozostałe kierunki nie otrzymały żadnych cząstkowych ocen wyróżniających za poszczególne kryteria. Dominowały oczywiście cząstkowe oceny w pełni. Do najmocniejszych stron wyróżnionych kierunków studiów, należy zaliczyć niewątpliwie koncepcję kształcenia i kadrę akademicką, co w dużej mierze decydowało o wyróżnieniu kierunku. Koncepcja kształcenia przekładała się z kolei na dobrze określone efekty kształcenia i interesujący program studiów, który bardzo dobrze wspierał realizację zakładanych efektów kształcenia. Opis efektów kształcenia dobrze określał toż-

samość tych kierunków, a przede wszystkim specyfikę właściwą dla danej jednostki prowadzącej kierunek. Silną stroną kierunków wyróżnionych były zaawansowane treści kształcenia bazujące na aktualnych zdobyczach naukowych dyscyplin, w których osadzony był program studiów oraz wysoki poziom wymagań egzaminacyjnych. Trzeba też zauważyć, iż takie kierunki jak informatyka i ekonometria oczekują od kandydatów predyspozycji do przyswajania wiedzy z zakresu matematyki, statystyki, ekonomii, umiejętności stosowania narzędzi informatycznych, prowadzenia analiz ekonomicznych, co ogranicza krąg zainteresowanych kandydatów, zaś rynek pracy oczekuje na takich absolwentów. Jest to zatem i silna strona kierunku, ale i jego ograniczenie.

Słabą stroną ocenianych kierunków był relatywny brak wyraźnej orientacji na potrzeby lokalnego rynku pracy, a także „tradycyjna" koncepcja kształcenia, która w ograniczonym stopniu wykorzystuje innowacyjne technologie informatyczne w kształceniu. Analizując słabsze strony ocenianych kierunków trzeba zauważyć, że nie wszystkie uczelnie potrafiły wprowadzić odpowiednie zajęcia, metody kształcenia i kadrę akademicką, w tym praktyków gospodarczych dla utworzenia właściwej koncepcji kształcenia dla profilu praktycznego. Wiele uczelni już prowadzących profil praktyczny nie wyróżnia w sposób właściwy tzw. zajęć praktycznych i traktuje wszystkie zajęcia aktywne jako zajęcia praktyczne, a nie tylko te, które powinny się odbywać w środowisku pracy lub zbliżonym do środowiska pracy. Spotkano również dobre praktyki w zakresie kształcenia na profilu praktycznym, szczególnie na kierunku logistyka i zarządzanie, jak np. przedstawiona wiarygodnie współpraca uczelni z partnerem strategicznym gwarantująca właściwą obsadę zajęć praktycznych, odpowiednie treści kształcenia wynikające z konkretnych potrzeb rynku pracy, organizowanie odpowiednich form zajęć, w tym wizyt studyjnych, warsztatów, zajęć projektowych, laboratoryjnych, duże nasycenie programu studiów treściami kształcenia wspomaganymi systemami informatycznymi. Natomiast słabą stroną kierunku logistyka, w przypadku studiów inżynierskich są prace dyplomowe, które nie zawsze w pełni mają charakter prac inżynierskich. Słabą stroną i to wszystkich kierunków studiów, ale zidentyfikowaną, jest elementarny poziom wymagań prac egzaminacyjnych na poziomie studiów II stopnia. Zespoły oceniające w raportach oraz w podsumowaniach wizytacji zwracały uwagę na te słabości.

Ogląd opisu efektów kształcenia pozwala zauważyć, iż niektóre efekty sfomułowano albo zbyt ambitnie albo zbyt ogólnie, nie definiując specyfiki i tożsamości danego kierunku studiów. To dobrze, że w świetle nowego rozporządzenia, uczelnie będą mogły to zmodyfikować. Zespoły oceniające w wielu przypadkach wskazywały możliwości takiej modyfikacji. Jest też wiele uczelni, które opracowały dojrzałe propozycje efektów kształcenia, jednakże dostrzegają drobne uchybienia i deklarują ich modyfikację.

Macierze efektów kształcenia dla wizytowanych kierunków, wskazujące na zależności między efektami kierunkowymi, przedmiotowymi i obszarowymi, były na ogół dobrze budowane.

Słabe strony ocenianych kierunków ilustrowane były negatywnymi ocenami cząstkowymi. Zespoły oceniajcie wystawiły ocenę negatywną za kryteria cząstkowe tylko w jednym przypadku, i to kierunkowi ekonomia - za kryterium

zasoby kadrowe - z uwagi na głębokie braki w minimum kadrowym. Kierunek ekonomia otrzymał ponadto aż 13 ocen znacząco za stopień spełnienia poszczególnych kryteriów (obecne były we wszystkich kryteriach) i dwie oceny częściowo (za kryterium 6 i 8), co przesądza o najniższej ocenie kierunku ekonomia spośród ocenianych kierunków. Słabsze oceny dotyczące stopnia spełnienia kryteriów - oceny znacząco otrzymał też kierunek finanse i rachunkowość: były to trzy oceny za kryterium 1 czyli: koncepcję rozwoju kierunku - dwie oceny i kryterium 6 prowadzenie badań naukowych - jedna ocena. Szczególną słabością był tu brak zaangażowania studentów w badania naukowe oraz mało wyrazista koncepcja kształcenia. Kierunek zarzadzanie otrzymał oceny znacząco za kryteria: 1, 5, 6 i 7 oraz ocenę częściowo za kryterium 6. Oceny te ilustrowały takie słabe strony kierunku, jak niewystarczające zbiory biblioteczne i brak odpowiedniego oprogramowania komputerowego, słabo rozwinięte badania naukowe i niska ich przydatność w procesie dydaktycznym, niewystarczające wsparcie dydaktyczne i naukowe studentów. W przypadku kierunku turystyka i rekreacja wszystkie kryteria otrzymały oceny w pełni. Z uwagi na fakt, że kierunek ten był oceniany tylko w jednej jednostce trudno tu wskazać silne lub słabe jego strony.

2.2. Analiza przyczyn negatywnych i warunkowych ocen programowych.

Przyczyny ocen negatywnych i warunkowych w stosunku do roku ubiegłego nie zmieniły się w sposób istotny. Ocenę negatywną i dwie warunkowe wystawiono na kierunku ekonomia w uczelni niepublicznej. Przyczyną negatywnej oceny były: nie spełniono warunków minimum kadrowego w znaczącym stopniu, nieskuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, brak spójności między efektami kierunkowymi a przedmiotowymi. Przyczynami ocen warunkowych wystawionych dla kierunku ekonomia były: braki w minimum kadrowym, istotne uchybienia w procesie weryfikacji efektów kształcenia, brak odpowiedniego udziału zajęć praktycznych na kierunku o profilu praktycznym, brak skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Obserwując proces dydaktyczny realizowany w uczelniach wizytowanych w roku 2014 trzeba zauważyć, że niezależnie od prowadzonych kierunków studiów, największe problemy dostrzega się w zapewnieniu spójności między efektami kierunkowymi a przedmiotowymi. Proces dyplomowania wciąż budzi zastrzeżenia z uwagi na: luźny związek tematyki prac z zakresem merytorycznym kierunku, niskie poziom prac dyplomowych. Obsada zajęć również, choć już w mniejszym stopniu pokazuje, iż nie zawsze zachowana jest zgodność między zakresem przedmiotu, a kwalifikacjami naukowymi lub doświadczeniem zawodowym osób prowadzących zajęcia. Największym problemem jest jednak brak precyzyjnie określonych sposobów weryfikacji efektów kształcenia dla umiejętności, niewłaściwe przygotowanie kursów e–learningowych, brak określenia efektów kształcenia dla praktyk zawodowych. Również daje się zauważyć brak spójności między wskazanymi dyscyplinami, w których osadzono efekty kształcenia, a dorobkiem naukowym kadry akademickiej proponowanej do minimum kadrowego. Uczelnie wskazywały bowiem kadrę, której dorobek naukowy nie mieścił się w tych dyscyplinach, w których opisano efekty kształcenia. Natomiast często uczelnie, wskazują jedną dyscyplinę nauki, nie dostrzegając możliwości wskazania dodatkowych dyscyplin, które budują katalog efektów

kształcenia i znacznie rozszerzają możliwości budowania minimum kadrowego. Są też przypadki odwrotne, uczelnie wskazują zbyt wiele dyscyplin kojarząc je z każdym przedmiotem proponowanym w programie studiów. Wprowadzanie przedmiotów wychodzących poza wskazane dla efektów kształcenia dyscypliny, a nawet obszar kształcenia, rozszerzających w sposób uzasadniony programowo spektrum wiedzy, jest możliwe i oczekiwane, pod warunkiem właściwego, pojemnego opisu niektórych efektów, pod które można te przedmioty podpiąć, a także uzasadnionej przydatności proponowanych treści kształcenia w opracowanej koncepcji kształcenia. Kolejnym istotnym problemem są zajęcia określane jako zajęcia praktyczne. Uczelnie często kwalifikują wszystkie zajęcia aktywne, a więc „tradycyjne" ćwiczenia, laboratoria, warsztaty, itp. jako zajęcia praktyczne. Nie zawsze za zajęcia praktyczne uczelnie uznają tylko takie, które pozwalają studentowi na nabycie umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych, i są powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym prowadzone są w warunkach zbliżonych do rzeczywistych warunków środowiska pracy. Analiza przyczyn ocen warunkowych i negatywnych pozwala na stwierdzenie, że stosowany przez Polską Komisję Akredytacyjną katalog kryteriów i standardów oceny wykazuje ich znaczącą spójność. Jeżeli bowiem zastrzeżenia były formułowane do minimum kadrowego, efektów kształcenia, czy programu studiów, to również identyfikowano słabości wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, który nie wykazywał oczekiwanej skuteczności.

3. Czy wyniki kolejnych ocen oraz odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia?

Na podstawie odpowiedzi na raporty powizytacyjne można stwierdzić, że uczelnie na ogół z wielką starannością wykorzystują uwagi formułowane po pierwsze podczas podsumowania wizytacji, a następnie zawarte w raportach. Dla przykładu można podać, że uczelnie, które wprowadziły profil praktyczny natychmiast dostosowały się do uwag PKA zwiększając wymiar praktyk zawodowych i zajęć praktycznych. W odpowiedzi na raport powizytacyjny informowano o wprowadzeniu zmodyfikowanych, zgodnie z zaleceniami zespołu oceniającego, sposobów weryfikacji efektów kształcenia, wprowadzeniu odpowiednich zasad weryfikacji procesu dyplomowania oraz dokonaniu zmiany obsady zajęć, co potwierdza respektowanie uwag PKA. Natomiast na podstawie kolejnych przeprowadzanych wizytacji można stwierdzić, iż na ogół uczelnie dostosowywały się do uwag formułowanych podczas wizytacji i w raporcie powizytacyjnym. Uzupełniono zgodnie z zaleceniami zasoby biblioteczne, dokonywano stosownej zmian w obsadzie zajęć i seminarium dyplomowego, modyfikowano ofertę specjalności, rozszerzano zakres wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zdarzały się jednak sytuacje, w których dostrzec można jeszcze powtarzające się słabości procesu dydaktycznego, jak np. niezbyt wyraziste i spójne wyprofilowanie programowe specjalności kształcenia, zbyt mała liczba zajęć aktywnych, ogólnikowość i opisowy charakter recenzji prac dyplomowych. O dobrej reakcji na zalecenia i uwagi PKA może świadczyć też fakt, iż po ocenach warunkowych przyznane zostały wizytowanym kierunkom

oceny pozytywne. Zdecydowaną poprawę można zaobserwować w przypadku funkcjonowania wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia. Jednak wciąż monitorowanie przeważa nad doskonaleniem procesu dydaktycznego, co wymaga jeszcze podjęcia istotnego wysiłku w celu wykorzystania wyników analiz jakości kształcenia do jej doskonalenia.

4. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 8.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**3** / **100%**	2 / 66,7%		1 / 33,3%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

Zespół rozpatrywał również w roku 2014 odwołania od decyzji Prezydium PKA. Trzy uczelnie wniosły odwołania od otrzymanych ocen jakości kształcenia dla prowadzonych kierunków studiów. Zespół w jednym przypadku uznał argumenty uczelni i podniósł ocenę z warunkowej na pozytywną i sformułował szereg zaleceń, w drugim przypadku utrzymał w mocy ocenę warunkową dla studiów I stopnia, a podniósł ocenę na studiach II stopnia z negatywnej na warunkową (uczelnia w znaczącej mierze przeprowadziła skutecznie działania doskonalące, w tym np. przedstawiła aktualny wykaz dorobku naukowego kadry, co zdecydowało o podniesieniu oceny). Kolejne odwołanie dotyczyło oceny pozytywnej. Uczelnia wnosiła o podniesienie oceny na wyróżniająco, jednak wśród przedstawionych przez nią argumentów Zespół nie odnalazł informacji, które by pozwoliły na zmianę oceny.

IV. Opiniowanie wniosków.

1. Charakterystyka wniosków.

Tabela 9.

Wnioski	Ogółem	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole			
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	Nie może pozytywnie zaopiniować	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**30**	ekonomia	ogólnoakademicki	**3**	1	2*		
			praktyczny	**1**	1			
		finanse i rachunkowość	ogólnoakademicki	**2**	2			
			praktyczny	**5**	4	1		
		finanse, rachunkowość i podatki	praktyczny	**1**	1			
		grafika komputerowa i produkcja multimedialna	praktyczny	**1**	1			
		informatyka i ekonometria	ogólnoakademicki	**1**	1			
		inżynieria zarządzania	praktyczny	**4**	2	2		
		logistyka	praktyczny	**6**	5	1		
		zarządzanie	ogólnoakademicki	**4**		4		
			praktyczny	**1**		1		
		zarządzanie kreatywne	praktyczny	**1**		1		
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**7**	broker biotechnologii	ogólnoakademicki	**1**	1			
		doradztwo i coaching	praktyczny	**1**		1		
		ekonomia	ogólnoakademicki	**1**	1			
		menedżersko-prawny	praktyczny	**1**	1			
		logistyka	ogólnoakademicki	**1**	1			
		zarządzanie	ogólnoakademicki	**1**	1			
			praktyczny	**1**	1			

Wnioski o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu/filii uprawnień do prowadzenia kształcenia	**7**	ekonomia	ogólnoakademicki	**1**	1			
		finanse i rachunkowość	praktyczny	**1**	1			
		informatyka i ekonometria	ogólnoakademicki	**1**		1		
		inżynieria zarządzania	praktyczny	**2**	2			
		zarządzanie	ogólnoakademicki	**2**		2		
Wnioski o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku	**2**	ekonomia	praktyczny	**1**			1	
		zarządzanie	praktyczny	**1**		1		
Opinie o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych	**7**	dyscyplina: ekonomia (x2), finanse (1), nauki o zarządzaniu (x4)		**7**	7			
Razem	**53**			**53**	**35**	**17***	**1**	

** W wyniku prac Zespołu odwoławczego 1 opinia została zmieniona na pozytywną.*

Tabela 10.

Rodzaje opinii	**Ogółem**	**Wnioski**			
		Uczelnie publiczne		**Uczelnie niepubliczne**	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**28 (7CK)**	10 (5CK)	3	2 (1CK)	13 (1CK)
Pozytywne z zaleceniami	**7**		5		2
Negatywne	**17***	4*	2		11
Nie może pozytywnie zaopiniować	**1**				1
W toku					
Razem	**53 (7CK)**	**14 (5CK)**	**10**	**2 (1CK)**	**27 (1CK)**

(7CK) - w tym liczba opinii dla CK

** W wyniku prac zespołu odwoławczego 1 opinia została zmieniona na pozytywną.*

Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych opiniował w 2014 roku ogółem 53 wnioski, w tym 44 o uruchomienie nowych kierunków studiów, 2 o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku oraz 7 wniosków o wydanie opinii o jakości kształcenia przy ubieganiu się uczelni o uprawnienia do nadawania stopni naukowych. Należy przy tym nadmienić, iż w przypadku opiniowania wniosków o utworzenie kierunków studiów były to zarówno wnioski o kierunki autorskie, jak i wnioski o utworzenie kierunków o tradycyjnych nazwach zgodnych z nazwami kierunków określonymi w obowiązującym przez wiele lat wykazie wydanym przez Ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Wnioskowano o takie kierunki autorskie, jak: studia I stopnia: inżynieria zarządzania, zarządzanie kreatywne, finanse, rachunkowość i podatki, grafika komputerowa i produkcje multimedialne, studia II stopnia: broker biotechnologii, menedżersko-prawny, doradztwo i coaching, a także kierunki o nazwach tradycyjnych: ekonomia, zarządzanie, informatyka i ekonometria, finanse i rachunkowość oraz logistyka.

Na 44 wnioski dotyczące utworzenia nowych kierunków studiów 28 zaopiniowano pozytywnie, co stanowi 52,8% ogółu wniosków. Dla 16 wniosków wydano opinię negatywną co stanowi 30,2% ogółu opiniowanych wniosków. Warto jeszcze dodać, że negatywne opinie dotyczyły zarówno wniosków o kierunki autorskie (inżynieria zarządzania, doradztwo i coaching), jak i o kierunki tradycyjne w swojej nazwie. 7 wniosków o wydanie opinii o jakości kształcenia przy ubieganiu się w Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych o uprawnienia do nadawania stopni naukowych zostało zaopiniowanych pozytywnie. Najwięcej wniosków o utworzenie kierunków studiów dotyczyło kierunków zarządzanie - 9 wniosków, w tym 7 dla profilu ogólnoakademickiego, a dwa dla profilu praktycznego, logistyka - 7 wniosków, w tym jeden dla profilu ogólnoakademickiego, pozostałe dla profilu praktycznego, finanse i rachunkowość - 8 wniosków, w tym 5 dla profilu prakty cznego, inżynieria zarządzania - 6 wniosków wyłącznie dla profilu praktycznego. Niektóre propozycje programowe miały formułę wieloobszarową, co wymagało oceny wniosku przez co najmniej dwa Zespoły obszarowe PKA o kompetencjach zawierających dyscypliny, w których osadzono efekty kształcenia, przy czym Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych pełnił funkcję koordynatora. Ponadto Zespół sformułował 22 opinie, w tym 12 pozytywne, 1 pozytywną z zaleceniami oraz 9 negatywnych na temat wniosków dotyczących nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunkach o efektach przyporządkowanych do kilku obszarów kształcenia. Opinie te przekazał zespołom koordynującym postępowanie opiniodawcze.

Należy zauważyć, iż niektóre autorskie propozycje programowe były bardzo interesujące i otrzymały pozytywną ocenę zespołu choć na pełną ich ocenę trzeba będzie poczekać. O ich pełnej wartości zadecydują dopiero efekty realizacyjne, a więc między innymi: zainteresowanie kandydatów, jakość realizowanego procesu dydaktycznego, a przede wszystkim ocena stopnia przydatności absolwentów przez pracodawców jak i samych absolwentów tych nowych kierunków.

Tabela 11.

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria ocen																
														Inne (wymienić jakie)						
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Niespójna koncepcja - plany studiów i programy kształcenia	Sylabusy – brak kart przedmiotów	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa – brak wykazu osób spoza minimum kadrowego	Badania naukowe	Baza dydaktyczna - laboratoria	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie - zawodowe	Przyporządkowanie zakładanych efektów kształcenia do obszarów kształcenia	Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia	Misja i strategia	Warunki rekrutacji	Brak sposobów weryfikacji efektów kształcenia	Brak konsultacji z rynkiem pracy i wzorców międzyn.	ECTS i zajęcia praktyczne
1.	doradztwo i coaching	**II**	opinie negatywne				1	1	1			1				1		1	
2.	ekonomia	**I**	zalecenia					1											1
			opinie negatywne		1	1	1				1		1						1
3.	finanse i rachunkowość	**I**	zalecenia																1
			opinie negatywne		1			1			1				1				
4.	informatyka i ekonometria	**I**	opinie negatywne				1			1	1	1	1						1
5.	inżynieria zarządzania	**I**	zalecenia																1
			opinie negatywne		1	1	2	1					1						1
6.	logistyka	**I**	zalecenia														1		2
			opinie negatywne		1													1	1

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria ocen																
													Inne (wymienić jakie)							
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Niespójna koncepcja - plany studiów i programy kształcenia	Sylabusy – brak kart przedmiotów	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa – brak wykazu osób spoza minimum kadrowego	Badania naukowe	Baza dydaktyczna - laboratoria	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie - zawodowe	Przyporządkowanie zakładanych efektów kształcenia do obszarów kształcenia	Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia	Misja i strategia	Warunki rekrutacji	Brak sposobów weryfikacji efektów kształcenia	Brak konsultacji z rynkiem pracy i wzorców międzyn.	ECTS i zajęcia praktyczne
7.	zarządzanie	**I**	opinie negatywne		4	6	5	8			5		2	2	4			1	3
		II	zalecenia			1											1		
8.	zarządzanie kreatywne	**I**	opinie negatywne				1	1		1		1	1				1		1
	Razem	**I**	zalecenia					**1**									**1**		**5**
			opinie negatywne		**8**	**8**	**10**	**11**		**2**	**8**	**2**	**6**	**2**	**5**		**1**	**2**	**8**
		II	zalecenia			**1**											**1**		
			opinie negatywne				**1**	**1**	**1**			**1**				**1**		**1**	

[*] Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

2. Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych.

Negatywne zaopiniowanie 30,2% ogółu wniosków rozpatrywanych przez Zespół wynikało z wielu przyczyn. Jako najważniejsze należy wskazać nieodpowiednie propozycje uczelni wnioskujących dotyczące kwalifikacji naukowych i zawodowych osób tworzących minimum kadrowe (11 przypadków na 16 negatywnie zaopiniowanych wniosków), niewłaściwa obsada kadrowa proponowanych przedmiotów (12 przypadków na 16 negatywnie zaopiniowanych wniosków), niewystarczające zasoby biblioteczne, w szczególności niezapewniające dostępu do zalecanej w sylabusach literatury, a w przypadku wniosku o studia II stopnia brak odpowiednich zasobów pozwalających na prowadzenie badań naukowych (8 przypadków) i uchybienia w systemie ECTS (np. brak wskazania punktów ECTS odpowiadającym zajęciom odbywającym się w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim, zajęciom praktycznym, zajęciom z nauk podstawowych – 8 przypadków). Wciąż spotyka się przypadki, iż uczelnie dla zajęć WF nie przewidują punktów ECTS.

Kolejną istotną słabością wniosków było niewłaściwe przyporządkowanie efektów kształcenia do obszarów kształcenia, dziedzin nauki i dyscyplin naukowych - 6 przypadków. Niektóre wnioski bez merytorycznego uzasadnienia przyporządkowywały kierunek do zbyt wielu obszarów, traktując jako źródło przyporządkowania określone przedmioty, a nie efekty. Występował brak spójności w przedstawionej koncepcji kształcenia (8 przypadków), uchybienia w sylabusach - 8 przypadków, brak powiązania kierunku studiów z misją uczelni i strategią jednostki - 5 przypadków. Ponadto stwierdzono zbyt skromny udział zajęć praktycznych, w tym praktyk zawodowych, w przypadku ubiegania się o utworzenie kierunku o profilu praktycznym, brak odpowiedniego oprogramowania komputerowego oraz właściwych pracowni specjalistycznych, brak kompleksowego opisu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia i przygotowania do jego wdrożenia na nowym kierunku studiów. Szczególnie ważna w ocenie wniosków jest spójność między dyscyplinami naukowymi, w których zostały określone efekty kształcenia, a kwalifikacjami naukowymi kadry proponowanej do minimum kadrowego. Uczelnie wnioskujące nie zawsze tę spójność zachowywały i proponowano do minimum kadrowego nauczycieli akademickich posiadających dorobek w dyscyplinach, które nie były wskazane jako dyscypliny budujące efekty kształcenia. Zdarzały się też przypadki, że zakładane efekty kształcenia nie znalazły wystarczającego wsparcia w treściach kształcenia lub odpowiednich formach zajęć. Zdarzały się przypadki, że zakładane efekty kształcenia z zakresu umiejętności w zbyt dużym wymiarze wspierane były tylko zajęciami w formie wykładów, zakładane efekty w zakresie wiedzy i umiejętności dotyczące, np. prognozowania, analizy strategicznej nie były wspierane odpowiednimi treściami kształcenia.

Obserwowano zbyt skromne zaangażowanie wspomagania informatycznego w procesie realizacji koncepcji kształcenia i wielu przedmiotów, które tego wymagają i na co oczekują pracodawcy. W koncepcji kształcenia dla profilu praktycznego nie zawsze uwzględniane były opinie przedstawicieli rynku pracy. Niektóre wnioski obarczone były drobnymi uchybieniami, jednak na tyle istotnymi, że Zespół decydował się na formułowanie zaleceń, które powinny stanowić

wskazówki dla doskonalenia propozycji programowej. Zalecenia te dotyczyły na ogół konieczności dokonania właściwej obsady zajęć (zwykle jednego, dwóch przedmiotów), rozszerzenia informacji zawartych w sylabusach (np. wskazania bilansu czasu pracy studenta, wskazania zajęć praktycznych), zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych dla profilu praktycznego, sprecyzowania warunków rekrutacji na studia II stopnia.

Zespół opiniował też dwa wnioski o przywrócenie utraconych uprawnień do kształcenia na kierunkach ekonomia i zarządzanie. Wniosek o przywrócenie uprawnień w przypadku kierunku zarządzanie zaopiniowno negatywnie z uwagi na nieprzystosowanie koncepcji kształcenia do zasad określonych przez Krajowe Ramy Kwalifikacji oraz istotne braki w minimum kadrowym, jak i braku pełnego wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 12.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**17** / **100%**	4 / 23,5%	5 / 29,5%	8 / 47%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

Zespół rozpatrywał również odwołania uczelni od negatywnych opinii wniosków o utworzenie kierunków studiów. W wyniku tych odwołań Zespół w 9 przypadkach uznał, że uczelnia dostosowała się do uwag PKA. Zespół opiniował pozytywnie w procesie odwoławczym jedynie te wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, które po pierwsze miały drobne uchybienia dotyczące na przykład braku wskazania liczby punktów ECTS dla zajęć, podstawowych, praktycznych itp., po drugie te wnioski, które mogły zostać skorygowane w relatywnie krótkim czasie (np. korekta kilku sylabusów, obsady zajęć). Uznano wówczas, iż uczelnia skorygowała propozycję koncepcji kształcenia na wnioskowanym kierunku uznając wszystkie uwagi PKA, co pozwoliło na wydanie pozytywnej opinii w sprawie uruchomienia kierunku studiów.

3. Zespół działający w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk społecznych

(Autorzy: dr hab. Krzysztof Szewior, mgr inż. Katarzyna Nowak, Artur Gawryszewski)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

Zespół w 2014 roku rozpatrzył łącznie 207 spraw, co sytuuje go na pierwszym miejscu pod względem liczby przeprowadzonych spraw. Praca Zespołu skupiała się na dwóch zasadniczych obszarach, to jest na opiniowaniu wniosków oraz ocenie jakości kształcenia - oceniono 113 wniosków i przeprowadzono 82 oceny. Ponadto w 27 przypadkach uczelnie wnioskowały o ponowne rozpatrzenie sprawy[1]: 13 wniosków dotyczyło oceny jakości kształcenia, a 14 nadania uprawnień do prowadzenia studiów. Wśród przeprowadzonych ocen dominowały oceny programowe (przeprowadzono ich łącznie 64). Zdecydowanie mniej było ocen instytucjonalnych – tylko 3.

II. Oceny instytucjonalne.

1. Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu	1	6	-	8
2.	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	1	3	-	2
3.	Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach	1	3	-	5
	Razem	**3**	**12**	**-**	**15**

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

W roku 2014 w Zespole Nauk Społecznych i Prawnych przeprowadzono trzy oceny instytucjonalne, wszystkie w uniwersytetach. Łącznie w ocenianych jednostkach prowadzono 12 kierunków studiów. Na żadnej z wizytowanych jednostek nie prowadzono studiów doktoranckich, natomiast we wszystkich poddanych ocenie jednostkach prowadzono studia podyplomowe (w jednej z nich było prowadzonych osiem studiów podyplomowych, drugiej pięć, a w trzeciej dwa).

[1] Dotyczy wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy, które wpłynęły do PKA do 30.09.2014 r. – od 1.10.2014 r. takie wnioski rozpatruje Zespół Odwoławczy.

Tabela 2.

Rodzaje ocen					
Ogółem	z tego:				
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	odstąpienie
3		2	1		

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																											
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
pozytywna	**2**		2					2					2					2					2					2					2					2					2			
warunkowa	**1**		1						1					1					1					1					1						1					1				
RAZEM	**3**		**3**					**2**	**1**				**2**	**1**				**2**	**1**				**3**					**3**					**2**	**1**				**2**	**1**				

[1] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

Ze względu na przeprowadzenie tylko trzech ocen instytucjonalnych trudno formułować daleko idące wnioski co do szczegółowej analizy poszczególnych kryteriów oceny. W przypadku dwóch ocenianych jednostek pozytywna ocena została udokumentowana jednoznacznie. We wszystkich ośmiu kryteriach jednostki otrzymały ocenę w pełni. Tak równomierny rozkład ocen może świadczyć o dobrym przygotowaniu tych dwóch jednostek zarówno pod względem poszczególnych elementów procesu kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych, strategii rozwoju jednostki i poziomu kadry, jak i poprawności funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wśród trzech ocenionych jednostek, jedna otrzymała ocenę warunkową. Tu również ocena jest jednoznaczna - pięć kryteriów otrzymało jedynie ocenę znacząco. Oceniono tak kluczowe kryterium drugie (wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia) oraz kryteria numer trzy (kształcenie na studiach doktoranckich i podyplomowych), cztery (zasoby kadrowe), siedem (system wsparcia studentów) oraz osiem (wewnętrzne przepisy normujące proces jakości kształcenia). Współwystępowanie tych ocen świadczy zarówno o zasadności końcowej oceny zespołu (ocena warunkowa), jak i o braku przygotowania wizytowanej jednostki do oceny instytucjonalnej i niespełnianiu przez nią przyjętych kryteriów jakościowych w stopniu, który pozwoliłby na wydanie oceny pozytywnej.

3. Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Jednostki podlegające ocenie instytucjonalnej stosunkowo dobrze zaprezentowały swoje atuty oraz uwarunkowania ich rozwoju. Nieustannie wskazywano na niestabilność środowiska szkolnictwa wyższego, zarówno na poziomie przepisów prawa, zmian systemowych, jak i ewolucji otoczenia. Ta dynamika zmian ogranicza zdolność racjonalnego planowania rozwoju i przewidywania skutków podjętych działań. Samoocena jednostek w poszczególnych kryteriach była zróżnicowana, jednakże doceniono zasoby kadrowe, infrastrukturę, relacje z otoczeniem i w miejscu pracy. Wśród słabości dominowały ograniczenia wynikające z demografii i sytuacji finansowej kraju oraz szkolnictwa wyższego. Dostrzegano skromne wsparcie finansowe dedykowane badaniom naukowym i rozwojowi indywidualnemu, umiędzynarodowieniu czy aktywności konferencyjnej. Stan ten skutkuje wolniejszym od zamierzonego tempem awansów zawodowych pracowników, a z perspektywy jednostek wydłużeniem czasu potrzebnego do uzyskiwania uprawnień np. do prowadzenia studiów doktoranckich. Jednostki pozytywnie oceniały swoje relacje z otoczeniem społeczno–gospodarczym, a także fakt, że rozwój szkół wyższych bywa uwzględniany w strategii rozwoju miast czy nawet regionów.

W wielu przypadkach dostrzeżono pozytywny wkład budowy systemów zapewnienia jakości kształcenia, jednakże jednocześnie towarzyszył mu pogląd o wzroście obciążeń pracowniczych.

Generalnie należy stwierdzić, że środowiska akademickie – poprzez WSZJK – potrafiły trafnie diagnozować własną rzeczywistość, trudniej było jednak podejmować działania naprawcze z uwagi na relacje międzyludzkie i stosunki służbowe.

4. Ocena studiów doktoranckich.

Jednostki podlegające ocenie instytucjonalnej nie prowadziły studiów doktoranckich.

5. Ocena studiów podyplomowych.

W ocenie studiów podyplomowych zwraca uwagę fakt ich stabilności z uwagi na okres ich prowadzenia oraz stale aktualizowaną ofertę. Zaplecze materialne służące prowadzeniu studiów podyplomowych zostało ocenione pozytywnie. W opracowaniu i walidacji efektów kształcenia uczestniczą podmioty wewnętrzne oraz zewnętrzne, ale nie zawsze przyjęto należyte rozwiązania wzajemnych relacji czy dokumentowania tejże współpracy. Stwierdza się, że studia podyplomowe zapewniają spójność sfer: naukowej, publicznej i gospodarczej. Punkty ECTS zostały przygotowane w zgodzie z praktyką w tym zakresie, w pojedynczych przypadkach stwierdzono jednakże przypadki złego określenia nakładu pracy słuchaczy. Studia podyplomowe są objęte nadzorem WSZJK, ale pomiędzy poszczególnymi ocenianymi jednostkami ujawniła się różnica w tym zakresie. Koncepcja kształcenia na studiach podyplomowych co do zasady była dobrze przemyślana, ale poprawy wymaga prowadzenie dokumentacji toku studiów. Stwierdzono niewłaściwe osadzenie na studiach podyplomowych kursów powiązanych z uprawnieniami pedagogicznymi.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i wykorzystują je do poprawy swej działalności?

Odpowiedzi szkół wyższych na raporty powizytacyjne wskazują na należyte odczytanie intencji zaangażowania PKA na rzecz podnoszenia kultury jakości kształcenia oraz budowania uczelnianych struktur nowoczesnego zarządzania szkołami wyższymi. Jednostki podlegające ocenie pozytywnie ustosunkowywały się do stanowiska zespołów oceniających PKA prezentując zarówno zrozumienie, jak i pogląd polemiczny. Co do zasady można stwierdzić, że uczelnie wykorzystują zalecenia ZO do poprawy swej działalności, rozwoju kultury prawnej i organizacyjnej. Ważny jest element przenoszenia przez PKA dobrych praktyk oraz doradztwo prawno–organizacyjne, które przez uczelnie postrzegane jest jako optymalizujące ich działania.

7. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W 2014 r. nie złożono wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy ocen instytucjonalnych.

III. Oceny programowe.

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny											
		Uczelnie publiczne						Uczelnie niepubliczne					
		Razem	Oceny dokonywane					Razem	Oceny dokonywane				
			Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej		Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające
Oceny wyróżniające	**1**	**1**				1							
Oceny pozytywne	**53**	**18**	8		3	7		**35**	20		1	14	
Oceny warunkowe	**8**	**1**	1					**7**	5		1	1	
Oceny negatywne	**2**							**2**				2	
Odstąpienie/ zawieszenie oceny	**15**							**15**	8		3	4	
Razem	**79**	**20**	**9**		**3**	**8**		**59**	**33**		**5**	**21**	

2. Analiza wyników ocen programowych.

Zespół Nauk Społecznych i Prawnych w roku 2014 r. przeprowadził 64 oceny programowe, z czego 2 zakończyły się wydaniem negatywnej oceny jakości kształcenia. Najwięcej przyznano ocen pozytywnych tj. 53, z czego 18 ocenionych kierunków prowadzonych było na uczelniach publicznych, a 35 na niepublicznych. Wśród 42 (33 w uczelniach niepublicznych) kierunków studiów, które po raz pierwszy zostały wyznaczone do oceny programowej, wydano 28 ocen pozytywnych (z czego 20 na uczelniach niepublicznych). Przyznano 1 ocenę wyróżniającą dla kierunku w uczelni publicznej, przy czym ocena ta została przyznana po uprzednim uzyskaniu przez kierunek oceny pozytywnej. Przyznano 8 ocen warunkowych, z czego 7 dotyczyło kierunków studiów prowadzonych na uczelniach niepublicznych. 2 oceny negatywne zostały przyznane na kierunkach uczelni niepublicznych i zostały wydane po uzyskanych uprzednio przez te kierunki ocenach pozytywnych. W 15 przypadkach (wyłącznie w odniesieniu do uczelni niepublicznych) odstąpiono od wydania oceny ze względu na podjęte przez władze uczelni decyzje o likwidacji kierunków studiów. W 8 przypadkach miało to miejsce przed dokonaniem pierwszej oceny, a w 7 po dokonanych uprzednio ocenach (3 po wydanej ocenie warunkowej, 4 po wydanej ocenie pozytywnej).

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie oceny	**Razem (grupy uczelni)**
administracja	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Polonijna w Częstochowie		1				**6**
		Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna w Elblągu		1				
		Społeczna Akademia Nauk w Łodzi		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Pile		1				
		Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu					1	
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna w Gdańsku					1	**17**
		Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna – Filia w Koszalinie		1				
		Gdańska Szkoła Wyższa w Gdańsku			1			
		Gdańska Szkoła Wyższa w Gdańsku – WZ w Słupsku		1				
		Gdańska Szkoła Wyższa w Gdańsku – WZ w Olsztynie		1				
		Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy		1				
		Wyższa Szkoła Administracyjno-Społeczna w Warszawie		1				
		Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „APEIRON” w Krakowie					1	
		Wyższa Szkoła Biznesu im. bp. J. Chrapka w Radomiu			1***			

administracja	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna im. prof. Sz. A. Pieniążka w Skierniewicach		1				**17**
		Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu		1				
		Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna im. J. Zamoyskiego w Zamościu		1				
		Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP – WZ w Kętrzynie		1				
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi					1	
		Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu – WZ w Nowym Tomyślu		1				
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Nauk Społecznych w Otwocku		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku		1				
Razem				**19**	**2**		**4**	**25**
bezpieczeństwo narodowe	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni		1				**2**
		Akademia Obrony Narodowej w Warszawie	1					
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Menedżerska w Jeleniej Górze					1	**1**
Razem			**1**	**2**			**1**	**4**
bezpieczeństwo wewnętrzne	**Akademickie uczelnie publiczne**	Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Toruniu		1				**1**
Razem				**1**				**1**

dziennikarstwo i komunikacja społeczna	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				**1**
Razem				**2**				**2**
europeistyka	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu					1	**1**
Razem							**1**	**1**
pedagogika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet w Białymstoku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze			1			**5**
		Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. J. Grodka w Sanoku		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku		1				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku		1				**5**
		Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				
		Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej		1				
		Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu		1				

pedagogika	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium w Gnieźnie			1			**19**
		Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium w Gnieźnie – WZ w Wągrowcu					1	
		Łużycka Wyższa Szkoła Humanistyczna im. J. B. Solfy w Żarach					1	
		Pomorska Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Gdyni		1				
		Szkoła Wyższa Collegium Balticum w Szczecinie		1				
		Świętokrzyska Szkoła Wyższa w Kielcach				1		
		Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla St. Leszczyńskiego w Lesznie			1			
		Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Sieradzu			1			
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi			1			
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi – WZ w Bydgoszczy			1			
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi – WZ w Opatówku		1				
		Wyższa Szkoła Komunikacji Społecznej w Gdyni		1				
		Wyższa Szkoła Kupiecka w Łodzi		1				
		Wyższa Szkoła Kupiecka w Łodzi – WZ w Koninie		1				
		Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu		1				
		Wyższa Szkoła Nauk Społecznych im. ks. J. Majki w Mińsku Mazowieckim				1		
		Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi					1	
		Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku					1	
		Wyższa Szkoła Zarządzania we Wrocławiu					1	
Razem				**17**	**6**	**2**	**5**	**30**

politologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Łódzki		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna w Gdańsku					1	**1**
Razem				**2**			**1**	**3**
polityka społeczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu		1				**1**
Razem				**1**				**1**
praca socjalna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Warszawski		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla St. Leszczyńskiego w Lesznie					1	**1**
Razem				**2**			**1**	**3**
psychologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				**1**
Razem				**2**				**2**
socjologia	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla St. Leszczyńskiego w Lesznie					1	**4**
		Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie		1				
		Wyższa Szkoła Nauk Społecznych im. Ks. J. Majki w Mińsku Mazowieckim					1	
		Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Lublinie		1				
Razem				**2**			**2**	**4**

stosunki międzynarodowe	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Warszawski		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Collegium Civitas w Warszawie		1**				**2**
		Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi		1				
Razem				**3**				**3**
Ogółem wszystkie kierunki			**1**	**53**	**8**	**2**	**15**	**79**

*** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego opinia została zmieniona na pozytywną.*

**** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego opinia została zmieniona na warunkową.*

Ocenie poddano następujące kierunki studiów:
- administracja w 21 jednostkach/uczelniach;
- bezpieczeństwo narodowe/wewnętrzne w 4 jednostkach/uczelniach;
- pedagogika w 25 jednostkach/uczelniach;
- politologia w 2 jednostkach/uczelniach;
- polityka społeczna w 1 jednostce/uczelni;
- socjologia w 2 jednostkach/uczelniach;
- psychologia w 2 jednostkach/uczelniach;
- stosunki międzynarodowe – w 3 jednostkach/uczelniach;
- dziennikarstwo i komunikacja społeczna w 2 jednostkach/uczelniach;
- praca socjalna w 2 jednostkach/uczelniach.

W sumie na 64 sformułowane oceny wydano: 1 ocenę wyróżniającą (1,6%), 53 pozytywne (82,8%), 8 warunkowych (12,5%) i 2 negatywne (3,1%).

Tabela 7.

| kierunek | | |

politologia		pedagogika			
pozytywna	negatywna	warunkowa	pozytywna	dziennikarstwo i komunikacja społeczna	bezpieczeń-stwo we-wnętrzne
2	**2**	**6**	**17**	**2**	**1**
1 1			1 16		1
	1 1	2 4		2	
2			17	2	1
		6			
	2				
2			17	2	1
		6			
	2				
2			17	2	1
		6			
	2				
	1	1 2	2 15	2	1
	1	3			
2	1		1 12		1
		3			
2	2	3 2 1	17	2	1
2			1 16	2	
	2	6			
2					

| | | |

2.1. Analiza przyczyn negatywnych i warunkowych ocen programowych.

Kryterium 1 - Koncepcja rozwoju kierunku. Na 64 przeprowadzone oceny programowe w odniesieniu do tego kryterium przyznano 48 ocen w pełni, 8 znacząco oraz 8 wyróżniająco. Na żadnym z wizytowanych kierunków kryterium to nie zostało ocenione częściowo czy niedostatecznie, co wskazuje, że uczelnie opanowały, w większości na dobrym i bardzo dobrym poziomie, technikę budowy koncepcji kształcenia kierunku oraz relacji z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi, a także poprawnie wykorzystują ją do konsultacji poprawy kultury jakości kształcenia.

Kryterium 2 - Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji. W ocenie celów i efektów kształcenia dominowały oceny w pełni, których było 51, ocen znacząco było 10, natomiast częściowo 2. Na żadnym z kierunków kryterium to nie zostało ocenione wyróżniająco lub niedostatecznie. Należy przyjąć, że zdecydowana większość uczelni dysponuje już takimi programami kształcenia, które zawierają właściwe dla kierunku studiów efekty kształcenia i systemy ich weryfikacji.

Kryterium 3 - Program studiów. Kryterium to ocenione zostało identycznie jak kryterium drugie, to jest otrzymało 51 ocen w pełni, 10 ocen znacząco i 2 oceny częściowo. Zbieżność (identyczność) ocen kryterium 2 i 3 jest zrozumiała i prawidłowa, ponieważ są one ze sobą nierozerwalnie złączone ze względu na fakt, iż program studiów służy realizacji przyjętych efektów kształcenia, a tym samym osiągnięciu założonej sylwetki absolwenta. Analiza danych wskazuje, że tylko w jednostkowych przypadkach uczelnie nie są w stanie skonstruować programu kształcenia służącego realizacji przyjętych efektów. Dodać należy, że to te same uczelnie, które nie poradziły sobie z właściwym określeniem celów, efektów kształcenia i systemu ich weryfikacji.

Kryterium 4 - Zasoby kadrowe. Na 64 ocenione kierunki studiów dominowały oceny w pełni (51), stanowiąc niecałe 80%, wydano również jedną ocenę wyróżniająco (1,5%) jednostce prowadzącej kierunek administracja. W odniesieniu do pozostałych poddanych ocenie kierunków, w zakresie omawianego kryterium przyznano 10 ocen znacząco, dla kierunków studiów administracja, bezpieczeństwo narodowe i pedagogika oraz 2 częściowo dla kierunku pedagogika.

Kryterium 5 - Infrastruktura dydaktyczna. Zasoby infrastrukturalne należą do jednych z najlepiej ocenianych kryteriów w ramach procesu akredytacji w obszarze nauk społecznych. Stan ten dowodzi dobrych warunków lokalowych oraz szczególnie zasobów bibliotecznych wykorzystywanych w procesie dydaktycznym. W aż 5 przypadkach ZO przyznał ocenę „wyróżniająco", w 46 – „w pełni". Łącznie te dwa rodzaje ocen kryteriów głównych stanowiły ponad 80% ogółu ocen. Oceny niższe przyznano 12 razy. Na wyróżnienie zasłużyły kierunki: administracja, pedagogika, natomiast do działań naprawczych zobligowano jednostki nauczające na pedagogice, bezpieczeństwie narodowym i administracji.

Kryterium 6 - Badania naukowe. Badania naukowe w myśl obowiązujących poprzednio przepisów prawa były wymaganym elementem kształcenia na poziomie studiów II stopnia. Ocenie poddano 31 kierunków studiów na tym poziomie kształcenia. Dominują oceny w pełni (24), w dwóch przypadkach przyznano również 2 oceny wyróżniająco. Łącznie oceny te stanowiły w 2014 roku w ob-

szarze nauk społecznych niecałe 84% ogółu. W 5 przypadkach zespół oceniający PKA opowiedział się za przyznaniem oceny znacząco, w tym w trzech jednostkach kształcących na kierunku pedagogika oraz w dwóch na kierunku bezpieczeństwo narodowe, co stanowi ponad 16% wszystkich ocen przyznanych dla tego kryterium. Wynik ten należy potraktować jako zalecenie dalszej intensyfikacji polityki naukowej, prowadzenia badań naukowych i uczynienia z nich należytej podstawy kształcenia kierunkowego.

Kryterium 7 - System wsparcia studentów w procesie uczenia się. W ramach 11 kierunków studiów ocenionych w 64 uczelniach, temu kryterium przyznano zróżnicowane oceny. Dominowały oceny w pełni (55) oraz znacząco (6 ocen), przyznano również 1 ocenę wyróżniająco na kierunku administracja i 1 częściowo na kierunku pedagogika. Podsumowując oceny w pełni stanowiły ponad 87%.

Kryterium 8 - Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Zespoły oceniające PKA w dominującym stopniu przyznały za to kryterium ocenę w pełni (50 ocen), natomiast ocenę znacząco w 11 przypadkach. Nie przyznano ocen świadczących o spełnieniu tego kryterium na poziomie częściowo czy niedostatecznie. Oceny w pełni stanowiły niecałe 78% ogółu, natomiast oceny znacząco ponad 17%. Na 64 oceny tego kryterium przyznano 3 oceny wyróżniająco co stanowiło niecałe 5%, nagrodzono nią następujące kierunki studiów: administracja, bezpieczeństwo wewnętrzne, pedagogika.

3. Czy wyniki kolejnych ocen oraz odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia?

Odpowiedzi uczelni na raporty powizytacyjne wskazują na dużą efektywność działań PKA w zakresie podnoszenia kultury jakości kształcenia, troski o stan i kierunki rozwoju dyscyplin naukowych. Jednostki podlegające ocenie pozytywnie odnosiły się do ocen Zespołów wizytujących PKA, prezentując zarówno zrozumienie, jak i pogląd polemiczny. Prezentowanie odrębnego stanowiska – najczęściej w sprawach dydaktycznych – dowodzi złożoności tej materii, tym bardziej w rzeczywistości kształtowanej przez krajowe ramy kwalifikacji i autonomię szkół wyższych, indywidualny wybór koncepcji czy profilu kształcenia. Uczelnie wykorzystują zalecenia zespołów oceniających do poprawy swej działalności, szczególnie w zakresie działań projakościowych, zachowania spójności kształcenia z dyscypliną naukową, a także podniesienia kultury prawnej.

Na podkreślenie zasługuje fakt traktowania PKA przez szkoły wyższe nie tylko jako partnera, ale także instytucję mającą przenosić informacje na poziom ogólnokrajowy czy ministerialny.

4. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 8.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**13** / **100%**	2 / 15%	5 / 39%	6 / 46%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

W 2014 r. złożono łącznie 13 wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy od dokonanych przez Polską Komisję Akredytacyjną ocen programowych, w tym:

1. Cztery wnioski zostały rozpatrzone negatywnie – 46% ogółu;
2. Pięć wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie, formułując jednocześnie stosowne zalecenia – 39% ogółu;
3. Dwa wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie – 15% ogółu.

W stosunku do 64 ocen programowych liczba wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy stanowi 17% ogólnej liczby ocen programowych.

IV. Opiniowanie wniosków.

1. Charakterystyka wniosków.

Tabela 9.

Wnioski	Ogółem	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**68**	administracja	ogólnoakademicki	**2**	2		
			praktyczny	**2**	2		
		administracja publiczna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		animacja społeczno-kulturalna z edukacją kulturalną	ogólnoakademicki	**1**	1		
		bezpieczeństwo narodowe	ogólnoakademicki	**3**	3		
			praktyczny	**4**	3	1	
		bezpieczeństwo wewnętrzne	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
			praktyczny	**1**		1	
		coaching i zarządzanie zasobami ludzkimi	praktyczny	**1**	1		
		dziennikarstwo i komunikacja społeczna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		europeistyka	praktyczny	**1**	1		
		kryminologia	praktyczny	**1**	1		
		logistyka bezpieczeństwa	praktyczny	**1**	1		
		mediaworking	praktyczny	**1**	1		
		mediacje i negocjacje	praktyczny	**1**	1		
		oligofrenopedagogika i artete-rapią	ogólnoakademicki	**1**	1		

Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**68**	pedagogika	ogólnoakademicki	**6**	6		
			praktyczny	**5**	3	2	
		pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pedagogika specjalna	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
		psychologia w biznesie	praktyczny	**1**	1		
		psychokryminalistyka	praktyczny	**1**		1	
		praca socjalna	praktyczny	**3**	2	1	
		prawo handlowe i administracyjne	ogólnoakademicki	**1**	1		
		prawo	praktyczny	**1**	1		
		prawo w biznesie	praktyczny	**5**	5		
		prawo gospodarcze	praktyczny	**2**	2		
		prawo w działalności gospodarczej	praktyczny	**1**	1		
		prawo w gospodarce	praktyczny	**1**	1		
		prawo publiczne	praktyczny	**1**	1		
		public relations i doradztwo medialne	ogólnoakademicki	**1**	1		
		psychologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	2		1
		psychologia rynku	ogólnoakademicki	**1**	1		
		socjologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
		stosunki międzynarodowe	ogólnoakademicki	**1**			1
		terapia zajęciowa	praktyczny	**1**	1		
		wojsko w systemie służb publicznych	ogólnoakademicki	**1**	1		

		zarządzanie kryzysem indywidualnym	praktyczny	**1**	1		
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiów magisterskich	**24**	administracja	ogólnoakademicki	**1**	1		
		bezpieczeństwo narodowe	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	1	1	1
		bezpieczeństwo wewnętrzne	praktyczny	**1**	1		
		dziennikarstwo i komunikacja społeczna	ogólnoakademicki	**2**	2		
			praktyczny	**2**	2		
		nauki o rodzinie	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pedagogika	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
			praktyczny	**2**	2		
		pedagogika specjalna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		praca socjalna	ogólnoakademicki	**3**	3		
		stosunki międzynarodowe	ogólnoakademicki	**2**	1	1	
			praktyczny	**1**			1
Wnioski o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu uprawnień do prowadzenia kształcenia	**15**	bezpieczeństwo narodowe	praktyczny	**3**	1	2	
		bezpieczeństwo wewnętrzne	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pedagogika	ogólnoakademicki	**3**	3		
			praktyczny	**2**	1	1	
		psychologia	praktyczny	**1**		1	
		psychologia w biznesie	praktyczny	**1**	1		
		prawo w biznesie	praktyczny	**3**	3		
		stosunki międzynarodowe	ogólnoakademicki	**1**	1		

Wnioski o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku	**3**	administracja	ogólnoakademicki	**1**	1		
		politologia	ogólnoakademicki	**1**		1	
		psychologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
Opinie o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych	**3**	dyscyplina: nauki o mediach oraz nauki o polityce (1), psychologia (1), socjologia (1)		**3**	3		
Razem	**113**			**113**	**93**	**16**	**4**

W 2014 r. rozpatrzono 113 wniosków, w tym 3 w sprawie opinii o jakości kształcenia prowadzonego w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych. Rozpatrzono 3 wnioski o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunkach: administracja, politologia i psychologia - profil ogólnoakademicki. Rozpatrzono również 15 wniosków o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunkach: bezpieczeństwo narodowe - profil praktyczny 3 wnioski w tym 2 opinie negatywne, bezpieczeństwo wewnętrzne – profil ogólnoakademicki 1 wniosek, pedagogika – profil ogólnoakademicki 3 wnioski, natomiast profil praktyczny 2 wnioski, w tym 1 opinia negatywna, psychologia – profil praktyczny 1 wniosek zaopiniowany negatywnie, psychologia w biznesie – profil praktyczny 1 wniosek, prawo w biznesie – profil praktyczny 3 wnioski, w tym 1 opinia negatywna, stosunki międzynarodowe – profil ogólnoakademicki 1 wniosek.

Wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia było 68, wśród nich największym zainteresowaniem cieszy się kierunek pedagogika (złożono 11 wniosków, w tym 5 dotyczyło profilu praktycznego). Na drugim miejscu jest kierunek bezpieczeństwo narodowe (7 wniosków, w tym 4 o profilu praktycznym). Na trzecim miejscu sytuuje się prawo w biznesie (5 wniosków o profil praktyczny). Natomiast na czwartym miejscu uplasowały się równorzędnie kierunki: administracja (4 wnioski w tym 2 o profil praktyczny), bezpieczeństwo wewnętrzne (4 wnioski, w tym 1 o profil praktyczny) oraz psychologia (4 wnioski, w tym 3 o profil praktyczny). Na piątym miejscu wnioskowanych kierunków studiów uplasowały się kierunki studiów pedagogika specjalna (3 wnioski o profil ogólnoakademicki) i praca socjalna (3 wnioski o profil praktyczny). Natomiast na szóstym miejscu równorzędnie są kierunki: bezpieczeństwo zdrowotne i prawo gospodarcze - po 2 wnioski o profilu praktycznym.

Z pozostałych kierunków studiów (administracja publiczna, animacja społeczno-kulturalna z edukacją kulturalną, coaching i zarządzanie zasobami ludzkimi, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, dziennikarstwo, europeistyka, grafika reklamowa i multimedia, kognitywistyka i komunikacja, kryminologia, logistyka bezpieczeństwa, mediaworking, mediacje i negocjacje, nowe media, oligofrenopedagogika i arteterapia, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, psychologia w biznesie, psychokryminalistyka, prawo handlowe i administracyjne, prawo, prawo w działalności gospodarczej, prawo w gospodarce, prawo publiczne, public relations i doradztwo medialne, psychologia rynku, socjologia, stosunki międzynarodowe, terapia zajęciowa, wojsko w systemie służb publicznych, zarządzanie kryzysem indywidualnym) złożono po jednym wniosku, w tym 17 wniosków dotyczyło kształcenia o profilu praktycznym.

W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiów magisterskich. W sumie było ich 24, z czego najwięcej dotyczyło kierunków pedagogika i bezpieczeństwo narodowe. Na kierunku pedagogika – 5 wniosków, w tym 2 o profilu praktycznym, natomiast na kierunku bezpieczeństwo narodowe 4 wnioski, w tym 3 o profilu praktycznym. Na dru-

gim miejscu jest kierunek dziennikarstwo i komunikacja społeczna – 4 wnioski, w tym 2 o profilu praktycznym. Na trzecim miejscu uplasowały się kierunki praca socjalna – 3 wnioski o profilu ogólnoakademickim i stosunki międzynarodowe – 3 wnioski w tym jeden o profilu praktycznym. Ponadto uczelnie złożyły po jednym wniosku dotyczącym studiów o profilu ogólnoakademickim na kierunki: administracja, nauki o rodzinie, pedagogika specjalna oraz pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Natomiast wnioski o profil praktyczny złożono na kierunkach doradztwo i coaching, menadżersko-prawny, bezpieczeństwo wewnętrzne oraz zdrowie publiczne.

Tabela 10.

Rodzaje opinii	Ogółem	Wnioski			
		Uczelnie publiczne		Uczelnie niepubliczne	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**56 (3 CK)**	15	5	7	29
Pozytywne z zaleceniami	**37**	10	7	7	13
Negatywne	**16**	2	3	2	9
W toku	**4**	1		2	1
Razem	**113 (3 CK)** 12 dla zespołów koordynujących 4 wycofane **Ogółem 129 (3 CK)**	**28**	**15**	**18**	**52**

(3 CK) - w tym liczba opinii dla CK

Liczba ogółem obejmuje 12 opinii, w tym 6 pozytywnych i pozytywnych z zaleceniami oraz 6 negatywnych, przekazanych zespołom koordynującym postępowanie opiniodawcze oraz 4 wnioski wycofane.

Do Zespołu działającego w ramach obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk społecznych i prawnych wpłynęło w 2014 r. 129 wniosków z czego 4 zostały wycofane (3%), a 4 wnioski które wpłynęły pod koniec 2014 r. nie zostały jeszcze rozpatrzone. W przypadku 12 wniosków (9%) Zespół wydał opinie, które zostały przekazane do Zespołów koordynujących (6 pozytywnych i 6 negatywnych), 3 wnioski (3%) dotyczyły wydania opinii o jakości kształcenia prowadzonego w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych. W przypadku pozostałych 110 wniosków wydano: 53 opinie pozytywne (41% ogółu), 37 pozytywne z zaleceniami (29% ogółu) oraz 16 negatywnych (12% ogółu). Przyczyną negatywnych opinii była m.in. zła obsada minimum kadrowego, niewłaściwe przyporządkowanie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych do obszarów kształcenia, niewłaściwa koncepcja kształcenia czy też wadliwie przygotowany program studiów.

Ze złożonych przez uczelnie publiczne 43 wniosków, (pomijając 1 w toku), pięć zostało zaopiniowanych negatywnie, co pokazuje, że wnioski składane przez uczelnie są coraz lepiej przygotowane pod względem merytorycznym i prawnym. Dla uczelni niepublicznych te dane przedstawiają się w następny sposób:

na 70 złożonych wniosków (pomijając 3 w toku) 36 zostało zaopiniowanych pozytywnie, 20 pozytywnie z zaleceniami a 11 – negatywnie. 61 wszystkich złożonych wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia dotyczyło profilu praktycznego, a 65 profilu ogólnoakademickiego. Wspomniane powyżej 3 wnioski dotyczące wydania opinii o jakości kształcenia przy ubieganiu się uczelni o uprawnienia do nadawania stopni naukowych, Zespół zaopiniował pozytywnie.

1. Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych.

W 2014 roku Zespół zrecenzował 121 wniosków Uczelni o uzyskanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na 20 kierunkach mieszczących się w obszarze kształcenia nauk społecznych, w dziedzinie nauk społecznych i nauk prawnych.

Główną przesłanką do formułowania zaleceń (w przypadku pozytywnych opinii) oraz zastrzeżeń przy negatywnych opiniach dotyczących wniosków było niewypełnienie przez uczelnie warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131).

Dominującą przyczyną negatywnych opinii o wnioskach były zastrzeżenia do programu kształcenia. Na 59 negatywnych recenzji wniosków o uprawnienia do prowadzenia kierunków studiów na poziomie studiów I stopnia 11 zawierało zarzuty kwestionujące poprawność budowy podstawowych założeń programowych. Odpowiednio, dla wniosków o uprawnienie do prowadzenia studiów na II stopniu na 17 wniosków zaopiniowanych negatywnie 4 opinie zwierały wyżej wspomniane zarzuty. Zasadniczym problemem uczelni przygotowujących koncepcję kształcenia, jest umiejętne budowanie struktury kierunkowych efektów kształcenia w powiązaniu z adekwatnymi obszarami kształcenia, dziedzinami wiedzy i dyscyplinami naukowymi oraz, tworzącymi program studiów, przedmiotami kształcenia. Brak należytej konsekwencji w konstruowaniu, pełnej wzajemnych zależności, struktury programu kształcenia skutkuje niedostatecznym powiązaniem struktury efektów przedmiotowych z kierunkowymi efektami kształcenia.

Kolejnymi problemem jest poprawność zaplanowanego przez uczelnię minimum kadrowego oraz obsada kadrowa zajęć. Kryteria te były podstawą do negatywnej opinii o 9 wnioskach dotyczących studiów I stopnia oraz 3 wnioskach w sprawie studiów II stopnia. Zjawisko niewłaściwego konstruowania minimum kadrowego bywa wynikiem niepoprawnie sformułowanych założeń programowych, a w szczególności niewłaściwych relacji między zaprogramowanymi efektami kierunkowymi i wskazanymi nieadekwatnie dyscyplinami naukowymi. Nauczyciele akademiccy, przewidziani do minimum kadrowego, często nie posiadają dorobku naukowego we wskazanych dyscyplinach naukowych. Innym, istotnym kryterium oceny poprawności programu kształcenia jest dobór kadry dydaktycznej do prowadzenia zajęć przedmiotowych. Wymaga się, aby każdy nauczyciel akademicki posiadał stosowny dorobek naukowy tożsamy z treściami nauczanych przedmiotów oraz oczekuje się, zgodnie z tradycją akademicką, że wykłady będą prowadzić nauczyciele akademiccy ze stopniem, co najmniej, doktora. Wnioskodawcy często pomijają te wymogi powierzając prowadzenie

zajęć nauczycielom bez adekwatnego merytorycznie dorobku lub, w przypadku profilu praktycznego, bez odpowiedniego doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią.

W odniesieniu do rozpatrywanych wniosków zastrzeżenia budziła również konstrukcja i treść przygotowanych przez wnioskodawcę sylabusów/kart przedmiotów. W 8 przypadkach wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia studiów I stopnia i 3 wniosków dotyczących studiów II stopnia stwierdzono niedostateczne powiązanie treści sylabusów z pozostałymi elementami programu kształcenia. Najczęściej powtarzanym zarzutem było niedostateczne wyartykułowanie w sylabusie relacji pomiędzy kierunkowymi i przedmiotowymi efektami kształcenia oraz brak adekwatnych metod ich weryfikacji. Bywa, że wnioskodawca nie planuje w sylabusach samodzielnej pracy studenta, czy nie wskazuje również form jej dokumentacji.

Kryterium związane z programem studiów i realizacją praktyk studenckich stanowiło podstawę negatywnego zaopiniowania 7 wniosków (tylko na poziomie studiów I stopnia). Wnioskodawcy często planują praktyki studenckie w oderwaniu od zaprogramowanych kierunkowych efektów kształcenia. Brak jest również zaplanowanych, adekwatnych dla praktyk studenckich, metod weryfikacji efektów kształcenia.

Brak właściwie określonej we wnioskach struktury kwalifikacji studenta był powodem negatywnej opinii w przypadku 3 wniosków o uprawnienia do prowadzenia studiów I stopnia i 2 wniosków dotyczących studiów II stopnia.

Kryterium zasobów bibliotecznych Uczelni oraz możliwość korzystania z czytelni i publikacji Wirtualnej Biblioteki Nauki było jednym z powodów negatywnego zaopiniowania 4 wniosków o uprawnienia do prowadzenia studiów I stopnia.

Baza dydaktyczna Uczelni była tym kryterium, które w 5 przypadkach przyczyniło się do negatywnego zaopiniowania wniosków o uprawnienie do prowadzenia studiów I stopnia oraz w 1 przypadku - studiów II stopnia. Zastrzeżenia najczęściej budziły plany prowadzenia zajęć dydaktycznych w wynajmowanych i nieprzystosowanych do specyfiki kształcenia obiektach. Bywało, że nie gwarantowano studentom dostępu do Internetu i stanowisk komputerowych poza godzinami zajęć, a w salach dydaktycznych brakowało niezbędnych narzędzi multimedialnych.

Poziom i zakres prowadzonych badań naukowych było tym kryterium, które w najmniejszym stopniu przyczyniło się do negatywnych opinii na temat wniosków. Brak właściwie prowadzonych badań naukowych w obszarze nauk właściwych dla obszaru kształcenia, z którego wywodzą się zaprogramowane efekty kształcenia było powodem tylko 1 negatywnej opinii.

Pozytywną zmianą, wartą odnotowania w 2014 roku jest brak zarzutów odnośnie systemu zapewnienia jakości kształcenia, których waga dyskwalifikowałaby wniosek o nadanie uprawnień do prowadzenia studiów na kolejnym kierunku.

Formułowane w toku opiniowania wniosków zalecenia były efektem stanowiska członków Zespołu, że zauważone we wnioskach braki są możliwe do szybkiego usunięcia, a ich skala nie stanowi istotnej przeszkody w prawidłowej reali-

zacji programu kształcenia na wnioskowanym kierunku. Wśród sformułowanych zaleceń dominowały uwagi dotyczące poprawności struktury, relacji i treści programu kształcenia (12 wniosków na poziomie studiów I stopnia i 7 wniosków na poziomie studiów II stopnia). Sformułowano również zalecenia dotyczące zasobów bibliotecznych i praktyk zawodowych – 8 wniosków na poziomie studiów I stopnia i 1 wniosek na poziomie studiów II stopnia, doskonalenia sylabusów – 5 wniosków na poziomie studiów I stopnia i 1 wniosek na poziomie studiów II stopnia, wskazujące możliwość poprawy minimum kadrowego - 4 wnioski na poziomie studiów I stopnia i 1 wniosek na poziomie studiów II stopnia, poprawienia obsady dydaktycznej zajęć - 2 wnioski na poziomie studiów I stopnia, sprecyzowania struktury kwalifikacji studenta - 2 wnioski na poziomie studiów I stopnia i 1 wniosek na poziomie studiów II stopnia, doskonalenia systemu zapewnienia jakości kształcenia – 1 wniosek na poziomie studiów I stopnia.

2. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 11.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**14** / **100%**	7 / 50%		7 / 50%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

W 2014 r. wpłynęło do Zespołu nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych łącznie 14 wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy nadania uprawnienia do prowadzenia określonego kierunku studiów, co stanowi około 13% ogółu złożonych wniosków.

Tabela 12.

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
1.	administracja	I	zalecenia		1	1	1	1			1			
			opinie negatywne				1	1		1				
		II	zalecenia		1		1							
2.	bezpieczeństwo narodowe	I	zalecenia		5	2	2							
			opinie negatywne	2	4	3	2	3		3	3	3		
		II	zalecenia	1										
			opinie negatywne	1	1	1	1	1	1					
3.	bezpieczeństwo wewnętrzne	I	zalecenia		1	1				1		1		
			opinie negatywne		2	1	1	2		1		1		1(udział interesariuszy)
		II	zalecenia		3	1								
4.	coaching i zarządzanie zasobami ludzkimi	I	zalecenia		1							1		
5.	dziennikarstwo i komunikacja społeczna	I	zalecenia		1									
		II	zalecenia		1									
6.	logistyka bezpieczeństwa	I	zalecenia		1		1							

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
7.	pedagogika	I	zalecenia		2	2		1			4	3	1	
			opinie negatywne		2	2	2							
		II	zalecenia		2						1	1		1(organizacja zajęć na studiach niestacjonarnych)
			opinie negatywne	1	1	1	1							
8.	pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	I	zalecenia	1		1	1	1						
9.	pedagogika specjalna	I	opinie negatywne	1	1		1	1				1		
		II	opinie negatywne		1	1	1	1		1				
10.	politologia	I	opinie negatywne					1						
11.	praca socjalna	I	zalecenia		1		1					1		
			opinie negatywne		1	1	1	1				1		1(misja i strategia)
12.	prawo handlowe i administracyjne	I	zalecenia								1			1(oprac. i udost. inf. o toku studiów niestacjonarnych)
13.	prawo w biznesie	I	zalecenia		3	1						1		

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
14.	prawo gospodarcze	**I**	zalecenia		1							1		
15.	psychologia	**I**	zalecenia	1		1					2	1		1 (udział interesariuszy)
			opinie negatywne		1	1	1				1	1		1 (udział interesariuszy)
16.	psychologia rynku	**I**	zalecenia								1			1(organizacja zjazdów na studiach niestacjonarnych)
17.	psychologia w biznesie	**I**	zalecenia				1							
18.	psychokryminalistyka	**I**	zalecenia		1									
19.	stosunki międzynarodowe	**II**	opinie negatywne		1			1						
20.	wojsko w systemie służb publicznych	**I**	zalecenia		1									1(monitorowanie kariery zawodowej)
	Razem	**I**	zalecenia	**2**	**19**	**9**	**7**	**3**		**1**	**9**	**9**	**1**	**4**
			opinie negatywne	**3**	**11**	**8**	**9**	**9**		**5**	**4**	**7**		**3**
		II	zalecenia	**1**	**7**	**1**	**1**				**1**	**1**		**1**
			opinie negatywne	**2**	**4**	**3**	**3**	**3**	**1**	**1**				

4. Zespół działający w ramach obszaru nauk ścisłych

(Autorzy: prof. dr hab. Krzysztof Diks, mgr Edyta Lasota-Bełżek)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

Zespół składa się z 5 członków, którzy reprezentują w obszarze nauk ścisłych dyscypliny: chemia, fizyka, informatyka i matematyka. Jeden z członków Zespołu jest przedstawicielem pracodawców. Z Zespołu odszedł prof. dr hab. Zbigniew Lonc, który od 1 października 2014 r. wszedł w skład Zespołu Odwoławczego wyodrębnionego w składzie Komisji na podstawie ustawy nowelizującej ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. W swoich pracach Zespół posiłkuje się ekspertami merytorycznymi: 12 reprezentuje nauki chemiczne, 16 nauki fizyczne, w tym 4 astronomię i 12 fizykę, 24 reprezentuje nauki matematyczne, w tym 13 informatykę i 11 matematykę. Dodatkowo z Zespołem współpracuje 5 ekspertów z kierunku „edukacja informatyczno-techniczna". W roku 2013 Zespół dokonał: 5 ocen instytucjonalnych; przeprowadził 12 ocen programowych i odstąpił od jednej oceny, zaopiniował 9 wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia i wydał 2 opinie o jakości kształcenia. Zespół zrealizował 100% wizytacji zaplanowanych na rok 2014.

II. Oceny instytucjonalne.

1. Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Oceny instytucjonalne zostały przeprowadzone w akademickich uczelniach publicznych (1 uniwersytet, 1 uniwersytet pedagogiczny, 1 uniwersytet przyrodniczo-humanistyczny i 2 politechniki). Spośród ocenionych jednostek uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego posiada tylko 1 jednostka - w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie astronomia. Uprawnienia do nadawania stopnia doktora mają: 1 jednostka w dziedzinie nauk chemicznych w dyscyplinie chemia, 3 jednostki w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka i 1 jednostka w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie astronomia, 2 jednostki w dziedzinie nauk matematycznych w dyscyplinie matematyka. Trzy jednostki prowadziły studia doktoranckie: 3 w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka, 1 w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie astronomia, 2 w dziedzinie nauk matematycznych w dyscyplinie matematyka i 1 w dziedzinie nauk technicznych w dyscyplinie informatyka. Profil studiów podyplomowych prowadzonych w ocenianych jednostkach jest zgodny z prowadzonymi w nich kierunkami studiów i badaniami naukowymi. Podstawą wyznaczenia do oceny instytucjonalnej każdej z jednostek był upływ terminu na jaki została wyznaczona ocena pozytywna na jednym z prowadzonych kierunków (zgodnie z wymaganiami ustawy były to jednostki, w których oceniona była większość prowadzonych kierunków studiów).

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Politechnika Krakowska	1	4		3
2.	Uniwersytet Zielonogórski	1	3	2	
3.	Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie	1	4	2	8
4.	Politechnika Łódzka	1	3	3	2
5.	Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach	1	4		3
	Razem	**5**	**19**	**7**	**16**

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

W roku 2014 przeprowadzono 5 ocen instytucjonalnych. Wszystkie oceniane jednostki charakteryzowały się prowadzeniem różnorodnych kierunków studiów:

- Wydział Fizyki, Matematyki i Informatyki Politechniki Krakowskiej - *fizyka techniczna*, *matematyka, informatyka*, *nanotechnologie i nanomateriały*,
- Wydział Fizyki i Astronomii Uniwersytetu Zielonogórskiego - *fizyka techniczna, fizyka, inżynieria kosmiczna*,
- Wydział Matematyczno-Fizyczno-Techniczny Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie - *matematyka*, *informatyka*, *fizyka*, *edukacja techniczno-informatyczna*,
- Wydział Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej - *fizyka techniczna, informatyka, matematyka stosowana*,
- Wydział Nauk Ścisłych Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach - *chemia, fizyka, informatyka, matematyka*.

We wszystkich ocenianych jednostkach za różne kierunki studiów odpowiadają zazwyczaj różne podjednostki (instytuty), których współpraca na polu jakości kształcenia powinna być bardziej zsynchronizowana i ujednolicona. Zdarza się, że w tej samej jednostce funkcjonują różne procedury dotyczących tych samych aspektów kształcenia, np. organizacji praktyk zawodowych. Warte jest podkreślenia, że uczelnie i jednostki coraz lepiej przystosowują się do nowych uwarunkowań prawnych i skutecznie wprowadzają systemy zapewnienia jakości kształcenia. Tylko w jednej jednostce wewnętrzny system zarządzania jakością oceniono na znacząco, choć uchybienia, które zdiagnozowano są łatwe do korekty. Dotyczyły one głównie poziomu aktywności interesariuszy zewnętrznych w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia, efektywnej ewaluacji systemu oceniania studentów i słuchaczy studiów podyplomowych

oraz ewaluacji ex post stopnia realizacji efektów kształcenia. Problemy te występowały też w większości pozostałych ocenianych jednostek, choć w mniejszym zakresie.

We wszystkich ocenianych jednostkach wzmocnieniu powinny też ulec: poziom internacjonalizacji studiów i międzynarodowej wymiany studentów oraz współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Dwie z ocenianych jednostek posiadają kategorię A w ocenie parametrycznej jednostek naukowych. Pozostałe powinny dążyć do podniesienia poziomu badań naukowych. Dotyczy to w szczególności tych, które prowadzą studia doktoranckie lub współpracują z innymi uczelniami w prowadzeniu kształcenia na studiach trzeciego stopnia.

Tabela 2.

Ogółem	**Rodzaje ocen**				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
5		4	1		

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																				
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
pozytywna	**4**		4					4					3	1				3	1				3	1				3	1				3	1				4				
warunkowa	**1**		1						1					1				1					1						1				1					1				
RAZEM	**5**		5					4	1				3	2				4	1				4	1				3	2				4	1				5				

[1] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

3 Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Analizy SWOT przedstawione w raportach samooceny były rzetelne i wszechstronne, w większości zgodne z obserwacjami zespołów wizytujących. Wszystkie wizytowane jednostki, z wyjątkiem jednej, to jednostki heterogeniczne w odniesieniu do kierunków kształcenia i badań, co stanowi zarówno o ich mocnych (interdyscyplinarność), jak i słabych stronach (brak współpracy pomiędzy przedstawicielami różnych kierunków studiów).

Mocne strony wizytowanych jednostek, to:

- jednostki prowadzące studia doktoranckie prowadzą badania na dobrym, międzynarodowym poziomie,
- doświadczona i dobrze dobrana kadra naukowo-dydaktyczna,
- w większości dobra lub bardzo dobra infrastruktura badawcza i dydaktyczna,
- dobre warunki lokalowe,
- dobra jakość kształcenia na wszystkich poziomach studiów,
- przemyślane studia podyplomowe, odpowiadające na zapotrzebowanie płynące spoza uczelni,
- aktywność w popularyzowaniu nauki i w promowaniu studiów na kierunkach ścisłych i przyrodniczych,
- kontakty z interesariuszami zewnętrznymi, choć często nieformalne,
- efektywne wykorzystywanie funduszy z UE.

Do słabych stron wizytowanych jednostek należy zaliczyć:

- jeszcze słabo sformalizowane wewnętrzne systemy zapewniania jakości;
- brak dokumentowania i upowszechniania dobrych praktyk,
- nie obejmowanie w pełni systemem zarządzania jakością studiów III stopnia,
- niesatysfakcjonująca internacjonalizacja kształcenia na wszystkich poziomach studiów,
- niesatysfakcjonujące zaangażowanie studentów w przygotowanie i działanie systemu zapewniania jakości,
- nie zawsze równomierny rozwój wszystkich kierunków studiów w jednostkach,
- niesatysfakcjonujący, bezpośredni wpływ interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na kształtowanie i funkcjonowanie wewnętrznego systemu jakości,
- często zbyt małe zainteresowanie studiami, a co za tym idzie zbyt mała liczba studentów na studiach I i II stopnia,
- pojawiające się problemy finansowe.

Szanse:

- możliwość szybkiego dostosowywania oferty dydaktycznej do potrzeb zewnętrznych, a co za tym idzie oferowanie unikalnych specjalności wynikających z prowadzonych w jednostce badań i z posiadanych specjalistów,
- wdrożenie i rozwój wewnętrznych systemów zapewniania jakości,
- wykorzystanie potencjału jednostek do pozyskiwania nowych źródeł finansowania, zarówno w ramach projektów badawczych, jak i we współpracy ze środowiskiem gospodarczym,
- internacjonalizacja kształcenia, w tym intensyfikacja wymiany międzynarodowej studentów na każdym poziomie studiów,

- wymóg monitorowania losów absolwentów, a co za tym idzie odpowiednie modyfikacje programów studiów,
- fundusze z UE,
- lepsze wykorzystanie, często nieformalnych, kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Zagrożenia:

- niestabilne finanse, a co za tym idzie problemy z zatrudnianiem młodej kadry i utrzymaniem infrastruktury badawczej i dydaktycznej,
- demografia.

4. Ocena jakości kształcenia na studiach doktoranckich.

Studia trzeciego stopnia w ocenianych jednostkach tworzą warunki do osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla obszarów, których dotyczą oraz uzyskania stopnia naukowego doktora. Jednostki umożliwiają doktorantom prowadzenie badań naukowych oraz przygotowanie publikacji naukowych.

Studia doktoranckie na Wydziale Matematyczno-Fizyczno-Technicznym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie są prowadzone w dyscyplinach matematyka i fizyka. Zostały utworzone w roku akademickim 2012/2013 i dlatego ich pełna ocena będzie możliwa dopiero po zakończeniu co najmniej jednego cyklu kształcenia.

Na Wydziale Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej studia doktoranckie są prowadzone w dyscyplinach matematyka (dziedzina nauk matematycznych), fizyka (dziedzina nauk fizycznych) i informatyka (dziedzina nauk technicznych). Na podkreślenie zasługuje udział studentów w prowadzonych na Wydziale badaniach naukowych oraz udzielane im wsparcie w przygotowywaniu publikacji naukowych. Wzmocnieniu wymaga internacjonalizacja procesu kształcenia.

Wydział Fizyki i Astronomii Uniwersytetu Zielonogórskiego prowadzi studia doktoranckie w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinach fizyka i astronomia. Na uznanie zasługuje wciąganie studentów w realizację projektów badawczych. Na szczególne wyróżnienie zasługują oferty w dyscyplinie astronomia.

We wszystkich jednostkach, a szczególnie w ostatnich dwóch wymienionych, doktoranci mogą pochwalić się publikacjami o randze międzynarodowej oraz dobrej jakości rozprawami doktorskimi. Uczelnie zapewniają doktorantom bardzo dobre warunki do prowadzenia prac badawczych. Studenci mają też możliwość brania udziału w wymianie międzynarodowej. Wizytowane jednostki właściwie przystosowały organizacje studiów III stopnia do nowych rozwiązań ustawowych: zreorganizowano programy studiów, wprowadzano punktację ECTS, zaktualizowano regulaminy studiów, dostosowywano system zapewniania jakości na studiach I i II stopnia do studiów III stopnia. Pełna ocena tych nowych regulacji będzie możliwa dopiero po odbyciu całego cyklu kształcenia w tych nowych uregulowaniach.

5. Ocena jakości kształcenia na studiach podyplomowych.

Zespoły oceniające nie miały w większości zastrzeżeń do jakości prowadzonych studiów podyplomowych. Były one prowadzone przez właściwie przygotowaną kadrę, cele i programy kształcenia były dokładnie opisane i podane do

publicznej wiadomości. Do prowadzenia studiów często starano się zaangażować zewnętrznych specjalistów-praktyków, a same studia były przygotowywane w uzgodnieniu z zainteresowanymi interesariuszami zewnętrznymi. Część studiów podyplomowych była wprost odpowiedzą na zapotrzebowanie rynku pracy i jest/była realizowana w ramach projektów unijnych. Finansowanie tych studiów ze źródeł zewnętrznych wymuszało na organizatorach ewaluację efektów kształcenia w sposób wymagany przez finansującego studia. Sposób organizacji studiów podyplomowych dostosowywano też do nowych uregulowań prawnych i obiektywna ocena tych studiów przy nowych uregulowaniach będzie możliwa dopiero po odbyciu co najmniej jednego cyklu kształcenia. Zauważa się, że część studiów, w szczególności nauczycielskich, wymiera z powodu nikłego zainteresowania.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i w jakim stopniu wykorzystują je do poprawy swej działalności?

Odpowiedzi na raporty były bardzo rzetelne. Większość adresowanych problemów była przyjmowana ze zrozumieniem i wizytowane jednostki podejmowały stosowne kroki, żeby im zapobiegać w przyszłości. O tym, że jednostki poważnie traktują raporty powizytacyjne i starają się je wykorzystywać do poprawy swojej działalności świadczą też zmiany ocen dokowane w wyniku ustosunkowania się jednostek do przesłanych im raportów.

7. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Wydział Nauk Ścisłych Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach zwrócił się o ponowne rozpatrzenie oceny instytucjonalnej. Ponieważ wniosek został złożony po 1 października 2014 r., tj. po powołaniu, zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym, Zespołu Odwoławczego – ten jest rozpatrywany przez Zespół Odwoławczy.

Tabela 4.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**1 (w toku)** / **100 %**			

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

III. Oceny programowe.

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

W roku 2014 Zespół dokonał oceny 12 kierunków. Jedenastu ocen dokonano ponownie po wcześniejszej ocenie pozytywnej lub wyróżniającej. W jednym przypadku oceny dokonano po raz pierwszy z inicjatywy PKA. Wszystkie wizyty i oceny miały miejsce zgodnie z przyjętym harmonogramem.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny											
		Uczelnie publiczne						Uczelnie niepubliczne					
		Razem	Oceny dokonywane					Razem	Oceny dokonywane				
			po raz pierwszy	po ocenie negatywnej	po ocenie warunkowej	po ocenie pozytywnej	po ocenie wyróżniającej		po raz pierwszy	po ocenie negatywnej	po ocenie warunkowej	po ocenie pozytywnej	po ocenie wyróżniające
Oceny wyróżniające	**2**	**2**	1			1							
Oceny pozytywne	**9**	**9**				8	1						
Oceny warunkowe	**1**	**1**	1										
Oceny negatywne													
Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	**1**							**1**			1		
Razem	**13**	**12**	**2**			**9**	**1**	**1**			**1**		

2. Analiza wyników ocen programowych.

W ocenach programowych w roku 2014 dokładnie przyglądano się, w jaki sposób jednostki dostosowują się do nowej rzeczywistości prawnej, a w szczególności w jaki sposób implementują Krajowe Ramy Kwalifikacji. Ocenie poddano 12 jednostek, z których 11 uzyskało pozytywną ocenę jakości kształcenia, a tylko 1 ocenę warunkową, po odwołaniu od wcześniej wydanej oceny negatywnej. Głównym powodem oceny negatywnej, a następnie oceny warunkowej, był brak spełnienia warunków minimum kadrowego. Na szczególne uznanie zasługują dwa wyróżnione kierunki, które potwierdzają prawidłowość, że najwyższa jakość kształcenia idzie w parze z jakością prowadzonych w jednostkach badań naukowych oraz tradycjami akademickimi. W jednym przypadku kolejna, planowa ocena była gorsza (pozytywna) od poprzedniej (wyróżniająca). Głównym powodem tego faktu było niedopełnienie w całości warunków prowadzenia studiów.

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne		
astronomia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Wrocławski		1				**3**
		Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu		1				
		Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu		1				
Razem		3		**3**				**3**
biofizyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	1					**1**
Razem		1	**1**					**1**
chemia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	1					**2**
		Uniwersytet w Białymstoku		1				
Razem		2	**1**	**1**				**2**
edukacja techniczno - informatyczna	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Pedagogiczno – Techniczna w Koninie					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
fizyka techniczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Rzeszowski		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**

informatyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Katolicki Uniwersytet Jana Pawła II w Lublinie			1			**1**
Razem		1			**1**			**1**
matematyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach		1				**2**
		Uniwersytet Łódzki		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie		1				
Razem				**4**				**4**
Ogółem wszystkie kierunki		13	**2**	**9**	**1**		**1**	**13**

Tabela 7.

Kierunek	Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny programowej																																			
			koncepcja rozwoju kierunku					cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji					program studiów					zasoby kadrowe					infrastruktura dydaktyczna					prowadzenie badań naukowych					system wsparcia studentów w procesie uczenia się					wewnętrzny system zapewnienia jakości				
			1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
astronomia	pozytywna	**3**	1	2					3					3				2	1					3				1	2					2	1					3			
biofizyka	wyróżniająca	**1**	1					1					1					1					1					1						1				1				
chemia	wyróżniająca	**1**	1					1					1					1					1					1					1					1				
	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1					1						1				1			
fizyka techniczna	pozytywna	**1**		1					1					1					1				1						1					1					1			

| | | |

3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Do 30 września 2014 r. do Zespołu wpłynął 1 wniosek odwoławczy. Główny powodem wydania oceny negatywnej był brak minimum kadrowego. W odpowiedzi oceniana jednostka udokumentowała podjęte kroki w celu spełnienia warunków minimum kadrowego od roku akademickiego 2014/2015. Pozwoliło to zmienić ocenę negatywną na warunkową.

Tabela nr 8.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**1** / **100%**	1 (zmiana oceny negatywnej na warunkową)		

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

IV. Opiniowanie wniosków.

1. Informacje o opiniowanych wnioskach.

W roku 2014 Zespół zaopiniował 7 nowych wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia: 4 wnioski dotyczyły kształcenia na studiach I stopnia, a 3 - na studiach II stopnia. Cztery z tych wniosków Zespół zaopiniował pozytywnie, przy czym 1 z drobnymi zaleceniami. Zalecenia dotyczyły zmian w planie i programie studiów oraz przydzielenia niektórym nauczycielom z minimum kadrowego zajęć, zgodnych z kwalifikacjami tych osób.

Trzy wnioski zostały zaopiniowane negatywnie. Głównymi przyczynami negatywnej opinii dla kierunku informatyka były:

- nieprzyporządkowanie jednoznacznie kierunku do obszaru lub obszarów kształcenia oraz niewskazanie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których przypisano efekty kształcenia,
- brak jasnej koncepcji kształcenia dla profilu praktycznego,
- ogólnikowość opisów efektów kształcenia, kierunkowych i przedmiotowych,
- ogólnikowość treści programowych poszczególnych przedmiotów,
- mało informacyjne sylabusy,
- brak minimum kadrowego,
- niewłaściwa obsada zajęć,
- nieudokumentowanie posiadania niezbędnej infrastruktury potrzebnej do prowadzenia zajęć.

Zaopiniowano negatywnie dwa wnioski o uruchomienie kierunku matematyka na studiach II stopnia. Główne powody to:

- brak wszystkich wzorcowych efektów kształcenia,
- brak opisu kwalifikacji niezbędnych do podjęcia studiów II stopnia z matematyki,

- słabość bazy dydaktycznej, brak udokumentowanego prowadzenia badań naukowych,
- ogólnikowość opisów efektów kształcenia, braki w minimum kadrowym.

Tabela 9.

Wnioski	Ogółem	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**4**	analityka chemiczna i spożywcza	ogólnoakademicki	**1**	1		
		chemia techniczna	praktyczny	**1**	1		
		informatyka - programowanie	praktyczny	**1**		1	
		optyka okularowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**3**	chemia	ogólnoakademicki	**1**	1		
		matematyka	ogólnoakademicki	**2**		2	
Opinie o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych	**2**	dyscyplina: matematyka (2)		**2**	2		
Razem	**9**			**9**	**6**	**3**	

Tabela 10.

Rodzaje opinii	Ogółem	Wnioski			
		Uczelnie publiczne		Uczelnie niepubliczne	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**6 (2CK)**	6 (2CK)			
Pozytywne z zaleceniami					
Negatywne	**3**	2			1
W toku					
Razem	**9 (2CK)**	**8**			**1**

(2CK) - w tym liczba opinii dla CK

2. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Brak wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy.

3. Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych.

Główną przyczyną opinii negatywnych jest niewypełnienie przez uczelnie warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.). Odnosi się to przede wszystkim do minimum kadrowego i planowanej obsady zajęć dydaktycznych uwzględniających cele i efekty kształcenia, ale także właściwego przygotowania planów i programów studiów, w tym sylabusów, oraz opisów efektów kształcenia.

Tabela 11.

Lp.	**Nazwa kierunku studiów**	**Poziom kształcenia**	**Rodzaj uwag**	**Kryteria opinii**										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
1.	informatyka - programowanie	**I**	opinie negatywne	1	1	1	1	1		1	1		1	
2.	matematyka	**II**	opinie negatywne	2	2	1	1	1	1		2	1		
	Razem	**I**	opinie negatywne	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**		**1**	**1**		**1**	
		II	opinie negatywne	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**		**2**	**1**		

4. Ocena stopnia przygotowania uczelni wnioskujących o nowe kierunki studiów do wdrażania przepisów znowelizowanej w 2011 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, w tym Krajowych Ram Kwalifikacji.

Uczelnie wnioskujące coraz lepiej radzą sobie ze wdrażaniem nowych rozwiązań prawnych, choć niektóre robią to w sposób zbyt formalny, bez uwzględniania ducha nowych rozwiązań.

5. Zespół działający w ramach obszarów nauk przyrodniczych oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych

(Autorzy: prof. dr hab. Michał Kozakiewicz, mgr Agnieszka Socha-Woźniak)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

Przez większą część roku 2014 Zespół pracował w składzie niezmienionym w stosunku do roku poprzedniego, jednak od dnia 1 października skład ten zmniejszył się o dwie osoby, które zostały oddelegowane do Zespołu Odwoławczego. Posiedzenia Zespołu odbywały się średnio 1 raz w miesiącu, z wyjątkiem miesięcy wakacyjnych. W sumie w roku 2014 odbyło się 9 posiedzeń oraz przeprowadzono 3 głosowania drogą elektroniczną. W porównaniu z rokiem poprzednim (18 ocen) znacząco, bo dwukrotnie, zmniejszyła się liczba dokonanych ocen instytucjonalnych (9 ocen), liczba ocen programowych utrzymała się na podobnym poziomie (17 w roku 2013 i 18 w roku 2014 – w tym jedna ocena na wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego). W roku 2014 Zespół kontynuował współpracę z ekspertami zagranicznymi – brali oni udział w ocenach instytucjonalnych na następujących Wydziałach: Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Biologii i Biotechnologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Rolniczo-Ekonomicznym Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Rolnictwa i Biologii oraz Medycyny Weterynaryjnej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, a także Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Rolnictwa i Biotechnologii Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy. W roku 2014 Zespół sformułował także 12 stanowisk (4 w przypadku ocen instytucjonalnych oraz 8 w przypadku ocen programowych) zawierających ocenę realizacji przez uczelnie zaleceń zawartych w uchwałach Prezydium PKA.

II. Oceny instytucjonalne.

1. Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Rok 2014 był kolejnym rokiem pracy Zespołu, w którym dokonywane były oceny instytucjonalne. W porównaniu z latami poprzednimi, wśród władz wizytowanych uczelni dał się zaobserwować dalszy wzrost zrozumienia celowości dokonywania tych ocen, wzrosło też doświadczenie członków zespołów oceniających. Można więc uznać, że znaczenie oceny instytucjonalnej w procesie doskonalenia jakości kształcenia jest powszechnie dostrzegane.

Spośród 9 wydziałów poddanych ocenie instytucjonalnej w roku 2014 wszystkie były jednostkami funkcjonującymi w strukturze uczelni publicznych. W sumie oceny instytucjonalne dokonane w roku 2014 objęły jednostki prowadzące 43 kierunki studiów, 17 studiów doktoranckich i 26 studiów podyplomowych. Dane w tym zakresie zostały przedstawione w tabeli nr 1.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Politechnika Białostocka	1	6	2	3
2.	Politechnika Łódzka	1	6	2	4
3.	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie	1	3	2	4
4.	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	1	7	3	1
5.	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	1	2	2	4
6.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	1	3	1	
7.	Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu	1	7	2	1
8.	Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie	1	4	1	8
9.	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie	1	5	2	1
	Razem	**9**	**43**	**17**	**26**

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

Ocena instytucjonalna może obejmować tylko te jednostki, w których została dokonana ocena programowa większości kierunków kształcenia. Zgodnie z warunkami oceny programowej i oceny instytucjonalnej określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. obowiązującym w okresie przeprowadzania przez zespół ocen, o których mowa w cz. II, ocena instytucjonalna mogła być dokonana w jednostce, która w ciągu 5 lat poprzedzających tę ocenę nie uzyskała negatywnej oceny programowej, a w przypadku oceny warunkowej – jej uzasadnieniem nie były zastrzeżenia do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Warunek ten mogą więc spełniać jedynie jednostki reprezentujące dobrą lub bardzo dobrą jakość kształcenia. Ta wstępna „selekcja" stała się powodem, że wszystkie 9 jednostek poddanych ocenie instytucjonalnej w roku 2014 uzyskało oceny pozytywne. Można także sądzić, że uczelnie korzystają z wyników wcześniejszych ocen i skutecznie doskonalą funkcjonowanie swoich wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia. Wart odnotowania jest jednak fakt, że podobnie jak w roku ubiegłym, żadna z jednostek ocenianych w roku 2014 nie zdołała uzyskać oceny wyróżniającej.

Do słabych stron ocenianych jednostek najczęściej wskazywanych przez zespoły oceniające należały, podobnie jak w roku poprzednim, zbyt mały udział interesariuszy wewnętrznych (studentów i doktorantów) w ocenie i kształtowaniu oferty dydaktycznej oraz niedostateczna współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym wynikająca z niedoceniania jej roli w doskonaleniu procesu

kształcenia. W porównaniu z rokiem poprzednim dał się jednak zauważyć wzrost zrozumienia dla możliwości kreowania własnej, autorskiej oferty dydaktycznej, jaką przyniosło wprowadzenie Krajowych Ram Kwalifikacji.

Tabela 2.

Ogółem	Rodzaje ocen				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
9		9			

3. Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Najwięcej ocen *wyróżniająco* (cztery na dziewięć dokonanych ocen tj. 44%) odnosiło się do kryterium 4 (zasoby kadrowe, materialne i finansowe). Świadczy to o dobrym przygotowaniu wizytowanych jednostek do prowadzenia badań naukowych i dydaktyki na wysokim poziomie. Po jednej ocenie *wyróżniająco* przyznano kryteriom 1 (strategia rozwoju), 5 (prowadzenie badań naukowych) oraz 6 (współpraca krajowa i międzynarodowa). Najwięcej ocen *znacząco* – po trzy - przyznano w przypadku kryteriów 3 (cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji) oraz 8 (przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości). Ocen *częściowo* i *negatywnych* nie było. Wart podkreślenia jest fakt, że w przypadku wszystkich ocenianych jednostek kryterium 2 (wewnętrzny system zapewnienia jakości) uzyskało oceny *pozytywne*, co świadczy o wzrastającym zrozumieniu dla roli rozwiązań systemowych w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Zdaniem członków zespołów oceniających, podobnie jak w roku poprzednim, jednostki na ogół poprawnie definiowały swoje słabe i mocne strony w analizie SWOT. Do wyjątków należały sytuacje, w których samoocena była zawyżona lub zaniżona ze względu na słabe zaakcentowanie walorów własnych jednostki. Podobnie jak w roku poprzednim, jako zagrożenia zewnętrzne oceniane jednostki na ogół wskazywały coroczny spadek finansowania uczelni z budżetu państwa, zmniejszanie się liczby kandydatów na studia oraz wzrastające kłopoty absolwentów ze znalezieniem pracy odpowiadającej ich wykształceniu. Zdaniem wszystkich członków Zespołu wymóg dokonywania samooceny (analiza SWOT) jest bardzo dobrą zachętą dla jednostek, by dokonywały analizy swoich słabych i mocnych stron, a na tej podstawie korygowały procedury służące poprawie jakości kształcenia. Być może wymóg dokonania krótkiej samooceny należałoby przypisać także do każdego z kryteriów, co skłoniłoby oceniane jednostki do głębszych i bardziej szczegółowych analiz, a w rezultacie do skuteczniejszego doskonalenia jakości kształcenia.

4. Ocena studiów doktoranckich.

Jakość kształcenia na studiach doktoranckich stanowi jeden z elementów analizowanych w ramach kryterium 3 (cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji). Tego zagadnienia po części dotyczy także kryterium 7 (system wsparcia studentów i doktorantów). Podobnie jak w roku poprzednim, zespoły oceniające nie stwierdziły po-

ważnych uchybień dotyczących jakości kształcenia na studiach doktoranckich w wizytowanych jednostkach. Najczęściej zgłaszanymi przez doktorantów były: postulat dotyczący poprawy jakości kształcenia z języków obcych, oraz skargi na nieterminowe wypłacanie stypendiów doktoranckich. W większości ocenianych jednostek zespoły oceniające stwierdzały zbyt mały udział doktorantów w wymianie międzynarodowej. Przyczyną jest tu jednak nie brak możliwości realizowania wyjazdów do bardzo dobrych uczelni zagranicznych, lecz konieczność poniesienia przez doktoranta wysokich kosztów związanych z wyjazdem. W nielicznych przypadkach zespoły oceniające stwierdzały drobne nieprawidłowości w angażowaniu doktorantów w pracę dydaktyczną polegające przede wszystkim na powierzaniu im samodzielnego prowadzenia zajęć, bez opieki doświadczonego pracownika dydaktycznego. Do nielicznych należały też przypadki, w których doktoranci nie mieli możliwości dokonywania oceny prowadzonych dla nich zajęć dydaktycznych.

5. Ocena studiów podyplomowych.

Jakość kształcenia na studiach podyplomowych nie budziła poważniejszych zastrzeżeń zespołów oceniających. Poziom kształcenia był zazwyczaj dobrze oceniany przez słuchaczy, programy kształcenia skonstruowane prawidłowo, dobór prowadzących zajęcia również nie budził poważniejszych zastrzeżeń. Uwagi krytyczne wyrażane przez zespoły oceniające dotyczyły głównie braku angażowania słuchaczy tych studiów, jako ważnej grupy interesariuszy wewnętrznych, w prace nad tworzeniem systemów zapewnienia jakości kształcenia i formułowanie strategii ocenianych jednostek.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i w jakim stopniu wykorzystują je do poprawy swej działalności?

Podobnie jak w roku poprzednim, oceniane jednostki na ogół zgadzały się z uwagami zawartymi w raportach powizytacyjnych. Sporadycznie zdarzały się przypadki kwestionowania ocen zawartych w raportach. Niemal we wszystkich przypadkach oceniane jednostki szybko i skutecznie zastosowały się do zaleceń zawartych w raportach, wprowadzając na bieżąco te zmiany, które były możliwe do natychmiastowego wprowadzenia, lub deklarując niezwłoczne podjęcie czynności zmierzających do wprowadzenia tych spośród zalecanych zmian, których wprowadzenie wymaga dłuższego czasu. Wydaje się, że w porównaniu z rokiem poprzednim wśród ocenianych jednostek znacząco wzrosło zrozumienie szans poprawy jakości kształcenia, jakie stwarza poddanie się ocenie instytucjonalnej i zastosowanie się do zaleceń i sugestii zawartych w raportach powizytacyjnych. Opinia wyrażona w roku poprzednim przez wszystkich członków Zespołu Nauk Przyrodniczych oraz Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych, a także wszystkich zespołów oceniających, że ocena instytucjonalna bardzo dobrze spełnia swoją funkcję, stymulując dyskusję nad sposobami doskonalenia jakości kształcenia w ocenianych jednostkach, określanie ich miejsca i roli w otoczeniu społeczno-gospodarczym, a także w formułowaniu strategii rozwoju, znalazła więc pełne potwierdzenie. Ta forma oceny powinna być kontynuowana i rozwijana.

7. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W roku 2014 nie zostały zgłoszone wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																									
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
pozytywna	**9**	1	8					9					6	3			4	5				1	8				1	7	1				9					6	3		
RAZEM	**9**	**1**	**8**					**9**					**6**	**3**			**4**	**5**				**1**	**8**				**1**	**7**	**1**				**9**					**6**	**3**		

[1] od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

III. Oceny programowe

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

W planie pracy Zespołu Nauk Przyrodniczych oraz Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych na rok 2014 przewidziano przeprowadzenie 23 ocen programowych, jednak na skutek odstąpień ocen w 5 przypadkach (ok. 22% planowanej liczby ocen), oceny dokonano jedynie w 18 przypadkach (ok. 78% planowanej liczby ocen). Odstąpienia dotyczyły kierunków studiów prowadzonych w uczelniach niepublicznych - trzy przypadki, oraz w dwóch przypadkach uczelni publicznej. W czterech spośród pięciu przypadków odstąpień od oceny powodem była likwidacja kierunku studiów ze względu na brak naboru kandydatów, w dwóch przypadkach powodem był brak minimum kadrowego (w jednym przypadku obie te przyczyny wystąpiły równocześnie). Spośród 18 ocen programowych, przeprowadzonych przez Zespół w 2014 roku niemal wszystkie (17 ocen, tj. ok. 95%) dotyczyły kierunków studiów prowadzonych w uczelniach publicznych, a tylko 1 ocena (ok. 5%) odbyła się w uczelni niepublicznej. Spośród uczelni publicznych, w których dokonywane były oceny, ok. 61% (11 ocen) stanowiły uczelnie akademickie, w siedmiu przypadkach (39%) były to uczelnie zawodowe. Uczelnia niepubliczna prowadząca kierunek studiów poddany w roku 2014 ocenie programowej jest uczelnią zawodową. Zdecydowana większość ocen zaplanowana została z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej - po raz pierwszy lub po raz kolejny, w terminie wynikającym z upływu okresu, na jaki wydana była poprzednia ocena. Jedna ocena wszczęta została na wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego. Wszystkie oceny dokonywane po raz pierwszy (8) dotyczyły kierunków studiów prowadzonych w uczelniach publicznych, podobnie jak dwie oceny przeprowadzone po ocenie warunkowej. W grupie ocen zrealizowanych po uprzedniej ocenie pozytywnej (8) zdecydowana większość (7) dotyczyła kierunków studiów prowadzonych w uczelniach publicznych, a tylko jedna w uczelni niepublicznej. Ocena dokonana na wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego przeprowadzona została w uczelni publicznej.

2. Analiza wyników ocen programowych.

W roku 2014 do oceny programowej wyznaczonych zostało 23 kierunków studiów jednak, na skutek odstąpień/zawieszeń ocenie programowej poddanych zostało 18 kierunków. Były to: architektura krajobrazu (w jednej uczelni), biotechnologia (w dwóch uczelniach), ochrona środowiska (w jednej uczelni), rolnictwo (w czterech uczelniach), towaroznawstwo (w dwóch uczelniach), biofizyka (w jednej uczelni), biologia (w dwóch uczelniach), geofizyka (w jednej uczelni), gospodarka przestrzenna (w jednej uczelni), turystyka i rekreacja (w jednej uczelni) oraz zootechnika (w dwóch uczelniach). Wśród wydanych ocen nie było żadnej oceny wyróżniającej. Zdecydowaną większość stanowiły oceny pozytywne (17 z 18, tj. ok. 94% wszystkich ocen programowych), przyznano jedną ocenę warunkową, natomiast ocen negatywnych nie było.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny												
		Uczelnie publiczne						Uczelnie niepubliczne						
		Razem	Oceny dokonywane					Razem	Oceny dokonywane					
			Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej		Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające	Po zawieszeniu
Oceny wyróżniające														
Oceny pozytywne	**17**(1*)	**16** (1*)	7		2(1*)	7		**1**				1		
Oceny warunkowe	**1**	**1**	1											
Oceny negatywne														
Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	**5**	**2**			1	1		**3**	1			2		
Razem	**23**(1*)	**19**	**8**		**3**(1*)	**8**		**4**	**1**			**3**		

** w tym 1 ocena na wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego*

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne		
architektura krajobrazu	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. A. Silesiusa w Wałbrzychu		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
biofizyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
biologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pomorska w Słupsku		1				**2**
		Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie		1				
Razem		2		**2**				**2**
biotechnologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie		1				**2**
		Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu		1				
Razem		2		**2**				**2**
geofizyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Śląski w Katowicach		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
gospodarka przestrzenna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
ochrona środowiska	**Akademickie uczelnie publiczne**	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie					1	**2**
		Uniwersytet Gdański		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Kaszubsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Wejherowie					1	**1**
Razem		3		**1**			**2**	**3**

ogrodnictwo	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sandomierzu					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
rolnictwo	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				**4**
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. E. Szczepanika w Suwałkach		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. J. Grodka w Sanoku		1*				
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie		1				
Razem		4 (1*)		**4 (1*)**				**4**
technologia żywności i żywienie człowieka	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
towaroznawstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. St. Pigonia w Krośnie			1			**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Zawodowa Kosmetyki i Pielęgnacji Zdrowia w Warszawie					1	**1**
Razem		3		**1**	**1**		**1**	**3**
turystyka i rekreacja	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. W. Pola w Lublinie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**

zootechnika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie		1				**2**
		Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu		1				
Razem		2		**2**				**2**
Ogółem wszystkie kierunki		**23 (1*)**		**17 (1*)**	**1**		**5**	**23**

** w tym 1 ocena na wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego*

2.1. Najmocniejsze i najsłabsze strony ocenionych kierunków studiów.

W roku 2014 w wyniku dokonanych ocen programowych poszczególnym kryteriom przyznano w sumie 15 ocen wyróżniających. W dwóch przypadkach ocenę wyróżniająco przyznano w kryterium 1 (koncepcja rozwoju kierunku), dotyczyło to kierunków ochrona środowiska i towaroznawstwo. Jedną ocenę wyróżniająco (kierunek biofizyka) przyznano w przypadku kryterium 3 (program studiów), natomiast kryterium 4 (zasoby kadrowe) zyskało ocenę wyróżniającą w trzech przypadkach (kierunki: architektura krajobrazu, biofizyka, ochrona środowiska). Najwięcej ocen wyróżniających (4) przyznano w przypadku kryterium 5 (infrastruktura dydaktyczna). Dotyczyły one kierunków: biofizyka, ochrona środowiska oraz zootechnika (w dwóch jednostkach). Kryterium 6 (prowadzenie badań naukowych) uzyskało ocenę wyróżniającą czterokrotnie (kierunki: biofizyka, ochrona środowiska oraz zootechnika – w dwóch przypadkach). W przypadku kryterium 7 (system wsparcia studentów w procesie uczenia się) ocenę wyróżniającą przyznano tylko w jednym przypadku – dla kierunku zootechnika. W porównaniu z rokiem 2013 niemal czterokrotnie wzrosła liczba ocen wyróżniających przyznanych poszczególnym kryteriom (4 w roku 2013 i 15 w roku 2014), co świadczy o pozytywnym wpływie ocen dokonywanych przez zespoły oceniające PKA na doskonalenie jakości kształcenia. W przypadku kryteriów 2 (cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji) oraz 8 (wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia) ocen wyróżniających nie przyznano.

Kryterium 1. Zdecydowanie przeważały oceny w pełni – stanowiły one aż ok. 88% wszystkich ocen odnoszących się do tego kryterium, ok. 12 % stanowiły oceny wyróżniająco. Oznacza to, że poszczególne jednostki na ogół bardzo dobrze definiowały koncepcję rozwoju ocenianych kierunków studiów i poprawnie odnosiły ją do misji uczelni i własnej strategii.

Kryterium 2. W przypadku tego kryterium niemal wszystkie oceny (ok. 94%) były w pełni i tylko w jednym przypadku przyznano ocenę wyróżniająco. Zdecydowana przewaga ocen pozytywnych w przypadku tego kryterium świadczy o wzroście zrozumienia w stosunku do specyfiki i wymagań systemu KRK przez władze ocenianych jednostek.

Kryterium 3. Podobnie jak w przypadku kryterium 2, ocena w pełni stanowiła ok. 94% wszystkich ocen, a w jednym przypadku przyznano ocenę wyróżniająco. Świadczy to o prawidłowej konstrukcji programów studiów na wszystkich

ocenianych kierunkach studiów. Do wyjątków zaliczyć można przypadki błędów w przypisywaniu poszczególnym przedmiotom nieprawidłowej liczby punktów ECTS lub nieprawidłowej sekwencji przedmiotów.

Kryterium 4. W ocenie tego kryterium zdecydowanie przeważały oceny w pełni (75%) i wyróżniające (ok. 19%). Tylko w jednym przypadku kryterium to uzyskało ocenę znacząco. Wyniki oceny w przypadku tego kryterium wydają się świadczyć, iż władze ocenianych jednostek rozumieją znaczenie posiadania dobrej, wykwalifikowanej kadry dydaktycznej o dorobku naukowym odpowiadającym obszarowi nauki, w którym osadzony jest kierunek studiów, dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Kryterium 5. Kryterium to było jednym z dwóch, obok kryterium 6, które uzyskały największą liczbę ocen wyróżniających (po 4), jest to jednak także jedyne kryterium, które w ocenach dokonanych w roku 2014 uzyskało ocenę częściowo (1 przypadek). Można zatem stwierdzić, że infrastruktura dydaktyczna w ocenianych jednostkach była na ogół wystarczająca, by zapewnić możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych. Przeważały oceny w pełni i wyróżniająco (w sumie ok. 88%), choć przyznano też oceny znacząco (jedna) i częściowo (jedna). Zdaniem członków zespołu infrastruktura dydaktyczna o odpowiednio wysokim standardzie odpowiadającym wymaganiom współczesnej nauki jest niezwykle ważnym elementem wpływającym na jakość kształcenia na kierunkach studiów o charakterze eksperymentalnym, a takie stanowią większość w obszarze działania Zespołu, stąd należałoby rozważyć podniesienie rangi tego kryterium.

Kryterium 6. Prowadzenie badań naukowych przez jednostkę nie jest wymagane w przypadku studiów pierwszego stopnia. Stąd też liczba dokonanych ocen tego kryterium jest mniejsza niż pozostałych kryteriów. Przeważają oceny wyróżniające (ok. 36%) i w pełni (ok. 55%), co w sumie daje aż ok. 91%. Zdaniem zespołu świadczy to o zdecydowanie dobrym poziomie naukowym jednostek prowadzących oceniane kierunki studiów.

Kryterium 7. W przypadku tego kryterium zdecydowanie przeważają oceny w pełni (ok. 81%), pozostałe 19% stanowiły oceny wyróżniająco (6%) i znacząco (13%). Zastrzeżenia dotyczące systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się zgłaszane zespołom oceniającym są nieliczne, a uchybienia w tym względzie ze strony władz ocenianych jednostek są łatwe do naprawy.

Kryterium 8. Ewaluacja sprawności funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia i skuteczności zastosowanych narzędzi i procedur jest jednym z ważniejszych aspektów oceny programowej. Wyniki ocen przeprowadzonych w roku 2014 (ok. 94% ocen pozytywnych, ocen niższych niż znacząco brak) jednoznacznie wskazują na zrozumienie przez władze ocenianych jednostek szczególnie istotnej roli skutecznie funkcjonującego WSZJK w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Tabela 7.

Kierunek	Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny programowej																																											
			koncepcja rozwoju kierunku					cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji					program studiów					zasoby kadrowe					infrastruktura dydaktyczna					prowadzenie badań naukowych					system wsparcia studentów w procesie uczenia się					wewnętrzny system zapewnienia jakości									
			1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
architektura krajobrazu	pozytywna	**1**		1					1					1				1						1										1						1									
biofizyka	pozytywna	**1**		1					1				1					1					1					1						1						1									
biologia	pozytywna	**2** (1**)		1					1					1					1					1					1						1						1									
biotechnologia	pozytywna	**2**		2					2					2					2					2					1	1						2					2									
geofizyka	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1					1						1						1									

turystyka i rekreacja	towarzyszenie		rolnictwo	ochrona środowiska	gospodarka przestrzenna
pozytywna	warunkowa	pozytywna	pozytywna	pozytywna	pozytywna
1	**1**	**1**	**4 (1*/ **)**	**1**	**1**
		1		1	
1	1		3		1
1		1	3	1	1
	1				
1		1	3	1	1
	1				
1		1	3		1
	1				
1		1	2		1
				1	
			1		
1		1			
	1				
1		1	3	1	1
1		1	3	1	1

| | | |

2.2. Analiza przyczyn negatywnych i warunkowych ocen programowych.

W roku 2014 ocen *negatywnych* nie wydano, przyznano tylko jedną warunkową ocenę programową. Dotyczyła ona zawodowej uczelni publicznej. Przyczyną przyznania oceny warunkowej były oceny *znacząco* odnoszące się do kryteriów 2 (cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji), 4 (zasoby kadrowe) oraz 8 (wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia). Kryterium 6 (prowadzenie badań naukowych) nie było oceniane, a w pozostałych kryteriach przyznano oceny *pozytywne*. Przy podobnej liczbie przeprowadzonych ocen programowych, w roku 2014 w porównaniu z rokiem 2013 utrzymała się ta sama liczba ocen warunkowych (po jednej), podczas gdy w roku 2012 przyznano aż 4 oceny warunkowe. Wskazywać to może na trwałość poprawy jakości kształcenia i dobre dostosowanie się ocenianych jednostek do wymogów wynikających z systemu KRK.

3. Czy wyniki kolejnych ocen i odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia?

Podobnie jak w roku ubiegłym, we wszystkich przypadkach uczelnie przysyłały odpowiedzi na raporty powizytacyjne. Z ich treści wynika, że władze ocenianych jednostek bardzo wnikliwie analizowały wszystkie uwagi, sugestie i zalecenia zawarte w raportach i w zdecydowanej większości przypadków podejmowały stosowne działania naprawcze. Do wyjątków należały polemiki z uwagami zawartymi w raportach, a jeśli już się pojawiały miały one zawsze charakter merytoryczny. Analiza odpowiedzi uczelni na raporty powizytacyjne, a także podejmowane przez nie działania naprawcze będące wynikiem zaleceń zawartych w raportach wskazują, że oceny programowe bardzo dobrze spełniają swoją rolę i są niezwykle ważnym narzędziem w procesie doskonalenia jakości kształcenia w polskich uczelniach.

4. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy

W roku 2014 (dane do dnia 30.09.2014 r.)* wpłynął tylko jeden wniosek o ponowne rozpatrzenie oceny programowej, który został rozpatrzony negatywnie. Niemal zupełny brak wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy w przypadku ocen programowych świadczy o wysokiej jakości pracy zespołów oceniających, dobrze dostrzegających pozytywne i negatywne cechy kształcenia na ocenianych kierunkach studiów.

Tabela 8.

Liczba odwołań dane – do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**1** / **100%**			1 / 100%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

IV. Opiniowanie wniosków

1. Charakterystyka wniosków.

Liczba wniosków opiniowanych przez Zespół w 2014 roku (14) była znacząco niższa niż w roku poprzednim (22). Wnioski te dotyczyły nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia (ok. 36%) lub II stopnia (ok. 64%). Spośród wszystkich rozpatrywanych wniosków - 10 (ok. 71%), zostało zaopiniowanych pozytywnie (w tym z zaleceniami), natomiast 4 (ok. 29%) – negatywnie. W grupie wniosków rozpatrzonych pozytywnie lub pozytywnie z zaleceniami zdecydowanie przeważały uczelnie publiczne, a tylko 1 wniosek w tej grupie dotyczył uczelni niepublicznej. Wśród wniosków ocenionych negatywnie 5 dotyczyło uczelni publicznych, a 1 uczelni niepublicznej. Spośród wszystkich negatywnie zaopiniowanych wniosków, w odniesieniu do 5 spraw wpłynęły wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy (2 z nich zaopiniowane zostały przez Zespół odwoławczy).

Tabela 9.

Wnioski	**Ogółem**	**Kierunki studiów** / **Profile**		**Razem kierunki**	**Stan prac w Zespole**			
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	Nie może pozytywnie zaopiniować	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**5**	analityka z diagnostyką molekularną	ogólnoakademicki	**1**	1			
		architektura krajobrazu	ogólnoakademicki	**1**	1			
		bezpieczeństwo ekologiczne	ogólnoakademicki	**1**	1			
		gospodarka w ekosystemach rolnych i leśnych	praktyczny	**1**	1			
		ochrona środowiska	praktyczny	**1**		1		
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**9**	architektura krajobrazu	ogólnoakademicki	**1**	1			
		bioinformatyka	ogólnoakademicki	**1**	1			
		biotechnologia	ogólnoakademicki	**2**	2			
		dietetyka	ogólnoakademicki	**1**	1			
		gospodarka przestrzenna*	ogólnoakademicki	**1**		1*		
		mikrobiologia stosowana	ogólnoakademicki	**1**		1		
		technologia żywności i żywienie człowieka	ogólnoakademicki	**1**		1		
		turystyka i rekreacja	ogólnoakademicki	**1**	1			
Razem	**14**			**14**	**10**	**4***		

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego opinia została zmieniona na pozytywną.*

Tabela 10.

Rodzaje opinii	Ogółem	Wnioski			
		Uczelnie publiczne		Uczelnie niepubliczne	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**8**	7	1		
Pozytywne z zaleceniami	**2**	1			1
Negatywne	**4***	3*			1
W toku					
Razem	**14***	**11***	**1**		**2**

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego 1 opinia została zmieniona na pozytywną.*

Ponadto Zespół sformułował **3** opinie, w tym **2** pozytywne z zaleceniami i **1** negatywną, które przekazał zespołom koordynującym postępowanie opiniodawcze.

2. Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych.

Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych były bardzo różnorodne. Przeważały zastrzeżenia dotyczące konstrukcji planów studiów i programów nauczania, a także odnoszące się do kadry naukowo-dydaktycznej. Do rzadkości należały zastrzeżenia dotyczące prowadzenia badań naukowych, bazy dydaktycznej, czy zasobów bibliotecznych. Analiza ocenianych wniosków skłania do stwierdzenia, że niektóre uczelnie nadal nie znają w stopniu dostatecznym obecnie obowiązujących przepisów i wymagań z nich wynikających. W tej sytuacji dużego znaczenia nabiera rola PKA jako propagatora wiedzy dotyczącej aktualnych przepisów prawnych.

Tabela 11.

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
1.	architektura krajobrazu	**I**	zalecenia		2									1 (Praca dyplomowa)
2.	gospodarka przestrzenna*	**II**	opinie negatywne		1	1	1	1						
3.	mikrobiologia stosowana	**II**	opinie negatywne		1		1							1 (Zasady rekrutacji)
4.	ochrona środowiska	**I**	opinie negatywne		2		1			1				
5.	technologia żywności i żywienie człowieka	**II**	opinie negatywne		2	1	1	1	1	1	1		1	2 (Zasady rekrutacji, organizacja zajęć dydakt. na studiach niestacjon.)
6.	turystyka i rekreacja	**II**	zalecenia		1			1						
	Razem	**I**	zalecenia		**2**									**1** (Praca dyplomowa)
			opinie negatywne		**2**		**1**			**1**				
		II	zalecenia		**1**			**1**						
			opinie negatywne		**4**	**2**	**3**	**2**	**1**	**1**	**1**		**1**	**3** (Zasady rekrutacji, organizacja zajęć dydakt. na studiach niestacjon.)

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego opinia została zmieniona na pozytywną.*

3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Do Zespołu wpłynęły trzy wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy. W dwóch przypadkach uczelnie przyjęły uwagi krytyczne sformułowane w uchwałach Prezydium PKA i zastosowały się do zaleceń w nich zawartych, podejmując stosowne działania naprawcze. Te wnioski zostały ostatecznie rozpatrzone pozytywnie. W przypadku jednego wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Zespół, po wnikliwym rozpatrzeniu sprawy, nie znalazł argumentów mogących przyczynić się do zmiany decyzji i zaproponował negatywne rozstrzygnięcie. Prezydium PKA przychyliło się do propozycji zespołu i rozpatrzyło wniosek negatywnie.

Tabela 12.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**3** / **100 %**	2 / 66,6 %		1 / 33,3 %

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U.z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

V. Uwagi końcowe.

Wydaje się, że rola PKA w propagowaniu znajomości aktualnie obowiązujących przepisów dotyczących szkolnictwa wyższego, a także w dbaniu o jakość kształcenia w polskich szkołach wyższych jest wciąż niezwykle ważna. Zarówno uwagi zawarte w raportach powizytacyjnych (oceny: programowa i instytucjonalna), jak też w opiniach dotyczących wniosków o otwarcie nowych kierunków studiów mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do lepszego zrozumienia przez władze niektórych jednostek obowiązujących przepisów, a także do stałego doskonalenia jakości kształcenia.

W przypadkach stwierdzania drobnych uchybień lub nieprawidłowości podczas ocen programowych i instytucjonalnych, niektóre uchwały powizytacyjne Prezydium PKA przyznające oceny pozytywne zawierały zalecenia sugerowane jednostkom przez Zespół, w tym dotyczące konieczności podjęcia działań naprawczych wraz z określeniem terminu ich realizacji. Niestety, nie wszystkie jednostki w wyznaczonym terminie informowały Zespół o realizacji takich zaleceń, co świadczy o wciąż niedostatecznym zrozumieniu przez władze niektórych z nich roli PKA nie tylko jako instytucji oceniającej jakość kształcenia, lecz także wspomagającej uczelnie w procesie jej doskonalenia.

6. Zespół działający w ramach obszaru nauk technicznych

(Autorzy: prof. dr hab. inż. Marian Chudy, mgr Agnieszka Zagórska)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

Po powołaniu z dniem 1 października 2014 r. prof. dr hab. inż. Jolanty Sokołowskej w skład Zespołu Odwoławczego PKA Zespół aktualnie liczy 14 osób.

Działalność każdego z członków Zespołu miała charakter planowy i odbywała się w ramach ustalonych zasad pracy w Zespole. Zalecenia Prezydium PKA były przekazywane członkom Zespołu w trakcie posiedzeń Zespołu lub pocztą elektroniczną.

Na dwa miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego 2013/2014 członkowie Zespołu otrzymali wykaz przydzielonych im wizytacji programowych i instytucjonalnych. Przydział innych zadań (opiniowanie wniosków, odwołań, które wpłynęły do końca września 2014, opinie o jakości kształcenia prowadzonego w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych, zwane dalej opiniami dla CK) dokonywany był i jest przy uwzględnieniu kompetencji i zachowaniu równomiernego obciążenia poszczególnych członków. W zdecydowanej większości raporty z wizytacji przygotowywane były zgodnie z wyznaczonymi w umowach terminami. Nastąpił znaczący postęp w doskonaleniu znajomości aktualnie obowiązującego prawa i jego interpretacji, jakości przeprowadzanych wizytacji i sporządzanych po nich raportów, a także przygotowywanych opinii o wnioskach. W 2014 roku dwie osoby, będące członkami Zespołu, brały udział w pracach zagranicznych komisji akredytacyjnych.

II. Oceny instytucjonalne.

1. Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Akademia Morska w Gdyni	1	2		1
2.	Akademia Techniczno – Humanistyczna w Bielsku Białej	2	8	1	1
3.	Politechnika Gdańska	1	5	2	4
4.	Politechnika Lubelska	1	3	1	6
5.	Politechnika Poznańska	1	2	1	6
6.	Politechnika Śląska w Gliwicach	1	4	2	1
7.	Politechnika Warszawska	3	7	5	8

8.	Politechnika Wrocławska	2	4	2	5
9.	Uniwersytet Zielonogórski	1	4	2	1
	Razem	**13**	**39**	**16**	**33**

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

Tabela 2.

Ogółem	**Rodzaje ocen**				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
13	1	11	1		

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																										
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
wyróżniająca	**1**	1					1						1					1					1					1					1						1						
pozytywna	**11**		11					11					11					11					11					9	2				10	1					11						
warunkowa	**1**		1						1				1					1					1					1					1							1					
RAZEM	**13**	**1**	**12**				**1**	**11**	**1**				**13**					**13**					**13**					**11**	**2**				**12**	**1**					**12**	**1**					

[3] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

3. Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Mocne strony ocenianych jednostek:

- w większości nowoczesna, systematycznie modernizowana baza dydaktyczna i laboratoryjna uzupełniana w niektórych przypadkach możliwością korzystania z unikalnych laboratoriów firm, z którymi jednostki współpracują,
- liczna kadra naukowo-dydaktyczna, w pełni odpowiadająca potrzebom dydaktycznym oraz prowadząca badania naukowe o szerokim spektrum tematycznym, w większości spójnym z procesem kształcenia i stymulującym go,
- dobra jakość kształcenia na studiach I i II stopnia oparta na nowoczesnej infrastrukturze dydaktycznej oraz kompetentnej kadrze wykorzystującej zakorzenione kulturowe mechanizmy zapewnienia jakości kształcenia,
- ukształtowane trwałe mechanizmy rozwoju współpracy międzynarodowej w zakresie kształcenia i badań naukowych.

Słabe strony ocenianych jednostek:

- niedoskonałości wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia przejawiające się w:
  - małym zaawansowaniu konceptualnym i narzędziowym mechanizmów doskonalenia wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia oraz analiz danych i ich wykorzystywania,
  - braku kompleksowości wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia,
- niewłaściwy tryb realizacji i mała efektywność studiów doktoranckich,
- wadliwa organizacja i błędy w programach kształcenia studiów podyplomowych.

Analizy SWOT opracowane przez oceniane jednostki w dużej części pokrywają się z ocenami wypracowanymi przez zespoły oceniające.

4. Ocena studiów doktoranckich.

Mocne strony:

- dobra opieka naukowa nad doktorantami sprawowana przez opiekunów naukowych,
- dostęp do nowoczesnej bazy laboratoryjnej w jednostce oraz współpracujących z nią firmach,
- możliwość odbywania staży i prowadzenia prac badawczych w laboratoriach firm,
- możliwość współpracy międzynarodowej.

Słabe strony:

- niedopracowane mechanizmy indywidualizacji procesu kształcenia,
- uboga oferta kształcenia języku angielskim,
- dość niska efektywność studiów doktoranckich.

5. Ocena studiów podyplomowych.

Prowadzenie studiów podyplomowych jest uzależnione od występującego zapotrzebowania generowanego przez otoczenie. Uczelnie starają się również

generować popyt na taką formę podwyższania kwalifikacji. Obserwuje się krótsze lub dłuższe przerwy w ich realizacji wynikające z dokonujących się zmian na rynku pracy.

Mocne strony:

- dobra, kompetentna obsada kadrowa wspomagana w niektórych przypadkach przez osoby z zewnątrz o bogatym doświadczeniem praktycznym,
- dobre zaplecze laboratoryjne, wspomagane w niektórych przypadkach przez udostępniane laboratoria firm.

Słabe strony:

- niepełne dostosowanie do wymagań ustawy w zakresie opisu efektów kształcenia oraz systemu ECTS,
- rzadkie finalizowanie kształcenia nadawaniem uprawnień zawodowych.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i wykorzystują je do poprawy swej działalności?

W zdecydowanej większości uczelnie skutecznie reagują na uwagi zawarte w raportach zespołów oceniających. Uwagi te traktują jako instytucjonalne i merytoryczne wsparcie, często niepopularnych w środowisku, działań służących doskonaleniu jakości kształcenia. Odpowiedzi na raporty zawierają opisy podjętych działań oraz kopie opracowanych nowych aktów prawa wewnętrznego, będące dowodem reakcji uczelni na stwierdzone usterki. Zdarzają się jednak przypadki bezpodstawnej merytorycznie polemiki lub próby uzasadniania podtrzymywania ułomnych prawnie rozwiązań.

7. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W 2014 r. do Zespołu wpłynął jeden wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniosek przedstawiony został przez Wydział Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej Politechniki Krakowskiej

Tabela 4.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**1** / **100%**			1 / 100%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U.z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

Wniosek został rozpatrzony negatywnie, gdyż uczelnia nie przedstawiła argumentów uzasadniających zmianę decyzji PKA. Zarzuty dotyczyły wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

III. Oceny programowe.

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny											
		Uczelnie publiczne						Uczelnie niepubliczne					
		Razem	Oceny dokonywane					Razem	Oceny dokonywane				
			Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej		Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające
Oceny wyróżniające	**2**	**2**				2							
Oceny pozytywne	**41**	**34**	16		1	17		**7**	6			1	
Oceny warunkowe	**6**	**3**	1			2		**3**	2		1		
Oceny negatywne													
Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	**7**	**1**	1					**6**	5			1	
Razem	**56**	**40**	**18**		**1**	**21**		**16**	**13**		**1**	**2**	

2. Analiza wyników ocen programowych.

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	
architektura	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
automatyka i robotyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni		1				**2**
		Akademia Górniczo Hutnicza w Krakowie	1					
Razem		2	**1**	**1**				**2**
biotechnologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Krakowska		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
budownictwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Częstochowska			1			**2**
		Politechnika Łódzka		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie			1			
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży		1				**1**
Razem		5		**3**	**2**			**5**
edukacja techniczno – informatyczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Lubelska		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
elektronika i telekomunikacja	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Poznańska		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie		1				**1**

Razem		2		**2**				**2**
elektrotechnika	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Pile		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu					1	
Razem		2		**1**			**1**	**2**
fizyka medyczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Górniczo – Hutnicza w Krakowie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
geodezja i kartografia	**Akademickie uczelnie niepubliczne**	Społeczna Akademia Nauk w Łodzi		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
gospodarka przestrzenna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie			1			**2**
		Politechnika Łódzka		1				
Razem		2		**1**	**1**			**2**
górnictwa i geologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Śląska w Gliwicach		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Uczelnia Zawodowa Zagłębia Miedziowego w Lubinie		1				**1**
Razem		2		**2**				**2**
informatyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie		1				**6**
		Stargardzka Szkoła Wyższa w Stargardzie Szczecińskim			1		1	
		Europejska Uczelnia Informatyczno – Ekonomiczna w Warszawie					1	

	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie					1	**6**
		Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Bielsku Białej		1				
Razem		9		**5**	**1**		**3**	**9**
inżynieria chemiczna i procesowa	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Krakowska		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
inżynieria materiałowa	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Śląski w Katowicach		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
inżynieria środowiska	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Częstochowska		1				**3**
		Politechnika Opolska		1				
		Politechnika Rzeszowska		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyśli		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Collegium Varsoviense					1	**2**
		Wyższa Inżynierska Szkoła Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Radomiu					1	
Razem		6		**4**			**2**	**6**
lotnictwo i kosmonautyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie		1				**2**
		Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie		1				
Razem		2		**2**				**2**
mechanika i budowa maszyn	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Morska w Gdyni		1				**3**
		Politechnika Śląska w Gliwicach	1					
		Politechnika Koszalińska		1				

mechanika i budowa maszyn	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Zamościu		1				
Razem		5	**1**	**4**				**5**
mechatronika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy		1				**2**
		Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Olsztynie		1				
Razem		3		**3**				**3**
metalurgia	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Otwocku					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
papiernictwo i poligrafia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Warszawska		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
technologia chemiczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Krakowska		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
transport	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Śląska w Gliwicach		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
zarządzanie i inżynieria produkcji	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie		1				**3**
		Bydgoska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy			1			

zarządzanie i inżynieria produkcji	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu			1			**3**
Razem		5		**3**	**2**			**5**
Ogółem wszystkie kierunki			**2**	**41**	**6**		**7**	**56**

Tabela 7.

Kierunek	Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny programowej																															
			koncepcja rozwoju kierunku					cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji					program studiów					zasoby kadrowe					infrastruktura dydaktyczna					prowadzenie badań naukowych					system wsparcia studentów w procesie uczenia się					wewnętrzny system zapewnienia jakości				
			1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
architektura	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1					1					1				
automatyka i robotyka	wyróżniająca	**1**	1					1					1					1					1					1					1				
	pozytywna	**1**		1				1					1					1					1					1					1				
biotechnologia	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1					1					1				
budownictwo	pozytywna	**3**		3					3					3					3					2					3					3				
	warunkowa	**2**		2					1	1				1	1				2					1					2					2				

gospodarka przestrzenna		geodezja i kartografia	fizyka medyczna	elektrotech-nika	elektronika i telekomu-nikacja	edukacja technicz-no - informa-tyczna
warunkowa	pozytywna	pozytywna	pozytywna	pozytywna	pozytywna	pozytywna
1	**1**	**1**	**1**	**1**	**2**	**1**
1	1	1	1	1	2	1
1		1	1	1	2	1
	1					
1	1	1	1	1	2	1
1	1	1	1	1	2	1
1	1	1		1	2	1
			1			
1	1	1	1	1	2	1

inżynieria środowiska	inżynieria materiałowa	inżynieria chemiczna i procesowa	informatyka		górnictwo i geologia
pozytywna	pozytywna	pozytywna	warunkowa	pozytywna	pozytywna
4	**1**	**1**	**1**	**5**	**2**
4	1	1	1	5	2
4	1	1		5	2
			1		
4	1	1		5	2
			1		
3 1			1	4 1	2
2	1	1		3	1
4 1	1			4 1	1 1
4	1	1	1	5	2

transport	technologia chemiczna	papiernic-two i poli-grafia	mechatro-nika	mechanika i budowa maszyn		lotnictwo i kosmonau-tyka
pozytywna	pozytywna	pozytywna	pozytywna	pozytywna	wyróżnia-jąca	pozytywna
1	**1**	**1**	**3**	**4**	**1**	**2**
1	1	1	3	4	1	2
					1	
1	1	1	3	4		2
					1	
1	1	1	3	4		2
					1	
1	1	1	3	4		2
				1		
1	1	1	3	3	1	2
					1	
1	1	1	2	3		2
					1	
1	1	1	3	2 2		2
					1	
1	1	1	3	4		2

| | | |

2.1. Najmocniejsze i najsłabsze strony ocenionych kierunków studiów.

Najmocniejsze strony ocenionych kierunków:

- koncepcja kształcenia i rozwoju kierunku nawiązuje do misji uczelni i jest zgodna ze strategią rozwoju jednostki,
- poprawnie definiowano kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia, które wraz z wybranymi efektami obszarowymi tworzą spójną całość,
- efekty są formułowane zrozumiale i dają możliwość ich sprawdzenia,
- program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a organizacja procesu kształcenia temu sprzyja,
- w większości uczelni publicznych zasoby kadrowe znacznie przekraczają wymagane minimum, są gwarancją dobrej osady zajęć i jakości kształcenia,
- w uczelniach publicznych infrastruktura dydaktyczna jest w większości przypadków bogata i nowoczesna, zapewniając warunki do osiągania założonych efektów kształcenia i zdobywania kompetencji inżynierskich,
- system oceny studentów jest oceniany pozytywnie przez studentów,
- wspomaganie naukowe, szczególnie w dużych uczelniach publicznych jest bardzo duże i różnorodne,
- odnotowuje się większe zainteresowanie środowisk akademickich i władz w kwestii tworzenia i efektywnego wykorzystywania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Najsłabsze strony ocenionych kierunków:

- mało zróżnicowane merytorycznie specjalności,
- udział interesariuszy bywa mało widoczny i skromnie udokumentowany,
- w kilku przypadkach zbiór efektów kształcenia nie obejmował wszystkich efektów prowadzących do kompetencji inżynierskich,
- osiąganie zakładanych efektów kształcenia jest w niektórych przypadkach utrudnione przez niedostateczną bazę laboratoryjną,
- niedostateczny, w przypadku profilu praktycznego, wymiar i zakres praktyk,
- w znacznej części uczelni niepublicznych liczebność kadry oscyluje w granicach wymaganego minimum. Skład minimum kadrowego ulega częstym zmianom. Brak stabilności kadry oraz stosunkowo mały przyrost jej dorobku powoduje istotne napięcia w zapewnieniu prawidłowego składu minimum kadrowego oraz obsady zajęć,
- w dużej części uczelni niepublicznych infrastruktura dydaktyczna, szczególnie laboratoryjna budzi istotne zastrzeżenia. Często jest przestarzała i zbyt szczupła dla zaspokojenia podstawowych wymagań kształcenia inżynierskiego. Ponadto występuje problem wynajmowania, często niedostatecznie wyposażonych laboratoriów. Ten stan powoduje trudności w zapewnieniu osiągania niektórych założonych efektów kształcenia,
- niedomagania w działaniu WSZJK ujawniają się najczęściej w przypadkach obsady zajęć dydaktycznych, procesu dyplomowania, infrastruktury dydaktycznej.

2.2. Analiza przyczyn negatywnych i warunkowych końcowych ocen programowych.

Wydano 6 ocen warunkowych. **Nie wydano ocen negatywnych.** Dwie **oceny warunkowe** dotyczyły kierunku „budownictwo".

Warunkową ocenę jakości kształcenia w jednej uczelni uzasadniały zastrzeżenia dotyczące:

- braku odniesienia efektów kierunkowych do efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich,
- braku efektów modułowych oraz sylabusa dla prac dyplomowych,
- braku możliwości osiągnięcia wszystkich efektów kierunkowych przez zbiór efektów modułowych,
- zbyt małej liczby zajęć (godzin) dydaktycznych w planie studiów II stopnia, wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, co oznacza trudności w osiągnięciu zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskaniu zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,
- małej liczby przedmiotów do wyboru,
- braku praktycznej realizacji podstawowych ćwiczeń laboratoryjnych z konstrukcji metalowych.

Natomiast drugą warunkową ocenę jakości kształcenia na wymienionym kierunku studiów uzasadniały następujące zastrzeżenia:

- niedokończona transformacja profilu ogólnoakademickiego w praktyczny,
- brak minimum kadrowego,
- infrastruktura dydaktyczna niespełniająca wymagań rozporządzenia - brak kierunkowych laboratoriów, takich np. jak: laboratoria, materiałów budowlanych, wytrzymałości materiałów, fizyki budowli i mechaniki gruntów.

Kolejna ocena warunkowa dotyczyła kierunku „gospodarka przestrzenna". Tę warunkową ocenę jakości kształcenia uzasadniały następujące zastrzeżenia:

- nadreprezentatywność treści rolniczych (co wynika ze struktury kwalifikacyjnej kadry prowadzącej zajęcia i profilu naukowego wydziału) w stosunku do efektów kształcenia odnoszących się głównie do nauk technicznych; nie stwarza to warunków do pełnego osiągania efektów kształcenia w obszarze kształcenia nauk technicznych,
- w kartach modułów brak bezpośredniego odniesienia efektów modułowych, w tym treści programowych zajęć, do odpowiednich efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Pomogłoby to wyeliminować ww. zjawisko;
- nieodpowiedni poziom i jakość prac dyplomowych, brakuje w nich analiz rozwiązań projektowych, stanowiących twórczy, inżynierski kontekst dla podejmowanych działań projektowych, ujawniających różnorodność przykładów (z ich typologią i wartościowaniem) oraz ich usytuowania we współczesności,
- kwalifikacje dydaktyczne niektórych nauczycieli akademickich nie są w pełni adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

Ocenę warunkową sformułowano również w odniesieniu do kierunku „informatyka", ponieważ pomimo podjętych działań naprawczych, nadal występowały następujące nieprawidłowości.

- brak minimum kadrowego, spełniającego wszystkie wymagania rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131),
- brak pracowni laboratoryjnych do zajęć z przedmiotów fizyka oraz podstawy elektroniki i elektrotechniki, stwarzających właściwe warunki do odpowiedniego skonfigurowania i wykorzystania zakupionego sprzętu.

Zastrzeżenia budziło także kształcenie prowadzone na kierunku „zarządzanie i inżynieria produkcji". W jednej uczelni warunkową ocenę jakości kształcenia na tym kierunku uzasadniały następujące zastrzeżenia:

- kierunek przyporządkowano do dwóch obszarów: obszaru nauk technicznych oraz obszaru nauk społecznych. Brakowało opisu wybranych efektów kształcenia odnoszących się do obszaru nauk społecznych,
- kierunkowe efekty kształcenia nie odwoływały się bezpośrednio do efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich określonych w załączniku nr 9 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520),
- nie określono procentowego udziału punktów ECTS dla poszczególnych obszarów,
- w minimum kadrowym występował niedobór nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora,
- Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia wymagał udoskonalenia i objęcia nim zajęć laboratoryjnych prowadzonych w zewnętrznych jednostkach.

W drugiej zaś warunkową ocenę uzasadniały między innymi zastrzeżenia dotyczące:

- programu studiów, oraz
- skuteczności modernizacji i uzupełnienia bazy laboratoryjnej.

3. Czy wyniki kolejnych ocen oraz odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia?

W większości przypadków uczelnie skutecznie reagują na uwagi PKA i wykorzystują sformułowane uwagi do poprawy programów kształcenia, procesu dyplomowania, wyposażenia laboratoriów i organizacji praktyk.

Wątpliwości budzą zapewnienia niektórych uczelni dotyczące uzupełnienia i modernizacji bazy laboratoryjnej. Mimo zapewnień uczelni, dużym problemem jest w wielu uczelniach niepublicznych zachowanie stabilności minimum kadrowego.

4. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 8.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**2** / **100%**			2 / 100%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U.z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

IV. Opiniowanie wniosków.

1. Charakterystyka wniosków.

Tabela 9.

Wnioski	Ogółem	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**52**	bezpieczeństwo i higiena pracy	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
			praktyczny	**1**	1		
		budownictwo	ogólnoakademicki	**4**	3	1	
			praktyczny	**3**	3		
		chłodnictwo i klimatyzacja	ogólnoakademicki	**1**			1
		energetyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**		1	
		energetyka morska i wiatrowa	ogólnoakademicki	**1**		1	
		gospodarka przestrzenna	praktyczny	**1**	1		
		górnictwo i geologia	ogólnoakademicki	**2**	2		
		informatyka	ogólnoakademicki	**3**	1	2	
			praktyczny	**2**	1	1	
		informatyka i ekonometria	ogólnoakademicki	**1**	1		
		informatyka przemysłowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
		informatyka stosowana	ogólnoakademicki	**2**	2		
		informatyka w biznesie	ogólnoakademicki	**1**		1	
		inżynieria bezpieczeństwa	ogólnoakademicki	**1**		1	
			praktyczny	**1**	1		
		inżynieria materiałowa	ogólnoakademicki	**2**	2		
		inżynieria odnawialnych źródeł energii	ogólnoakademicki	**1**	1		
		inżynieria środowiska	ogólnoakademicki	**2**	2		
			praktyczny	**1**	1		
		inżynieria testowa	praktyczny	**1**	1		
		inżynieria transportu i logistyki	praktyczny	**1**	1		

Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**52**	logistyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**2**	1	1	
		mechanika i budowa maszyn	ogólnoakademicki	**4**	3	1	
		mechatronika	ogólnoakademicki	**1**		1	
		mechatronika pojazdów		**1**	1		
		nawigacja	praktyczny	**1**	1		
		telekomunikacja	ogólnoakademicki	**1**		1	
		zarządzanie i inżynieria produkcji	ogólnoakademicki	**1**	1		
		zarzadzanie i inżynieria usług	ogólnoakademicki	**1**		1	
		zielone technologie	ogólnoakademicki	**1**	1		
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**4**	informatyka	ogólnoakademicki	**1**		1	
		inżynieria chemiczna i procesowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
		inżynieria materiałowa	ogólnoakademicki	**1**		1	
		logistyka	praktyczny	**1**	1		
Wnioski o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu/ filii uprawnień do prowadzenia kształcenia	**2**	inżynieria materiałowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
		inżynieria środowiska	ogólnoakademicki	**1**	1		
Wnioski o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku	**2**	architektura i urbanistyka	ogólnoakademicki	**1**			1
		mechanika i budowa maszyn*	praktyczny	**1**		1	
Opinie o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych	**2**	dyscyplina: budowa i eksploatacja maszyn (1), energetyka (1)		**2**	2		
Razem	**62**			**62**	**43**	**17**	**2**

**Odwołanie w toku*

Tabela 10.

Rodzaje opinii	Ogółem	Wnioski			
		Uczelnie publiczne		Uczelnie niepubliczne	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**23 (2CK)**	12 (2CK)	6		5
Pozytywne z zaleceniami	**20**	11	5		4
Negatywne	**17**	7	3		7
W toku	**2**	1	1		
Razem	**62 (2CK)**	**31** (2CK)	**15**		**16**

(2CK) - w tym liczba opinii dla CK

Ponadto Zespół sformułował **10** opinii, w tym **5** pozytywnych z zaleceniami oraz **5** negatywnych dotyczących wniosków o efektach przyporządkowanych do kilku obszarów kształcenia, które przekazał zespołom koordynującym postępowanie opiniodawcze.

2. Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych.

- niewłaściwy przydział kierunku do obszarów kształcenia,
- brak określenia dyscyplin naukowych, do których odnoszą się zdefiniowane efekty kierunkowe,
- ułomne definiowanie kierunkowych efektów kształcenia (np. powtarzanie efektów obszarowych z dodaniem nazwy kierunku, którego dotyczy wniosek) oraz definiowanie efektów szczegółowych poprzez kopiowanie opisu efektów kierunkowych,
- nieuwzględnianie w zbiorze definiowanych efektów kształcenia efektów prowadzących do kompetencji inżynierskich,
- brak lub niepełne przyporządkowanie efektów szczegółowych do efektów kierunkowych oraz efektów kierunkowych do obszarowych,
- proponowanie do składu minimum kadrowego osób niemających wymaganego dorobku naukowego,
- brak informacji o dorobku osób, którym powierzono prowadzenie zajęć lub powierzanie zajęć osobom, które nie mają wymaganego do prowadzenia zajęć dorobku naukowego,
- brak lub niekompletność właściwego dla proponowanego kierunku zaplecza laboratoryjnego,
- niewłaściwa koncepcja praktyk szczególnie dla profili praktycznych,
- niekompletny, w sensie koncepcji i opisu, wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Tabela 11.

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria ocen										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-daktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
1.	bezpieczeństwo i higiena pracy	**I**	zalecenia		2	2	2	2						
			opinie negatywne		1	1	1	1					1	
2.	budownictwo	**I**	zalecenia		2	2								
			opinie negatywne		1	1	1	1						
3.	energetyka	**I**	zalecenia		1	1	1	1	1				1	
			opinie negatywne				1	1	1	1			1	
4.	energetyka morska i wiatrowa	**I**	opinie negatywne		1	1	1	1						
5.	informatyka	**I**	zalecenia		1	1								
			opinie negatywne		2		2	1	1	2	2		2	
		II	opinie negatywne		1	1	1	1						
6	informatyka w biznesie	**I**	opinie negatywne		1	1	1	1	1	1	1			
7.	inżynieria bezpieczeństwa	**I**	zalecenia		1	1							1	
			opinie negatywne		1	1	1	1		1				
8.	inżynieria materiałowa	**II**	opinie negatywne			1	1	1	1	1				
9.	logistyka	**I**	zalecenia		1	1								
10.	mechanika i budowa maszyn	**I**	zalecenia		2	2								
			opinie negatywne		2	2	2	2		1				
11.	mechatronika	**I**	opinie negatywne		1	1	1	1	1				1	
12.	telekomunikacja	**I**	zalecenia		4	3	4			2				
13.	zarządzanie i inżynieria produkcji	**I**	zalecenia		1	1								
14.	zarządzanie i inżynieria usług	**I**	opinie negatywne			1	1	1	1	1	1		1	
	Razem	**I**	zalecenia		**15**	**14**	**7**	**3**	**1**	**2**			**2**	
			opinie negatywne		**11**	**10**	**13**	**12**	**6**	**8**	**5**		**6**	
		II	zalecenia											
			opinie negatywne		**1**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**				

3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 12.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**12** / **100%**	3 / 28,5%	3 / 28,5%	6 / 43%

***** Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

7. Zespół działający w ramach obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej

(Autorzy: dr hab. Bożena Czarkowska-Pączek, mgr Jakub Kozieł)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

Zespół działający w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej liczył w grudniu 2014 r. 13 członków. W końcu roku 2013 dwie osoby zrezygnowały z udziału w pracach Zespołu, natomiast do jego składu dołączyło trzech nowych członków: dwie osoby reprezentujące nauki medyczne oraz jedna osoba reprezentująca nauki o kulturze fizycznej. Ponadto w wyniku zmian organizacyjnych wynikających z nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym do nowo powołanego Zespołu odwoławczego odeszła 1 osoba. Dwoje członków zespołu rozpoczęło cykl szkoleń w celu nabycia uprawnień eksperta ds. jakości.

Zespół odbył w roku sprawozdawczym 12 posiedzeń, w toku których sformułował propozycje łącznie 74 ocen (7 ocen instytucjonalnych i 67 ocen programowych) oraz zaopiniował 56 wniosków. Żadna z ocen nie była przeprowadzana na wniosek MNiSW, ani na wniosek uczelni.

W 2014 roku nikt z członków Zespołu nie uczestniczył w akredytacjach zagranicznych. Dr hab. n. med. Bożena Czarkowska-Pączek, przewodnicząca Zespołu, reprezentowała Polską Komisję Akredytacyjną na spotkaniu z National Committee for Foreign Medical Education and Accreditation (NCFMEA) w Waszyngtonie w dniu 4.09.2014 r. Polskiej delegacji przewodniczył Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Członkiem delegacji był także Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej Akademickich Uczelni Medycznych. Spotkanie odbyło się w związku z decyzją NCFMEA wydaną w 2012 r. (na okres do 2017 r.) uznającą standardy i procedury stosowane przez PKA w procesie oceny kształcenia na kierunku lekarskim za porównywalne ze stosowanymi w USA, a także formułującą obowiązek przedłożenia w 2014 r. informacji na temat deklarowanego wówczas przez stronę polską włączenia KAAUM do Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Dzięki tej decyzji polskie uczelnie prowadzące kształcenie na kierunku lekarskim są atrakcyjne dla studentów z USA, bowiem mogą oni ubiegać się w swoim kraju o dofinansowanie studiów odbywających się w Polsce. Podczas spotkania wyjaśniono zagadnienia dotyczące obecnego statusu KAAUM, współpracy pomiędzy PKA a KAAUM oraz kompetencji PKA i KAAUM w zakresie oceny jakości kształcenia na kierunkach lekarskich w Polsce, zasad akredytacji programowej i instytucjonalnej przeprowadzanej przez PKA, kryteriów ocen wystawianych po wizycie akredytacyjnej, organizacji PKA, składu Prezydium PKA, zasad wyboru członków PKA, w tym członków Prezydium, udziału przedstawicieli pracodawców w pracach PKA, potencjalnych konfliktów interesów w PKA. Udzielone wyjaśnienia i informacje zostały przez NCFMEA uznane za satysfakcjonujące, a termin na który wydana wyżej wspomniana decyzja - został utrzymany.

II. Oceny instytucjonalne.

1. Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Do oceny instytucjonalnej zostało wyznaczonych 7 jednostek spełniających warunki wynikające z art. 48a ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.

U. z 2012 r., 572, z późn. zm.) oraz § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej (Dz. U. Nr 207, poz. 1232). Sześć jednostek to uczelnie publiczne, natomiast jedna to uczelnia niepubliczna. Każda z jednostek prowadziła od 2 do 6 kierunków studiów. Dwie spośród ocenianych jednostek nie prowadziły studiów doktoranckich, a dwie inne nie prowadziły studiów podyplomowych.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Politechnika Opolska	1	3		3
2.	Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	1	3	2	3
3.	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	1	5	1	8
4.	Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu	1	6	2	7
5.	Uniwersytet Medyczny w Łodzi	1	2	1	
6.	Warszawski Uniwersytet Medyczny	1	5	2	
7.	Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim	1	4		2
	Razem	**7**	**28**	**8**	**23**

Tabela 2.

Ogółem	Rodzaje ocen				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
7		7			

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																				
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
pozytywna	**7**		7					7					5	2			1	6					7					5	2				6	1					5	2		
RAZEM	**7**		**7**					**7**					**5**	**2**			**1**	**6**					**7**					**5**	**2**				**6**	**1**					**5**	**2**		

[1] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5.niedostatecznie

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

Wszystkie oceniane jednostki uzyskały ogólną ocenę pozytywną.

3. Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia:

We wszystkich ocenianych jednostkach wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uzyskał ocenę „w pełni".

W analizach SWOT dotyczących mocnych stron w raportach samooceny wskazywano przede wszystkim na ustalone struktury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, precyzyjne wskazanie zadań poszczególnych składowych systemu oraz osób odpowiedzialnych za przeprowadzanie określonych procedur.

Zespoły oceniające podzieliły te opinie we wszystkich przypadkach, jednak wskazywały na konieczność zwiększenia działań mających na celu ocenę efektywności systemów i pełniejsze wdrożenia samoewaluacji systemów.

Posiadane zasoby kadrowe, materialne, finansowe:

Jedna z ocenianych jednostek uzyskała ocenę „wyróżniającą" tego kryterium, a pozostałe sześć jednostek – ocenę „w pełni".

W odniesieniu do analizy SWOT zasobów kadrowych, materialnych i finansowych jako mocną stronę uczelnie wskazały wysoko wykwalifikowaną kadrę o dużym potencjale naukowym i dydaktycznym, a także posiadającą doświadczenie zawodowe. Dodatkowo jako mocną stronę wskazywano własną, bardzo dobrze wyposażoną bazę dydaktyczną.

Jako negatywne obszary wskazano rozproszoną bazę dydaktyczną oraz niezadowalający udział nauczycieli akademickich w działalności naukowej, w tym pracę w międzynarodowych zespołach badawczych.

W obszarze dotyczącym oceny zasobów kadrowych, materialnych i finansowych, samoocena każdej z uczelni była zgodna z oceną zespołów wizytujących.

Oferta dydaktyczna, w tym studia doktoranckie i podyplomowe:

Dwie spośród ocenianych jednostek nie prowadziły studiów podyplomowych, a dwie inne nie prowadziły studiów doktoranckich.

Jako mocną stronę uczelnie wskazały dużą liczbę i aktywność studenckich kół naukowych oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego. Podkreślano także wysoki poziom kształcenia praktycznego w specjalistycznych jednostkach ochrony zdrowia.

Słabą stroną jest niski poziom umiędzynarodowienia studiów, w tym brak oferty kształcenia w języku angielskim na kierunkach z zakresu nauk o zdrowiu, a także stosunkowo niewielka oferta studiów podyplomowych.

Mocne i słabe strony w zakresie oferty dydaktycznej, w tym dotyczącej studiów doktoranckich i podyplomowych, są bardzo zróżnicowane w zależności od uczelni.

Strategia rozwoju ocenianych jednostek, pozycja jednostki i uczelni oraz relacje z otoczeniem:

W każdym przypadku wizytowana uczelnia przedstawiła swoją strategię rozwoju na najbliższe lata. Strategie rozwoju ocenianych jednostek były w pełni spójne z misją i strategią uczelni, uwzględniały jednak swoją specyfikę i koncepcję kształcenia ustaloną dla wszystkich realizowanych w danej jednostce kierunków.

Jako mocne strony w analizie SWOT uczelnie wskazały bardzo dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, z organizacjami i korporacjami zawodowymi, aktywny udział interesariuszy zewnętrznych w pracach na rzecz uczelni, a także bardzo dobrze identyfikowały swoją pozycję na rynku edukacyjnym w Polsce i regionie.

W zasadzie w zakresie pozycji jednostki i uczelni oraz relacji z otoczeniem nie wskazywano słabych stron.

Oceny zespołów wizytujących pokrywały się z ocenami uczelni.

Wszystkie jednostki otrzymały ocenę „w pełni" kryterium dotyczącego strategii rozwoju jednostki, pozycji uczelni/jednostki i relacji z otoczeniem.

Internacjonalizacja:

Pięć z ocenianych jednostek otrzymało ocenę „w pełni" tego kryterium, a pozostałe dwie - ocenę: „znacząco".

Jako mocne strony uczelnie wskazywały możliwość wymiany studentów i nauczycieli akademickich, przede wszystkim w ramach programu LPP Erasmus.

Jako słabe strony uczelnie wskazywały niewielki udział studentów w wymianie międzynarodowej i nikłe zainteresowanie studentów zagranicznych odbywaniem kształcenia w Polsce. Wskazywano także na niewielki udział nauczycieli akademicki w międzynarodowych zespołach badawczych oraz słabą znajomość języków obcych.

Samoocena uczelni była zgodna z ocenami zespołów wizytujących.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że samoocena wydziałów była zgodna z oceną zespołów sformułowaną w toku przeprowadzonej oceny instytucjonalnej.

4. Ocena studiów doktoranckich.

Kryterium oceny celów i jakości kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych pięć Uczelni spełniło „w pełni", a dwie „znacząco".

Dwie spośród wizytowanych uczelni nie prowadziły kształcenia na studiach doktoranckich.

Program kształcenia realizowany w czasie studiów doktoranckich na wizytowanych uczelniach dostosowany był do aktualnych wymagań wynikających z KRK i spełniał wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich (Dz. U. z 2013 r. poz. 1581).

Wizytowane uczelnie stwarzały studentom studiów doktoranckich możliwości realizacji badań naukowych na wysokim poziomie oraz zapewniały dostęp do zaawansowanej wiedzy w interesującej doktoranta dziedzinie. Program studiów doktoranckich przygotowuje do pracy o charakterze badawczym i badawczo-rozwojowym. W większości uczelni doktoranci uczestniczyli w zespołach badawczych, otrzymywali od uczelni wsparcie w zakresie publikacji swoich wyników i prezentowania ich na konferencjach naukowych.

5. Ocena studiów podyplomowych.

Dwie spośród wizytowanych uczelni nie prowadziły kształcenia na studiach podyplomowych.

W uczelniach, które prowadziły studia podyplomowe ich program pozwalał na uzyskanie kwalifikacji wzmacniających pozycję absolwenta na rynku pracy. Efekty

kształcenia były konsultowane z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych. Zajęcia prowadzone były przez prawidłowo dobranych i wysoko wykwalifikowanych nauczycieli akademickich. W jednym przypadku w sposób nieprawidłowy oszacowano nakład pracy studenta przy pomocy punktów ECTS.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i w jakim stopniu wykorzystują je do poprawy swej działalności?

Treść i zakres odpowiedzi na raporty powizytacyjne pozwalają sądzić, że uczelnie bardzo wnikliwie zapoznają się z tymi raportami. W zdecydowanej większości przypadków uczelnie zgadzają się z uwagami zespołów oceniających i wprowadzają zaproponowane rozwiązania zdiagnozowanych problemów i uchybień. W efekcie w wielu przypadkach pozwoliło to na podniesienie oceny poszczególnych kryteriów i wydanie oceny pozytywnej wizytowanej jednostce. Wizytacje odgrywają bardzo ważną rolę diagnostyczno-doradczą.

7. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Brak było wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy.

III. Oceny programowe.

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

Oceny programowe na wizytowanych w 2014 roku kierunkach były zgodne z ustalonym przez Prezydium PKA wykazem jednostek organizacyjnych podlegających ocenie w roku akademickim 2013/2014. Żadna z jednostek nie była oceniana na wniosek MNiSW, ani na wniosek uczelni.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny											
		Uczelnie publiczne						Uczelnie niepubliczne					
		Razem	Oceny dokonywane					Razem	Oceny dokonywane				
			Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej		Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające
Oceny wyróżniające													
Oceny pozytywne	**23**	**11**	1			10		**12**	4		2	6	
Oceny warunkowe	**5**							**5**	2			3	
Oceny negatywne	**1**							**1**	1				
Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	**11**	**2**				2		**9**	3			6	
Razem	**40**	**13**	**1**			**12**		**27**	**10**		**2**	**15**	

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne		
analityka medyczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
fizjoterapia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego w Gdańsku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie		1				**3**
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku		1				
		Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu			1			
Razem		4		**3**	**1**			**4**
kosmetologia	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi			1			**5**
		Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu		1	1			
		Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Toruniu					1	
		Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach		1				
Razem		4		**2**	**2**		**1**	**5**

pielęgniarstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				**4**
		PWSZ im. Prezydenta S. Wojciechowskiego w Kaliszu		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				
		Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu		1				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczno –Ekonomiczna w Łodzi		2				**2**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Elbląska Uczelnia Humanistyczno – Ekonomiczna w Elblągu		1				**9**
		Beskidzka Wyższa Szkoła Umiejętności w Żywcu					1	
		Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna w Koszalinie					1	
		Szkoła Wyższa im. P. Włodkowica w Płocku			1			
		Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Częstochowie		1				
		Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna we Włocławku		1				
		Powiślańska Szkoła Wyższa w Kwidzynie			1			
		Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej					1	
Razem		15		**11**	**2**		**3**	**16**

położnictwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Medyczny w Lublinie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ im. Prezydenta S. Wojciechowskiego w Kaliszu		1				**2**
		Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu		1				
Razem		3		**3**				**3**
ratownictwo medyczne	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Zawodowa w Kostrzynie nad Odrą				1		**1**
Razem		1				**1**		**1**
sport	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Trenerów Sportu w Warszawie					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
turystyka i rekreacja	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wielkopolska Wyższa Szkoła Turystyki i Zarządzania w Poznaniu					1	**3**
		Szkoła Główna Turystyki i Rekreacji w Warszawie					1	
		Wszechnica Świętokrzyska w Kielcach					1	
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ w Koninie					1	**2**
		PWSZ im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu					1	
Razem		5					**5**	**5**
wychowanie fizyczne	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ w Koninie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku		1				**2**
		Wyższa Szkoła Sportowa im. K. Górskiego w Łodzi		1				
Razem				**3**				**3**

zdrowie publiczne	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Lubelska Szkoła Wyższa im. Króla Władysława Jagiełły w Lublinie					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
Ogółem wszystkie kierunki		40		**23**	**5**	**1**	**11**	**40**

Tabela 7.

| Kierunek | Rodzaj oceny | Liczba ocen | Kryteria oceny programowej | | |

| | | |

2. Analiza wyników ocen programowych

2.2. Najmocniejsze i najsłabsze strony ocenionych kierunków.

W przypadku żadnej oceny programowej przeprowadzonej w roku 2014 nie przyznano oceny wyróżniającej.

Najwięcej ocen cząstkowych wyróżniających otrzymał kierunek „położnictwo": na 3 przeprowadzone oceny programowe (oceny ogólne: pozytywne) przyznano łącznie 4 oceny cząstkowe wyróżniające za: koncepcję rozwoju kierunku (kryterium 1), program studiów (kryterium 3), infrastrukturę dydaktyczną (kryterium 5) i wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia (kryterium 8).

Na kierunku „kosmetologia" przyznano jedną ocenę wyróżniającą za koncepcję rozwoju kierunku (kryterium 1). Na tym kierunku przeprowadzono 4 oceny programowe (w 2 przypadkach wydano ocenę pozytywną i w dwóch ocenę warunkową).

Na wizytowanych kierunkach najsłabiej oceniono system wsparcia studentów w procesie uczenia się.

2.3. Analiza przyczyn negatywnych i warunkowych ocen programowych.

Oceny negatywne:

W 2014 roku wydano jedną negatywną ocenę na kierunku „ratownictwo medyczne".

Zarzuty dotyczyły przede wszystkim infrastruktury dydaktycznej (ocena cząstkowa negatywna), braku spójności efektów kształcenia (kierunkowych i przedmiotowych), a także oraz nieprawidłowego systemu ich weryfikacji, oraz niewłaściwie dobranych metod dydaktycznych, co nie gwarantowało osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Dodatkowo nie przewidziano obowiązku składania pracy dyplomowej. W efekcie czego studenci nie posiadali elementarnej wiedzy i umiejętności niezbędnych w pracy ratownika medycznego. Ponadto, wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia był nieefektywny, co spowodowało przyznanie oceny cząstkowej „częściowo".

Oceny warunkowe:

„fizjoterapia" (1 ocena warunkowa) – żadne z ocenianych kryteriów nie uzyskało oceny „w pełni". Zarzuty dotyczyły przede wszystkim programu kształcenia. Efekty kształcenia dla kierunku zostały nieprawidłowo określone. Duża część efektów kształcenia dotyczyła kompetencji lekarza specjalisty rehabilitacji klinicznej, a nie fizjoterapeuty. Stosowane w uczelni metody weryfikacji efektów kształcenia nie zawsze pozwalały na ocenę stopnia ich osiągnięcia. Kolejne zarzuty dotyczyły kształcenia praktycznego: umowyz jednostkami ochrony zdrowia nie precyzowały kierunku studiów, którego dotyczą, nie wskazano również, jaką liczbę studentów jednostki te zobowiązują się przyjąć na zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Infrastruktura jednostek, w których prowadzono kształcenie praktyczne, nie gwarantowała uzyskania wszystkich zaplanowanych efektów kształcenia, przede wszystkim z zakresu umiejętności. Obsada zajęć była nieprawidłowa, tzn. zajęcia prowadzili nauczyciele akademiccy, których kwalifikacje nie pokrywały się z założonymi dla przedmiotu efektami kształcenia. Studenci nie otrzymywali właściwego wsparcia w zakresie działalności naukowej oraz krajowej i międzynarodowej

mobilności. Ponadto, wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia był nieefektywny.

„kosmetologia" (2 oceny warunkowe) – zarzuty dotyczyły nieprawidłowej koncepcji kształcenia, w szczególności w kontekście sformułowanych efektów kształcenia, programu kształcenia, w tym braku ćwiczeń praktycznych i niewłaściwych metod weryfikacji efektów kształcenia. Ponadto, infrastruktura dydaktyczna nie zapewniała możliwości realizacji założonych efektów kształcenia, przede wszystkim w zakresie umiejętności. Studenci nie mieli właściwego wsparcia, a efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia była niewystarczająca.

„pielęgniarstwo" (2 oceny warunkowe) – zarzuty dotyczyły przede wszystkim programu kształcenia, w tym nieprawidłowego przypisania efektów kształcenia do przedmiotów, niewłaściwie dobranych metod weryfikacji efektów kształcenia, nieprawidłowych metod dydaktycznych, niewłaściwej sekwencji przedmiotów i nieprawidłowego naliczenia punktów ECTS. Wyposażenie pracowni pielęgniarskich nie gwarantowało uzyskania umiejętności właściwych dla tego zawodu, które powinny zostać nabyte w warunkach symulowanych. Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia była niewystarczająca.

3. Czy wyniki kolejnych ocen oraz odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia?

W większości przypadków uczelnie pozytywnie odnoszą się do uwag zawartych w raportach powizytacyjnych traktując je jako cenne wskazówki służące poprawie jakości kształcenia. Bardzo często do odpowiedzi na raport dołączane były dokumenty poświadczające wdrożone działania naprawcze, co niejednokrotnie prowadziło do podniesienia pierwotnie zaproponowanych ocen cząstkowych i w efekcie także oceny całościowej. W pojedynczych przypadkach uczelnie podjęły polemikę z oceną zaproponowaną w raporcie powizytacyjnym.

W dwóch przypadkach oceny pozytywne przyznano po ocenie warunkowej, co potwierdza diagnostyczno-doradczą rolę akredytacji dokonywanej przez PKA.

Wartym odnotowania jest fakt, że w trzech przypadkach w uczelniach niepublicznych wystawiono oceny warunkowe, przy czym w poprzednich akredytacjach kierunki te otrzymały oceny pozytywne. Przyczyn tego zjawiska można upatrywać w niepełnym przystosowaniu się uczelni do nowych przepisów, w szczególności w zakresie KRK, jak również mniejszej liczbie studentów, a co za tym idzie zmniejszeniu dochodów, i konieczności wdrażania programów oszczędnościowych nawet kosztem jakości kształcenia.

W 2014 roku dokonano łącznie 11 odstąpień/zawieszeń od przeprowadzenia oceny.

3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 8.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**6** / **100%**	5 / 83%		1 / 17%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn.

Tabela 9.

Wnioski	**Ogółem**	**Kierunki studiów** / **Profile**		**Razem kierunki**	**Stan prac w Zespole**		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia w nowo tworzonych uczelniach	**2**	ratownictwo medyczne	praktyczny	**2**	1	1	
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**20**	bezpieczeństwo zdrowotne	praktyczny	**2**	1	1	
		dietetyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	2	1	
		elektroradiologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**			1
		fizjoterapia	praktyczny	**5**	2	3**	
		kosmetologia	praktyczny	**2**	1	1	
		pielęgniarstwo	praktyczny	**1**	1		
		terapia zajęciowa	praktyczny	**4**		3	1

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego 1 opinia została zmieniona na pozytywną.

Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**28**	analityka medyczna	praktyczny	**1**		1	
		dietetyka	praktyczny	**3**	1	2	
		fizjoterapia	ogólnoakademicki	**1**		1	
			praktyczny	**2**	1	1	
		kierunek lekarski	praktyczny	**6**	2	3***	1
		kosmetologia	praktyczny	**6**	2	2	2
		pielęgniarstwo	praktyczny	**4**	1	3	
		turystyka i rekreacja	praktyczny	**1**		1*	
		wychowanie fizyczne	praktyczny	**1**	1		
		zdrowie publiczne	ogólnoakademicki	**2**	1	1	
			praktyczny	**1**	1		
Wnioski o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu uprawnień do prowadzenia kształcenia	**4**	fizjoterapia	praktyczny	**3**	1	1**	1
		ratownictwo medyczne	praktyczny	**1**		1	
Opinie o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych	**2**			**2**	2		
Razem	**56**			**56**	**23**	**27**	**6**

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego 1 opinia została zmieniona na pozytywną.
*** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego 2 opinie zostały zmienione na pozytywną.

Tabela 10.

Rodzaje opinii	**Ogółem**	**Wnioski**			
		Uczelnie publiczne		**Uczelnie niepubliczne**	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**21 (2CK)**	6	4	1	10
Pozytywne z zaleceniami	**2**	1			1
Negatywne	**27**	6***	5**	1	15**
W toku	**6**				
Razem	**56 (2CK)**	**13**	**9**	**2**	**26**

(2 CK) - w tym liczba opinii dla CK

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego 1 opinia została zmieniona na pozytywną.
*** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego 2 opinie zostały zmienione na pozytywną.

W uzasadnieniu opinii negatywnej najczęściej powoływano się na nieprawidłową obsadę zajęć lub brak informacji o kwalifikacjach nauczycieli akademic-

kich spoza minimum kadrowego, co uniemożliwiało ocenę prawidłowości obsady zajęć. Równie często argumentem przemawiającym za negatywną opinią o wniosku o uruchomienie kierunku były zastrzeżenia do infrastruktury w kontekście realizacji założonych efektów kształcenia, przede wszystkim w zakresie możliwości nabycia przez studentów określonych programem umiejętności. Często zastrzeżenia budziło niedostateczne wyposażenie biblioteki w pozycje niezbędne do uzyskania założonych efektów kształcenia. W przypadku wnioskowania o nadanie uprawnień do kształcenia na studiach niestacjonarnych, we wnioskach brakowało informacji o organizacji studiów, co uniemożliwiało ocenę możliwości realizacji założonych efektów kształcenia. Równie często dostrzegano błędy w konstrukcji programu kształcenia, przy czy zarzuty dotyczyły różnych aspektów, m.in. kwestionowano koncepcję kształcenia, spójność treści programowych z efektami przedmiotowymi, efektów przedmiotowych z kierunkowymi, metody weryfikacji osiągania założonych efektów kształcenia oraz zakres modułu przedmiotów do wyboru (zbyt mała liczba ECTS w tym module lub niewłaściwe zaliczenie przedmiotów kierunkowych do modułu przedmiotów do wyboru). W nielicznych przypadkach formułowano zastrzeżenia w stosunku do organizacji praktyk zawodowych, najczęściej zastrzeżenia te dotyczyły braku informacji o liczbie studentów, których jednostki, z którymi podpisano stosowne porozumienia, przyjmą na praktyki.

W pięciu przypadkach wskazano na brak informacji o planowanej rekrutacji, a w trzech przypadkach kwestionowano sposób naliczania punktów ECTS.

W odniesieniu do wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia jednolitych studiów magisterskich oraz studiów II stopnia, częstym argumentem uzasadniającym opinię negatywną był brak badań naukowych prowadzonych przez jednostkę w obszarze, do którego przyporządkowano wnioskowany kierunek.

Brak minimum kadrowego wskazano jedynie w siedmiu przypadkach.

W 2014 roku, w przypadku dwóch wniosków o nadanie uprawnień do kształcenia na określonym kierunku i poziomie kształcenia wydano opinię pozytywną z zaleceniami. Zalecenia dotyczyły uzupełnienia księgozbioru właściwego dla wnioskowanego kierunku studiów i poprawy systemu kontroli osiągania efektów kształcenia w ramach kształcenia praktycznego oraz zapewnienia właściwej obsady zajęć dydaktycznych.

4. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 11.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**16** / **100%**	7 / 44%		9 / 56%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn.

Tabela 12.

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria ocen										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
1.	analityka medyczna	**jmgr**	opinie negatywne	1	1	1	1	1	1	1				
2.	bezpieczeństwo zdrowotne	**I**	opinie negatywne							1		1		
3.	dietetyka	**I**	opinie negatywne	1						1	1	1		
		II	opinie negatywne	1	1		1	1		1		2		
4.	fizjoterapia	**I**	opinie negatywne		2	1				2		1		
		II	opinie negatywne	2	2			2	2	1		1		
5.	kierunek lekarski	**jmgr**	opinie negatywne		1			2	3	2				
6.	kosmetologia	**I**	opinie negatywne	1	1		1							
		II	opinie negatywne	1	1			1	2	1	1			
7.	pielęgniarstwo	**II**	opinie negatywne				3	1	2			2		
8.	ratownictwo medyczne	**I**	opinie negatywne	1	1			1				1		
9.	turystyka i rekreacja	**II**	opinie negatywne				1							
10.	wychowanie fizyczne	**II**	zalecenia								1	1		
11.	zdrowie publiczne	**II**	zalecenia					1						
			opinie negatywne		1		1				1			
	Razem	**I**	opinie negatywne	**3**	**4**	**1**	**1**	**1**		**4**	**1**	**4**		
		II	zalecenia					**1**			**1**	**1**		
			opinie negatywne	**4**	**5**		**6**	**4**	**6**	**3**	**2**	**5**		
		jmgr	opinie negatywne	**1**	**2**	**1**	**1**	**3**	**4**	**3**				

8. Zespół działający w ramach obszaru sztuki

(Autorzy: prof. Joachim Pichura, mgr inż. Bożena Wasilewska)

I. Informacje ogólne o pracy Zespołu.

Zespół działający w obszarze sztuki do dnia 30 września 2014 r. liczył 7 członków. W wyniku zmian organizacyjnych wynikających z nowelizacji ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym do nowo powołanego z dniem 1 października 2014 r. Zespołu Odwoławczego została delegowana 1 osoba. Zespół obecnie liczy 6 członków. W kompetencjach Zespołu pozostawały kierunki studiów, których efekty kształcenia odnoszą się do dziedziny sztuk filmowych, dziedziny sztuk muzycznych, dziedziny sztuk plastycznych oraz dziedziny sztuk teatralnych.

W 2014 r. Zespół odbył 8 posiedzeń, przeprowadził 26 ocen: 2 oceny instytucjonalne oraz 24 oceny programowe na trzynastu kierunkach studiów, rozpatrzył 15 wniosków o uruchomienie 11 kierunków studiów oraz do dnia 30 września 2014 r. 5 wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy: 3 wnioski dotyczyły nadania uprawnień do prowadzenia studiów, a 2 wnioski dotyczyły oceny jakości kształcenia.

Do ocen instytucjonalnych zostały wyznaczone uczelnie, których jednostki organizacyjne spełniały warunki określone w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) oraz w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. obowiązującym w okresie przeprowadzania przez zespół ocen. Natomiast do ocen programowych wyznaczone zostały kierunki studiów, którym upływał termin na jaki została wydana wcześniejsza lub kończył się termin zawieszenia oceny. Jedna ocena programowa została przeprowadzona na wniosek rektora akademickiej uczelni publicznej, a jedna powtórna ocena programowa była kontynuowana, po uprzedniej ocenie przeprowadzonej w 2012 r. na wniosek ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Zespół sformułował 24 oceny (5 ocen wyróżniających, 16 ocen pozytywnych, 3 warunkowe). Ponadto w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny. Oceny instytucjonalne zostały przeprowadzone w 2 akademickich uczelniach publicznych, oceny programowe w 21 uczelniach publicznych oraz 3 niepublicznych.

W pracach Zespołu dotyczących oceny jakości kształcenia uczestniczyli eksperci reprezentujący dyscypliny artystyczne związane z ocenianymi kierunkami studiów, w tym również eksperci zagraniczni, którzy brali udział w ocenach instytucjonalnych.

II. Oceny instytucjonalne.

1. Charakterystyka jednostek wyznaczonych do oceny instytucjonalnej.

Tabela 1.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Uniwersytet Śląski w Katowicach	1	3		
2.	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	1	5		6
	Razem	**2**	**8**		**6**

Zespół w roku 2014 r. do oceny instytucjonalnej wyznaczył 2 akademickie uczelnie publiczne, a w nich dwie jednostki organizacyjne, które prowadziły łącznie osiem kierunków studiów. W jednym przypadku były to trzy kierunki studiów, a w drugim pięć. Wizytowane jednostki nie prowadziły studiów doktoranckich, a tylko w jednej jednostce prowadzone były studia podyplomowe.

2. Analiza wyników ocen instytucjonalnych.

W przypadku obydwu wizytowanych jednostek wydano oceny pozytywne. Oceny zostały wydane zgodnie z określonymi w Statucie PKA warunkami przyznawania ocen, uwzględniającymi stopień spełnienia poszczególnych kryteriów oceny instytucjonalnej.

Tabela 2.

Ogółem	Rodzaje ocen				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
2		2			

W jednostkach, w których przeprowadzono oceny instytucjonalne, nie zauważono dużego zróżnicowania w ocenach poszczególnych kryteriów. W zdecydowanej większości w ocenach uwzględniających stopień spełnienia poszczególnych kryteriów oceny instytucjonalnej, przeważały oceny w pełni – ok. 93%, a tylko w jednym przypadku przyznano ocenę znacząco (ok. 7 %).

W wyniku dokonanych ocen, żadnemu z ośmiu kryteriów nie przyznano ocen: wyróżniająco, częściowo czy niedostatecznie.

Z 8 przyjętych kryteriów oceny instytucjonalnej - siedem uzyskało ocenę w pełni, tj. strategię rozwoju, wewnętrzny system zapewnienia jakości, cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji, prowadzenie badań naukowych/(działalności artystycznej), współpracę krajową i międzynarodową, system wsparcia studentów i doktorantów, przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia, a tylko w przy-

padku jednego kryterium - dotyczącego zasobów kadrowych, materialnych i finansowych wydano różne oceny: ocenę w pełni oraz ocenę znacząco. Ocenę znacząco w odniesieniu do kryterium 4 dotyczącego zasobów kadrowych, materialnych i finansowych, uzasadniał przede wszystkim brak wystarczających środków na zatrudnienia etatowe, które pozwoliłyby władzom jednostki na efektywne prowadzenie polityki kadrowej stymulującej rozwój młodej kadry dydaktycznej, zwłaszcza w odniesieniu do nauczycieli pracujących na stanowisku adiunkta. Zastrzeżenia dotyczyły także stanu infrastruktury dydaktycznej, która tylko częściowo spełniała wymagane standardy, w tym oczekiwania studentów.

Na podstawie analizy powyższych danych można stwierdzić, iż oceniane jednostki realizowały strategię rozwoju spójną ze strategią rozwoju uczelni, spełniały wymagania dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym jego konstrukcji i oddziaływania na doskonalenie jakości kształcenia oraz jakości kształcenia na studiach podyplomowych - w przypadku jednostki, która je prowadziła. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w obydwu jednostkach - kryterium 2 wewnętrzny system zapewnienia jakości uzyskało oceny w pełni.

W porównaniu z rokiem 2013 na dziesięć ocenianych jednostek przyznano łącznie 6 ocen wyróżniających, otrzymały je kryterium 5 prowadzenie badań naukowych/(działalności artystycznej), i kryterium 6 współpraca krajowa i międzynarodowa, w przypadku 3 kryteriów (1, 2, 4) wydano oceny w pełni, a jedną ocenę znacząco otrzymało tylko jedno kryterium, tj. kryterium 3 cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji.

Ocena kryterium 2 wewnętrzny system zapewnienia jakości w stosunku do roku 2013 r. nie uległa zmianie, co świadczy o skutecznym jego wdrożeniu oraz dobrym funkcjonowaniu.

Tabela 3.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																								
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
pozytywna	**2**		2					2					1					1	1				2					2					2					2				
RAZEM	**2**		**2**					**2**					**1**					**1**	**1**				**2**					**2**					**2**					**2**				

[1] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

3. Mocne i słabe strony ocenianych jednostek. Porównanie wyników ocen instytucjonalnych z samooceną dokonaną przez uczelnie (analiza SWOT).

Podstawą do oceny mocnych i słabych stron wizytowanych jednostek były raporty samooceny, a także rozmowy przeprowadzone z władzami Wydziałów oraz interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi podczas dokonanych wizytacji.

Zdaniem członków zespołów oceniających, jednostki poprawnie definiowały swoje słabe i mocne strony w analizie SWOT. Analizy te pokrywają się z ocenami wypracowanymi przez zespoły oceniające. Dokonana przez wizytowane jednostki analiza SWOT jest zbieżna z wynikami przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, oceny zasobów kadrowych, materialnych, a także działalności artystycznej (naukowej) i międzynarodowej współpracy z beneficjentami procesu kształcenia. Dwie oceniane jednostki uzyskały ogólną ocenę pozytywną, a tylko w jednym przypadku, jedno z kryteriów oceny instytucjonalnej zasoby kadrowe otrzymało ocenę cząstkową znacząco.

Do mocnych stron ocenianych jednostek zaliczono: ugruntowaną pozycję na rynku edukacyjnym, elastyczność w ofercie kształcenia, mimo niżu demograficznego duże zainteresowanie kandydatów, osiąganie wysokiego poziomu twórczości artystycznej, szeroką działalność artystyczną pedagogów i studentów (na podkreślenie zasługują liczne nagrody studentów uzyskane zarówno w krajowych jak i zagranicznych konkursach artystycznych), wysoko wykwalifikowaną kadrę nauczycieli akademickich, posiadającą znaczny dorobek artystyczny oraz doświadczenie zawodowe, czynnie uprawiającą zawody twórcze i menedżerskie. Samoocena jednostek dotycząca mocnych stron była również zgodna z oceną zespołów sformułowaną w toku przeprowadzonych ocen instytucjonalnych w odniesieniu do: udziału wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostek oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia. Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością kształcenia jest właściwa z punktu widzenia specyfiki kształcenia, w większości dobra, systematycznie modernizowana baza dydaktyczna, uzupełniana w niektórych przypadkach możliwością korzystania z unikalnych pracowni, ośrodków, instytucji kulturalnych oraz nadawców medialnych, z którymi jednostki współpracują. Dobre strony to również prowadzenie działalności artystycznej/badań naukowych w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych/artystycznych, związanych z oferowanymi studiami, dobra jakość kształcenia na studiach I i II stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich, stały rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie kształcenia i działalności artystycznej, a także zatrudnienie najlepszych absolwentów, co korzystnie wpływa na rozwój kadry naukowo-dydaktycznej jednostki.

Oceniane wydziały podejmują działania w dążeniu do coraz szerszej wymiany międzynarodowej, współpracy ze środowiskiem lokalnym oraz placówkami artystycznymi o zasięgu ogólnopolskim.

Pierwszy z ocenianych wydziałów od lat współpracuje ze środowiskiem lokalnym będąc jedyną placówką artystyczną na poziomie akademickim w regionie. Mocne strony jednostki to: rozwijające się relacje z otoczeniem - lo-

kalnym biznesem i przedsiębiorczością, z placówkami oświatowymi (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie), współpraca w zakresie praktyk studenckich, usług wynikających z zakresu działalności wydziału, bogata, atrakcyjna i konkurencyjna oferta dydaktyczna studiów stacjonarnych i podyplomowych - dynamiczne przystosowanie prowadzonych kierunków, specjalności i oferty kształcenia do zmieniających się preferencji kandydatów, potrzeb rynku i sytuacji demograficznej, możliwość rozwijania zainteresowań w kołach naukowych, oferty wyjazdów zagranicznych w ramach studenckiej wymiany uniwersyteckiej. Jednostka współpracuje z wieloma uczelniami i instytucjami zagranicznymi (wzrasta sukcesywnie liczba studentów zagranicznych), oferuje się studia w języku angielskim.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż jedna z wizytowanych jednostek organizacyjnych - w wyniku parametryzacji KBN – otrzymała kategorię „A". Zasługą wydziału jest skuteczne wdrożenie i funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości (wprowadzenie elektronicznych ankiet oceny zajęć). Wydział posiada aktywnie rozwijającą się kadrę naukowo-dydaktyczną, dynamicznie wzrasta więc liczba doktorów oraz samodzielnych pracowników. Jednostka posiada utrzymywaną na wysokim poziomie bazę badawczo-aparaturową, dobrze wyposażone pracownie dydaktyczne oraz sukcesywnie uzupełniane dobre zaplecze biblioteczne. Dysponuje również nowoczesną salą kameralną oraz profesjonalną salą wystawienniczą.

Drugi z wizytowanych wydziałów również współpracuje z wieloma podmiotami na rynku, w tym z nadawcami telewizyjnymi i studiami filmowymi m.in. Telewizją Polską S.A, TVP Katowice, Silesia Film. Współpraca ta służy również uzupełnieniu bazy dydaktycznej jednostki. Mocne strony jednostki to również: szeroki zakres interesariuszy, silna kadra dostosowana do potrzeb trzech prowadzonych przez nią kierunków studiów.

Wśród nauczycieli akademickich, związanych etatowo z wydziałem, są uznane autorytety - powszechnie znani artyści z branży filmowej i telewizyjnej.

Zespół oceniający zwrócił uwagę na fakt, iż nauczyciele akademiccy prowadzący równolegle intensywną działalność zawodową poza uczelnią, stanowią bardzo istotną grupę interesariuszy uczestniczących w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki i budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia. Silne strony wydziału to również: programy nauczania z wysokim wskaźnikiem zajęć warsztatowych, wysoki wskaźnik absolwentów na rynku pracy w sektorze audiowizualnym, system produkcji i dystrybucji etiud filmowych, produkcja studencka w obiegu publicznym (zespół oceniający potwierdził, iż jednostka intensywnie promuje osiągnięcia artystyczne studentów m.in. poprzez udział studentów w warsztatach i międzynarodowych festiwalach filmowych). Wydział rozpoczął budowę nowej siedziby, ponieważ jej obecny stan spełnia wymagane standardy częściowo. Dzięki współpracy z interesariuszami zewnętrznymi wydział uzupełnia bazę dydaktyczną w sprzęt o najwyższych standardach, co wskazuje, iż zostały podjęte właściwe działania w celu doskonalenia infrastruktury dydaktycznej.

Obydwie jednostki wskazały w analizie SWOT na słabą kondycję finansową związaną z corocznym spadkiem finansowania uczelni z budżetu państwa oraz

niekorzystnym i krzywdzącym algorytmem dotacji ministerialnej dla kształcenia artystycznego (niekorzystny dla kierunków artystycznych system parametryzacji). Wydziały dysponują ograniczonymi środkami finansowymi na zatrudnienie kadry naukowo-dydaktycznej, na utrzymanie aparatury, na remonty i modernizację. W jednej z ocenianych jednostek samoocena uczelni była zgodna z oceną zespołu wizytującego, tj. mały liczebnie zasób kadry, spowodowany brakiem środków na zatrudnienia etatowe, nie pozwala na efektywne przeprowadzenie polityki kadrowej stymulującej rozwój kadry dydaktycznej. W konsekwencji mały liczebnie zasób kadry, spowodowany względami ekonomicznymi, powoduje brak uprawnień habilitacyjnych.

Szczegółowa analiza tego problemu potwierdziła nadreprezentatywność grupy samodzielnych nauczycieli akademickich (profesorów tytularnych i doktorów habilitowanych) w porównaniu do skromnej liczby nauczycieli akademickich ze stopniem doktora. Taka sytuacja może doprowadzić w przyszłości do zapaści.

Zespół oceniający, z myślą o studentach kierunków reżyseria oraz realizacja obrazu filmowego telewizyjnego i fotografia, zalecił wizytowanej jednostce poszerzenie współpracy z ośrodkami zagranicznymi w celu wzbogacenia oferty dydaktycznej.

Jako jedną ze słabych stron jednostki wskazały również na wysoki koszt kształcenia na kierunkach artystycznych – dotyczy on wszystkich uczelni, które prowadzą kierunki artystyczne. W opinii zespołu oceniającego polityka finansowa wydziałów zapewnia jej stabilność, biorąc również pod uwagę dodatkowe wsparcie władz uczelni. Władze wydziałów wykazują się dużą operatywnością w pozyskiwaniu dodatkowych środków, a współpraca z interesariuszami zewnętrznymi wspomaga w istotnym zakresie potrzeby związane z infrastrukturą dydaktyczną.

Pierwszy z ocenianych wydziałów do słabych stron, poza słabą kondycją finansową na utrzymanie aparatury, remonty i modernizację, wskazał na niewystarczające środki na pełne realizowanie potencjalnych możliwości wymiany pracowników i studentów (dofinansowanie pobytów zagranicznych, możliwość zapraszania profesorów wizytujących). Inne słabe strony to: prowadzenie niewystarczająco harmonijnej polityki kadrowej, która przez ostatnie lata prowadziła do nierównomiernego rozwoju pionów: artystycznego i naukowego, niekorzystnego dla tego ostatniego z całkowitym brakiem możliwości uruchamiania nowych etatów, mały stopień wykorzystania finansowania z grantów krajowych i zagranicznych, niewystarczająca promocja jednostki w regionie i za granicą, brak możliwości korzystania z e-learningu, ograniczona oferta w języku angielskim, niewystarczająca baza lokalowa, stanowiąca blokadę rozwoju i powstawania nowych kierunków studiów.

4. Ocena studiów doktoranckich.

Oceniane jednostki nie prowadziły studiów doktoranckich. Z informacji przekazanych Zespołowi wynika, iż po uzyskaniu uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych, jedna z ocenianych podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni planuje uruchomienie studiów doktoranckich.

5. Ocena studiów podyplomowych.

Jedna z dwóch ocenianych jednostek, prowadziła studia podyplomowe w specjalnościach: edukacja muzyczna, edukacja plastyczna, fotografia, grafika wydawnicza, grafika komputerowa, emisja głosu, muzykoterapia. Studia podyplomowe prowadzone są w ramach dostosowania oferty dydaktycznej do obecnych i prognozowanych potrzeb rynku na taką formę podwyższania kwalifikacji. Podyplomowe studia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych oraz muzycznych umożliwiają nauczycielom pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej oraz absolwentom innych kierunków z przygotowaniem pedagogicznym, poszerzenie kwalifikacji zawodowych. Studia podyplomowe z grafiki komputerowej przeznaczone są dla absolwentów kierunków plastycznych i plastyczno-pedagogicznych. Studia podyplomowe fotografia kierowane są do absolwentów studiów wyższych, w tym nauczycieli plastyki i instruktorów kulturalno-oświatowych, oraz osób, które w swojej pracy wykorzystują media fotograficzne.

Jakość kształcenia na studiach podyplomowych nie budziła zastrzeżeń zespołu oceniającego. Poziom kształcenia był dobrze oceniany przez słuchaczy, programy kształcenia skonstruowane prawidłowo, co pozwala na uzyskanie kwalifikacji wzmacniających pozycję absolwenta na rynku pracy. Efekty kształcenia były konsultowane z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych. Zajęcia prowadzone były przez prawidłowo dobranych i wysoko wykwalifikowanych nauczycieli akademickich. Uwaga krytyczna wyrażona przez zespół oceniający dotyczyła głównie trybu rekrutacji na studia podyplomowe z zakresu grafiki wydawniczej. Jednostka zapewnia efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców, umożliwiające - w zależności od kierunku studiów - nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Jednostka, stale poszerzając ofertę dydaktyczną, daje młodzieży szeroką ofertę programową oraz możliwość zaspokojenia indywidualnych poszukiwań twórczych i ambicji artystycznych. Postrzegana jest jako placówka naukowo–artystyczna, która obok działalności dydaktycznej prezentuje również swoje dokonania twórcze i odtwórcze w wielu konkursach i na festiwalach muzycznych oraz plastycznych zarówno w kraju jak i zagranicą.

Mocne strony:

- dobra, wykwalifikowana obsada kadrowa wspomagana, w niektórych przypadkach, przez osoby z zewnątrz o bogatym doświadczeniu praktycznym,
- stosowany system ECTS prawidłowo określa nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia,
- zapewnienie efektów kształcenia zgodnych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców, umożliwiających - w zależności od kierunku studiów - nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy,
- bezpośredni udział w procesie określania efektów kształcenia wykładowców prowadzących zajęcia, którzy pełniąc rolę pedagogów i pracodawców, są jednocześnie interesariuszami zewnętrznymi ze względu na pro-

wadzoną działalność artystyczną i udział w radach programowych instytucji kulturalnych,
- zaangażowanie słuchaczy studiów podyplomowych, jako ważnej grupy interesariuszy wewnętrznych, w prace nad tworzeniem systemów zapewnienia jakości kształcenia i formułowanie strategii ocenianych jednostek,
- dobry dostęp do uczelnianego katalogu sylabusów zawierającego szczegółowe opisy przedmiotów wprowadzane na początku każdego semestru przez nauczycieli akademickich. Oprócz przeglądania sylabusów w danym semestrze, możliwe jest również przeglądanie modułowych efektów kształcenia oraz informacji dotyczących programów studiów, efektów kształcenia, organizacji i procedur toku studiów udostępnianych poprzez stronę internetową wydziału,
- dostosowanie bazy dydaktycznej do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia,
- dostęp do bogatych zasobów bibliotecznych.

Do słabych stron zaliczono brak ofert środowiskowych, interdyscyplinarnych studiów doktoranckich. Weryfikacji wymagał tryb rekrutacji na studia podyplomowe z zakresu grafika wydawnicza.

6. Czy odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie reagują na uwagi PKA i wykorzystują je do poprawy swej działalności?

Odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, że uczelnie pozytywnie reagują na uwagi i sugestie PKA zawarte w raportach zespołów oceniających, wprowadzając na bieżąco te zmiany, które są możliwe do szybkiego zrealizowania, lub deklarując niezwłoczne podjęcie czynności zmierzających do wprowadzenia zalecanych zmian.

Zastosowanie się do zaleceń zawartych w raportach powizytacyjnych odbierane jest przez oceniane jednostki jako działania doskonalące proces jakości kształcenia.

7. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

W 2014 r. do zespołu do Zespołu nie wpłynęły wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczące przeprowadzonych ocen instytucjonalnych.

III. Oceny programowe.

1. Charakterystyka kryteriów wyznaczania jednostek i kierunków do oceny programowej.

Wyznaczanie jednostek i kierunków do oceny programowej w roku akademickim 2013/2014 odbyło się według następujących kryteriów: z inicjatywy Zespołu Sztuki w ramach harmonogramu prac określonych na dany rok akademicki, w tym na podstawie Uchwały Prezydium PKA, określającej datę obowiązywania poprzedniej oceny, z uwagi na upływający termin oceny na danym kierunków studiów (po ocenie wyróżniającej, po ocenie pozytywnej) zaplanowano 18 ocen, po zakończeniu pierwszego pełnego cyklu kształcenia w nowych uczelniach/ jednostkach zaplanowano 2 oceny, z uwagi na upływający termin zawieszenia oceny – 2 oceny, a po wydanej ocenie warunkowej 2 oceny: na kierunku studiów (w tym jedna ocena kontynuowana, po uprzedniej ocenie na wniosek ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego z 2012 r.). Ponad-

to jedna ocena programowa została włączona do harmonogramu prac Zespołu na wniosek rektora.

Tabela 5.

Rodzaje ocen	Ogółem	Oceny											
		Uczelnie publiczne						Uczelnie niepubliczne					
		Razem	Oceny dokonywane					Razem	Oceny dokonywane				
			Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej		Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające
Oceny wyróżniające	**5**	**5**				5							
Oceny pozytywne	**16**	**14**	2		1	8	3	**2**	1			1	
Oceny warunkowe	**3**	**2**	1			1		**1**		1			
Oceny negatywne													
Odstąpienie/ zawieszenie oceny	**1**							**1**			1		
Razem	**25**	**21**	**3**		**1**	**14**	**3**	**4**	**1**	**1**	**1**	**1**	

2. Analiza wyników ocen programowych.

W 2014 r. Zespół działający w obszarze sztuki przeprowadził 24 oceny programowe na 13 kierunkach studiów (aktorstwo - 5, architektura wnętrz - 1, dyrygentura - 1, edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej 3, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych - 1, grafika - 4, instrumentalistyka - 1, konserwacja i restauracja dzieł sztuki - 2, reżyseria - 2, realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia - 1, rzeźba - 1, wokalistyka - 1, wzornictwo - 1). Odstąpienie od dokonania oceny dotyczyło kierunku studiów taniec (1).

Na 24 przeprowadzone przez Zespół pełne postępowania akredytacyjne zakończone oceną sformułowano: 5 ocen wyróżniających (20,8%), 16 ocen pozytywnych (66,7 %), 3 warunkowe (12,5 %). Ocen negatywnych nie sformułowano. W uczelniach publicznych wydano 5 ocen wyróżniających i 14 ocen pozytywnych i 2 warunkowe, a w uczelniach niepublicznych wydano 2 oceny pozytywne, 1 ocenę warunkową.

Spośród 14 ocen pozytywnych sformułowanych dla uczelni publicznych, 8 to oceny dokonane po ocenie pozytywnej wydanej na okres sześciu lat, 2 oceny przeprowadzono po raz pierwszy, jedną po ocenie warunkowej, a 3 po ocenie wyróżniającej. W uczelniach niepublicznych na 3 ocenianych kierunkach sformułowano: 2 oceny pozytywne na kierunku grafika - jedną przeprowadzono po raz pierwszy, drugą po uprzednio wydanej ocenie pozytywnej, 1 ocenę warunkową na kierunku aktorstwo, po uprzednio wydanej ocenie negatywnej,

a w jednym przypadku - na kierunku taniec - odstąpiono od dokonania oceny w związku z likwidacją uczelni.

W 2014 r. akredytacji poddano: 10 uczelni artystycznych, w których oceniono 10 kierunków studiów (aktorstwo - jednolite studia magisterskie, dyrygentura - studia I i II stopnia, edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej - studia I i II stopnia, grafika - studia I i II stopnia, instrumentalistyka - studia I i II stopnia, konserwacja i restauracja dzieł sztuki - jednolite studia magisterskie, reżyseria - jednolite studia magisterskie, realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia - jednolite studia magisterskie, rzeźba - jednolite studia magisterskie, wokalistyka - studia I i II stopnia, wzornictwo - studia I i II stopnia), 3 zawodowe uczelnie niepubliczne, w których oceniono 3 kierunki studiów: jednolite studia magisterskie na kierunku aktorstwo, studia I stopnia na kierunku architektura wnętrz oraz studia I i II stopnia na kierunku grafika, a w jednym przypadku odstąpiono od dokonania oceny (na kierunku taniec), 1 szkołę zawodową, w której oceniono studia I stopnia na kierunku architektura wnętrz.

Tabela 6.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie oceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne		
aktorstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi		1				**4**
		Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego w Krakowie – Wydział Aktorski w Krakowie	1					
		Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego w Krakowie - Wydział Lalkarski we Wrocławiu		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego w Krakowie - Wydział Aktorski we Wrocławiu		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Komunikowania i Mediów Społecznych im. J. Giedroycia w Warszawie			1			**1**
Razem		3	**1**	**3**	**1**			**5**
architektura wnętrz	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyślu		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
dyrygentura	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Śląski w Katowicach – Wydział Artystyczny w Cieszynie			1			**3**
		Uniwersytet Muzyczny F. Chopina w Warszawie -Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku		1				
		Akademia Sztuki w Szczecinie		1				
Razem		3		**2**	**1**			**3**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie oceny	
edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie		1				1
Razem		1		**1**				**1**
grafika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu	1					**2**
		Uniwersytet Rzeszowski **(na wniosek Uczelni)**		1*				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie – Zamiejscowy Wydział Sztuki Nowych Mediów w Gdańsku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi		1				**1**
Razem		4	**1**	**3**				**4**
instrumentalistyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuki w Szczecinie			1			**1**
Razem		1			**1**			**1**
konserwacja i restauracja dzieł sztuki	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie		1				**2**
		Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie		1				
Razem		2		**2**				**2**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie oceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Oceny negatywne		
realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia	**uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi	1					**1**
Razem		1	**1**					**1**
reżyseria	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza w Warszawie – Zamiejscowy Wydział Sztuki Lalkarski w Białymstoku		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi		1				
Razem		2		**2**				**2**
rzeźba	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku	1					**1**
Razem		1	**1**					**1**
taniec	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Umiejętności im. St. Staszica w Kielcach ***(likwidacja Uczelni)***					1	**1**
Razem		1					**1**	**1**
wokalistyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Muzyczny F. Chopina w Warszawie		1				**1**
Razem		1		**1**				**1**
wzornictwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie	1					**1**
Razem		1	**1**					**1**
Ogółem wszystkie kierunki		23	**5**	**16**	**3**		**1**	**25**

** ocena na wniosek rektora uczelni (1)*

Tabela 7.

Kierunek	Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny programowej																																										
			koncepcja rozwoju kierunku					cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji					program studiów					zasoby kadrowe					infrastruktura dydaktyczna					prowadzenie badań naukowych					system wsparcia studentów w procesie uczenia się					wewnętrzny system zapewnienia jakości									
			1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
aktorstwo	wyróżniająca	**1**	1					1					1					1					1					1					1					1									
	pozytywna	**3**		3					3					3					3					1	2				1	2					3					3							
	warunkowa	**1**				1			1					1						1						1					1						1								
architektura wnętrz	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1											1					1							
dyrygentura	pozytywna	**1**		1					1					1					1					1						1						1					1						

[1] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

grafika*		edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych		edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	
pozytywna	wyróżnia-jąca	pozytywna		warunkowa	pozytywna
3	**1**	**1**		**1**	**2**
3	1	1		1	2
	1				
3		1			2
				1	
	1				
3		1		1	2
	1				
2		1		1	2
3	1	1			2
				1	
3		1			2
	1				

reżyseria	realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia	konserwacja i restauracja dzieł sztuki	instrumentalistyka
pozytywna	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa
2	1	**2**	**1**
2	1	1	1
		1	
2	1	1 1	1
2	1	1	
1 1	1	2	1
1 1	1	2	1
	1		
2		2	1

| | | |

2.1. Najmocniejsze i najsłabsze strony ocenionych kierunków studiów.

Najmocniejsze strony.

Na trzynastu kierunkach studiów, na których przeprowadzono oceny programowe, nie zauważono dużego zróżnicowania w ocenach poszczególnych kryteriów.

Spośród łącznie 190 przyznanych czterech ocen cząstkowych, określających stopień spełnienia ośmiu kryteriów oceny programowej (z wyłączeniem ocen niedostatecznych, których nie przyznano żadnemu z kryteriów), w zdecydowanej większości przeważały oceny w pełni (łącznie wydano ich 121), stanowiły one ok. 64%.Drugą grupę stanowiły cząstkowe oceny wyróżniające, których przyznano łącznie 52 (ok. 27%). Najwięcej cząstkowych ocen wyróżniających (10) przyznanow przypadku kryterium 6 prowadzenie badań naukowych/działalności artystycznej: po 2 na kierunkach studiów aktorstwo, konserwacja i restauracja dzieł sztuki, oraz po 1 na kierunkach: grafika, realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia, reżyseria, rzeźba, wokalistyka i wzornictwo. 21 cząstkowych ocen wyróżniających przyznano trzem kryteriom tj. 1, 4 oraz 5 (koncepcja rozwoju kierunku, zasoby kadrowe, infrastruktura dydaktyczna), 12 przyznano dwóm kryteriom 2 i 3 (cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji, program studiów), 5 przyznano kryterium 8 wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Najmniej cząstkowych wyróżniających (4) przyznano w przypadku kryterium 7 system wsparcia studentów w procesie uczenia się.

W porównaniu z rokiem 2013 prawie dwukrotnie wzrosła liczba przyznanych cząstkowych ocen wyróżniających (27 w roku 2013 i 52 w roku 2014), co świadczy o pozytywnym wpływie ocen dokonywanych przez zespoły oceniające PKA w doskonaleniu jakości kształcenia. Wydane oceny znacząco (15) stanowiły ok. 8%, a oceny częściowo (2) - jedynie ok. 1%.

W kryterium 1 koncepcja rozwoju kierunku, zdecydowanie przeważały oceny w pełni (15 ocen), stanowiły one ok. 64% wszystkich ocen odnoszących się do tego kryterium. Pozostałe oceny, to: wyróżniająco (7 ocen), znacząco (1 i częściowo (1), co wskazuje, iż jednostki organizacyjne uczelni na ogół bardzo dobrze formułowały koncepcję rozwoju ocenianych kierunków studiów i poprawnie odnosiły ją do misji uczelni i własnej strategii.

W kryterium 2 cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji również przeważały oceny w pełni (16 ocen) – stanowiły one ok. 68% wszystkich ocen odnoszących się do tego kryterium. Pozostałe oceny, to: wyróżniająco (6) oraz znacząco (2). Zdecydowana przewaga ocen pozytywnych w przypadku tego kryterium świadczy o tym, że jednostki opracowują i stosują spójny opis zakładanych celów i efektów kształcenia ocenianych kierunków oraz system potwierdzający ich osiąganie.

W kryterium 3 program studiów, identycznie jak w przypadku kryterium 2, przeważały oceny w pełni (16 ocen) – stanowiły one ok. 68% wszystkich ocen odnoszących się do tego kryterium. Pozostałe oceny to: wyróżniająco (6), znacząco (2). Świadczy to o prawidłowej konstrukcji programów studiów na większości ocenianych kierunków, które umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Do wyjątków zaliczyć można przypadki błędów w przypisywaniu poszczególnym przedmiotom nieprawidłowej liczby punktów ECTS lub nieprawidłowej sekwencji przedmiotów, braku informacji o dorobku naukowym (artystycznym) nauczycieli akademickich spoza minimum kadrowego, prowadzących zajęcia

na ocenianym kierunku studiów, brak możliwości wyboru modułów kształcenia w wymiarze co najmniej 30% punktów ECTS, umieszczenie w sylabusach przedmiotu instrument główny - zamiast literatury obowiązkowej i uzupełniającej - wykazu utworów, realizowanych przez studenta w czasie studiów.

W przypadku kryterium 4 zasoby kadrowe oraz w kryterium 5 infrastruktura dydaktyczna, przeważały oceny w pełni (po 15 ocen) – stanowiły one po ok. 68% wszystkich ocen odnoszących się do ww. dwóch kryteriów. Pozostałe oceny to: wyróżniająco (po 7 ocen), znacząco (po 2 oceny). Wyniki ocen w przypadku tych kryteriów świadczą, iż oceniane jednostki posiadały wykwalifikowaną kadrę dydaktyczną, o dorobku artystycznym odpowiadającym obszarowi sztuki. Na większości ocenianych kierunków studiów liczba i jakość kadry gwarantuje zrealizowanie celów edukacyjnych programu studiów.

Na ocenianych kierunkach jednostki dysponowały właściwą infrastrukturą dydaktyczną i naukową zapewniającą realizację zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonej działalności artystycznej (badań naukowych).

W dwóch przypadkach baza była niewystarczająca i wymagała uzupełnienia.

Kryterium 6 prowadzenie badań naukowych (działalności artystycznej), uzyskało największą liczbę ocen wyróżniających (10), pozostałe oceny to: w pełni (11), znacząco (1). Przewaga przyznanych ocen wyróżniających i w pełni (w sumie 95%) świadczy o wysokim poziomie działalności artystycznej ocenianych jednostek.

Jednostki prowadzą działalność artystyczną (badania naukowe) w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

W przypadku kryterium 7 system wsparcia studentów w procesie uczenia się zdecydowanie przeważają oceny w pełni (17) - ok. 71%, oceny wyróżniająco (4) stanowią ok. 17%, znacząco (2) - ok. 8 % oraz częściowo (1) - 4 %. Powyższe dane świadczą, iż w ocenianych jednostkach zastrzeżenia dotyczące systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się są nieliczne. Uczelnie w większości ocenionych kierunków zapewniają studentom właściwe wsparcie w procesie uczenia się.

W kryterium 8 wewnętrzny system zapewnienia jakości również zdecydowanie przeważają oceny w pełni (16) - ok. 67%, oceny wyróżniająco (5) stanowią ok. 21%, oceny znacząco (3) - 12%, ocen częściowych i niedostatecznych nie przyznano. Powyższe wyniki z przeprowadzonych w roku 2014 ocen programowych świadczą, iż uczelnie rozwijają wewnętrzny system zapewnienia jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianych kierunkach studiów, a władze uczelni doceniają w coraz w większym stopniu rolę skutecznego funkcjonowania tego systemu w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Z ocenionych trzynastu kierunków studiów, najwyższe oceny otrzymało pięć kierunków, tj.: aktorstwo (na pięć ocen jedna to ocena wyróżniająca, trzy pozytywne, jedna warunkowa), grafika (na cztery oceny jedna to ocena wyróżniająca, trzy pozytywne), realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia (jedna ocena wyróżniająca), rzeźba (jedna ocena wyróżniająca), wzornictwo (jedna ocena wyróżniająca).

W 3 uczelniach na kierunkach: aktorstwo, realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia oraz wzornictwo wszystkie przyjęte przez Polską Komisję Akredytacyjną kryteria jakościowe oceny programowej, to znaczy kryteria

odnoszące się do: koncepcji rozwoju kierunku, celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji, programu studiów, zasobów kadrowych, infrastruktury dydaktycznej, prowadzenia badań naukowych (działalności artystycznej), systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się oraz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, zostały spełnione na ocenę wyróżniająco. W dwóch z pozostałych uczelni, którym wydano ocenę wyróżniającą: na kierunku studiów rzeźba, spośród przyjętych ośmiu kryteriów oceny programowej 7 kryteriów zostało spełnionych na ocenę wyróżniająco, a tylko kryterium odnoszące się do systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się uzyskało ocenę w pełni, natomiast na kierunku grafika 6 kryteriów zostało spełnionych na ocenę wyróżniająco, a kryteria jakościowe dotyczące koncepcji rozwoju kierunku oraz systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się otrzymały ocenę w pełni.

Do najmocniejszych stron ocenionych kierunków studiów zaliczono: fakt, iż koncepcja kształcenia i rozwoju kierunku nawiązuje do misji uczelni i jest zgodna ze strategią rozwoju jednostki, poprawnie zdefiniowano kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia, które wraz z wybranymi efektami obszarowymi tworzą spójną całość, efekty są sformułowane zrozumiale i dają możliwość ich sprawdzenia, program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w większości uczelni publicznych zasoby kadrowe znacznie przekraczają wymagane minimum i są gwarancją dobrej osady zajęć i jakości kształcenia, w uczelniach publicznych infrastruktura dydaktyczna w większości przypadków jest nowoczesna i zapewnia warunki do osiągania założonych efektów kształcenia, większe zainteresowanie władz uczelni dotyczące tworzenia i efektywnego wykorzystywania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Najsłabsze strony ocenionych kierunków.

Spośród ocenionych trzynastu kierunków studiów, najniższe oceny otrzymały 3 kierunki, tj.: aktorstwo, edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej oraz instrumentalistyka. Zatem kierunek aktorstwo w jednej uczelni uzyskał najwyższą ocenę, w innej zaś – najniższą z przyznanych.

W przypadku kierunku: aktorstwo – najsłabiej, tj. na ocenę częściowo oceniono kryteria dotyczące: koncepcji rozwoju kierunku i systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się, na ocenę znacząco oceniono kryteria dotyczące: zasobów kadrowych, infrastruktury dydaktycznej, prowadzenia badań naukowych (działalności artystycznej) oraz wewnętrznego system zapewnienia jakości kształcenia, na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej - najsłabiej, tj. na ocenę znacząco oceniono kryteria dotyczące: celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji, programu studiów, systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się oraz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, a na kierunku instrumentalistyka najsłabiej tj. na ocenę znacząco oceniono kryteria dotyczące: celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji, programu studiów, zasobów kadrowych oraz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Do najsłabszych stron ocenionych kierunków zaliczono: brak możliwości wyboru modułu kształcenia w wymiarze co najmniej 30% punktów ECTS, brak starannej procedury zatwierdzania promotorów i recenzentów, a także tematów pisemnych prac dyplomowych, brak konkretnych rezultatów w zakresie monitoringu losów absolwentów, brak dzienniczka praktyk w celu udokumentowa-

nia czynności wykonywanych przez studentów oraz osiąganych w ten sposób efektów kształcenia, udział interesariuszy w uczelniach niepublicznych był mało widoczny lub skromnie udokumentowany. W części uczelni niepublicznych liczebność kadry oscyluje w granicach wymaganego minimum. Skład minimum kadrowego ulega częstym zmianom. Brak stabilności kadry oraz stosunkowo mały przyrost jej dorobku powoduje istotne napięcia w zapewnieniu prawidłowego składu minimum kadrowego oraz obsady zajęć, niedomagania w działaniu WSZJK ujawniają się najczęściej w przypadkach obsady zajęć dydaktycznych, procesu dyplomowania, infrastruktury dydaktycznej.

2.2. Analiza przyczyn negatywnych i warunkowych ocen programowych.

Zespół działający w obszarze sztuki w 2014 r. sformułował trzy warunkowe oceny programowe, natomiast ocen negatywnych nie przyznano. Dotyczyły one jednej zawodowej uczelni publicznej oraz dwóch akademickich uczelni publicznych. Przyczyną przyznania ocen warunkowych były oceny częściowo odnoszące się do kryteriów 1 i 7 koncepcja rozwoju kierunku oraz system wsparcia studentów w procesie uczenia się, znacząco odnoszące się do kryteriów: 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8, tj.: cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji, program studiów, zasoby kadrowe, prowadzenie badań naukowych/ działalności artystycznej, system wsparcia studentów w procesie uczenia się, oraz wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Powodem wydania ocen warunkowych były przede wszystkim zastrzeżenia dotyczące: minimum kadrowego, uchybienia w zakresie realizacji programu studiów, nieprawidłowej obsady zajęć dydaktycznych (np. prowadzenie w szeregu przypadków zajęć „instrument główny" – w szczególności na studiach II stopnia – przez osoby posiadające tylko tytuł zawodowy magistra sztuki - łącznie 15 osób), nieprecyzyjne zasady rekrutacji, brak pracy dyplomowej na studiach licencjackich, brak możliwości wyboru modułów kształcenia w wymiarze co najmniej 30% punktów ECTS, brak zasad odbywania praktyk związanych z kierunkiem studiów (tzw. praktyk estradowych), za które należy uznać prowadzoną przez studentów działalność koncertową, uwzględniających reprezentowaną przez studenta specjalność, a także, formy ich dokumentowania i zaliczania, ponadto w trakcie hospitacji zajęć stwierdzono błędy natury dydaktycznej, wpływające na końcowy efekt kształcenia, jak np. brak wskazówek metodycznych i warsztatowych dotyczących sposobu rozwiązania problemów występujących w trakcie realizacji przygotowanych utworów, a także brak wskazówek dotyczących dalszej, samodzielnej pracy studenta, brak informacji odnośnie możliwości wymiany międzynarodowej w ramach programu Erasmus, a także jej bardzo skromny zakres, słaba skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Ocenę znacząco w odniesieniu do kryterium wewnętrzny system zapewnienia jakości uzasadniał fakt, iż pomimo bardzo szczegółowo opisanych zadań, wydziałowa komisja ds. jakości kształcenia nie zwróciła uwagi na szereg - sformułowanych powyżej - mankamentów związanych z organizacją procesu kształcenia oraz nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych, w tym rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) oraz z dnia 1 września 2011 r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych

absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu (Dz. U. z 2011 r. poz. 1167), słaba jakość większości prac licencjackich i magisterskich, uchybienia związane z ich problematyką oraz zawyżone oceny promotorów i recenzentów.

3. Czy wyniki kolejnych ocen oraz odpowiedzi na raporty powizytacyjne wskazują, iż uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia?

Odpowiedzi na raporty powizytacyjne w zdecydowanej większości wskazują, że uczelnie wykorzystują uwagi PKA w procesie doskonalenia jakości kształcenia, pozytywnie odnosząc się do sugestii i uwag zawartych w raportach powizytacyjnych. Do wielu odpowiedzi na raporty powizytacyjne dołączane były dokumenty poświadczające wdrożone działania naprawcze, co niejednokrotnie prowadziło do podniesienia pierwotnie zaproponowanych ocen cząstkowych i w efekcie także oceny całościowej. W kilku przypadkach uczelnie, które złożyły wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy podjęły polemikę z oceną zaproponowaną w raporcie powizytacyjnym.

4. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 8.

Liczba odwołań - dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**2** / **100%**	1 / 50%		1 / 50%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

W 2014 r. do Zespołu Sztuki wpłynęły dwa wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy. Zespół nie znalazł argumentów mogących przyczynić się do zmiany decyzji i zaproponował negatywne rozstrzygnięcie. W przypadku jednego z wniosków Prezydium PKA, po jego wnikliwym rozpatrzeniu, zmieniło ocenę z negatywnej na ocenę warunkową.

IV. Opiniowanie wniosków.

1. Charakterystyka wniosków.

W 2014 r. Zespół Sztuki zaopiniował 15 wniosków (9 wniosków zostało zaopiniowanych pozytywnie, a 6 wniosków - negatywnie). Pozytywne opinie stanowią 60 % ogółu wniosków, negatywne 40 %. Zaopiniowane wnioski dotyczyły szczególnie spraw związanych z nadaniem uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I i II stopnia. W przypadku opiniowania wniosków o utworzenie kierunków studiów były to zarówno wnioski o tradycyjnych nazwach kierunków zgodnych z poprzednio obowiązującym rozporządzeniem Ministra Nauki

i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie nazw kierunków studiów (60%), jak i wnioski o kierunki autorskie (40%). Wnioskowano o takie kierunki autorskie na studiach I stopnia jak: edukacja artystyczna, fotografia i kreacja przekazu, grafika komputerowa i produkcja multimedialna, grafika reklamowa i multimedia, muzyka i animacja artystyczna, muzyka użytkowa i pozostałe o nazwach tradycyjnych: na studiach I stopnia jak grafika, a na studiach II stopnia: architektura wnętrz, malarstwo oraz wzornictwo. W zdecydowanej większości przeważały wnioski uczelni publicznych, a spośród nich 67% stanowiły wnioski o kierunki autorskie, natomiast o kierunki o nazwach tradycyjnych – 78%. Z 6 opiniowanych wniosków z autorskimi propozycjami programowymi 2 otrzymały pozytywną ocenę Zespołu, jako bardzo ciekawa oferta dydaktyczna, a 4 wnioski zostały zaopiniowane negatywnie.

Najwięcej - 11 wniosków o utworzenie kierunków studiów rozpatrzono dla profilu ogólnoakademickiego (architektura wnętrz 3, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych 2, fotografia i kreacja przekazu 1, muzyka i animacja artystyczna 1, muzyka użytkowa 1, malarstwo 1 oraz wzornictwo 2). Natomiast profilu praktycznego dotyczyły 4 wnioski o utworzenie kierunków studiów: edukacja artystyczna, grafika, grafika reklamowa i multimedia oraz grafika komputerowa i produkcja multimedialna.

Z powyższej analizy wynika, iż wnioski o profilu ogólnoakademickim stanowiły 73% ogólnej liczby wniosków, a o profilu praktycznym – 27%. Jeden z wniosków miał formułę wieloobszarową, co wymagało oceny wniosku przez co najmniej dwa (obszarowe) zespoły PKA o kompetencjach zawierających dyscypliny, w których osadzono efekty kształcenia.

Z 15 wniosków zaopiniowanych przez Zespół, 11 to wnioski uczelni publicznych (73,3 % ogółu wniosków), 4 - uczelni niepublicznych (26,7 %). Wśród wniosków uczelni niepublicznych o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunkach artystycznych złożono po 1 wniosku o następujące kierunki studiów: architektura wnętrz, grafika, grafika reklamowa i multimedia, grafika komputerowa i produkcja multimedialna. Natomiast uczelnie publiczne występowały o utworzenie następujących kierunków studiów: architektura wnętrz, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych oraz wzornictwo - po 2 wnioski, edukacja artystyczna, muzyka i animacja artystyczna, fotografia i kreacja przekazu, muzyka użytkowa, malarstwo – po 1 wniosku.

Z 11 zaopiniowanych wniosków uczelni publicznych: 4 wnioski zostały zaopiniowane pozytywnie (36%), 2 pozytywnie z zaleceniami (18%), a 5 negatywnie (46%). Natomiast z 4 zaopiniowanych wniosków uczelni niepublicznych 2 zostały zaopiniowane pozytywnie (50%), 1 pozytywnie z zaleceniami (25%), a 1 negatywnie (25%), jednakże Zespół odwoławczy zmienił opinię na pozytywną.

Tabela 9.

Wnioski	Ogółem	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**10**	architektura wnętrz	ogólnoakademicki	**1**	1		
		edukacja artystyczna	praktyczny	**1**		1	
		edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych	ogólnoakademicki	**2**	1	1	
		grafika	praktyczny	**1**		1*	
		fotografia i kreacja przekazu	ogólnoakademicki	**1**		1	
		grafika reklamowa i multimedia	praktyczny	**1**	1		
		muzyka i animacja artystyczna	ogólnoakademicki	**1**		1	
		muzyka użytkowa	ogólnoakademicki	**1**		1	
		grafika komputerowa i produkcja multimedialna	praktyczny	**1**	1		
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiów magisterskich	**5**	architektura wnętrz	ogólnoakademicki	**2**	2		
		malarstwo	ogólnoakademicki	**1**	1		
		wzornictwo	ogólnoakademicki	**2**	2		
Razem	**15**			**15**	**9**	**6**	

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego opinia została zmieniona na pozytywną.*

Tabela 10.

Rodzaje opinii	Ogółem	Wnioski			
		Uczelnie publiczne		Uczelnie niepubliczne	
		akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**6**	4			2
Pozytywne z zaleceniami	**3**	2			1
Negatywne	**6**	4	1		1*
W toku					
Razem	**15**	**10**	**1**		**4**

** W wyniku prac Zespołu Odwoławczego opinia została zmieniona na pozytywną.*

Ponadto Zespół sformułował 1 opinię pozytywną, którą przekazał zespołowi koordynującemu postępowanie opiniodawcze.

2. Przyczyny formułowania zaleceń i opinii negatywnych.

Na 15 wniosków dotyczących utworzenia nowych kierunków studiów 6 zaopiniowano jednoznacznie pozytywnie co stanowi 40% ogółu wniosków, natomiast 20% zaopiniowano pozytywnie, formułując przy tym zalecania, a dla 6 wniosków wydano opinię negatywną, co stanowi 40% ogółu opiniowanych wniosków. Negatywne opinie dotyczyły zarówno wniosków o kierunki autorskie (edukacja artystyczna, fotografia i kreacja przekazu, grafika reklamowa i multimedia, muzyka i animacja artystyczna, muzyka użytkowa), jak i o kierunki tradycyjne - edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych.

W przypadku 13 wniosków o uruchomienie kształcenia na studiach I stopnia negatywne opinie dotyczyły struktury kwalifikacji absolwenta oraz planów studiów i programów nauczania (nazwa kierunku nieadekwatna do efektów kształcenia, a przedstawiona koncepcja kształcenia niespójna z sylwetką absolwenta), nieprawidłowego przyporządkowania efektów kierunkowych i przedmiotowych jedynie do obszaru sztuki, a nie np. do trzech obszarów kształcenia: nauk humanistycznych, społecznych i sztuki oraz niewłaściwy udział procentowy efektów kształcenia, odnoszących się do poszczególnych obszarów, niewłaściwej konstrukcji programowej, która nie gwarantowała realizacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych, struktury programu studiów nieuwzględniającej wszystkich elementów pracy studenta niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, zbyt ubogiej oferty dydaktycznej, niespełnienia wymagań określonych w § 5 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.131), tj. zajęcia z WF przewidziano tylko w I semestrze w wymiarze 2 godz. za 1 pkt. ECTS, przy czym miały być jednym z trzech przedmiotów do wyboru (język obcy, wychowanie fizyczne i przedmiot swobodnego wyboru). Natomiast zajęcia z wychowania fizycznego są obowiązkowe i obejmują zarówno studentów studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych.

Dwa przypadki dotyczyły sylabusów: niewłaściwe sformułowanie treści programowych, sprzeczności o charakterze merytorycznym, dotyczących m.in. deklarowanych celów i efektów kształcenia w odniesieniu do wymagań wstępnych lub braku nazwisk osób prowadzących dane przedmioty.

Dwie negatywne opinie sformułowano w stosunku do kryterium dotyczącego kadry dydaktycznej: brak możliwości zaliczenia do minimum kadrowego nauczycieli akademickich, ponieważ dokumentacja nie zawierała informacji o podjęciu zatrudnienia we wnioskującej uczelni w pełnym wymiarze czasu oraz zgody macierzystej jednostki na dodatkowe zatrudnienie, proponowanie do składu minimum kadrowego osób niemających wymaganego dorobku w obszarze sztuki lub braku informacji o kompetencjach nauczycieli akademickich stanowiącym minimum kadrowe, którym powierzono prowadzenie zajęć dydaktycznych.

W pięciu przypadkach opinie negatywne odnosiły się do nieprawidłowej obsady zajęć dydaktycznych, wynikającej z braku informacji o dorobku naukowym (artystycznym) oraz doświadczeniu zawodowym zdobytym poza uczelnią na-

uczycieli akademickich, niewchodzących w skład minimum kadrowego, a prowadzących zajęcia na wnioskowanym kierunku studiów. W związku z powyższym niemożliwe było stwierdzenie, czy spełnione będą wymagania określone w § 6 przywołanego wyżej rozporządzenia, tj. czy zajęcia prowadzone będą przez osoby posiadające dorobek naukowy lub artystyczny oraz doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią adekwatne do przypisanego im przedmiotu.

Brak informacji lub niekompletność właściwej dla proponowanych kierunków bazy dydaktycznej, brak pracowni specjalistycznych lub zbyt mała liczba sal do prowadzenia zajęć indywidualnych również stanowiły przyczynę opinii negatywnych: w czterech przypadkach zastrzeżenia dotyczyły praktyk studenckich (w programie studiów nie sprecyzowano miejsca, zakresu odbywania praktyk zawodowych w relacji do treści kształcenia danego modułu fakultatywnego lub cele, program, a także formy praktyk zostały opisane zbyt ogólnikowo i nie były uzależnione od wybieranych przez studentów, odrębnych specjalności). Inne negatywne opinie dotyczyły niewłaściwej koncepcji praktyk szczególnie dla profili praktycznych, braku wymiaru godzin. Ponadto przedstawione informacje dotyczące praktyk w planie studiów oraz kartach przedmiotów były niespójne (fakt ten budził zastrzeżenia co do prawidłowego zharmonizowania praktyk z procesem kształcenia).

Ponadto w pięciu przypadkach odnotowano: brak określenia liczby punktów ECTS dla każdego z trzech obszarów, do których przyporządkowano kierunek (prawidłowe wyliczenie udziału procentowego efektów kształcenia z podziałem na obszary jest bardzo istotne), nieprawidłowy deklarowany udział punktów ECTS w ramach przedmiotów wybieranych przez studenta.

W przypadku wniosków o uruchomienie kształcenia na studiach II stopnia nie sformułowano opinii negatywnych, a jedynie opinie pozytywne z zaleceniami. Zalecenia formułowane w przypadku trzech wniosków dotyczyły: skorygowania sekwencji przedmiotów ujętych w programie, bowiem zaproponowana we wniosku nie sprzyjała realizacji efektów kształcenia oraz wprowadzenia przedmiotów, których nie ujęto w programie (1 przypadek), obsady kadrowej, która powinna zapewnić pełną realizację wymagań określonych w § 6 ust. 2 wyżej wspomnianego rozporządzenia, zgodnie z którym zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową lub artystyczną powinny być prowadzone przez nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy lub artystyczny w zakresie tej dyscypliny (1 przypadek), uzupełnienia bazy dydaktycznej poprzez zapewnienie specjalistycznych programów komputerowych oraz pracowni komputerowego wspomagania projektowania, koniecznych w procesie kształcenia na wnioskowanym kierunku studiów (1 przypadek), uzupełnienia zasobów bibliotecznych o pozycje wyszczególnione w sylabusach dla wnioskowanego kierunku studiów (1 przypadek) oraz zwiększenia liczby godzin i punktów ECTS w zakresie przedmiotów kierunkowych, zajęć dydaktycznych z bezpośrednim udziałem studentów i nauczycieli akademickich oraz zajęć o charakterze praktycznym (1 przypadek). Zespół uznał, iż spełnienie powyższych zaleceń jest niezbędne dla zapewnienia właściwej jakości kształcenia na nowo tworzonych studiach, a efekty podjętych przez Uczelnię działań zostaną weryfikowane przez Komisję w toku oceny programowej.

3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tabela 11.

Liczba odwołań – dane do 30 września 2014 r.*				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	Pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**3** / **100%**			3 / 100%

* Od dnia 1 października 2014 r. wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Zespół Odwoławczy PKA, powołany zgodnie z art. 50 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

W 2014 r. rozpatrzono trzy wnioski uczelni publicznych o ponowne rozpatrzenie sprawy nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia. Wnioski te w procesie odwoławczym zostały zaopiniowane negatywnie, zarówno przez Zespół jak i Prezydium PKA, ponieważ nie znaleziono argumentów mogących przyczynić się do zmiany decyzji.

Tabela 12.

Lp.	**Nazwa kierunku studiów**	**Poziom kształcenia**	**Rodzaj uwag**	**Kryteria opinii**										
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
1.	architektura wnętrz	**I**	zalecenia		1			1		1				
		II	zalecenia											ECTS
2.	edukacja artystyczna	**I**	opinie negatywne	2	2	1	1	1		2		1		ECTS
3.	edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych	**I**	opinie negatywne	1	1			2		1		1		limit przyjęć, złożenie dyplomu
4.	fotografia i kreacja przekazu	**I**	opinie negatywne	1	1		1							
5.	muzyka i animacja artystyczna	**I**	opinie negatywne	1	2	1		1		1		1		zasady rekrutacji
6.	muzyka użytkowa	**I**	opinie negatywne	1	1			1		1		1		ECTS
7.	wzornictwo	**II**	zalecenia								1			

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii											
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Plany studiów i programy nauczania	Sylabusy	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa	Badania naukowe	Baza dydaktyczna	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie	WSZJK	Inne (wymienić jakie)
	Razem	**I**	zalecenia		**1**			**1**		**1**				
			opinie negatywne	**6**	**7**	**2**	**2**	**5**		**5**		**4**		**5**
		II	zalecenia								**1**			**1**
			opinie negatywne											

9. Zespół odwoławczy. Działalność Zespołu do spraw opiniowania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy (część I) oraz Zespołu odwoławczego (część II)

(Autorzy: dr hab. Andrzej Korybski, mgr Edyta Lasota-Bełżek)

Rok 2014 był ostatnim rokiem funkcjonowania Zespołu. Zakończył on działalność w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198), tj. z dniem 1 października 2014 r. Na podstawie przepisów znowelizowanej ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) został powołany do życia Zespół odwoławczy, do którego kompetencji należy rozpatrywanie wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy.

CZĘŚĆ I

W roku sprawozdawczym 2014 Zespół do spraw opiniowania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy pracował w następującym składzie: przewodniczący: dr hab. A. Korybski; członkowie: prof. dr hab. G. Jaworska, prof. dr hab. W. A. Kamiński, prof. dr hab. T. Kufel, dr hab. B. Mikołajczyk, prof. dr hab. J. Sokołowska, dr hab. E. Wojtaszek oraz prof. dr hab. S. Wrzosek.

Zespół odbył łącznie 11 posiedzeń, na których rozpatrzył 99 wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy, w tym 72 wnioski dotyczące nadania lub przywrócenia uprawnień do prowadzenia kierunku studiów, a także 26 wniosków dotyczących oceny programowej oraz 1 wniosek dotyczący oceny instytucjonalnej. W jedynej sprawie dotyczącej oceny instytucjonalnej (rozpatrzonej do 30 września 2014 r.) Zespół wydał opinię negatywną. W sprawach dotyczących ocen programowych Zespół sformułował 18 opinii negatywnych, co stanowi niemal 70% ogółu opinii. W sprawach o przyznanie bądź przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia Zespół wydał 35 opinii negatywnych, co stanowi niemal 50% ogółu sformułowanych opinii.

Dane liczbowe dotyczące działalności Zespołu do 30 września 2014 r.

Tabela 1. Oceny instytucjonalne.

Liczba odwołań				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**1** / **100%**			1 / 100%

Tabela nr 2. Oceny programowe.

Liczba odwołań				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**26** / **100%**	8 / 30,8%		18 / 69,2%

Tabela 3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy nadania bądź przywrócenia uprawnień do prowadzenia kształcenia.

Liczba odwołań				
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:		
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie
Liczba / %	**72** / **100%**	21 / 29,2%	16 / 22,2%	35 / 48,6%

Najwięcej wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczyło spraw w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej (36), najmniej zaś – spraw w zakresie nauk ścisłych (1). Zespół działający w tym obszarze zastąpił tym samym Zespół nauk społecznych i prawnych, który do tej pory dostarczał najwięcej spraw będących następnie przedmiotem procedury odwoławczej (w 2013 r. – 29 spraw). Wśród tych spraw przeważały sprawy o nadanie uprawnień do prowadzenia studiów, w tym do prowadzenia studiów na kierunkach „pielęgniarstwo" oraz „fizjoterapia". W sprawach ocen instytucjonalnych Zespół do spraw rozpatrywania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy wydał jedną opinię (negatywną); w sprawach ocen programowych: 26 opinie, w tym 18 rozpatrzonych negatywnie; w sprawach nadania bądź przywrócenia uprawnień do prowadzenia studiów: 72 opinii, w tym 35 rozpatrzonych negatywnie.

Z analizy wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz dołączonej do tych wniosków dokumentacji wynika, że:

- w zdecydowanej większości spraw kierowanych do postępowania odwoławczego **prawidłowość opinii formułowanych przez zespoły obszarowe PKA nie budziła zastrzeżeń**. Fakt, że w części spraw Zespół do spraw opiniowania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy zajmował odmienne stanowisko, należy tłumaczyć przede wszystkim dostarczaniem przez wnioskodawców nowych informacji oraz dokumentów jako próby naprawienia nieprawidłowości i braków stwierdzonych w postępowaniu w ramach zespołu obszarowego. Konieczne jest jednak w tym miejscu zaznaczenie, że w części uchwał PKA (w tym zwłaszcza dotyczących oceny programowej) nieprecyzyjnie sformułowano niektóre zarzuty, co z reguły prowadziło do wycofania danego zarzutu w postępowaniu przed Zespołem do spraw wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy;
- wnioskodawcy traktowali procedurę odwoławczą jako **możliwość uzupełnienia braków oraz usunięcia wad stwierdzonych** w pierwotnym wniosku, wytkniętych w uchwale Prezydium PKA. Wnioski, w których wnioskodawcy podjęli polemikę ze stwierdzeniami zawartymi w odpowiednich uchwałach Prezydium PKA, stanowią zdecydowaną mniejszość. Polemika ta polegała w zasadniczej części na odmiennej interpretacji stanu faktycznego, natomiast rzadko dotyczyła kwestionowania podstawy prawnej zarzutu;
- w dużej części wniosków wnioskodawcy poprawnie udokumentowali naprawę wytkniętych uchybień, co pozwoliło na **pozytywne zaopiniowanie wniosków oraz zmianę pierwotnej uchwały Prezydium PKA w kierunku zgodnym z oczekiwaniami wnioskodawców;**

– wśród wniosków odwoławczych zaledwie 1 wniosek dotyczył oceny instytucjonalnej, co świadczy o trafności decyzji podejmowanych w tych sprawach. Ponadto należy podkreślić, że w tym wniosku uczelnia występowała o zmianę oceny pozytywnej na ocenę wyróżniającą, co potwierdza tendencję, jaka pojawiła się w roku 2013. We wnioskach odwoławczych dotyczących oceny programowej przeważały odwołania od warunkowej oceny programowej, zaś ambicją wnioskodawców było wykazanie dobrej jakości kształcenia na ocenianych kierunkach. Tendencję tę należy uznać za **pozytywną w procesie oceny jakości kształcenia prowadzonego w uczelniach oraz ich podstawowych jednostkach organizacyjnych**.

CZĘŚĆ II

Zespół odwoławczy powołany przez Przewodniczącego Polskiej Komisji Akredytacyjnej decyzją Nr 8/2014 z dnia 1 października 2014 r. na podstawie znowelizowanych przepisów ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym ukonstytuował się w dniu 13 października 2014 r. w składzie: przewodniczący: dr hab. A. Korybski; członkowie: dr K. Brzozowska-Przychodzeń, prof. dr hab. Z. Lonc, dr hab. B. Plawgo, dr hab. M. Próchnicka, prof. dr hab. inż. J. Sokołowska, prof. dr hab. P. Stypiński, dr hab. M. Tanasiewicz oraz dr hab. E. Wojtaszek.

Do 31 grudnia 2014 r. Zespół rozpatrzył i zaopiniował 21 wniosków, w tym 5 dotyczących oceny programowej oraz 16 dotyczących nadania bądź przywrócenia uprawnień do prowadzenia kształcenia. W sprawach ocen programowych Zespół wydał 4 opinie pozytywne i 1 opinię negatywną. W sprawach dotyczących uprawnień do prowadzenia studiów Zespół wydał 6 opinii pozytywnych, 5 opinii pozytywnych z zaleceniami oraz 5 opinii negatywnych.

Dane liczbowe dotyczące działalności Zespołu odwoławczego (od 1 października do 31 grudnia 2014 r.).

Tabela 1. Oceny instytucjonalne.

Liczba odwołań					
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:			w toku
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie	
Liczba / %	**1** / **100%**				1 / 100%

Tabela 2. Oceny programowe.

Liczba odwołań					
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:			w toku
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie	
Liczba / %	**10** / **100%**	4 / 40%		1 / 10%	5 / 50%

Tabela 3. Wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy nadania bądź przywrócenia uprawnień do prowadzenia kształcenia.

Liczba odwołań					
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:			w toku
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie	
Liczba / **%**	20 / 100%	6 / 30%	5 / 25%	5 / 25%	4 / 20%

Wstępna analiza danych objętych okresem sprawozdawczym pozwala na stwierdzenie, że wskazane w części I tendencje, zarysowane w okresie działalności Zespołu do spraw wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy, utrzymują się. Dotyczy to zarówno charakterystyki wniosków uczelni o ponowne rozpatrzenie sprawy, jak też kierunków działalności opiniodawczej Zespołu odwoławczego (w tym traktowania postępowania odwoławczego jako drogi umożliwiającej wnioskodawcom usunięcie stwierdzonych braków lub nieprawidłowości). Można jednak zaobserwować niewielkie zmniejszenie liczby negatywnych opinii, zwłaszcza w odniesieniu do wniosków dotyczących ocen programowych oraz wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia.

Rozdział IV.

Analiza wyników prac Komisji w 2014 r.

1. Podsumowanie wyników prac Komisji

(Autorzy: mgr Karolina Martyniak, mgr Małgorzata Piechowicz)

W 2014 roku Polska Komisja Akredytacyjna realizowała dotychczasowe zadania zdefiniowane ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym obejmujące instytucjonalną i programową ocenę jakości kształcenia, opiniowanie wniosków uczelni o utworzenie kierunków studiów, a także wydawanie opinii o jakości kształcenia prowadzonego w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych. Najważniejszym z nich jest dokonywanie oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów (ocena programowa) oraz oceny działalności podstawowej jednostki organizacyjnej (ocena instytucjonalna), w tym oceny jakości kształcenia na prowadzonych przez nią studiach trzeciego stopnia i studiach podyplomowych, bowiem wyniki ocen wskazują silne i słabe strony oferowanego kształcenia, budują dobre praktyki i przyczyniają się do tworzenia nowej lepszej jakości w polskim szkolnictwie wyższym.

1.1. OCENY INSTYTUCJONALNE

Tabela 1. Uczelnie podlegające ocenie instytucjonalnej w 2014 r.

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba			
		ocenionych podstawowych jednostek organizacyjnych	prowadzonych kierunków studiów	prowadzonych studiów doktoranckich	prowadzonych studiów podyplomowych
1.	Akademia Morska w Gdyni	2	4		6
2.	Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku Białej	2	8	1	1
3.	Politechnika Białostocka	1	6	2	3
4.	Politechnika Gdańska	1	5	2	4
5.	Politechnika Krakowska	1	5		3
6.	Politechnika Lubelska	1	3	1	6
7.	Politechnika Łódzka	2	9	5	6
8.	Politechnika Opolska	1	3		3
9.	Politechnika Poznańska	1	2	1	6

10.	Politechnika Śląska w Gliwicach	1	4	2	1
11.	Politechnika Warszawska	3	7	5	8
12.	Politechnika Wrocławska	2	4	2	5
13.	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie	1	3	2	4
14.	Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach	1	3	2	3
15.	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu	1	4	3	10
16.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, WPA w Kaliszu	1	6		8
17.	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	1	7	3	1
18.	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	1	5	1	8
19.	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	1	3	1	2
20.	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	2	7	2	10
21.	Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu	1	6	2	7
22.	Uniwersytet Medyczny w Łodzi	1	2	1	
23.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	2	19	3	3
24.	Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie	1	4	2	8
25.	Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach	2	7		8
26.	Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu	1	7	2	1
27.	Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie	1	4	1	8
28.	Uniwersytet Śląski	1	3		
29.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	1	6	4	11
30.	Uniwersytet Warszawski	1	4	2	3
31.	Uniwersytet Wrocławski	1	7	3	14
32.	Uniwersytet Zielonogórski	2	7	4	1
33.	Warszawski Uniwersytet Medyczny	1	5	2	
34.	Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim	1	4		2
35.	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie	1	5	2	1
	Razem	**45**	**188**	**63**	**165**

Oceny instytucjonalne w 2014 r. zostały dokonane w 45 podstawowych jednostkach organizacyjnych uczelni (w tym tylko w jednej niepublicznej – w Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim). W jednostkach tych kształcenie prowadzone było na: 188 kierunkach studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich, 63 studiach III stopnia oraz 165 studiach podyplomowych. Najwięcej ocen instytucjonalnych przeprowadzono w Politechnice Warszawskiej, w której dokonano oceny 3 wydziałów.

W 2014 roku nastąpił znaczący, o ponad połowę, spadek liczby dokonanych ocen instytucjonalnych w stosunku do roku 2013, tj. z 94 na 45, a także w porównaniu z rokiem 2012, w którym przeprowadzono 50 ocen.

Uczelnie, korzystając z możliwości jakie stworzyła im znowelizowana w 2011 r. ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym, zmieniają swoją dotychczasową ofertę dydaktyczną, tworząc nowe, najczęściej międzyobszarowe kierunki studiów, przy jednoczesnej rezygnacji z uprzednio prowadzonych i często już ocenionych przez Komisję, co z kolei powoduje, iż nie spełniają podstawowego warunku umożliwiającego dokonanie oceny instytucjonalnej, tj. nie została oceniona większość prowadzonych w nich kierunków studiów.

Tabela 2. Rozkład podjętych ocen.

Ogółem	**Rodzaje ocen**				odstąpienie
	wyróżniająca	pozytywna	warunkowa	negatywna	
45	1	40	4		

Rozkład podjętych w 2014 r. uchwał dotyczących ocen instytucjonalnych przedstawia się następująco: zdecydowaną większość, bo 89%, stanowią oceny pozytywne, następnie warunkowe 8%, a zaledwie 2% wyróżniające. Nie podjęto żadnej uchwały wydającej negatywną ocenę działalności jednostki, jak również nie pojawiła się potrzeba odstąpienia od wydania oceny.

Tabela 3. Rozkład podjętych ocen w stosunku do poszczególnych kryteriów.

Rodzaj oceny	Liczba ocen	Kryteria oceny instytucjonalnej																																											
		strategia rozwoju					wewnętrzny system zapewnienia jakości					cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji					zasoby kadrowe, materialne i finansowe					prowadzenie badań naukowych					współpraca krajowa i międzynarodowa					system wsparcia studentów i doktorantów					przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia				
		1[1]	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
wyróżniająca	**1**	1					1						1					1					1					1					1					1				
pozytywna	**40**	1	39					40					33	6			5	32	3			3	35	2			1	32	7				36	4				34	6			
warunkowa	**4**		4						4				1	3				3	1				4					3	1				3	1				1	3			
RAZEM	**45**	**2**	**43**				**1**	**40**	**4**				**35**	**9**			**5**	**36**	**4**			**3**	**40**	**2**			**1**	**36**	**8**				**40**	**5**				**36**	**9**			

[3] cyfry od 1 do 5 oznaczają stopień spełnienia kryterium: 1. wyróżniająco, 2. w pełni, 3. znacząco, 4. częściowo, 5. niedostatecznie

Analizując oceny, jakie przyznane zostały poszczególnym kryteriom oceny instytucjonalnej, można stwierdzić, iż najwyższe otrzymały kryteria dotyczące: zasobów kadrowych, materialnych i finansowych (5 ocen wyróżniająco) oraz prowadzenia badań naukowych (3). W jednym przypadku wyróżniono strategię rozwoju, a także współpracę krajową i międzynarodową.

Najsłabiej (znacząco) zostały ocenione: cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji (9) oraz przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia (9), a także współpraca krajowa i międzynarodowa (8).

Tabela 4. Rozkład wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy dot. ocen instytucjonalnych.

Liczba odwołań					
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:			w toku
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie	
Liczba / %	**2** / **100%**			1 / 50%	1 / 50%

W 2014 r. do PKA wpłynęły tylko 2 wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczące oceny instytucjonalnej, z których jeden został rozpatrzony przez Prezydium negatywnie – wniosek uczelni nie został uwzględniony. Udział odwołań (1,4%) dotyczących ocen instytucjonalnych, które wpłynęły w roku sprawozdawczym do Komisji (wśród wszystkich 140 odwołań), jest znacznie mniejszy niż w roku ubiegłym, kiedy stanowiły one 6,6% (na 91 wszystkich odwołań).

1.2. OCENY PROGRAMOWE

Tabela 5. Rozkład ocen w uczelniach publicznych i niepublicznych.

Rodzaje ocen	Ogółem	%	Oceny												
			Uczelnie publiczne							Uczelnie niepubliczne						
			Razem / %	Oceny dokonywane						Razem / %	Oceny dokonywane					
				Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniającej			Po raz pierwszy	Po ocenie negatywnej	Po ocenie warunkowej	Po ocenie pozytywnej	Po ocenie wyróżniające	Po zawieszeniu
Oceny wyróżniające	**16**	**4,5%**	**15** / **8,8%**	3			9	3		**1** / **0,5%**				1		
Oceny pozytywne	**223** (1*)	**62,3%**	**130** / **76%**	49		7 (1*)	70	4		**93** / **49,7%**	37		7	49		
Oceny warunkowe	**33**	**9,2%**	**13** / **7,6%**	7			6			**20** / **10,7%**	11	1	3	5		
Oceny negatywne	**5**	**1,4%**								**5** / **2,7%**	2			3		
Odstąpienie/ zawieszenie wydania oceny	**81**	**22,6%**	**13** / **7,6%**	3		1	9			**68** / **36,4%**	22		6	34		6
Razem	**358** (1*)		**171**	**62**		**8** (1*)	**94**	**7**		**187**	**72**	**1**	**16**	**92**		**6**
				36,2%		4,7%	55%	4,1%			38,5%	1,1%	8%	49,2%		3,2%

(*) w tym 1 ocena na wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego

Prezydium PKA w 2014 r. podjęło 358 uchwał w sprawie ocen programowych na poszczególnych kierunkach studiów, czyli o 54 (16%) więcej niż w roku ubiegłym. W roku sprawozdawczym minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego tylko raz wnioskował o przeprowadzenie oceny danego kierunku.

Większość uchwał - 52% (187) - dotyczyła uczelni niepublicznych, a znaczna ich część oceniana była już po raz kolejny, tj.: 92 po ocenie pozytywnej, 16 po warunkowej oraz w 1 przypadku po ocenie negatywnej (wizytacja na wniosek uczelni, po uprzednio złożonym wniosku o przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku, którego Prezydium PKA nie mogło zaopiniować pozytywnie z powodu nie spełnienia postawionych wymagań). Wśród kierunków wyznaczonych do oceny programowej 72 oceniono po raz pierwszy.

W 2014 r. zaplanowano również dokonanie oceny po wcześniejszym zawieszeniu uprawnień do prowadzenia kształcenia, jednakże we wszystkich przypadkach ostatecznie odstąpiono od jej dokonania, bądź jej przeprowadzenie zawieszono na kolejny okres, ponieważ uczelnie albo zrezygnowały z kształcenia na danym kierunku studiów, albo poinformowały w trybie art. 11b ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym o zaprzestaniu spełniania przez podstawową jednostkę organizacyjną warunków do prowadzenia studiów. Ogółem, z wymienionych wyżej powodów, odstąpiono lub zawieszono dokonanie oceny w odniesieniu do 22,6% wyznaczonych kierunków studiów.

Rozkład ocen w uczelniach publicznych i niepublicznych przedstawia się następująco: w publicznych aż 76% stanowią oceny pozytywne i 8,8% wyróżniające, podczas gdy w niepublicznych liczba ocen pozytywnych stanowi ok. 50%, a warunkowych i odstąpień/zawieszeń także prawie 50%.

Tabela 6. Rozkład ocen według kierunków i grup uczelni.

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
administracja	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Polonijna w Częstochowie		1				**6**
		Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna w Elblągu		1				
		Społeczna Akademia Nauk w Łodzi		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Pile		1				
		Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu					1	
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna w Gdańsku					1	**17**
		Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna – Filia w Koszalinie		1				
		Gdańska Szkoła Wyższa w Gdańsku			1			
		Gdańska Szkoła Wyższa w Gdańsku – WZ w Słupsku		1				
		Gdańska Szkoła Wyższa w Gdańsku – WZ w Olsztynie		1				
		Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy		1				
		Wyższa Szkoła Administracyjno-Społeczna w Warszawie		1				
		Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „APEIRON" w Krakowie					1	
		Wyższa Szkoła Biznesu im. bp. J. Chrapka w Radomiu			1			
		Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna im. prof. Sz. A. Pieniążka w Skierniewicach		1				
		Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu		1				
		Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna im. J. Zamoyskiego w Zamościu		1				

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
administracja		Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP – WZ w Kętrzynie		1				
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi					1	
		Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu – WZ w Nowym Tomyślu		1				**17**
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Nauk Społecznych w Otwocku		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku		1				
Razem				**19**	**2**		**4**	**25**
aktorstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego w Krakowie – Wydział Aktorski w Krakowie	1					**4**
		Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego w Krakowie - Wydział Lalkarski we Wrocławiu		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. L. Solskiego w Krakowie - Wydział Aktorski we Wrocławiu		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Komunikowania i Mediów Społecznych im. J. Giedroycia w Warszawie			1			**1**
Razem			**1**	**3**	**1**			**5**
analityka medyczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu		1				**1**
Razem				**1**				**1**
architektura	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ w Nysie		1				**1**
Razem				**1**				**1**
architektura krajobrazu	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ im. A. Silesiusa w Wałbrzychu		1				**1**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
Razem				**1**				**1**
architektura wnętrz	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyślu		1				**1**
Razem				**1**				**1**
astronomia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Wrocławski		1				**3**
		Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu		1				
		Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu		1				
				3				**3**
automatyka i robotyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni		1				**2**
		Akademia Górniczo Hutnicza w Krakowie	1					
Razem			**1**	**1**				**2**
bezpieczeństwo narodowe	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni		1				**2**
		Akademia Obrony Narodowej w Warszawie	1					
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Menedżerska w Jeleniej Górze					1	**1**
Razem			**1**	**2**			**1**	**4**
bezpieczeństwo wewnętrzne	**Akademickie uczelnie publiczne**	Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Toruniu		1				**1**
Razem				**1**				**1**
biofizyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	1					**2**
		Uniwersytet Jagielloński w Krakowie		1				

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
Razem			**1**	**1**				**2**
biologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pomorska w Słupsku		1				**2**
		Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie		1				
Razem				**2**				**2**
biotechnologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie		1				**3**
		Politechnika Krakowska		1				
		Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu		1				
Razem				**3**				**3**
budownictwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Częstochowska			1			**2**
		Politechnika Łódzka		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ w Elblągu		1				**2**
		PWSZ w Koninie			1			
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży		1				**1**
Razem				**3**	**2**			**5**
chemia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	1					**2**
		Uniwersytet w Białymstoku		1				
Razem			**1**	**1**				**2**
dyrygentura	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie		1				**1**
Razem				**1**				**1**
dziennikarstwo i komunikacja społeczna	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				**1**
Razem				**2**				**2**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Śląski w Katowicach – Wydział Artystyczny w Cieszynie			1			**3**
		Uniwersytet Muzyczny F. Chopina w Warszawie -Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku		1				
		Akademia Sztuki w Szczecinie		1				
Razem				**2**	**1**			**3**
edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie		1				**1**
Razem				**1**				**1**
edukacja techniczno - informatyczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Lubelska		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Pedagogiczno – Techniczna w Koninie					1	**1**
Razem				**1**			**1**	**2**
ekonomia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie		1				**4**
		Politechnika Opolska		1				
		Uniwersytet Zielonogórski		1				
		Politechnika Świętokrzyska		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ w Ciechnowie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy		1				**17**
		Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy		1				
		Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu Wydział Ekonomiczny w Opolu		1				
		Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach – Wydział Nauk Ekonomicznych w Tarnobrzegu			1			

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
ekonomia	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku – Wydział Ekonomii i Zarządzania w Gdyni		1				**17**
		Podkarpacka Szkoła Wyższa im. bł. ks. W. Findysza w Jaśle		1				
		Powiślańska Szkoła Wyższa w Kwidzynie		1				
		Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach				1		
		Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach		1				
		Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu WZ w Chorzowie		1				
		Wyższa Szkoła Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera w Wołominie			1			
		Stargardzka Szkoła Wyższa Stargardinum w Stargardzie Szczecińskim					1	
		Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli		1				
		Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach					1	
		Puławska Szkoła Wyższa w Puławach					1	
		Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Pabianicach					1	
		Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Gliwicach					1	
Razem				**14**	**2**	**1**	**5**	**22**
elektronika i telekomunikacja	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Poznańska		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ w Ciechanowie		1				**1**
Razem				**2**				**2**
elektrotechnika	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ w Pile		1				**2**
		PWSZ w Elblągu					1	

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
Razem				**1**			**1**	**2**
europeistyka	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ w Raciborzu					1	**1**
Razem							**1**	**1**
filologia	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ im. Stanisława Staszica w Pile		1				**9**
		PWSZ w Sandomierzu		1				
		PWSZ w Wałbrzychu		1				
		PWSZ w Wałczu					1	
		PWSZ im. Witelona w Legnicy			1			
		PWSZ w Raciborzu			1			
		Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiu		1				
		PWSZ w Tarnowie			1			
		PWSZ w Koszalinie						
filologia	**Akademickie uczelnie niepubliczne**	Społeczna Akademia Nauk w Łodzi					1	**9**
				1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wszechnica Mazurska w Olecku					1	**9**
		Wyższa Szkoła Języków Obcych w Świeciu					1	
		Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu		1				
		Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy			1			
		Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu			1			
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie					1	
		Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie					1	
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Gliwicach					1	
Razem				**7**	**5**		**7**	**19**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
filologia polska	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pomorska w Słupsku			1			**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze					1	**3**
		PWSZ w Koszalinie					1	
		PWSZ w Chełmie					1	
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi					1	**2**
		Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku					1	
Razem					**1**		**5**	**6**
filozofia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Wrocławski		1				**2**
		Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie					1	
Razem				**1**			**1**	**2**
finanse i rachunkowość	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Rzeszowska im. Ł. Łukaszewicza		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				**3**
		Uczelnia Łazarskiego w Warszawie		1				
		Akademia Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Biznesu i Zarządzania w Ciechanowie		1				**5**
		Wyższa Szkoła Finansów i Prawa w Bielsku-Białej		1				
		Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Bochni					1	
		Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej w Warszawie		1				
		Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. K. Goduli w Chorzowie					1	
Razem				**7**			**2**	**9**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
fizjoterapia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego w Gdańsku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie		1				**3**
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku		1				
		Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu			1			
	Razem			**3**	**1**			**4**
fizyka medyczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Górniczo – Hutnicza w Krakowie		1				**1**
	Razem			**1**				**1**
fizyka techniczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Rzeszowski		1				**1**
	Razem			**1**				**1**
geodezja i kartografia	**Akademickie uczelnie niepubliczne**	Społeczna Akademia Nauk w Łodzi		1				**1**
	Razem			**1**				**1**
geofizyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Śląski w Katowicach		1				**1**
	Razem			**1**				**1**
gospodarka przestrzenna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Łódzka		1				**4**
		Uniwersytet Opolski		1				
		Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie			1			
		Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie		1				
	Razem			**3**	**1**			**4**
górnictwa i geologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Śląska w Gliwicach		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Uczelnia Zawodowa Zagłębia Miedziowego w Lubinie		1				**1**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
Razem				**2**				**2**
grafika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu	1					**2**
		Uniwersytet Rzeszowski		1**				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie – ZW Sztuki Nowych Mediów w Gdańsku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi		1				**1**
Razem			**1**	**3**				**4**
historia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pomorska w Słupsku		1				**2**
		PWSZ w Raciborzu					1	
Razem				**1**			**1**	**2**
informacja naukowa i bibliotekoznawstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet w Białymstoku					1	**1**
Razem							**1**	**1**
informatyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni		1				**2**
		Katolicki Uniwersytet Jana Pawła II w Lublinie			1			
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ we Włocławku		1				**2**
		PWSZ w Nowym Sączu		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie		1				**6**
		Stargardzka Szkoła Wyższa w Stargardzie Szczecińskim			1		1	
		Europejska Uczelnia Informatyczno – Ekonomiczna w Warszawie					1	
		Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie					1	
		Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Bielsku Białej		1				
Razem				**5**	**2**		**3**	**10**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
informatyka i ekonometria	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Gdańska		1				**3**
		Uniwersytet Łódzki	1					
		Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	1					
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu WZ w Chorzowie					1	**3**
		Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu					1	
		Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku					1	
Razem			**2**	**2**			**3**	**7**
instrumentalistyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuki w Szczecinie			1			**1**
Razem					**1**			**1**
inżynieria chemiczna i procesowa	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Krakowska		1				**1**
Razem				**1**				**1**
inżynieria materiałowa	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Śląski w Katowicach		1				**1**
Razem				**1**				**1**
inżynieria środowiska	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Częstochowska		1				**3**
		Politechnika Opolska		1				
		Politechnika Rzeszowska		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyślu		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Collegium Varsoviense					1	**2**
		Wyższa Inżynierska Szkoła Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Radomiu					1	
Razem				**4**			**2**	**6**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie ceny	
italianistyka z elementami studiów nad chrześcijaństwem	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Szczeciński		1				**1**
Razem				**1**				**1**
konserwacja i restauracja dzieł sztuki	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie		1				**2**
		Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie		1				
Razem				**2**				**2**
kosmetologia	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi			1			**5**
		Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu		1	1			
		Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Toruniu					1	
		Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach		1				
Razem				**2**	**2**		**1**	**5**
kulturoznawstwo	**Akademickie uczelnie niepubliczne**	Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie	1					**2**
		Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi					1	
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach		1				**3**
		Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy				1		
		Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie					1	
Razem			**1**	**1**		**1**	**2**	**5**
logistyka	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Toruniu					1	**2**
		Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej					1	
Razem							**2**	**2**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
lotnictwo i kosmonautyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie		1				**2**
		Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie		1				
Razem				**2**				**2**
matematyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach		1				**2**
		Uniwersytet Łódzki		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	PWSZ w Płocku		1				**2**
		PWSZ w Chełmie		1				
Razem				**4**				**4**
mechanika i budowa maszyn	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Morska w Gdyni		1				**3**
		Politechnika Śląska w Gliwicach	1					
		Politechnika Koszalińska		1				
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ w Chełmie		1				**2**
		PWSZ w Zamościu		1				
Razem			**1**	**4**				**5**
mechatronika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy		1				**2**
		Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Olsztynie		1				
Razem				**3**				**3**
metalurgia	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Otwocku					1	**1**
Razem							**1**	**1**
metody ilościowe i systemy informacyjne w ekonomii	**Akademickie uczelnie publiczne**	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	1					**1**
Razem			**1**					**1**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
międzynarodowe stosunki gospodarcze	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach		1				**7**
		Uniwersytet Gdański		1				
		Uniwersytet w Białymstoku		1				
		Uniwersytet Łódzki		1				
		Szkoła Główna Handlowa w Warszawie		1				
		Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	1					
		Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	1					
	Razem		**2**	**5**				**7**
nauki o rodzinie	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Szczeciński		1				**1**
	Razem			**1**				**1**
ochrona środowiska	**Akademickie uczelnie publiczne**	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie					1	**2**
		Uniwersytet Gdański		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Kaszubsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Wejherowie					1	**1**
	Razem			**1**			**2**	**3**
ogrodnictwo	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ w Sandomierzu					1	**1**
	Razem						**1**	**1**
papiernictwo i poligrafia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Warszawska		1				**1**
	Razem			**1**				**1**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
pedagogika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet w Białymstoku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze			1			**5**
		Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				
		PWSZ im. J. Grodka w Sanoku		1				
		PWSZ w Elblągu		1				
		PWSZ we Włocławku		1				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku		1				**5**
		Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1				
		Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej		1				
		Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium w Gnieźnie			1			**19**
		Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium w Gnieźnie – WZ w Wągrowcu					1	
		Łużycka Wyższa Szkoła Humanistyczna im. J. B. Solfy w Żarach					1	
		Pomorska Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Gdyni		1				
		Szkoła Wyższa Collegium Balticum w Szczecinie		1				
		Świętokrzyska Szkoła Wyższa w Kielcach				1		

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie ceny	
pedagogika	Zawodowe uczelnie nie publiczne	Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla St. Leszczyńskiego w Lesznie			1			19
		Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Sieradzu			1			
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi			1			
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi – WZ w Bydgoszczy			1			
		Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi – WZ w Opatówku		1				
		Wyższa Szkoła Komunikacji Społecznej w Gdyni		1				
		Wyższa Szkoła Kupiecka w Łodzi		1				19
		Wyższa Szkoła Kupiecka w Łodzi – WZ w Koninie		1				
		Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu		1				
		Wyższa Szkoła Nauk Społecznych im. ks. J. Majki w Mińsku Mazowieckim				1		
		Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi					1	
		Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku					1	
		Wyższa Szkoła Zarządzania we Wrocławiu					1	
Razem				**17**	**6**	**2**	**5**	**30**
pielęgniarstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				**4**
		PWSZ im. Prezydenta S. Wojciechowskiego w Kaliszu		1				
		Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				
		Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu		1				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczno –Ekonomiczna w Łodzi		2				**2**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen					Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne	Odstąpienie/ zawieszenie ceny	
pielęgniarstwo	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Elbląska Uczelnia Humanistyczno – Ekonomiczna w Elblągu		1				**9**
		Beskidzka Wyższa Szkoła Umiejętności w Żywcu					1	
		Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna w Koszalinie					1	
		Szkoła Wyższa im. P. Włodkowica w Płocku			1			
		Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Częstochowie		1				
		Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna we Włocławku		1				
		Powiślańska Szkoła Wyższa w Kwidzynie			1			
		Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej					1	
	Razem			**11**	**2**		**3**	**16**
politologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Łódzki		1**				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna w Gdańsku					1	**1**
	Razem			**2**			**1**	**3**
polityka społeczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu		1				**1**
	Razem			**1**				**1**
położnictwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Medyczny w Lublinie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ im. Prezydenta St. Wojciechowskiego w Kaliszu		1				**2**
		Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu		1				
	Razem			**3**				**3**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
praca socjalna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Warszawski		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla St. Leszczyńskiego w Lesznie					1	**1**
	Razem			**2**			**1**	**3**
psychologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie		1**				**1**
	Razem			**2**				**2**
ratownictwo medyczne	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Zawodowa w Kostrzynie nad Odrą				1		**1**
	Razem					**1**		**1**
realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi	1					**1**
	Razem		**1**					**1**
reżyseria	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza w Warszawie – ZW Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku		1				**2**
		Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi		1				
	Razem			**2**				**2**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
rolnictwo	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				**4**
		PWSZ im. E. Szczepanika w Suwałkach		1				
		PWSZ im. J. Grodka w Sanoku		1 (1*)				
		PWSZ w Ciechanowie		1				
Razem				**4** (1*)				**4**
rzeźba	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku	1					**1**
Razem			**1**					**1**
socjologia	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla St. Leszczyńskiego w Lesznie					1	**4**
		Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie		1				
		Wyższa Szkoła Nauk Społecznych im. Ks. J. Majki w Mińsku Mazowieckim					1	
		Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Lublinie		1				
Razem				**2**			**2**	**4**
sport	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Trenerów Sportu w Warszawie					1	**1**
Razem							**1**	**1**
stosunki międzynarodowe	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Warszawski		1				**1**
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Collegium Civitas w Warszawie		1				**2**
		Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi		1				
Razem				**3**				**3**
taniec	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Umiejętności im. Stanisława Staszica w Kielcach **(likwidacja Uczelni)**					1	**1**
Razem							**1**	**1**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
technologia chemiczna	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Krakowska		1				**1**
Razem				**1**				**1**
technologia żywności i żywienie człowieka	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie					1	**1**
Razem							**1**	**1**
teologia	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Szczeciński			1			**1**
Razem					**1**			**1**
towaroznawstwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie publiczne	PWSZ im. St. Pigonia w Krośnie			1			**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Zawodowa Kosmetyki i Pielęgnacji Zdrowia w Warszawie					1	**1**
Razem				**1**	**1**		**1**	**3**
transport	**Akademickie uczelnie publiczne**	Politechnika Śląska w Gliwicach		1				**1**
Razem				**1**				**1**
turystyka i rekreacja	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu					1	**3**
		PWSZ w Koninie					1	
		PWSZ w Sulechowie		1				

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
turystyka i rekreacja	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Szkoła Główna Turystyki i Rekreacji w Warszawie					1	**4**
		Wielkopolska Wyższa Szkoła Turystyki i Zarządzania w Poznaniu					1	
		Wszechnica Świętokrzyska w Kielcach					1	
		Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. W. Pola w Lublinie		1				
	Razem			**2**			**5**	**7**
wokalistyka	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie		1				**1**
	Razem			**1**				**1**
wychowanie fizyczne	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ w Koninie		1				**1**
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku		1				**2**
		Wyższa Szkoła Sportowa im. K. Górskiego w Łodzi		1				
	Razem			**3**				**3**
wzornictwo	**Akademickie uczelnie publiczne**	Akademia Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie	1					**1**
	Razem		**1**					**1**
zarządzanie	**Akademickie uczelnie publiczne**	Uniwersytet Zielonogórski		1				**4**
		Politechnika Rzeszowska im. Ł. Łukaszewicza		1				
		Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach		1				
		Politechnika Warszawska		1				

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
zarządzanie	**Zawodowe uczelnie publiczne**	Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży		1				**2**
		Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej		1				
	Akademickie uczelnie niepubliczne	Krakowska Akademia im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie - WZ w Tychach		1				**4**
		Uczelnia Łazarskiego w Warszawie		1				
		Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfantego w Katowicach		1				
		Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfantego w Katowicach WZ w Żorach		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Warszawska Wyższa Szkoła Ekonomiczna im. E. Wiszniewskiego w Warszawie					1	**24**
		Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie		1				
		Wyższa Szkoła Finansów i Administracji w Gdyni					1	
		Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach		1				
		Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie		1				
		Wyższa Szkoła Zarządzania w Częstochowie					1	
		Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej w Warszawie		1				
		Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej w Warszawie – WZ w Płońsku		1				
		Wyższa Szkoła Infrastruktury i Zarządzania w Warszawie					1	
		Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku		1				
		Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku - Filia w Ełku		1				

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
zarządzanie	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Wyższa Szkoła Handlu i Usług w Poznaniu		1				**24**
		Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Społeczna w Ostrołęce		1				
		Warszawska Szkoła Zarządzania – Szkoła Wyższa w Warszawie		1				
		Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej		1				
		Wyższa Szkoła Biznesu w Pile					1	
		Warszawska Wyższa Szkoła Ekonomiczna im. E. Wiszniewskiego w Warszawie					1	
		Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie					1	
		Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu					1	
		Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu – WZ w Tarnowie					1	
		Wyższa Hanzeatycka Szkoła Zarządzania w Słupsku					1	
		Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu					1	
		Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu					1	
	Razem			**22**			**12**	**34**
zarządzanie i inżynieria produkcji	**Zawodowe uczelnie publiczne**	PWSZ w Nowym Sączu		1				**2**
		PWSZ w Wałczu		1				
	Zawodowe uczelnie niepubliczne	Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania		1				**3**
		Bydgoska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy			1			
		Wyższa Szkoła Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu			1			
	Razem			**3**	**2**			**5**
zdrowie publiczne	**Zawodowe uczelnie niepubliczne**	Lubelska Szkoła Wyższa im. Króla Władysława Jagiełły w Lublinie					1	**1**
	Razem						**1**	**1**

Kierunki studiów	Grupy uczelni	Nazwy uczelni	Rodzaje ocen				Odstąpienie/ zawieszenie ceny	Razem (grupy uczelni)
			Oceny wyróżniające	Oceny pozytywne	Oceny warunkowe	Ocen negatywne		
zootechnika	**Akademickie uczelnie publiczne**	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie		1				**2**
		Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu		1				
Razem				**2**				**2**
Ogółem wszystkie kierunki			**16**	**223**	**33**	**5**	**81**	**358**

** ocena na wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego*

*** ocena na wniosek Uczelni*

Wśród 277 uchwał podjętych przez Prezydium PKA w 2014 r. w sprawie wydania ocen programowych na poszczególnych kierunkach studiów zdecydowaną większość stanowiły oceny pozytywne - 223 (80%), następnie warunkowe - 33 (12%), wyróżniające - 16 (6%) oraz negatywne - 5 (2%). Odstąpienie lub zawieszenie dokonania oceny miało miejsce w 81 przypadkach, co stanowi 22% wszystkich podjętych uchwał, dokładnie tyle samo co w 2013 r. Natomiast odsetek ocen negatywnych zmniejszył się z 3% w 2013 r. do 2% w roku 2014. W jednej uczelni ocena programowa kierunku została przeprowadzona na jej wniosek („grafika", Uniwersytet Rzeszowski).

Najczęściej oceny dotyczyły następujących kierunków studiów: „zarządzanie" (34 oceny, w tym 22 pozytywne i od 12 odstąpień/zwieszeń), „pedagogika" (30 ocen, w tym 17 pozytywnych i 5 odstąpień/zwieszeń), „administracja" (25 ocen, w tym 19 pozytywnych i 4 odstąpienia/zwieszenia) oraz „ekonomia" (22 oceny, w tym 14 pozytywnych i 5 odstąpień/zwieszeń). Kierunki te znajdują się w zakresie kompetencji 2 zespołów, tj. Zespołu działającego w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych oraz Zespołu działającego w ramach obszaru nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych.

Przyczynę dużej liczby uchwał w sprawie odstąpienia od oceny lub jej zawieszenia, podobnie jak w ubiegłym roku, stanowiła rezygnacja uczelni z kształcenia na danym kierunku studiów z powodu braku kandydatów i decyzja o likwidacji niecieszących się zainteresowaniem studentów kierunków. Drugim powodem licznych uchwał, zwłaszcza w sprawie zawieszenia oceny, było niespełnianie warunków minimum kadrowego. Uczelnie do wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198), tj. do 1 października 2014 r. korzystały z uprzednio obowiązujących zapisów przyznających im okres 12 miesięcy na spełnienie wymagań w zakresie zgłoszonych uchybień w minimum kadrowym. W myśl nowych przepisów rektorzy zostali zobowiązani do niezwłocznego zawiadamiania ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyż-

szego o zaprzestaniu spełniania warunków do prowadzenia studiów, a minister do podjęcia decyzji w sprawie zawieszenia lub cofnięcia uprawnienia podstawowej jednostki organizacyjnej do prowadzenia studiów. Zrezygnowano zatem z dwunastomiesięcznego okresu, w którym jednostka przed wydaniem decyzji przez ministra, mogła podjąć działania naprawcze. Ponadto jeżeli uczelnia przed upływem 12 miesięcy nie złoży wniosku o przywrócenie zawieszonego uprawnienia, z mocy prawa uprawnienie to wygasa. Można sądzić, iż skutki obowiązywania powyższych regulacji będą widoczne już w przyszłym roku.

Tabela 8. Rozkład wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy dot. ocen programowych.

Liczba odwołań					
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:			w toku
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie	
Liczba / %	**43** / **100%**	16 / 37,2%	5 / 11,6%	17 / 39,6%	5 / 11,6%

W 2014 r. uczelnie 43 razy wnioskowały o ponowne rozpatrzenie sprawy dokonanych ocen programowych. Prezydium PKA w 21 przypadkach przychyliło się do tych wniosków z tym, że w odniesieniu do 5 zaleciło dokonanie stosownych działań naprawczych, a w 17 przypadkach wnioski zostały odrzucone. 5 wniosków zostanie rozpatrzonych w 2015 r.

Liczba uchwał podjętych przez Prezydium w tym zakresie jest większa, niż podana w rozdziale dotyczącym prac Zespołu do spraw opiniowania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy (działającym do 30.09.2014) oraz Zespołu odwoławczego (działającym od 1.10.2014) z uwagi na fakt, iż w Zespole do spraw opiniowania wniosków część spraw rozpatrzona została jeszcze w 2013 r., a przez Prezydium w 2014 r.

Zaobserwowana w latach poprzednich tendencja wzrostu liczby odwołań utrzymuje się, tj. z 24 w 2012 r. na 28 w 2013 r. (8,6%), a w 2014 r. osiąga poziom 43 (35%) wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy. Zmniejszyła się natomiast o 10% liczba wniosków rozpatrywanych negatywnie z 50% w 2013 r. do 40% w 2014 r.

1.3. OPINIOWANIE WNIOSKÓW

W 2014 roku Komisja otrzymała do zaopiniowania 348 wniosków. Na uwagę zasługuje fakt, iż uczelnie coraz swobodniej wykorzystują przyznaną im autonomię w zakresie kreowania nowych kierunków studiów. Oprócz, bazujących na programach kształcenia wypracowanych przez standardy kształcenia, kierunków tradycyjnych, uczelnie występowały z nowo stworzonymi koncepcjami kształcenia, czego przykładem są takie kierunki studiów, jak np.: animacja społeczno-kulturalna z edukacją kulturalną, broker biotechnologii, chłodnictwo i klimatyzacja, mediaworking, oligofrenopedagogika z arteterapią, skandynawistyka: studia filologiczno-biznesowe czy zielone technologie.

Tabela 9. Rozkład wniosków z podziałem na rodzaje, kierunki i profile.

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia w nowo tworzonych uczelniach	**2 (0,6%)**	ratownictwo medyczne	praktyczny	**2**	1	1	
		razem		**2**	1	1	
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**199 (57,2%)**	administracja	ogólnoakademicki	**2**	2		
			praktyczny	**2**	2		
		administracja publiczna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		analityka chemiczna i spożywcza	ogólnoakademicki	**1**	1		
		analityka z diagnostyką molekularną	ogólnoakademicki	**1**	1		
		animacja społeczno-kulturalna z edukacją kulturalną	ogólnoakademicki	**1**	1		
		architektura krajobrazu	ogólnoakademicki	**1**	1		
		architektura wnętrz	ogólnoakademicki	**1**	1		
		bezpieczeństwo ekologiczne	ogólnoakademicki	**1**	1		
		bezpieczeństwo i higiena pracy	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
			praktyczny	**1**	1		
		bezpieczeństwo narodowe	ogólnoakademicki	**3**	3		
			praktyczny	**4**	3	1	
		bezpieczeństwo wewnętrzne	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
			praktyczny	**1**		1	
		bezpieczeństwo zdrowotne	praktyczny	**2**	1	1	
		budownictwo	ogólnoakademicki	**4**	3	1	
			praktyczny	**3**	3		
		chemia techniczna	praktyczny	**1**	1		
		chłodnictwo i klimatyzacja	ogólnoakademicki	**1**			1
		coaching i zarządzanie zasobami ludzkimi	praktyczny	**1**	1		

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów	Profile	Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**199 (57,2%)**	dietetyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	2	1	
		dziennikarstwo	praktyczny	**1**	1		
		dziennikarstwo i komunikacja społeczna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		edukacja artystyczna	praktyczny	**1**		1	
		edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych	ogólnoakademicki	**2**	1	1	
		ekonomia	ogólnoakademicki	**3**	1	2	
			praktyczny	**1**	1		
		elektroradiologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**			1
		energetyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**		1	
		energetyka morska i wiatrowa	ogólnoakademicki	**1**		1	
		europeistyka	praktyczny	**2**	2		
		filologia	praktyczny	**1**	1		
		filologia angielska	ogólnoakademicki	**1**	1		
		finanse i rachunkowość	ogólnoakademicki	**2**	2		
			praktyczny	**5**	4	1	
		finanse, rachunkowość i podatki	praktyczny	**1**	1		
		fizjoterapia	praktyczny	**5**	2	3	
		fotografia i kreacja przekazu	ogólnoakademicki	**1**		1	
		gospodarka przestrzenna	praktyczny	**1**	1		
		gospodarka w ekosystemach rolnych i leśnych	praktyczny	**1**	1		
		górnictwo i geologia	ogólnoakademicki	**2**	2		
		grafika	praktyczny	**1**		1	
		grafika komputerowa i produkcja multimedialna	praktyczny	**2**	2		

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**199 (57,2%)**	grafika reklamowa i multimedia	praktyczny	**1**	1		
		informatyka	ogólnoakademicki	**3**	1	2	
			praktyczny	**2**	1	1	
		informatyka i ekonometria	ogólnoakademicki	**2**	2		
		informatyka - programowanie	praktyczny	**1**		1	
		informatyka przemysłowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
		informatyka stosowana	ogólnoakademicki	**2**	2		
		informatyka w biznesie	ogólnoakademicki	**1**		1	
		inżynieria bezpieczeństwa	ogólnoakademicki	**1**		1	
			praktyczny	**1**	1		
		inżynieria materiałowa	ogólnoakademicki	**2**	2		
		inżynieria odnawialnych źródeł energii	ogólnoakademicki	**1**	1		
		inżynieria środowiska	ogólnoakademicki	**2**	2		
			praktyczny	**1**	1		
		inżynieria testowa	praktyczny	**1**	1		
		inżynieria transportu i logistyki	praktyczny	**1**	1		
		inżynieria zarzadzania	praktyczny	**4**	2	2	
		kognitywistyka i komunikacja	ogólnoakademicki	**1**	1		
		kosmetologia	praktyczny	**2**	1	1	
		kryminologia	praktyczny	**1**	1		
		lingwistyka stosowana	praktyczny	**1**		1	
		lingwistyka stosowana – języka angielski	praktyczny	**1**		1	
		logistyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**8**	6	2	
		logistyka bezpieczeństwa	praktyczny	**1**	1		
		mechanika i budowa maszyn	ogólnoakademicki	**4**	3	1	
		mechatronika	ogólnoakademicki	**1**		1	

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**199 (57,2%)**	mechatronika pojazdów	ogólnoakademicki	**1**	1		
		mediaworking	praktyczny	**1**	1		
		mediacje i negocjacje	praktyczny	**1**	1		
		muzyka i animacja artystyczna	ogólnoakademicki	**1**		1	
		muzyka użytkowa	ogólnoakademicki	**1**		1	
		nawigacja	praktyczny	**1**	1		
		nowe media	praktyczny	**2**		1	1
		ochrona środowiska	praktyczny	**1**		1	
		oligofrenopedagogika i arteterapią	ogólnoakademicki	**1**	1		
		optyka okularowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pedagogika	ogólnoakademicki	**6**	6		
			praktyczny	**5**	2	3	
		pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pedagogika specjalna	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
		pielęgniarstwo	praktyczny	**1**	1		
		praca socjalna	praktyczny	**3**	2	1	
		prawo	praktyczny	**1**	1		
		prawo gospodarcze	praktyczny	**2**	2		
		prawo handlowe i administracyjne	ogólnoakademicki	**1**	1		
		prawo publiczne	praktyczny	**1**	1		
		prawo w biznesie	praktyczny	**5**	5		
		prawo w działalności gospodarczej	praktyczny	**1**	1		
		prawo w gospodarce	praktyczny	**1**	1		
		psychokryminalistyka	praktyczny	**1**		1	
		psychologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	2		1
		psychologia rynku	ogólnoakademicki	**1**	1		
		psychologia w biznesie	praktyczny	**1**	1		

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia	**199 (57,2%)**	public relations i doradztwo medialne	ogólnoakademicki	**1**	1		
		skandynawistyka: studia filologiczno-biznesowe	praktyczny	**1**	1		
		socjologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
		stosunki międzynarodowe	ogólnoakademicki	**1**			1
		telekomunikacja	ogólnoakademicki	**1**		1	
		terapia zajęciowa	praktyczny	**5**	2	2	1
		wojsko w systemie służb publicznych	ogólnoakademicki	**1**	1		
		zarządzanie	ogólnoakademicki	**4**		4	
			praktyczny	**1**		1	
		zarządzanie i inżynieria produkcji	ogólnoakademicki	**1**	1		
		zarzadzanie i inżynieria usług	ogólnoakademicki	**1**		1	
		zarządzanie kreatywne	praktyczny	**1**		1	
		zarządzanie kryzysem indywidualnym	praktyczny	**1**	1		
		zielone technologie	ogólnoakademicki	**1**	1		
		razem		**199**	**139**	**54**	**6**
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**86 (24,7%)**	administracja	ogólnoakademicki	**1**	1		
		analityka medyczna	praktyczny	**1**		1	
		architektura krajobrazu	ogólnoakademicki	**1**	1		
		architektura wnętrz	ogólnoakademicki	**2**	2		
		bezpieczeństwo narodowe	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	1	1	1
		bezpieczeństwo wewnętrzne	praktyczny	**1**	1		
		bioinformatyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
		biotechnologia	ogólnoakademicki	**2**	2		
		broker biotechnologii	ogólnoakademicki	**1**	1		
		chemia	ogólnoakademicki	**1**	1		

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów	Profile	Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**86 (24,7%)**	dietetyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	1	2	
		doradztwo i coaching	praktyczny	**1**		1	
		dziennikarstwo i komunikacja społeczna	ogólnoakademicki	**2**	2		
			praktyczny	**2**	2		
		ekonomia	ogólnoakademicki	**1**	1		
		filologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**3**	2	1	
		fizjoterapia	ogólnoakademicki	**1**		1	
			praktyczny	**2**	1	1	
		gospodarka przestrzenna	ogólnoakademicki	**1**		1	
		historia sztuki	ogólnoakademicki	**1**	1		
		informatyka	ogólnoakademicki	**1**		1	
		inżynieria chemiczna i procesowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
		inżynieria materiałowa	ogólnoakademicki	**1**		1	
		kierunek lekarski	praktyczny	**6**	2	3	1
		kosmetologia	praktyczny	**6**	2	2	2
		logistyka	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**	1		
		malarstwo	ogólnoakademicki	**1**	1		
		matematyka	ogólnoakademicki	**2**		2	
		menedżersko-prawny	praktyczny	**1**	1		
		mikrobiologia stosowana	ogólnoakademicki	**1**		1	
		nauki o rodzinie	ogólnoakademicki	**2**	2		
		pedagogika	ogólnoakademicki	**3**	2	1	
			praktyczny	**2**	2		
		pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pedagogika specjalna	ogólnoakademicki	**1**	1		
		pielęgniarstwo	praktyczny	**4**	1	3	
		praca socjalna	ogólnoakademicki	**3**	3		

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich	**86 (24,7%)**	stosunki międzynarodowe	ogólnoakademicki	**2**	1	1	
			praktyczny	**1**			1
		technologia żywności i żywienie człowieka	ogólnoakademicki	**1**		1	
		turystyka i rekreacja	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**		1	
		wychowanie fizyczne	praktyczny	**1**	1		
		wzornictwo	ogólnoakademicki	**2**	2		
		zarządzanie	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**	1		
		zdrowie publiczne	ogólnoakademicki	**2**	1	1	
			praktyczny	**1**	1		
		razem		**86**	**54**	**27**	**5**
Wnioski o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu/filii uprawnień do prowadzenia kształcenia	**34 (9,8%)**	animacja społeczno-kulturalna z edukacja kulturalną	ogólnoakademicki	**1**	1		
		bezpieczeństwo narodowe	praktyczny	**3**	1	2	
		bezpieczeństwo wewnętrzne	ogólnoakademicki	**1**	1		
		ekonomia	ogólnoakademicki	**1**	1		
		filologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
		filologia angielska z pedagogiką	praktyczny	**1**	1		
		filologia polska	ogólnoakademicki	**1**	1		
			praktyczny	**1**	1		
		finanse i rachunkowość	praktyczny	**1**	1		
		fizjoterapia	praktyczny	**3**	1	1	1
		informatyka i ekonometria	ogólnoakademicki	**1**		1	
		inżynieria materiałowa	ogólnoakademicki	**1**	1		
		inżynieria środowiska	ogólnoakademicki	**1**	1		
		inżynieria zarządzania	praktyczny	**2**	2		
		pedagogika	ogólnoakademicki	**3**	3		
			praktyczny	**2**	1	1	

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów	Profile	Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Wnioski o przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejsco-wemu/filii uprawnień do prowadzenia kształcenia	**34 (9,8%)**	prawo w biznesie	praktyczny	**3**	3		
		projektowanie kultury	praktyczny	**1**	1		
		psychologia	praktyczny	**1**		1	
		psychologia w biznesie	praktyczny	**1**	1		
		ratownictwo medyczne	praktyczny	**1**		1	
		stosunki międzynarodowe	ogólnoakademicki	**1**	1		
		zarządzanie	ogólnoakademicki	**2**		2	
		razem		**34**	**24**	**9**	**1**
Wnioski o stwierdze-nie spełnienia warunków do prowadzenia kształcenia	**1 (0,3%)**	dziennikarstwo i komunikacja społeczna	praktyczny	**1**	1		
		razem		**1**	**1**		
Wnioski o przy-wrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku	**8 (2,3%)**	administracja	ogólnoakademicki	**1**	1		
		architektura i urbanistyka	ogólnoakademicki	**1**			1
		ekonomia	praktyczny	**1**		1*	
		historia		**1**			1
		mechanika i budowa maszyn	praktyczny	**1**		1	
		politologia	ogólnoakademicki	**1**		1	
		psychologia	ogólnoakademicki	**1**	1		
		zarządzanie	praktyczny	**1**		1	
		razem		**8**	**2**	**3**	**2**

Wnioski	Ogółem (%)	Kierunki studiów / Profile		Razem kierunki	Stan prac w Zespole		
					Opinia pozytywna	Opinia negatywna	W toku
Opinie o jakości kształcenia w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych	**18 (5,1%)**	dyscypliny: budowa i eksploatacja maszyn (1), ekonomia (2), energetyka (1), finanse (1), historia (1), językoznawstwo (1), matematyka (2), nauki o mediach oraz nauki o polityce (1), nauki o zarzadzaniu (4), nauki o zdrowiu (2), psychologia (1), socjologia (1)		**18**	18		
		razem		**18**	**18**		
RAZEM	**348**			**348**	**239**	**94+1***	**14**

**Prezydium PKA nie mogło pozytywnie zaopiniować 1 wniosku z powodu niespełnienia przez uczelnię postawionych jej wymagań.*

W 2014 r. Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej podjęło 348 uchwał w sprawie przedłożonych przez Ministra wniosków. Najczęściej, bo w 57,2%, wnioskowano o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów I stopnia (199 – dokładnie tyle samo, co w 2013 r., ale o 4,3% więcej w stosunku do ogółu wniosków) oraz na poziomie studiów II stopnia i jednolitych studiach magisterskich (86 – o 15 wniosków/2,2% mniej niż w zeszłym roku), przyznanie istniejącemu lub nowo tworzonemu wydziałowi zamiejscowemu/filii uprawnień do prowadzenia kształcenia (34 – o 15 wniosków/ 2,2% mniej niż w 2013 r.), przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku (8 – prawie tyle samo, co w roku minionym), nadania uprawnień do prowadzenia kształcenia w nowo tworzonych uczelniach (2 – o połowę mniej niż w 2013 r.), 1 wniosek o stwierdzenie spełnienia warunków do prowadzenia kształcenia (w ubiegłym roku nie było takiego wniosku), a także 18 wniosków (o 2 więcej w stosunku do roku poprzedniego, a także o 0,8% w stosunku do ogółu wniosków) o wydanie opinii o jakości kształcenia prowadzonego w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych.

239 wniosków zostało pozytywnie zaopiniowanych przez Prezydium PKA, 94 negatywnie, a w 1 przypadku (przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia na kierunku) nie można było pozytywnie zaopiniować złożonego wniosku z powodu niespełnienia przez wnioskującą Uczelnię postawionych jej wymagań. Uchwały w sprawie 14 wniosków zostaną podjęte w 2015 r.

W wielu wnioskach o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia zarówno na poziomie studiów I stopnia, jak również na poziomie studiów II stopnia

i jednolitych studiach magisterskich, efekty kształcenia odnosiły się do więcej niż jednego obszaru kształcenia, w związku z czym opiniowane były przez zespoły działające w ramach różnych obszarów, dlatego też łączna liczba wydanych przez zespoły opinii jest większa niż liczba uchwał Prezydium podjętych w tym zakresie. Zespoły sformułowały 59 dodatkowych opinii, w tym 22 pozytywne, 12 pozytywnych z zaleceniami oraz 25 negatywnych, które przekazały zespołom koordynującym postępowanie opiniodawcze.

Tabela 10. Rozkład wniosków pomiędzy uczelnie publiczne i niepubliczne.

Rodzaje opinii	Ogółem	%	Wnioski			
			Uczelnie publiczne		Uczelnie niepubliczne	
			akademickie	zawodowe	akademickie	zawodowe
Pozytywne	**155 (18CK)**	**44,6%**	66 (16CK)	20	10 (1CK)	59 (1CK)
Pozytywne z zaleceniami	**84**	**24,1%**	30	18	9	27
Negatywne	**94**	**27%**	28	16	3	47
Nie może pozytywnie zaopiniować	**1***	**0,3%**				1
W toku	**14**	**4%**	3	2	3	6
Razem	**348 (18CK)**		**127 (16CK)**	**56**	**25 (1CK)**	**140 (1CK)**
%			**36,5%**	**16,1%**	**7,2%**	**40,2%**

(...CK) - w tym liczba opinii dla CK

**Prezydium PKA nie mogło pozytywnie zaopiniować 1 wniosku z powodu niespełnienia przez uczelnię postawionych jej wymagań.*

W 2014 r. uczelnie publiczne złożyły w sumie 183 wnioski (co stanowi 52% wszystkich wniosków), w tym 111 wpłynęło od uczelni akademickich, a 56 od zawodowych. Ponadto uczelnie akademickie 16 razy zwracały się o wydanie opinii o jakości kształcenia prowadzonego w jednostkach ubiegających się o uprawnienia do nadawania stopni naukowych. Uczelnie niepubliczne złożyły w sumie 165 wniosków (48%), w tym 2 prośby o opinię o jakości kształcenia.

Na 348 wniosków 155 (44,6%) uzyskało opinię pozytywną, 84 (24,1%) pozytywną z zaleceniami, 94 (27%) negatywną, natomiast w 1 przypadku nie można było wydać opinii pozytywnej z powodu nie spełnienia przez uczelnię postawionych jej wymagań. 14 wniosków pozostało do rozpatrzenia w roku kolejnym.

Tabela 11. Rozkład wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy dot. wniosków.

Liczba odwołań					
	Ogółem	z tego rozpatrzonych:			w toku
		pozytywnie	pozytywnie z zaleceniami	negatywnie	
Liczba / %	**95** / **100%**	32 / 33,7%	15 / 15,8%	44 / 46,3%	4 / 4,2%

W 2014 r. Komisja rozpatrzyła 95 wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy. Prawie połowa z nich, tj. 44 z 91, została odrzucona (co stanowi 46,3%), 32 (33,7%) rozpatrzono na korzyść uczelni, przy czym w 15 (15,8%) sprawach uczelnie otrzymały zalecenia, których spełnienie jest niezbędne dla zapewnienia właściwej jakości kształcenia na nowo tworzonych studiach. Zauważalny jest znaczny wzrost liczy odwołań w stosunku do roku minionego, tj. z 57 na 95, czyli o 40%.

Liczba uchwał podjętych przez Prezydium w tym zakresie jest większa, niż podana w rozdziale dotyczącym prac Zespołu do spraw opiniowania wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy (do 30.09.2014) oraz Zespołu odwoławczego (od 1.10.2014) z uwagi na fakt, iż w Zespole do spraw opiniowania wniosków część spraw rozpatrzona została jeszcze w 2013 r., a przez Prezydium w 2014 r.

Tabela 12. Rozkład opinii w stosunku do poszczególnych kryteriów.

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii																		
													Inne (wymienić jakie)									
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Niespójna koncepcja - plany studiów i programy kształcenia	Sylabusy – brak kart przedmiotów	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa – brak wykazu osób spoza minimum kadrowego	Badania naukowe	Baza dydaktyczna - laboratoria	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie - zawodowe	Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia	Przyporządkowanie zakładanych efektów kształ. do obszarów kształcenia	Brak sposobów weryfikacji efektów kształcenia	Misja i strategia	Warunki rekrutacji	Organizacja roku akad., organizacja zajęć na studiach niestac.	ECTS i zajęcia praktyczne	Brak konsultacji z rynkiem pracy i wzorców międzyn., monitorowanie kariery zawodowej	Praca dyplomowa
1.	administracja	**I**	zalecenia		1	1	1	1			1						1			1	
			opinie negatywne				1	1		1											
		II	zalecenia		1		1														
2.	analityka medyczna	**jmgr**	opinie negatywne	1	1	1	1	1	1	1											
3.	architektura krajobrazu	**I**	zalecenia		2																1
4.	architektura wnętrz	**I**	zalecenia		1			1		1											
		II	zalecenia																1		

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia		Rodzaj uwag	Kryteria opinii																			
					Struktura kwalifikacji absolwenta	Niespójna koncepcja - plany studiów i programy kształcenia	Sylabusy – brak kart przedmiotów	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa – brak wykazu osób spoza minimum kadrowego	Badania naukowe	Baza dydaktyczna - laboratoria	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie - zawodowe	Inne (wymienić jakie)										
														Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia	Przyporządkowanie zakładanych efektów kształ. do obszarów kształcenia	Brak sposobów weryfikacji efektów kształcenia	Misja i strategia	Warunki rekrutacji	Organizacja roku akad., organizacja zajęć na studiach niestac.	ECTS i zajęcia praktyczne	Brak konsultacji z rynkiem pracy i wzorców międzyn., monitorowanie karier zawodowej	Praca dyplomowa
19.	filologia	I	zalecenia			3	3	1				1	2	1				1						
		II	zalecenia							3		2	2	1										
			opinie negatywne			1		1		1			1											
20.	filologia angielska	I	zalecenia			1							1	1										
21.	filologia angielska z pedagogiką	I	zalecenia			1								1										
22.	finanse i rachunkowość	I	zalecenia																		1			
			opinie negatywne			1			1			1					1							

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii																				
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Niespójna koncepcja - plany studiów i programy kształcenia	Sylabusy – brak kart przedmiotów	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa – brak wykazu osób spoza minimum kadrowego	Badania naukowe	Baza dydaktyczna - laboratoria	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie - zawodowe	Inne (wymienić jakie)										
													Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia	Przyporządkowanie zakładanych efektów kształ. do obszarów kształcenia	Brak sposobów weryfikacji efektów kształcenia	Misja i strategia	Warunki rekrutacji	Organizacja roku akad., organizacja zajęć na studiach niestac.	ECTS i zajęcia praktyczne	Brak konsultacji z rynkiem pracy i wzorców międzyn., monitorowanie karier zawodowej	Praca dyplomowa
27.	informatyka - programowanie	I	opinie negatywne	1	1	1	1	1		1	1		1										
28.	informatyka i ekonometria	I	opinie negatywne				1			1	1			1						1			
29.	informatyka w biznesie	I	opinie negatywne		1	1	1	1	1	1	1												
30.	inżynieria bezpieczeństwa	I	zalecenia		1	1						1											
			opinie negatywne		1	1	1	1		1													
31.	inżynieria materiałowa	II	opinie negatywne			1	1	1	1														
32.	inżynieria zarządzania	I	zalecenia																	1			
			opinie negatywne		1	1	2	1						1									

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

Lp.	Nazwa kierunku studiów	Poziom kształcenia	Rodzaj uwag	Kryteria opinii																													
				Struktura kwalifikacji absolwenta	Niespójna koncepcja - plany studiów i programy kształcenia	Sylabusy – brak kart przedmiotów	Kadra naukowo-dydaktyczna	Obsada kadrowa – brak wykazu osób spoza minimum kadrowego	Badania naukowe	Baza dydaktyczna - laboratoria	Zasoby biblioteczne, czytelnia	Praktyki studenckie - zawodowe	**Inne** (wymienić jakie)																					
													Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia	Przyporządkowanie zakładanych efektów kształ. do obszarów kształcenia	Brak sposobów weryfikacji efektów kształcenia	Misja i strategia	Warunki rekrutacji	Organizacja roku akad., organizacja zajęć na studiach niestac.	ECTS i zajęcia praktyczne	Brak konsultacji z rynkiem pracy i wzorców międzyn., monitorowanie karier zawodowej	Praca dyplomowa											
38.	matematyka	II	opinie negatywne	2	2	1	1	1	1		2	1																					
39.	mechanika i budowa maszyn	I	zalecenia		2	2																											
			opinie negatywne			2	2	2		1																								
40.	mechatronika	I	opinie negatywne		1	1	1	1	1																								
41.	mikrobiologia stosowana	II	opinie negatywne		1		1										1																
42.	muzyka i animacja artystyczna	I	opinie negatywne	1	2	1		1		1		1					1																
43.	muzyka użytkowa	I	opinie negatywne	1	1			1		1		1																					

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

| Lp. | Nazwa kierunku studiów | Poziom kształcenia | Rodzaj uwag | Kryteria opinii | | |

Do 348 rozpatrzonych przez PKA wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kształcenia sformułowano w sumie 558 uwag, z czego w przypadku studiów I stopnia 271 skutkowało opiniami negatywnymi, a 135 stanowiły zalecenia, natomiast w przypadku studiów II stopnia i jednolitych studiów magisterskich 114 uwag skutkowało opiniami negatywnymi, a 38 stanowiło zalecenia.

Najwięcej uwag dotyczyło planów studiów i programów nauczania (85 – I st., 30 – II st.), kadry naukowo-dydaktycznej (51 – I st., 20 – II st.), sylabusów (53 – I st., 14 – II st.) oraz obsady kadrowej (47 –I st., 19 – II st.). Sporo wątpliwości budziła także proponowana przez uczelnie koncepcja praktyk studenckich (32 – I st., 13 – II st.), a także posiadane przez nie zasoby biblioteczne (30 – I st., 10 – II st.).

1.4. Ocena jakości kształcenia na studiach doktoranckich

(Autor: prof. dr hab. Wiesław Andrzej Kamiński)

Studia doktoranckie były oceniane przez wizytujące zespoły PKA w ramach oceny instytucjonalnej wydziałów uczelni. Podstawą oceny były obowiązujące przepisy regulujące funkcjonowanie studiów doktoranckich: ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawa o tytule naukowym i stopniach naukowych oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, rozporządzenie MNiSW *w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych*, a także rozporządzenie MNiSW *w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich*. Rozporządzenie dotyczące kształcenia na studiach doktoranckich, wydane w 2011 r., zostało znowelizowane w 2013 r. Ponowna nowelizacja prawa o szkolnictwie wyższym z 2014 r. pociągnęła jako skutek konieczność zmian programów studiów doktoranckich i ich zawartości merytorycznej. W związku z tym zespoły oceniające zastały w 2014 r. w jednostkach skomplikowane i trudne organizacyjnie warunki prowadzenia studiów doktoranckich, wymagające realizacji jednocześnie nawet trzech różnych programów. Władze wydziałów, a także nauczyciele akademiccy obecni na spotkaniach z zespołami, zwracali uwagę na tę niesprzyjającą jakości kształcenia na III stopniu studiów (tymczasowość programów, naruszającą dotychczasową spójność wypracowanej koncepcji danych studiów doktoranckich oraz ich programów, zakotwiczonych w zasobach kadrowych, badawczych i materialnych jednostek). Tym można wyjaśniać dużą różnorodność rozwiązań szczegółowych, odnotowaną w raportach z wizytacji. Nie byłoby to zarzutem, gdyby nie zróżnicowanie jakościowe studiów doktoranckich, odbijające się niekorzystnie na efektywności tej formy kształcenia, nieprzekraczającej w ocenianych jednostkach z reguły 20%-30%.

Na marginesie dodać należy, że w okresie przed nowelizacją prawa o szkolnictwie wyższym w 2011 r. kształcenie na studiach doktoranckich nie podlegało żadnym działaniom akredytacyjnym, zaś i obecnie studia doktoranckie prowadzone przez jednostki naukowe (instytuty Polskiej Akademii Nauk i instytuty badawcze) pozostają poza systemem oceny jakości kształcenia.

W poniższej analizie programów kształcenia i ich realizacji oparto się na opiniach sformułowanych przez zespoły oceniające PKA w odniesieniu do studiów doktoranckich w ramach ocen instytucjonalnych wydanych 2014 r.

1. Rekrutacja na studia doktoranckie

Postępowanie kwalifikacyjne na studia doktoranckie uwzględnia najczęściej wynik ukończonych przez kandydata studiów II stopnia. Ponadto elementem rekrutacji są również rozmowy kwalifikacyjne, ocena aktywności naukowej kandydata oraz opinie wydawane przez opiekunów prac magisterskich lub innych samodzielnych nauczycieli akademickich. Zawarte w uchwałach rekrutacyjnych senatów uczelni szczegółowe regulacje, uwzględniające te elementy, zapewniają z zasady obiektywizm oraz merytoryczną poprawność procedury kwalifikacyjnej. Słabość procesów rekrutacji objawiała się natomiast w tym, że w gruncie rzeczy oferta trafia tylko do własnych absolwentów jednostki i spośród nich głównie rekrutuje się doktorantów. Nie sprzyja to wdrażaniu mobilności w zakresie działalności naukowo-badawczej, niezbędnego elementu kształcenia wobec dominującego od lat „chowu wsobnego", oraz wzmacnianiu – o czym dalej – słabego *in gremio* zakorzenienia we współpracy międzynarodowej badań naukowych prowadzonych przez doktorantów.

2. Program studiów doktoranckich

Programy studiów doktoranckich określone zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami formułowane są w języku efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, opisujących kwalifikacje absolwenta właściwe dla dziedziny studiów oraz celów tego kształcenia. W standardowych opisach kwalifikacji przewiduje się, że po odbyciu studiów III stopnia ich absolwent będzie posiadał zaawansowaną wiedzę o charakterze ogólnym z dziedziny związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych, obejmującą najnowsze osiągnięcia nauki, jak również wiedzę o charakterze szczegółowym, odpowiadającą dyscyplinie prowadzonych badań naukowych, a także umiejętności związane z metodyką i metodologią prowadzenia badań naukowych. Absolwent powinien potrafić samodzielne prowadzić badania naukowe oraz realizować wspólne badania w zespołach badawczych, w tym również o charakterze międzynarodowym. Ponadto nabyć powinien umiejętność upowszechniania wyników swoich badań w różnej formie (artykuły naukowe, plakaty na sesje plakatowe, monografie, wystąpienia konferencyjne itp.) w kraju i za granicą. W szczegółowych planach studiów doktoranckich istotną rolę odgrywają również moduły przedmiotów fakultatywnych (do wyboru) oraz wykłady monograficzne i specjalistyczne, pogłębiające wiedzę specjalistyczną, a także zajęcia na temat doboru metod naukowych oraz technik rozwiązywania konkretnych problemów naukowych. W niektórych programach przygotowuje się dla doktorantów wykłady ogólnouniwersyteckie, m.in. z psychologii, pedagogiki, filozofii lub prawa, plasujące kształcenie doktoranckie w szerszym niż specjalistyczny kontekście wiedzy. Rzadko spotyka się natomiast ofertę odbywania części studiów w języku obcym (najczęściej angielskim), co odbija się bardzo niekorzystnie na kompetencjach językowych kształconych doktorantów.

Kolejną składową programów kształcenia są zajęcia związane z nabywaniem kwalifikacji umożliwiających doktorantom prowadzenie działalności naukowo-badawczej. Programy wzbogaca się w tym zakresie o efekty kształcenia odnoszone do metodologii i metodyki prowadzenia badań naukowych (bloki przedmiotów m.in. takich jak metodologia badań w danej dziedzinie wiedzy,

etyka badań naukowych, warsztaty metodyczne,) oraz zagadnienia nawiązujące do społecznej roli nauki i uczonych. W dobrze skonstruowanych programach uwzględnia się również efekty kształcenia w zakresie kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego (m.in. do pracy badawczej w zespołach naukowych, do uczestnictwa w życiu środowiska naukowego w kraju i za granicą). Niezbędnym elementem kształcenia odzwierciedlającym i dokumentującym posiadanie wyżej opisanych kompetencji lub kwalifikacji, powinna być oczywiście rozprawa doktorska, spełniająca określone przepisami warunki, w tym oryginalność zawartego w niej rozwiązania problemu naukowego lub dokonania artystycznego.

Wsparciem natomiast dla nabywanych w czasie studiów doktoranckich kwalifikacji dydaktycznych nauczyciela akademickiego są przedmioty kształcące umiejętności w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć oraz obowiązkowa praktyka zawodowa, odbywana w postaci samodzielnego lub kontrolowanego prowadzenia zajęć na studiach I lub II stopnia. W tym kontekście zastrzeżenia zespołów oceniających wywoływało podporządkowywanie obsady zajęć bieżącym zadaniom dydaktycznym jednostki, a nie potrzebom wynikającym z charakteru praktyki dydaktycznej, spójnie powiązanej z programu kształcenia doktoranckiego.

Często spotykanym niedostatkiem ocenianych programów było bezrefleksyjne użycie przy ich formułowaniu języka zapożyczonego bezpośrednio z Krajowych Ram Kwalifikacji dla studiów I i II stopnia. Wbrew pozorom zabieg ten nie gwarantuje jednorodności opisu kwalifikacji zdobywanych przez doktoranta w systemie, w którym studia doktoranckie traktowane są jako III stopień kształcenia wyższego, a prowadzi raczej do utraty waloru oryginalnej i wyróżniającej je oferty na rynku badań i kształcenia doktorów. Jednostki w za małym stopniu wykorzystują autonomię w zakresie kształtowania programu i określania efektów kształcenia oraz organizacji procesu dydaktycznego, proponując schematyczne, ubogie w nowoczesne treści i realizowane bez współpracy międzynarodowej (lub w zakresie daleko odbiegającym od potencjalnych możliwości jednostki) programy studiów doktoranckich, pozbawione właściwego oparcia w zasobach kadrowych oraz wykorzystujących infrastrukturę badawczą jednostki, niezakorzenione we właściwej kulturze badań naukowych. Odnotowane w ocenach wyjątki potwierdzają konieczność silnego powiązania aktywności naukowej doktorantów z działalnością zakładów i zespołów naukowych oraz włączania każdego z nich w prowadzone w jednostce badania naukowe i realizowane projekty badawcze. Dopiero w takich warunkach formalne wymogi przepisów prawa staną się naturalną gwarancją dobrego programu kształcenia, a nie zbiorem minimalnych warunków umożliwiających promowanie absolwentów z zaniżonymi kwalifikacjami naukowymi.

3. System ECTS a programy kształcenia

Nakłady pracy doktoranta na osiąganie założonych efektów kształcenia opisywane są z wykorzystaniem systemu punktacji ECTS, określającego całkowity czas pracy niezbędny do ich osiągnięcia w ramach danego przedmiotu lub modułu, z jednoczesnym jego podziałem na czas pracy w kontakcie z kadrą nauczającą oraz pracę własną doktoranta (samokształcenie). W ocenianych programach,

zgodnie z powszechną praktyką, 1 punkt ECTS odpowiada łącznemu nakładowi pracy doktoranta wynoszącemu 25-30 godzin. Zmodyfikowana struktura wymiaru zajęć w znowelizowanym w 2013 r. rozporządzeniu wymaga łącznego wymiaru zajęć obowiązkowych, fakultatywnych i praktyk zawodowych objętych programem studiów doktoranckich, odpowiadającego 30-45 punktom ECTS, wymiaru zajęć fakultatywnych wynoszącego co najmniej 15 godzin, wymiaru zajęć fakultatywnych rozwijających umiejętności zawodowe (przygotowanie doktoranta do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym) odpowiadającego co najmniej 5 punktom ECTS, a także zajęć przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego (efekty kształcenia w zakresie umiejętności związane z metodyką i techniką prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym z wykorzystaniem nowych technologii w kształceniu studentów). Ponadto wymiar praktyk, w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych w uczelni lub uczestniczenia w ich prowadzeniu (dla doktorantów kształcących się na studiach doktoranckich w uczelni), wynosi 10-90 godzin rocznie.

Należy stwierdzić, że w ocenianych programach obciążenie doktorantów zajęciami z reguły nie przekraczało wskazanych w rozporządzeniu ram. Dominowały nakłady pracy na prowadzenie własnych badań naukowych i publikowanie wyników, zdobywanie wiedzy i umiejętności w zakresie dyscypliny związanej z przypisaniem dziedzinowym studiów doktoranckich oraz z upowszechnianiem wyników własnych badań naukowych doktoranta (udział w konferencjach krajowych i zagranicznych, udział w seminariach oraz staże badawcze w grupach naukowych poza macierzystą jednostką). Zaplanowane nakłady pracy doktoranta na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia realistycznie ogranicza się do 900-1300 godzin (30-45 punktów ECTS). Zapewnia to odpowiednie zaangażowanie doktoranta w realizację programu studiów doktoranckich oraz prowadzenie równocześnie badań naukowych i pisanie rozprawy doktorskiej, z przeznaczeniem na te ostatnie zadania łącznie 3500-3900 godzin. Podział taki nakładów czasu pracy doktoranta sprzyja osiągnięciu zakładanych kwalifikacji, pod warunkiem jednak dobrej organizacji samych studiów doktoranckich, a także obiektywnego i systematycznego kontrolowania ich przebiegu, z właściwym zaangażowaniem w ten proces opiekuna doktoranta/promotora.

Programy kształcenia skonstruowane według wyżej opisanych zasad umożliwiały doktorantom uzyskanie zaawansowanej wiedzy w dziedzinach obejmowanych programem, nabywanie kompetencji naukowo-badawczych oraz kwalifikacji doktorskich pozwalających na samodzielne prowadzenie badań naukowych.

4. Opieka naukowa

Opiekunowie naukowi doktorantów/promotorzy są z zasady zobowiązywani do corocznego opiniowania i oceny wyników swoich podopiecznych. Kadra ta powinna wspierać rozwój naukowy oraz wspomagać publikowanie wspólnych/indywidualnych wyników prowadzonych przez doktorantów badań naukowych (pisanie artykułów, przygotowywanie prezentacji na seminaria i konferencje naukowe). Zespoły odnotowały duże zróżnicowanie w tym zakresie: od jednostek, w których jakość opieki naukowa może stanowić wzór dobrych praktyk w tym zakresie, po przypadki pozostawiania doktorantów samym sobie. Niestety, jednostki, w których opieka naukowa nasuwała poważne zastrzeże-

nia, odciskając swoje piętno przeciętności na charakterze studiów III stopnia niestety nie należą do rzadkości. Jednym z niepokojących wskaźników niskiej jakości kształcenia w wizytowanych jednostkach była mała liczba wartościowych publikacji z udziałem doktorantów. Chociaż zespoły oceniające odnotowują wzrost tego wskaźnika, to jednak wciąż artykuły z udziałem doktorantów mają w znaczącej części przyczynkarski charakter albo są publikowane w czasopismach odrywających drugorzędną rolę w rozwoju danej dyscypliny. Co niepokoi bardziej, zjawisko takie można obserwować w nawet silnych kadrowo jednostkach. Na przykład na jednym z wizytowanych wydziałów, zatrudniającym około 170 pracowników, w tym liczną kadrę samodzielnych nauczycieli akademickich, ponad 200 doktorantów w okresie 4 lat opublikowało około 70 artykułów (mniej niż statystycznie 0,1 artykułu napisanego rocznie) i to głównie w lokalnych wydawnictwach uczelnianych oraz materiałach konferencyjnych. (Studia doktoranckie są prowadzone w dyscyplinie, w której przyznaje się Nagrodę Nobla). Nie powinna dziwić w takiej sytuacji wspomniana wcześniej niska efektywność studiów doktoranckich wynosząca 10%-30% (we wspomnianej w poprzednim zdaniu jednostce tylko 6%-8%). Dla przeciwwagi są i inne przykłady: 160 doktorantów innego wydziału opublikowało w czasopismach z określonym współczynnikiem wpływu (*impact factor)* 284 artykuły w okresie trzech lat (najczęściej z doktorantem jako pierwszym autorem, średnio 0,6 artykułu rocznie). *Nota bene* artykuły te stanowiło około 1/3 publikacyjnego dorobku całego wydziału.

Kadra angażowana do realizacji programów kształcenia dysponuje z reguły formalnymi odpowiednimi kwalifikacjami naukowymi i kompetencjami dydaktycznymi (prowadzący zajęcia oraz sprawujący opiekę naukową to w przeważającej mierze osoby z tytułem profesora lub ze stopniem doktora habilitowanego). Odnotowywana przez zespoły oceniające kultura badań naukowych nie jest często jednak z formalnymi kompetencjami powiązana. W wymienionej wcześniej jednostce zatrudniającej 170 nauczycieli akademickich, opublikowano w ciągu 4 lat łącznie 12 artykułów w czasopismach z określonym współczynnikiem wpływu lub zarejestrowanych w ERIH. Krańcowo odmienny jest przykład drugiego ze wspomnianych wydziałów, którego 146 zatrudnionych nauczycieli akademickich opublikowało w ciągu czterech lat 634 artykuły w czasopismach z określonym współczynnikiem wpływu. Te dwa przykłady wskazują jednoznacznie na bardzo zróżnicowane warunki odbywania studiów doktoranckich nawet w jednostkach o podobnych zasobach kadrowych. Przykłady te czynią zasadnym kwestię zmiany przepisów i włączenie kształcenia na studiach III stopnia w system ocen programowych z akredytacją takiego kształcenia w ramach ocen PKA.

Jednym z poważniejszych skutków niskiej kultury badań naukowych jest wskazana niezadawalająca efektywność kształcenia w licznych jednostkach prowadzących studia doktoranckie. Wprawdzie zespoły oceniające podkreślają w raportach na ogół wzrost jakości opieki naukowej, zarówno pod względem aktywności badawczej opiekunów jak i liczby potencjalnych opiekunów w stosunku do liczby rekrutowanych doktorantów, to jednak wciąż efektywność kształcenia pozostaje na nieakceptowalnym poziomie 10%-30%, w licznych zresztą przypadkach osią-

gając niższą z tych wartości. Z pewnością sprzyja temu także budzące zastrzeżenia zarządzanie kadrami (zdarzają się sytuacje, gdy pod opieką naukową pracownika wydziału o licznej samodzielnej kadrze znajduje się duża liczba doktorantów (6 i więcej) oraz mało realistyczna ocena przez władze jednostki poziomu prowadzonych badań, sprowadzana zbyt często tylko do wskaźników ilościowych.

5. Wersyfikacja osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia

Ocena stopnia osiągania zakładanych celów i efektów kształcenia na studiach doktoranckich odwołuje się w zasadzie do tradycyjnych metod i form: egzaminów i zaliczeń, opinii bezpośrednich opiekunów naukowych (ocena prezentacji wyników badań naukowych podczas seminariów i konferencji naukowych, ocena opublikowanych prac naukowych, ocena udziału w projektach badawczych oraz ocena stopnia zaawansowania rozprawy doktorskiej). Podstawą systemu ocen są w wielu jednostkach składane kierownikowi studiów doktoranckich na koniec roku akademickiego sprawozdania ze szczegółowym opisem efektów rocznych studiów doktoranta. Czasem w ocenie uwzględnia się zaangażowanie doktoranta w pełnienie ról społecznych na uczelni (praca w ciałach kolegialnych, zaangażowanie organizacyjne) i na rzecz upowszechniania nauki oraz otrzymane nagrody i wyróżnienia. Negatywna ocena efektów rocznej pracy doktoranta może pociągać działania dyscyplinujące, od np. odmowy przyznania stypendium doktoranckiego, aż do skreślenia z listy uczestników studiów III stopnia, ale wydaje się, że postępowania takie nie są rygorystycznie przestrzegane. Objawia się to przechodzeniem z reguły wszystkich doktorantów na kolejne lata, a czasem wprowadzaniem nawet nieformalnego V roku studiów III stopnia. Z pewnością odbija się to również na obserwowanej niezadawalającej efektywności kształcenia doktoranckiego.

Praktyki zawodowe doktorantów w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych podlegają ocenie przez studentów w ramach ankiet ewaluacyjnych, wypełnianych po zakończeniu zajęć, oraz dodatkowo w ramach przeprowadzanych hospitacji przez upoważnionych i doświadczonych nauczycieli akademickich jednostki (prodziekani ds. studiów doktoranckich, kierownicy studiów doktoranckich, kierownicy zakładów, w których doktoranci realizują program praktyki dydaktycznej, opiekunowie naukowi). Hospitujący oceniali wszystkie elementy przeprowadzonych przez doktoranta zajęć oraz rozmowy pohospitacyjne z doktorantem. Często jednak odnotowywano nieprowadzenie takich hospitacji, co z pewnością czyni weryfikację efektów kształcenia związanych z praktyką dydaktyczną mniej efektywną.

6. Współpraca zagraniczna i wymiana międzynarodowa doktorantów

Wymiana międzynarodowa z jednostkami badawczymi i uczelniami wciąż nie jest powszechną praktyką na studiach doktoranckich: spotykana na studiach III stopnia w obszarze nauk ścisłych, rzadziej odnosi się do kształcenia w obszarze nauk przyrodniczych, nauk technicznych, nauk społecznych, a także nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. Należy odnotować jednak wzrastający udział doktorantów w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych. Niepokojąco niski jest natomiast odsetek doktorantów-obcokrajowców, nawet na wydziałach o znaczącym potencjale naukowym i rozpoznawalnym na międzynarodowym rynku badań dorobku.

7. Udział interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu programu

Analiza warunków tworzenia programów kształcenia przez zespoły wizytujące wskazuje, że coraz powszechniejszy wpływ na formułowanie efektów kształcenia oraz pożądanych kwalifikacji absolwentów mają przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego jednostki: samorządów lokalnych, instytucji naukowo-badawczych (instytuty PAN, instytuty badawcze), przedstawiciele przedsiębiorstw i pracodawców, wybitni praktycy działalności innowacyjnej i firm tworzących nowoczesny rynek technologii. Proces ten szczególnie uwidacznia się na studiach doktoranckich związanych z obszarem nauk społecznych i obszarem nauk technicznych. Jego efektem jest zwiększenie liczby prac doktorskich powstających na zapotrzebowanie gospodarki.

8. Upowszechnianie programu studiów

Informacje o programach kształcenia na studiach doktoranckich z reguły publikowane są na odpowiednich stronach WWW jednostek prowadzących takie studia. Zespoły oceniające wciąż odnotowują jednak niekompletność informacji, m.in. brak odniesień do obszaru wiedzy, brak informacji o kadrze zaangażowanej w realizację programu kształcenia i jej osiągnięciach badawczych, brak wyczerpujących informacji o programie studiów (wykładach monograficznych, kierunkowych i specjalistycznych) oraz proponowanej tematyce badań naukowych. Nierzadko pomijana jest informacja o współpracy z krajowymi i zagranicznymi grupami badawczymi, zaangażowanymi w staże dla doktorantów. Uwagi te nasuwają wątpliwości, co do obiektywizmu i skuteczności polityki informacyjnej jednostek oferujących kształcenie na studiach III stopnia, a także co do równego traktowania kandydatów macierzystych i zewnętrznych. Niekompletna informacja o ofercie studiów może zniechęcać tych ostatnich do udziału w postępowaniu rekrutacyjnym.

1.5. Ocena jakości kształcenia na studiach podyplomowych

(Autor: mgr Marcin Wojtkowiak)

Ocena jakości kształcenia na studiach podyplomowych stanowi element procedury oceny instytucjonalnej. Przedmiotem tej oceny są przede wszystkim:

- spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie,
- stopień zapewnienia efektów kształcenia na studiach podyplomowych zgodnych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy,
- udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia i oceny jakości kształcenia,
- wymagania prawne i organizacyjne związane z prowadzeniem studiów podyplomowych (w tym ocena programu i planu studiów podyplomowych, możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia, w założonym czasie trwania tych studiów; ocena prawidłowości doboru i liczby osób realizujących zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych dla

uzyskania zakładanych efektów kształcenia oraz zapewnienia właściwej jakości kształcenia),
- wiarygodność, przejrzystość i powszechna dostępność systemu umożliwiającego ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia na studiach podyplomowych.

W 2014 roku w ramach przeprowadzonych w 45 jednostkach ocen instytucjonalnych, analizą pod kątem wyżej wymienionych kryteriów objęto 165 studiów podyplomowych. Należy podkreślić zarówno dużą różnorodność samej oferty, jak i dysproporcję liczby studiów podyplomowych prowadzonych w poszczególnych jednostkach podlegających ocenie. Niektóre z jednostek nie miały bowiem w swojej ofercie studiów podyplomowych (w 2014 roku był 3 takie jednostki), a niektóre oferowały bardzo bogaty zakres wynoszący nawet kilkanaście studiów (najwięcej – 14).

Różnorodność oferty ma też swoje przełożenie na jakość prowadzonych studiów podyplomowych. Nadal wiele uczelni nie wykorzystuje w pełni potencjału, jakim dysponują w tym zakresie. W bardzo różnym stopniu prowadzone były w poszczególnych jednostkach analizy zapotrzebowania rynku pracy na osoby posiadające wiedzę i umiejętności w zakresie oferty studiów podyplomowych. Na ogół przeważały działania nieformalne, często związane z bezpośrednimi kontaktami z pracodawcami czy organizacjami branżowymi. Do rzadkości wśród ocenianych jednostek należały takie działania, jak analizowanie potrzeb pracodawców w oparciu o wystandaryzowane metody i techniki, czy też analizy danych zastanych. W wielu przypadkach o wyborze danego zakresu kształcenia, który był wprowadzany do oferty edukacyjnej decydowały pojedyncze sygnały od pracodawców czy absolwentów, pobieżna analiza potrzeb rynkowych na bazie ogólnodostępnych źródeł danych oraz intuicja.

Coraz powszechniej stosowane są natomiast działania ewaluacyjne dotyczące prowadzonych studiów podyplomowych. Koncentrują się one w głównej mierze na ocenie dydaktyki, w mniejszym stopniu na ocenie zawartości programów, a w jeszcze mniejszym na weryfikacji efektów kształcenia. Należy jednak podkreślić, że coraz częściej wszystkie te działania są elementem polityk zapewniania jakości kształcenia ocenianych jednostek. Do tej pory głównym czynnikiem decydującym o wprowadzaniu ewaluacji wśród słuchaczy były wymagania projektów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Społeczny i Program Operacyjny Kapitał Ludzki), natomiast obecnie coraz częściej jest to świadome działanie jednostek uczelnianych zorientowane na poprawę jakości kształcenia oraz mające swoje umocowanie w wewnętrznych procedurach. Stosunkowo rzadkie są jeszcze praktyki związane z analizowaniem i weryfikacją efektów kształcenia z udziałem pracodawców, jednakże i w tym zakresie należy odnotować poprawę.

Coraz powszechniejszym i pozytywnym z punktu widzenia zapewniania jakości kształcenia, jak też budowania atrakcyjnej oferty dla słuchaczy, zjawiskiem jest znaczne angażowanie do zajęć dydaktycznych tzw. praktyków. Zajęcia z takimi osobami, z uwagi na ich praktyczny oraz warsztatowy charakter są bardzo dobrze oceniane przez słuchaczy. Największą zaletą zajęć prowadzonych przez praktyków jest także możliwość konfrontowania różnych doświadczeń,

które bazują na nowoczesnych rozwiązaniach i trendach obecnych na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

2. Udział studentów i uczestników studiów doktoranckich w procesie oceny instytucjonalnej programowej

(Autorzy: mgr Grzegorz Kołodziej, mgr inż. Maciej Markowski)

Wstęp

Polska Komisja Akredytacyjna, w trosce o potrzebę ciągłego doskonalenia kompetencji ekspertów ds. studenckich oraz doktoranckich, zrealizowała w 2014 roku II edycję programu wsparcia rozwoju kompetencji ekspertów. Głównym założeniem programu jest kompleksowe podejście bazujące na aktualnej diagnozie potrzeb ekspertów, zapewniające elastyczność niezbędną do skutecznego zaspokajania potrzeb rozwojowych ekspertów Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Nadrzędny cel programu to ciągłe doskonalenie kompetencji ekspertów ds. studenckich oraz doktoranckich. Pierwszym etapem realizacji tego celu jest szczegółowa diagnoza słabszych i mocniejszych stron każdego eksperta. Pozwala to na wspólne określenie indywidualnych celów rozwojowych, których wypełnienie zapewni doskonalenie jakości realizowanych zadań w ramach pracy na rzecz Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Ważny element programu stanowi poznanie opinii ekspertów na temat posiadanych narzędzi i form wsparcia kierowanych do nich w trakcie współpracy z Polską Komisją Akredytacyjną. Ostatnią, najbardziej ogólną, korzyścią z wdrożenia programu jest uzyskanie pogłębionych opinii ekspertów na temat sposobu realizacji przez Komisję zadań w zakresie dokonywanych ocen programowych i instytucjonalnych.

Przedstawione przez ekspertów opinie posłużyły sformułowaniu rekomendacji mających na celu zarówno dostosowanie wykorzystywanych obecnie metod rozwoju kompetencji ekspertów, jak i wypracowanie nowych. Stanowią one również cenne źródło refleksji oraz przyczynek do dalszej dyskusji nad doskonaleniem procedur, dokumentów i kryteriów przyjętych przez Polską Komisję Akredytacyjną.

W ramach II edycji badania wykorzystano następujące metody gromadzenia informacji:

- samoocena ekspertów z wykorzystaniem kwestionariusza ankietowego,
- ewaluacja raportów powizytacyjnych poszczególnych ekspertów,
- indywidualne, pogłębione wywiady z ekspertami.

W celu przeprowadzenia procesu samooceny ekspertów ds. studenckich oraz doktoranckich opracowany został kwestionariusz ankietowy. Zgodnie z założeniami, kwestionariusz umożliwił ekspertom autorefleksję na temat dotychczasowej działalności, własnych kompetencji, efektywności pracy oraz wyrażenie opinii na temat oferowanych narzędzi i form wsparcia w toku realizacji powierzonych przez Komisję zadań. Dodatkowo bardzo istotną kwestią II edycji badania było zapewnienie osobom, które brały udział w badaniu pilotażowym możliwości wypowiedzi nt. zaobserwowanych zmian zarówno w kontekście samooceny własnej pracy, jak i funkcjonowania narzędzi oraz form wsparcia.

Następnie przeprowadzono rozmowy indywidualne z czterdziestoma ekspertami. Spotkania koncentrowały się wokół kwestii poruszonych przez ekspertów w kwestionariuszu samooceny zarówno w kontekście oceny własnej pracy, udzielonych środków wsparcia, jak i zmian zaobserwowanych w okresie, który upłynął od pilotażowej edycji. Przeprowadzone spotkania były także okazją dla ich uczestników do uzyskania odpowiedzi na pytania związane z przebiegiem wizytacji, wzorem raportu i innymi kwestiami dotyczącymi pracy dla Komisji. Zarówno doktoranci, jak i studenci wyjątkowo aktywnie skorzystali z tej możliwości.

Wyniki badań przeprowadzonych przez mgr. Macieja Markowskiego i mgr. Grzegorza Kołodzieja zostały przekazane Kierownictwu Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W raporcie podsumowującym II edycję badania sformułowano wnioski dotyczące m.in. doskonalenia pracy zespołów obszarowych i oceniających, a także wskazano dalsze kierunki prac w zakresie szkoleń oraz cyklicznych ewaluacji dla ekspertów ds. studenckich oraz doktoranckich. Należy również podkreślić, że w roku 2014 Komisja podjęła szereg działań uwzględniających rekomendacje sformułowane podczas pilotażowej edycji badania m.in. w zakresie doskonalenia systemu szkoleń wstępnych dla kandydatów na ekspertów, a także ewaluacji pracy ekspertów w formie wystandaryzowanego arkusza podsumowania raportów cząstkowych.

Udoskonalona formuła szkolenia wstępnego dla kandydatów na ekspertów z grona studentów i doktorantów, zaprojektowana na podstawie uwag uzyskanych podczas badania pilotażowego, została uznana przez badanych za adekwatną i odpowiednio przygotowującą do obowiązków realizowanych przez ekspertów. Podobnie formuła ewaluacji pracy studentów i doktorantów, wdrożona po ubiegłorocznym badaniu pilotażowym, jest przez ekspertów oceniana pozytywnie.

2.1. Studenci

(Autor: mgr Grzegorz Kołodziej)

Podobnie jak w ubiegłych latach, również w 2014 roku, przedstawiciele studentów byli czynnymi uczestnikami procesu oceny jakości kształcenia dokonywanego przez zespoły oceniające Polskiej Komisji Akredytacyjnej w poszczególnych uczelniach.

Eksperci ds. studenckich, podczas swojej pracy w ramach zespołów oceniających, zarówno w trakcie ocen programowych, jak i instytucjonalnych, starali się zwracać szczególną uwagę na wyróżniające się, pomysłowe i korzystne rozwiązania, które, pomyślnie wdrożone, służą rozwojowi naukowemu, zawodowemu oraz społecznemu studentów.

2.1.1. Ocena programowa

Obszary, będące przedmiotem analizy ekspertów studenckich podczas oceny programowej, obejmują następujące zagadnienia:

- udział studentów w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego celów i efektów,
- dostępność informacji związanych z tokiem studiów, ze szczególnym uwzględnieniem opisu zakładanych efektów kształcenia oraz informacji nt. systemu oceniania,

- obsługa administracyjna studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną,
- formy wsparcia oferowane studentom przez uczelnie w procesie uczenia się,
- udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na wizytowanym kierunku studiów.

Ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. studenckich ma również możliwość spotkania i rozmowy ze studentami wizytowanego kierunku. Jest to szczególny etap, podczas którego bezpośrednio poznaje się odczucia i opinie studentów na temat organizacji, metod oraz form realizacji zajęć w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Bardzo ważne jest także poznanie opinii studentów nt. przejrzystości i zrozumiałości zakładanych dla danego kierunku efektów kształcenia, dostosowania oferty dydaktycznej oraz infrastruktury uczelni do ich potrzeb, perspektyw zawodowych po ukończonym kierunku, przydatności przekazywanych treści, możliwości rozwoju naukowego, działalności studenckiej, a także systemów opieki materialnej i socjalnej oferowanych przez uczelnie.

Udział studentów w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego celów i efektów

Większość uczelni zapewnia odpowiedni udział studentów w organach kolegialnych i wyborczych. W dalszym ciągu można jednak zaobserwować częstą nieobecność oraz brak aktywności studentów w pracach tychże organów. Na podstawie raportów ekspertów ds. studenckich należy stwierdzić, że realny udział studentów w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomiei profilu studiów, w tym określeniu celów i efektów kształcenia, regularnie się zwiększa w porównaniu z ubiegłymi latami, jednak w ujęciu całościowym wciąż należy uznać go za niewielki. Raporty wskazują również, że taki stan rzeczy ma na ogół dwie powtarzające się przyczyny. Z jednej strony jest to brak działań władz uczelni, które służyłyby wzbudzeniu motywacji do takiej działalności. Z drugiej jednak strony, często brakuje odpowiedzialnego podejścia i chęci ze strony studentów do realizacji przysługujących im praw. Drugi wniosek pokrywa się z obserwacją, że studenci działający aktywnie w organizacjach studenckich w dalszym ciągu stanowią bardzo niewielki odsetek ogółu studentów. Wydaje się również, że problemem w tym obszarze jest częsty brak działań umożliwiających transfer wiedzy i doświadczeń wewnątrz organizacji studenckich. Eksperci ds. studenckich niejednokrotnie zawarli w swoich ocenach informacje uzyskiwane w toku wizytacji, które wskazywały na spadek aktywności studentów następujący bezpośrednio po upływie kadencji i zmianie władz organizacji zrzeszających studentów.

Na podstawie raportów ekspertów ds. studenckich należy stwierdzić, że przedstawiciele studentów często posiadają dużą wiedzę na temat systemu szkolnictwa wyższego, w tym krajowych ram kwalifikacji i ich znaczenia w procesie kształcenia, jednak ogólna aktywność przedstawicieli studentów w pracach zespołów odpowiedzialnych za określanie celów i efektów kształcenia wciąż jest niska, a często działania w tym zakresie ograniczają się jedynie do wyrażania

przez właściwy organ samorządu studenckiego formalnych pozytywnych opinii odnoszących się do przygotowanych przez uczelnie rozwiązań.

Wsparcie studentów w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

Jednym z kluczowych obszarów oceny spraw studenckich jest dostęp do informacji związanych z tokiem i przebiegiem studiów. Wiele uczelni posiada wdrożone systemy informatyczne, które służą usprawnieniu przepływu informacji pomiędzy uczelnią a studentami. Dzięki takiemu rozwiązaniu studenci mają ułatwiony dostęp do materiałów dydaktycznych, zbiorów bibliotecznych i innych materiałów związanych z procesem kształcenia. Na podstawie analizy raportów należy uznać, że od ubiegłego roku utrzymywana jest z reguły pozytywna ocena opisu zakładanych efektów kształcenia. Znaczna część uczelni udostępnia te informacje – na ogólnodostępnych witrynach internetowych bądź w dziekanatach lub bibliotekach, na prośbę studenta. Z reguły pozytywne wnioski dotyczą także dostępności informacji nt. stosowanego na danym kierunku systemu oceny stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia. Dostępność informacji w tym zakresie zawartych w regulaminie studiów oraz sylabusach jest oceniana zazwyczaj pozytywnie. Szczegółowe informacje natomiast, są przekazywane studentom przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć, co studenci w większości przypadków oceniają jako najbardziej skuteczną i preferowaną formę komunikacji w tym zakresie.

Za pozytywny wniosek w obszarze dostępu do informacji związanych z realizacją procesu kształcenia należy uznać powszechną dostępność kadry dydaktycznej dla studentów poza zajęciami. To nie tylko obowiązkowe konsultacje, ale także bardzo częste umożliwienie studentom kontaktu drogą poczty elektronicznej lub telefonicznie, co znacznie usprawnia komunikację.

W kontekście opieki naukowej, wśród pozytywnych wniosków zawartych w raportach ekspertów studenckich, należy zwrócić uwagę przede wszystkim na swobodę w zakresie wyboru tematyki prac dyplomowych, jak również w większości odpowiednią pomoc oraz dostęp do promotorów posiadających w ocenie studentów odpowiednie kwalifikacje umożliwiające realizację założonych celów badawczych. Studenci często mają zapewnioną również możliwość korzystania z pracowni i laboratoriów poza czasem przeznaczonym na zajęcia dydaktyczne, dzięki czemu mogą realizować indywidualne cele badawcze bądź wyrównać różnice w poziomie wiedzy lub umiejętności. Na podstawie analizy raportów ekspertów ds. studenckich odnotowuje się również, że coraz częściej w procesie kształcenia wykorzystywane są nowoczesne techniki nauczania, takie jak e-learning. W większości przypadków studenci pozytywnie oceniają prowadzenie kształcenia na odległość, jednocześnie wskazując, że mają zapewnione odpowiednie wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w tym zakresie.

Niepokojącym wnioskiem wynikającym z raportów ekspertów ds. studenckich jest w ujęciu całościowym stosunkowo mały udział studentów w badaniach naukowych realizowanych przez jednostki uczelni prowadzące wizytowane kierunki. Raporty wskazują również, że taki stan rzeczy ma na ogół dwie powtarzające się przyczyny. Z jednej strony jest to bardzo częsty brak zainteresowania studentów taką działalnością. Z drugiej jednak strony, nierzadko w jednostkach brakuje systemowych rozwiązań w zakresie informowania studentów o możli-

wościach w tym obszarze oraz działań, które służyłyby wzbudzeniu motywacji do rozwoju naukowego.

Działalność studencka oraz zagadnienia formalne

Działalność studentów w organizacjach, kołach naukowych czy samorządzie studenckim oceniana jest zazwyczaj pozytywnie. Organizacje studenckie mają w przeważającej większości sposobność pozyskiwania środków finansowych na swoją działalność od władz uczelni, które w miarę możliwości starają się zapewnić także odpowiednie zaplecze infrastrukturalne do działalności organizacji. Raporty ekspertów ds. studenckich wskazują, że duża część samorządów studenckich jest zorientowana głównie na działalność kulturalną, zaś w mniejszym zakresie angażuje się w kwestie związane z procesem dydaktycznym, w tym udział w doskonalenie procesu kształcenia. Analiza obowiązujących w uczelniach aktów prawnych i dokumentów o kluczowym znaczeniu dla studentów, np. regulaminów przyznawania świadczeń pomocy materialnej, wskazuje na powszechne stosowanie zgodnego z wymogami Kodeksu postępowania administracyjnego trybu przyznawania pomocy materialnej. Decyzje administracyjne w tym zakresie, w większości przypadków, zawierają wszystkie wymagane prawem elementy. Jednostki organizacyjne przywiązują także wagę do skutecznego ich doręczania. Zdecydowana większość analizowanych regulaminów funduszu pomocy materialnej jest, w ocenie ekspertów ds. studenckich, zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Niezmiennie na wysokim poziomie utrzymywana jest dostępność wszelkich informacji dotyczących regulaminu oraz trybu przyznawania pomocy materialnej, a także możliwość uzyskania wsparcia w załatwieniu niezbędnych formalności, np. ze strony pracowników dziekanatów czy członków komisji stypendialnych. Dzięki temu studentom, mimo dość skomplikowanych procedur, stwarza się możliwości skutecznego ubiegania się o środki z funduszu pomocy materialnej.

Niepokojący wniosek, wynikający z raportów ekspertów ds. studenckich, dotyczy natomiast pobierania przez niektóre uczelnie od studentów tzw. opłat zakazanych, wymienionych w art. 99a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, np. za rejestrację na kolejny semestr lub rok studiów, egzamin poprawkowy, egzamin dyplomowy. Należy jednak podkreślić, że skala tego zjawiska jest w ujęciu całościowym stosunkowo niewielka.

Zapewnianie studentom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego uczestnictwa w realizacji procesu kształcenia

Na podstawie raportów ekspertów ds. studenckich należy stwierdzić, że następuje dalsza poprawa w zakresie przystosowywania infrastruktury uczelnianej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W przypadku nowych budynków uczelnie starają się dostosować architekturę obiektu. Dość powszechne stały się takie działania w starszych, nierzadko zabytkowych budynkach. Coraz więcej uczelni zwraca również uwagę na oznakowanie sal w alfabecie Braille'a, montaż pętli induktofonicznych, dostosowywanie stanowisk w bibliotekach i czytelniach uczelnianych.

Coraz przychylniejsze oceny dotyczą również kwestii wsparcia studentów z niepełnosprawnościami w prawidłowej realizacji procesu kształcenia. Uczelnie

w regulaminach studiów w większości zapewniają możliwość ubiegania się o indywidualizację procesu kształcenia. Można zaobserwować także zintensyfikowanie działań nad projektowaniem rozwiązań dotyczących nawiązywania kontaktu oraz badania rzeczywistych potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Jako dobre rozwiązanie w tym obszarze należy wskazać organizowanie przez jednostki spotkań z nauczycielami akademickimi, podczas których specjaliści przybliżają prowadzącym zajęcia potrzeby studentów z niepełnosprawnościorazuczących,wjakisposóbpostępowaćwtrudnychsytuacjach. Coraz powszechniejszy charakter zyskują również instytucje asystentów osób z niepełnosprawnościami, których zadaniem jest aktywne wspieranie studentów i pomoc w rozwiązywaniu ew. problemów występujących podczas realizacji procesu kształcenia.

Udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia

W dalszym ciągu nieznacznie poprawia się kwestia udziału studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia. W większości przypadków włączenie i aktywizowanie tej grupy uczestników procesu kształcenia, w odniesieniu do działań mających na celu jego doskonalenie, realizowane jest poprzez przeprowadzanie wśród studentów ankiet ewaluacyjnych dotyczących oceny sposobu realizacji zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich. Analiza tego procesu dokonywana przez ekspertów ds. studenckich pozwala na stwierdzenie, że coraz częściej ankietyzacja studentów jest przeprowadzana w sposób właściwy, oraz że stopniowo zwiększa się liczba uczelni, w których ten proces zaczyna być traktowany jako poważne źródło informacji. Widoczne jest również zwiększanie liczby czynników wpływających na jakość kształcenia, których ocenę umożliwia się studentom poprzez udział w procesie ankietyzacji, m.in. funkcjonowanie administracji, w szczególności dziekanatu, dostępność informacji związanych z procesem kształcenia, funkcjonowanie i zasoby biblioteki, przydatność zrealizowanych praktyk. Dość często na podstawie zebranych kwestionariuszy tworzone jest opracowanie zbiorcze przekazywane władzom jednostki lub/i uczelni. Coraz częściej zaznajamiani z wynikami są przedstawiciele studentów będący członkami organów kolegialnych lub innych gremiów koncentrujących swoje prace wokół kwestii dydaktycznych i związanych z doskonaleniem procesu kształcenia. Pozytywnym wnioskiem, w porównaniu z ubiegłymi latami, jest również częstsze umożliwianie zapoznania się z wynikami ankietyzacji szerszemu gronu studentów np. poprzez publikowanie opracowań na stronach internetowych lub udostępnianie wyników na prośbę osób zainteresowanych, jednak należy podkreślić, że w ujęciu całościowym takiego postępowania nie można jeszcze uznać za powszechne.

Niejednoznaczne wnioski dotyczą opinii formułowanych przez studentów podczas spotkań z ekspertami ds. studenckich w odniesieniu do skuteczności procesu ankietyzacji. Duża część osób nie dostrzega żadnego wpływu ankietyzacji na doskonalenie procesu kształcenia. W ostatnich latach jednak odnotowuje się regularny, choć stosunkowo niewielki, wzrost opinii pozytywnych w tym zakresie. Studenci niejednokrotnie potrafili wskazać konkretne przykłady pozytywnych skutków badania ich opinii, m.in. w zakresie zmiany sposobu prowadzenia zajęć przez nauczycieli akademickich czy zwiększenia

w programie studiów liczby zajęć związanych z zagadnieniami szczególnie interesującymi studentów.

2.1.2. Ocena instytucjonalna

Sprawy studenckie, będące przedmiotem analizy ekspertów studenckich podczas oceny instytucjonalnej, obejmują następujące zagadnienia:

- szeroko rozumiane włączenie studentów w funkcjonowanie podstawowej jednostki organizacyjnej,
- możliwość działania studentów w organach koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i spraw studenckich,
- system dostępu do informacji związanych z tokiem studiów, prowadzona polityka projakościowa i działania podejmowane przez struktury decyzyjne podstawowej jednostki organizacyjnej w tym obszarze, a także świadomość tych zagadnień wśród studentów,
- poziom umiędzynarodowienia studiów, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości stworzonych w zakresie udziału studentów w programach międzynarodowych,
- system wsparcia studentów w procesie uzyskiwania efektów kształcenia.

Podczas oceny instytucjonalnej ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. studenckich ma możliwość spotkania i rozmowy ze studentami wizytowanej jednostki. Spotkanie to jest etapem, podczas którego bezpośrednio poznaje się odczucia i opinie studentów na temat kwestii będących przedmiotem zainteresowania eksperta.

Udział studentów w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia

Na podstawie raportów ekspertów ds. studenckich należy stwierdzić, że w wielu aspektach odnoszących się do tego obszaru następuje regularna poprawa w porównaniu z ubiegłymi latami. Na ogół pozytywnie oceniane jest włączenie studentów w prace gremiów koncentrujących swoje prace wokół procesów zapewniania jakości kształcenia. Struktura decyzyjna zarządzania jakością jest wciąż coraz bardziej przejrzysta dla studentów, ale przede wszystkim, często w ich odczuciu, zapewnia im odpowiedni udział w procesie decyzyjnym. Należy podkreślić, że wciąż występują sytuacje, gdy brak rzeczywistego udziału studentów w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia nie jest efektem funkcjonującej struktury decyzyjnej, lecz wynika z niewielkiego zainteresowania studentów tematyką jakości kształcenia oraz braku chęci do angażowania się w prace odpowiednich gremiów.

Z raportów ekspertów ds. studenckich wynika również, że aktywny udział studentów w pracach różnych gremiów poprzedzony jest długim okresem poznawania tematyki, którą dane gremia się zajmują, ich kompetencji oraz rodzaju poruszanych spraw. Jednocześnie skutecznym rozwiązaniem w tym zakresie wydaje się być organizacja spotkań ze studentami, podczas których przedstawiciele jednostki prezentują rozwiązania przyjęte w zakresie struktury decyzyjnej w obszarze zarządzania jakością oraz przybliżają studentom kompetencje i rolę poszczególnych gremiów. Dzięki takiemu rozwiązaniu studenci są w stanie świadomie dokonać wyboru swojego przedstawiciela do danej komisji, a okres

wdrażania przedstawiciela w charakterystykę pracy danego gremium zostaje znacznie skrócony.

Należy podkreślić, że studenci działający w gremiach koncentrujących swoje prace wokół zapewniania jakości kształcenia, w zdecydowanej większości mają stworzone możliwości swobodnego wyrażania własnych opinii. Można zaobserwować także coraz skuteczniejsze angażowanie studentów do aktywnego udziału w pracach odpowiednich gremiów, np. poprzez uwzględnianie tej grupy w ramach wewnętrznego podziału kompetencji i odpowiedzialności za poszczególne procesy.

Udział studentów w weryfikacji czynników wpływających na jakość kształcenia

Wciąż w wielu przypadkach udział studentów w weryfikacji czynników wpływających na jakość kształcenia nie jest kompleksowy i ogranicza się jedynie do przeprowadzania wśród studentów ankiet ewaluacyjnych umożliwiających ocenę sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich. Aktualny pozostaje wniosek z ubiegłego roku, że w większości wizytowanych jednostek studentom nie umożliwia się oceny niektórych czynników wpływających na jakość kształcenia, w szczególności: zasobów materialnych jednostki, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, oferowanych środków wsparcia, stosowanych zasad oceniania. Wiele działań w tym zakresie realizowanych jest w jednostkach organizacyjnych w sposób nieformalny, np. poprzez konsultacje, spotkania i bieżącą współpracę władz jednostki z przedstawicielami studentów. Mimo, że w części jednostek prowadzi to do przyjęcia odpowiednich rozwiązań, należy wskazać, że słabą stroną takich działań jest ich nieregularność, przez co w znacznym stopniu ich skuteczność zależy od panujących w danej chwili relacji między władzami jednostki a przedstawicielami studentów. Należy jednak podkreślić, że widoczne jest stopniowe zwiększanie spektrum zagadnień, których ocenę umożliwia się studentom poprzez udział w procesie ankietyzacji, m.in. funkcjonowanie administracji, w szczególności dziekanatu.

Wciąż niejednoznaczne wnioski dotyczą opinii formułowanych przez studentów podczas spotkań z ekspertami ds. studenckich w odniesieniu do skuteczności procesu ankietyzacji. Duża część osób nie dostrzega żadnego wpływu ankietyzacji na doskonalenie procesu kształcenia. W ostatnich latach jednak odnotowuje się regularny, choć stosunkowo niewielki, wzrost opinii pozytywnych w tym zakresie. Studenci niejednokrotnie potrafili wskazać konkretne przykłady pozytywnych skutków badania ich opinii, m.in. w zakresie zmiany sposobu prowadzenia zajęć przez nauczycieli akademickich czy zwiększenia w programie studiów liczby zajęć związanych z zagadnieniami szczególnie interesującymi studentów.

Zapewnianie możliwości udziału studentów w realizacji programów krajowych oraz międzynarodowych

Możliwości stworzone przez jednostki organizacyjne w zakresie uczestnictwa studentów w programach współpracy i wymiany zarówno krajowej, jak i międzynarodowej są bardzo zróżnicowane. Zdecydowana większość wizytowanych jednostek zapewnia studentom możliwość udziału w wymianie międzynarodo-

wej w ramach programu LLP-ERASMUS. Należy jednocześnie wskazać, że jednostki organizacyjne wciąż częściej oferują studentom możliwość realizacji procesu kształcenia poza macierzystą jednostką niż odbywanie praktyk studenckich za granicą.

Na podstawie raportów ekspertów ds. studenckich należy stwierdzić, że w ujęciu całościowym studenci raczej niechętnie korzystają z możliwości udziału w programach międzynarodowych. Przyczyny takiego stanu rzeczy to przede wszystkim obawy studentów przed wyjazdem za granicę. Są one związane m.in. z poziomem znajomości języka lub aspektami finansowymi wyjazdu. Pozytywnie należy ocenić fakt, że coraz częściej oferty wyjazdów są w ocenie studentów atrakcyjne, a problemy związane z uznawaniem osiągnięć zdobytych za granicą występują coraz rzadziej. Niejednoznaczne wnioski ekspertów ds. studenckich dotyczą prowadzonych przez jednostki działań, mających na celu popularyzację udziału w programach międzynarodowych. Z jednej strony należy stwierdzić, że dostęp do informacji na temat oferowanych możliwości jest przeważnie zapewniony, natomiast znaczna część studentów wciąż nie jest odpowiednio informowana na temat potencjalnych korzyści z udziału w wymianie. Za dobrą praktykę w tym zakresie należy uznać przeprowadzane przez część jednostek spotkania informacyjne ze studentami.

Niewątpliwie pozytywnym aspektem działalności podstawowych jednostek organizacyjnych w kontekście internacjonalizacji procesu kształcenia jest coraz częstsza organizacja wykładów prowadzonych przez kadrę z zagranicy oraz coraz większa dbałość o to, aby oferta lektoratów odpowiednio korespondowała z prowadzonymi programami międzynarodowymi. Należy jednak zaznaczyć, że studenci często są nieusatysfakcjonowani, w szczególności poziomem zajęć lektoratowych, wskazując m.in. na brak zróżnicowania poziomu nauczania ze względu na stopień zaawansowania znajomości języka.

W dalszym ciągu niepokojącym wnioskiem w świetle raportów ekspertów ds. studenckich jest relatywnie niskie zaangażowanie wizytowanych jednostek w rozwijanie i popularyzację wśród studentów programów wymiany z krajowymi ośrodkami akademickimi. W ujęciu całościowym zwraca również uwagę stosunkowo mała liczba studentów przyjeżdżających z zagranicy w ramach programów wymiany.

System wsparcia studentów w procesie uzyskiwania efektów kształcenia

Mimo, że w znacznej części jednostek organizacyjnych poszczególne elementy systemu opieki naukowej i dydaktycznej są oceniane pozytywnie, wciąż rzadkością jest wdrożenie przez jednostki kompleksowych rozwiązań w tym zakresie, w szczególności umożliwiających studentom udział w weryfikacji prawidłowości działania ww. form opieki. Wśród pozytywnych wniosków zawartych w raportach ekspertów studenckich należy zwrócić uwagę przede wszystkim na swobodę w zakresie wyboru tematyki prac dyplomowych, jak również odpowiednią pomoc oraz dostęp do promotorów posiadających w ocenie studentów odpowiednie kwalifikacje umożliwiające realizację założonych celów badawczych. Ponadto pozytywnie oceniana w zakresie opieki dydaktycznej jest możliwość korzystania z konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi w dogodnych dla potrzeb studentów czasie, miejscu i formie. Jed-

nostki bardzo często zapewniają studentom odpowiednią opiekę dydaktyczną i naukową, umożliwiając im korzystanie z pracowni i laboratoriów poza czasem przeznaczonym na zajęcia dydaktyczne, dzięki czemu studenci mogą realizować indywidualne cele badawcze bądź wyrównać różnice w poziomie wiedzy lub umiejętności. Coraz więcej jednostek wykorzystuje również nowoczesne techniki nauczania, takie jak e-learning, jako formy wsparcia procesu uczenia się. Pozytywnie oceniana jest także kwestia dostępności władz uczelni oraz wizytowanej jednostki, a w szczególności prorektorów i zastępców kierowników podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, właściwych do spraw studenckich.

Pomimo w większości pozytywnej oceny poszczególnych elementów systemu opieki naukowej i dydaktycznej, na podstawie raportów studenckich można wywnioskować, że ze względu na brak przyjętych rozwiązań systemowych w tym zakresie, poszczególne elementy są różnie oceniane przez studentów podstawowej jednostki organizacyjnej w zależności od studiowanego kierunku.

Eksperci ds. studenckich w swoich raportach w większości pozytywnie oceniają system opieki materialnej obejmujący, przede wszystkim, aktywny udział studentów przy podziale środków funduszu pomocy materialnej, funkcjonowaniu komisji stypendialnych, opracowywaniu regulaminów pomocy materialnej oraz podczas przyznawania miejsc w domach studenckich. Niezmiennie na wysokim poziomie utrzymywana jest dostępność wszelkich informacji dotyczących regulaminu oraz trybu przyznawania pomocy materialnej, a także możliwość uzyskania wsparcia w załatwieniu niezbędnych formalności, np. ze strony pracowników dziekanatów czy członków komisji stypendialnych.

Należy podkreślić, że w większości uczelni stwarzane są odpowiednie warunki do działalności organizacji studenckich, w szczególności samorządu oraz kół naukowych, chociażby poprzez zapewnienie wyposażonego biura i środków na działalność studencką. Przedstawiciele tych organizacji najczęściej wypowiadają się bardzo pozytywnie nt. współpracy z władzami uczelni, także w zakresie zapewnianego wsparcia – zarówno od strony merytorycznej, jak i materialnej. Na podstawie raportów ekspertów ds. studenckich należy stwierdzić, że metody efektywnego rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych, mimo że często niesformalizowane, są w odczuciu większości studentów skuteczne.

2.2. Doktoranci

(mgr Grzegorz Kołodziej, mgr Anna Mrozowska)

Podobnie jak w ubiegłych dwóch latach, również w 2014 roku, przedstawiciele doktorantów byli czynnymi uczestnikami procesu oceny jakości kształcenia dokonywanego przez zespoły oceniające Polskiej Komisji Akredytacyjnej w poszczególnych uczelniach. Włączenie przedstawicieli doktorantów w skład zespołów wizytujących było następstwem włączenia do procesu oceny instytucjonalnej oceny jakości kształcenia na studiach doktoranckich.

Przedstawiciele doktorantów, podczas swojej pracy w ramach zespołów oceniających, również kierowali się ideą poszukiwania wyróżniających się, pomy-

słowych i szczególnie korzystnych rozwiązań, które, pomyślnie wdrożone, służą rozwojowi naukowemu oraz społecznemu uczestników studiów trzeciego stopnia.

Sprawy doktoranckie, będące przedmiotem analizy tej grupy ekspertów podczas oceny instytucjonalnej, obejmują następujące zagadnienia:

- uwzględnienie studiów trzeciego stopnia w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia, w tym włączenie przedstawicieli doktorantów w strukturę decyzyjną w obszarze zarządzania jakością,
- możliwość realizowania przez doktorantów samodzielnych badań naukowych, także poza jednostką prowadzącą studia doktoranckie,
- poziom umiędzynarodowienia studiów, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości stworzonych w zakresie udziału doktorantów w programach międzynarodowych,
- możliwość uzyskania w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz udział doktorantów w procesie określania efektów kształcenia,
- wiarygodność oraz przejrzystość systemu umożliwiającego ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia, w tym jego dostępność,
- system wsparcia doktorantów w procesie uzyskiwania efektów uczenia się.

Podczas oceny instytucjonalnej ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej, rekrutujący się z grona uczestników studiów doktoranckich, ma możliwość spotkania i rozmowy z doktorantami wizytowanej jednostki. Dzięki temu może poznać odczucia i opinie tej grupy osób na temat kwestii będących przedmiotem zainteresowania eksperta.

Uwzględnienie studiów trzeciego stopnia w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia

Na podstawie raportów ekspertów z grona uczestników studiów doktoranckich można stwierdzić, że w wielu jednostkach organizacyjnych doktoranci, jako grupa interesariuszy wewnętrznych, zostali włączeni w skład gremiów koncentrujących swoje prace wokół zagadnień związanych z zapewnianiem jakości kształcenia. W porównaniu z poprzednimi latami regularnie poprawia się stopień uwzględniania kwestii dotyczących studiów doktoranckich w ramach kompetencji ww. gremiów. Mimo to, wciąż można zaobserwować, że niejednokrotnie studia trzeciego stopnia nie są objęte funkcjonującymi w ramach jednostki elementami wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Jako przykład można wskazać pojawiający się w raportach ekspertów z grona doktorantów problem dotyczący nieobjęcia studiów trzeciego stopnia procesem ankietyzacji umożliwiającym ocenę nauczycieli akademickich. Mimo, że w wielu jednostkach wdrożono odpowiednie rozwiązania w tym zakresie dla studiów pierwszego oraz drugiego stopnia, procedury nierzadko nie uwzględniają takiej formy badania opinii wśród doktorantów. W związku z tym, choć w mniejszym zakresie niż w ubiegłych latach, wciąż występują sytuacje, gdy doktoranci są oceniani przez studentów jako osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne, natomiast często oni sami nie mają możliwości oceny nauczycieli akademickich, którzy prowadzą zajęcia z nimi.

Na podstawie raportów ekspertów ds. doktoranckich należy stwierdzić, że przedstawiciele doktorantów w gremiach koncentrujących swoje prace w obszarze zapewniania jakości kształcenia w większości aktywnie angażują się w ich prace. Ponadto należy wskazać, że struktura decyzyjna zarządzania jakością najczęściej jest dla doktorantów przejrzysta i, w ich ocenie, zapewnia im odpowiedni udział w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących procesu kształcenia na studiach trzeciego stopnia.

Podobnie jak w przypadku studentów, również doktorantom większość wizytowanych jednostek nie umożliwia kompleksowej oceny niektórych czynników wpływających na jakość kształcenia, w szczególności: zasobów materialnych jednostki, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, oferowanych środków wsparcia, dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów. Na podstawie raportów ekspertów ds. studiów doktoranckich należy stwierdzić, że wiele działań w tym zakresie realizowanych jest w sposób nieformalny, gównie poprzez zgłaszanie wszelkich uwag i próśb w tym zakresie kierownikowi studiów doktoranckich. Mimo, że w większości jednostek doktoranci pozytywnie oceniają skuteczność takich działań, należy wskazać, że słabą stroną jest ich nieregularność, a także uzależnienie efektywności od panujących w danej chwili relacji między doktorantami a kierownikiem studiów doktoranckich.

Zapewnianie możliwości udziału doktorantów w realizacji programów krajowych oraz międzynarodowych

Możliwości stworzone przez jednostki organizacyjne w zakresie uczestnictwa doktorantów w programach współpracy i wymiany zarówno krajowej, jak i międzynarodowej, są bardzo zróżnicowane. Wciąż niepokojącym zjawiskiem w świetle raportów ekspertów z grona uczestników studiów doktoranckich jest fakt, że nawet gdy jednostka oferuje relatywnie wiele możliwości udziału w programach współpracy, odsetek korzystających z nich doktorantów jest na ogół niski. Doktoranci swoją aktywność w tym zakresie ograniczają głównie do zagranicznych wyjazdów konferencyjnych. Zwraca uwagę również bardzo mała liczba doktorantów przyjeżdżających z zagranicy w ramach programów międzynarodowych.

Mimo że większość jednostek oferuje doktorantom możliwość udziału w programie LLP-ERASMUS (np. w formie stażu), w zdecydowanej większości jednostek program nie funkcjonuje i odznacza się bardzo małą liczbą uczestników, podobnie jest z wymianami bezpośrednimi. Z raportów ekspertów ds. doktoranckich wynika, że przyczyna takiego stanu rzeczy to, z jednej strony, niechęć doktorantów do wyjazdów z powodu zobowiązań zawodowych oraz osobistych, z drugiej zaś często jednostki w ograniczony sposób wspierają uczestników studiów trzeciego stopnia w zakresie współpracy międzynarodowej. Wśród opinii wyrażanych przez doktorantów podczas spotkań z zespołami wizytującymi Polskiej Komisji Akredytacyjnej odnotowano także te dotyczące różnego rodzaju trudności związanych z ubieganiem się o dofinansowanie udziału w programach międzynarodowych ze środków uczelni.

Bardzo pozytywnie należy ocenić dość powszechną praktykę organizowania doktorantom przez opiekunów/promotorów różnych form współpracy z zagra-

nicznymi uczelniami i naukowcami, np. w ramach międzynarodowych zespołów badawczych. Bardzo dobrym rozwiązaniem w zakresie internacjonalizacji procesu kształcenia na studiach trzeciego stopnia jest również zapraszanie przez jednostki zagranicznych naukowców w celu przeprowadzenia wykładów lub dłuższych pobytów dydaktycznych, co umożliwia doktorantom poznanie dodatkowych aspektów prowadzonych badań. Tego typu formy współpracy doktoranci w większości oceniają jako bardzo przydatne w procesie ich rozwoju naukowego.

Proces kształcenia

Organizacja procesu kształcenia na studiach trzeciego stopnia jest bardzo zróżnicowana. Jednostki przyjmują rozmaite koncepcje kształcenia na studiach doktoranckich, co czasami prowadzi do skrajnych i różnie ocenianych przez uczestników studiów doktoranckich rozwiązań. Wciąż aktualnym przykładem pozostaje indywidualizacja procesu kształcenia. W niektórych jednostkach uczestnicy studiów doktoranckich posiadają ograniczone możliwości w tym obszarze, niekiedy zaś zdecydowana większość programu oparta jest na indywidualnych wyborach doktorantów. Pozytywnie należy ocenić, że w porównaniu z rokiem ubiegłym zaobserwowano zintensyfikowanie działań jednostek organizacyjnych dotyczących monitorowania i dokonywania okresowych przeglądów programów kształcenia.

Na podstawie raportów ekspertów z grona uczestników studiów doktoranckich należy stwierdzić, że większość jednostek stosuje system ECTS, który w ocenie doktorantów właściwie określa nakład czasu i pracy potrzebny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Wydaje się, że jest to efekt m.in. zintensyfikowania działań w zakresie monitorowania i przeglądów programów kształcenia na studiach trzeciego stopnia. Niepokojącym zjawiskiem jest jednak bardzo rzadkie włączanie doktorantów w działania mające na celu weryfikację, czy nakład czasu i pracy wyrażony w punktach ECTS został określony prawidłowo w odniesieniu do założonych efektów kształcenia.

Z raportów ekspertów z grona uczestników studiów doktoranckich wynika, że aktualny pozostaje problem dotyczący zajęć mających rozwijać umiejętności dydaktyczne. Wymiar godzinowy tych zajęć wciąż bywa bardzo skromny, a doktoranci podczas spotkań z zespołami wizytującymi Polskiej Komisji Akredytacyjnej dość często wskazują, że zajęcia te mają zbyt teoretyczny charakter i w niewystarczającym stopniu przygotowują ich do samodzielnego prowadzenia zajęć.

W raportach odnotowano także z reguły aktywne uczestnictwo przedstawicieli doktorantów w procesie określania celów i efektów kształcenia dla studiów trzeciego stopnia. Należy podkreślić, że doktoranci przeważnie mają zapewniony odpowiedni dostęp do opisu zakładanych efektów kształcenia, które najczęściej publikowane są na ogólnodostępnych witrynach internetowych lub udostępniane na prośbę zainteresowanych.

System wsparcia doktorantów w procesie uzyskiwania efektów kształcenia

Na podstawie raportów ekspertów ds. doktoranckich należy stwierdzić, że doktoranci bardzo często są angażowani przez jednostki do współpracy w zespołach

badawczych. Podczas głębszej analizy wniosków można jednak zauważyć, że podobnie jak w poprzednich latach, w badania częściej włączani są uczestnicy studiów trzeciego stopnia w obszarze nauk przyrodniczych, technicznych oraz ścisłych, rzadziej natomiast w obszarze nauk humanistycznych oraz społecznych. Podobnie jak w ubiegłych latach, odnotowano również sytuacje, gdy doktoranci są zmuszeni do samodzielnego pozyskiwania grantów. Podczas spotkań z zespołami wizytującymi Polskiej Komisji Akredytacyjnej doktoranci na ogół krytycznie odnosili się do takiego rozwiązania, wskazując swój brak odpowiedniego przygotowania w tym zakresie. W kontekście wsparcia naukowego warto podkreślić, że jednostki często posiadają własne wydawnictwa, w których doktoranci mają możliwość publikować. Taką praktykę przyjmuje się za bardzo korzystne rozwiązanie.

W większości jednostek doktoranci mają zapewniony odpowiedni dostęp do wszystkich możliwości uzyskiwania finansowego wsparcia wskazanych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Kryteria przyznawania stypendiów są przeważnie określone w bardzo przejrzysty sposób. Eksperci ds. studiów doktoranckich zauważają jednak w swoich raportach, że zbyt małą wagę przy ocenie wniosków przykłada się do pracy naukoweji postępów w rozprawie doktorskiej. Pozytywnie należy ocenić odpowiednią dostępność wszelkich informacji dotyczących trybu przyznawania pomocy materialnej oraz możliwość uzyskania wsparcia w załatwieniu niezbędnych formalności, np. ze strony pracowników dziekanatów.

Należy podkreślić, że w większości uczelni stwarzane są odpowiednie warunki do działalności organizacji zrzeszających uczestników studiów doktoranckich, w szczególności samorządu, chociażby poprzez zapewnienie odpowiednio wyposażonego biura oraz środków finansowych. Wnioski z raportów ekspertów ds. studiów doktoranckich wskazują również, że rozwiązania dotyczące efektywnego rozpatrywania skarg i rozstrzygania sytuacji konfliktowych, mimo że często niesformalizowane, są w odczuciu większości doktorantów skuteczne. Najbardziej popularną metodą w tym zakresie są bieżące konsultacje z kierownikiem studiów doktoranckich i wspólne rozwiązywanie pojawiających się problemów.

3. Udział przedstawicieli pracodawców w procesie oceny instytucjonalnej i programowej

(Autor: mgr Marcin Wojtkowiak)

Wprowadzenie

Nowelizacja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 2014 roku wzmocniła rolę i znaczenie współpracy uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a jednocześnie postawiła przed Polską Komisją Akredytacyjną kolejne zadania związane z potrzebą dalszego włączania pracodawców w procesy ocen jakości kształcenia. Oprócz realizowanych do tej pory zadań, związanych z weryfikacją kryteriów spełnienia przez podstawowe jednostki organizacyjne uczelni wymagań w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, postawione zostały kolejne wymagania. Ocena realizacji spełnienia warunków określonych w nowych przepisach dotyczących prowadzenia kierunków studiów o profilu praktycznym wymaga zintensyfikowania współpracy PKA ze środowiskiem pracodawców.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń ekspertów ds. pracodawców biorących udział w ocenach instytucjonalnych oraz obowiązujących wymagań prawnych, opracowana została koncepcja rozwoju współpracy Polskiej Komisji Akredytacyjnej ze środowiskiem pracodawców[1], której implementacja rozpoczęła się pod koniec 2014 roku.

Koncepcja ta zakłada dalsze zaangażowanie pracodawców w działalność PKA obejmujące dwa oddzielne procesy/obszary związane z oceną jakości kształcenia. Pierwszym procesem/obszarem jest aktywność w ramach prowadzonych ocen programowych, natomiast drugim oceny instytucjonalne. Oba obszary mają zbliżoną konstrukcję i zawierają następujące komponenty: kryteria ocen dokonywanych przez ekspertów ds. pracodawców, rekrutacja ekspertów oraz ocena ich pracy, szkolenia oraz udział w ocenach jakości kształcenia. Zgodnie z przyjętymi założeniami wszystkie komponenty powinny zostać objęte procesem ewaluacji, która powinna mieć stały i cykliczny charakter.

W znowelizowanej ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym wprowadzone zostały także zmiany, które sprzyjają rozwijaniu szerszej współpracy PKA z organizacjami pracodawców. W szczególności należy zwrócić uwagę na przepisy zawarte w art. 48 ustawy, zgodnie z którymi członkiem Polskiej Komisji Akredytacyjnej może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora, zatrudniony w uczelni jako podstawowym miejscu pracy, jednak wymagania te nie dotyczą przedstawicieli organizacji pracodawców, co pozwala na bezpośrednie włączenie w prace PKA osób o znaczącym doświadczeniu praktycznym i aktualnej wiedzy na temat potrzeb rynku pracy, niebędących nauczycielami akademickimi.

Zgodnie z poprzednio obowiązującym § 15 ust. 2 pkt 5 Statutu PKA ekspertem ds. pracodawców mogła być osoba wskazana przez organizację pracodawców, reprezentatywną w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.). W kontekście wymagań związanych z rekrutacją znacznej liczby ekspertów ds. pracodawców na potrzeby ocen programowych (profil praktyczny) zapis ten w istotny sposób ograniczał możliwości rekrutacji, ponieważ organizacji spełniających te kryteria jest obecnie zaledwie kilka i działają one w głównej mierze w sposób mocno scentralizowany. Dlatego też przepis ten został zmieniony, a mianowicie wprowadzono zapis stanowiący, że ekspertem może być osoba wskazana przez pracodawców lub reprezentujące ich organizacje, nie ograniczając tej możliwości tylko i wyłącznie do zbioru podmiotów wymienionych w przywołanej wyżej ustawie.

Podsumowanie działalności ekspertów – przedstawicieli pracodawców w pracach PKA w 2014 roku

W roku 2014 PKA dysponowała grupą 11 członków i 9 ekspertów, którzy byli przedstawicielami pracodawców. Zatem ponad 60% stanowili aktywni pracownicy naukowi, a niecałe 40% było tzw. praktykami (należy jednak zauważyć, że pewną grupę pracowników naukowych także można zaliczyć do grona

[1] Jej autorami są Maciej Markowski oraz Marcin Wojtkowiak.

praktyków). Mając jednak na uwadze konieczność zaangażowania pracodawców w procesy ocen programowych (profil praktyczny) od 2015 roku udział tej grupy ekspertów w pracach PKA należy zdecydowanie zwiększyć.

W 2014 roku eksperci ds. pracodawców uczestniczyli w 45 wizytacjach instytucjonalnych, w ramach których ocenie poddano wydziały posiadające w swojej ofercie 188 kierunków I i II stopnia oraz 165 studiów podyplomowych. Eksperci ds. pracodawców uczestniczyli także w szkoleniach wewnętrznych PKA oraz szkoleniach organizowanych w ramach projektu pt. „Modernizacja systemu akredytacji – wsparcie szkoleniowe – analityczno – badawcze Polskiej Komisji Akredytacyjnej", który był realizowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Celem szkoleń było zarówno doskonalenie wiedzy z zakresu obowiązujących przepisów prawnych dotyczących szkolnictwa wyższego, jak też wewnętrznych przepisów Komisji i stosowanych procedur. W porównaniu z rokiem 2013 szkolenia zostały uzupełnione także o zagadnienia związane z propozycjami szczegółowych kryteriów ocen sformułowanych dla oceny programowej na studiach o profilu praktycznym oraz precyzyjnego określenia roli i zadań w tym procesie ekspertów ds. pracodawców. Szkolenia, podobnie jak w latach poprzednich, były okazją do omówienia dotychczasowych doświadczeń zebranych podczas wizytacji przez poszczególnych ekspertów ds. pracodawców. W kontekście nowych zadań dla ekspertów ds. pracodawców związanych z oceną programową na studiach o profilu praktycznym omówione zostały m.in. następujące zagadnienia:

- potrzeba ustalenia precyzyjnego zakresu obowiązków eksperta ds. pracodawców w ramach oceny programowej dotyczącej studiów o profilu praktycznym, który będzie miał bezpośrednie odzwierciedlenie w konkretnych punktach raportu powizytacyjnego,
- szczegółowe kryteria ocen, które w ramach podziału zadań pomiędzy ekspertów wchodzących w skład zespołu oceniającego powinny być stosowane przez eksperta ds. pracodawców,
- wykaz dokumentów, z którymi powinien zapoznać się ekspert ds. pracodawcóww trakcie wizytacji programowej studiów o profilu praktycznym.

Propozycje zasad udziału i zadań przewidzianych dla ekspertów ds. pracodawców w ramach ocen programowych studiów o profilu praktycznym

Propozycje zasad udziału i zadań przewidzianych dla ekspertów ds. pracodawców w ramach ocen programowych są bezpośrednio związane z nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, wydanymi w związku z tą nowelizacją rozporządzeniami oraz głównymi rekomendacjami i oczekiwaniami Europejskiego Stowarzyszenia na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA), które zostały sformułowane w ramach oceny, jakiej podlegała PKA w 2013 roku.

Znaczenie udziału ekspertów ds. pracodawców w ocenach programowych w kontekście znowelizowanych przepisów oraz wymagań dotyczących prowadzenia studiów o profilu praktycznym powodują, że ich udział w tego typu ocenach staje się jeszcze ważniejszy niż udział w ocenach instytucjonalnych. Należy

mieć bowiem na uwadze, że sposób włączenia i efektywność udziału przedstawicieli pracodawców w wewnętrznych systemach zapewnienia jakości kształcenia, które są głównym przedmiotem oceny w trakcie wizytacji instytucjonalnych, to tylko jedna z płaszczyzn, na których powinno odbywać się określanie i weryfikowanie efektów kształcenia. Bardzo często wydziały posiadają w swoich ofertach edukacyjnych kilkanaście różnorodnych kierunków i nawet najlepszy system zapewnienia jakości kształcenia może nie zagwarantować stworzenia programów studiów, które będą odpowiadać na potrzeby rynku pracy, bez bardziej bezpośredniego włączenia pracodawców w same procesy budowania programów i określania oraz weryfikacji efektów kształcenia (np. poprzez bezpośredni udział w procesie dydaktycznym czy w ramach prowadzonych praktyk studenckich). W wielu jednostkach podlegających ocenom PKA wyżej wymienione procesy mają charakter zdecentralizowany i w sposób najbardziej skuteczny i efektywny przebiegają na poziomie konkretnych kierunków, a czasem nawet specjalności, gdzie poziom zaangażowania interesariuszy zewnętrznych jest często bezpośredni i najbardziej wymierny. Poza tym przepisy prawa dotyczące prowadzenia kierunków o profilu praktycznym wymagają bardzo dużego zaangażowania ze strony pracodawców i praktyków na kilku płaszczyznach (od wpływu na program studiów, poprzez prowadzenie zajęć dydaktycznych, aż do bezpośredniego udziału w praktykach studenckich) co sprawia, że tylko eksperci z dużym doświadczeniem praktycznym będą w stanie rzetelnie ocenić działania w tym zakresie. Wśród osób o takim profilu prowadzona będzie w 2015 roku rekrutacja kandydatów na ekspertów.

Propozycja kryteriów i wymagań rekrutacyjnych wobec kandydatów na ekspertów reprezentujących pracodawców

Pod koniec 2014 roku, w rezultacie wielu dyskusji i rozmów prowadzonych z kierownictwem PKA oraz ekspertami, a także doświadczeń z wizytacji instytucjonalnych opracowana została koncepcja rekrutacji kandydatów na ekspertów ds. pracodawców, która stanowi modyfikację i uszczegółowienie dotychczas stosowanych rozwiązań.

Wśród propozycji kryteriów rekrutacyjnych, wskazane zostały m.in. następujące wymagania wobec kandydatów:

1) Wykształcenie wyższe (minimum studia I stopnia)
2) Doświadczenie zawodowe:
   - minimum 2 letnie doświadczenie na stanowisku kierowniczym związanym z zarządzaniem zasobami ludzkimi lub minimum 2 letnie doświadczenie w pełnieniu funkcji menedżerskich średniego lub wyższego szczebla, w tym odpowiedzialność za procesy rekrutacyjne (opcjonalnie: prowadzenie minimum przez 2 lata w okresie ostatnich 5 lat własnej działalności gospodarczej, a w ramach niej zarządzanie minimum 3 - osobowym zespołem, również w trybie projektowym),
   - zatrudnienie lub zatrudnianie w podmiotach/instytucjach/organizacjach działających w obszarach zgodnych z minimum 1 kierunkiem studiów, który podlega ocenie przez PKA,
   - znajomość potrzeb pracodawców w branży, którą reprezentuje kandydat na eksperta w zakresie wymaganych kwalifikacji od absolwentów studiów wyższych.

3) Podstawowa wiedza na temat systemu edukacji, systemu szkolnictwa wyższego oraz rynku pracy w Polsce.
4) Wysoki poziom kultury osobistej.
5) Bardzo dobra znajomość obsługi komputera i pakietu MS Office.
6) Referencje i formalne zgłoszenie na kandydata przez organizację lub stowarzyszenie pracodawców (podmiot zrzeszający pracodawców posiadający osobowość prawną).

Wyżej wymienione kryteria powinny być weryfikowane poprzez analizę aplikacji oraz rozmowy kwalifikacyjne.

Programy szkoleń dla kandydatów na ekspertów reprezentujących pracodawców

W kontekście dalszego rozwijania współpracy PKA ze środowiskiem pracodawców oraz angażowaniem nowych ekspertów w procesy ocen programowych niezbędne jest także opracowanie kompleksowych i długofalowych programów szkoleniowych. Założenia, które stały się podstawą dla obecnie opracowywanych programów zawierają się w następujących obszarach:

- przepisy prawne dotyczące funkcjonowania szkolnictwa wyższego oraz działań i procedur obowiązujących w PKA,
- przepisy prawne dotyczące funkcjonowania instytucji rynku pracy oraz prowadzonych przez jednostki publiczne w Polsce polityk rynku pracy,
- zasady procesów akredytacji oraz praktyczne i etyczne aspekty związane z prowadzeniem wizytacji i przygotowywaniem raportów powizytacyjnych,
- kryteria i standardy ocen obowiązujących dla oceny programowej na studiach o profilu praktycznym,
- zajęcia warsztatowe obejmujące zagadnienia związane z przebiegiem wizytacji oraz opracowywaniem raportów z wizytacji,
- ewaluacja szkoleń i ich doskonalenie.

Podsumowanie

Realizowane w 2014 roku działania związane z udziałem pracodawców w procesach ocen instytucjonalnych oraz programowych pozwoliły na uzyskanie i zgromadzenie znaczącej wiedzy i doświadczeń, które z powodzeniem są wykorzystywane w obecnie prowadzonych pracach mających na celu zwiększenie udziału pracodawców w ramach funkcjonowania PKA.

Podjęte w ostatnim kwartale 2014 roku prace nad opracowaniem i wdrożeniem systemu obejmującego rekrutację, szkolenia, udział w wizytacjach i ocenę pracy ekspertów ds. pracodawców będą kontynuowane i rozwijane w 2015 roku.

4. Działalność Zespołu ds. Etyki

(Autor: mgr Wioletta Marszelewska)

W roku sprawozdawczym nie uległ zmianie skład Zespołu, ani też podstawowe kierunki jego pracy. W roku 2014 do Zespołu ds. Etyki wpłynęła jedna skarga na członka Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wskazano w niej

naruszenie standardów postępowania określonych w § 5 ust. 1 pkt 3 Kodeksu Etyki PKA. Zgodnie z tym przepisem członek (ekspert) PKA nie podejmuje czynności mogących budzić wątpliwości co do jego bezstronności, w szczególności w odniesieniu: do uczelni, w której jest lub był zatrudniony, z którą łączą go zobowiązania wynikające z umów cywilnych lub inne związki mogące mieć wpływ na wykonywane obowiązki, do uczelni, w której jest lub był zatrudniony członek najbliższej rodziny lub inna osoba bliska członka (eksperta) PKA, o ile nie upłynął okres co najmniej pięcioletni. Po zbadaniu sprawy ustalono, iż nie wszczyna się postępowania z uwagi na fakt, iż nie zachodzi żadna z przesłanek będących przedmiotem skargi.

Malejąca liczba spraw rozpatrywanych przez Zespół jest dowodem na to, że powołanie Zespołu było ważnym krokiem na drodze budowania takiego sposobu wypełniania zadań przez Komisję, który byłby wolny od nieprawidłowości o charakterze etycznym. Zespół dokłada starań, aby działania na rzecz jakości były dokonywane przez członków o wysokich standardach rzetelności, głębokiej odpowiedzialności za podejmowane działania oraz skrupulatne przestrzeganie systemu wartości etycznych. Służy temu też wypracowana przez Zespół opinia na temat zakresu dozwolonej działalności szkoleniowej i doradczej członków oraz ekspertów Komisji, a także pracowników Biura PKA oraz trybu postępowania w przypadku zamiaru podjęcia takiej działalności.

Biorąc pod uwagę wykonywane zadania należy uznać, że w 2014 r. Zespół ds. Etyki, zgodnie ze swymi celami, stał na straży reguł i norm etycznych obowiązujących w środowisku naukowym oraz standardów postępowania, których powinni przestrzegać członkowie Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także eksperci i pracownicy Biura Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Rozdział V.

Ocena zewnętrzna prac Komisji w świetle badań ankietowych

(Autor: mgr Wojciech Wrona)

Polska Komisja Akredytacyjna posługuje się badaniami ankietowymi do oceny własnej działalności od 2008 r. Dzięki mechanizmom zewnętrznej weryfikacji pracy zespołów oceniających dokonywanej przez przedstawicieli uczelni całkowicie odrębnie i niezależnie od prac Prezydium PKA (termin wypełnienia ankiety nie jest w żaden sposób ograniczony, można ją zatem wysłać także po uprawomocnieniu się uchwały) Komisja może liczyć na obiektywne i nieskrępowane opinie interesariuszy.

Ankietyzacja prowadzona była początkowo w wersji papierowej. Od końca 2012 r. przyjęty został system kwestionariuszy elektronicznych, który staramy się rozwijać i dostosowywać do potrzeb i oczekiwań odbiorców informacji.

Zwrotność ankiet

Wyliczenia dotyczące zwrotności muszą uwzględniać pewne przybliżenia – ze względu na brak limitów czasowych wypełnienia ankiet jesteśmy w stanie obliczyć tylko dolną granicę badanej populacji wynikającą z liczby ocen przeprowadzonych w danym roku akademickim (tj. przyjętym okresie sprawozdawczym). Co więcej, musimy uwzględnić pewne przesunięcie czasowe związane z udostępnieniem kwestionariuszy ankietowych równocześnie z raportem zespołu oceniającego, a zatem przed podjęciem uchwały przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Mając jednak na uwadze, że liczba ocen dokonywanych przez PKA w kolejnych latach jest dość stabilna możemy – na podstawie liczby wypełnionych ankiet (88 sztuk) – przyjąć, że opinie na temat prac PKA wyrazili przedstawiciele ok. 29% ocenianych instytucji. Jest to wynik nieco lepszy od ubiegłorocznego (ok. 20,5%), ale nadal odległy od rekordowego pod tym względem roku 2009, kiedy zwrotność wypełnianych tradycyjnie kwestionariuszy wynosiła 65%.

Rysunek 1. Liczba ankiet w zależności od typu oceny.

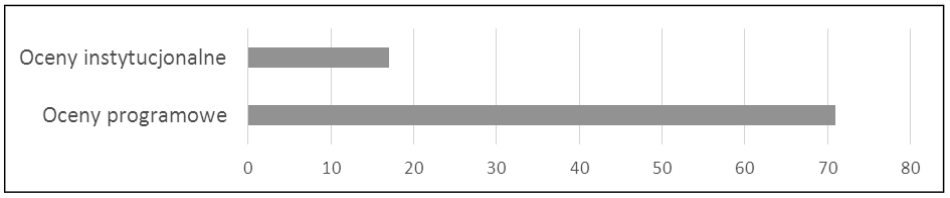

Ankiety wypełnione przez przedstawicieli uczelni niepublicznych stanowią niemal 30% analizowanego materiału. Wśród uczelni publicznych najliczniej reprezentowane są uczelnie techniczne (20,5% odpowiedzi) i uniwersytety (18,2%).

Rysunek 2. Liczba odpowiedzi w zależności od typu uczelni.

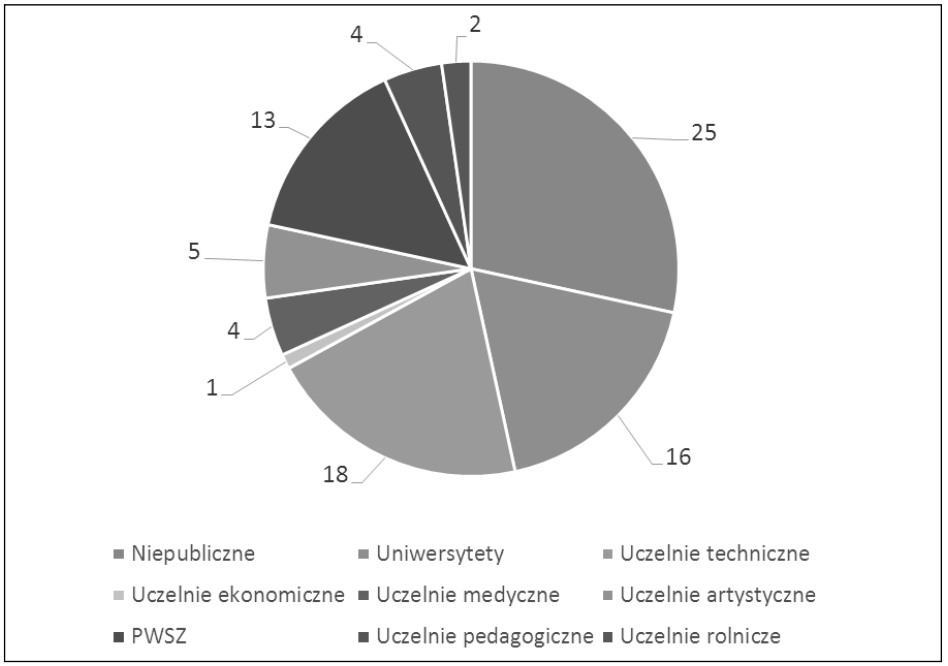

Wyniki odpowiedzi na pytania zamknięte

Odpowiedziom na pytania zamknięte przydzielono wartość punktową (5 punktów dla oceny najwyższej, 1 punkt dla najniższej). Na tej podstawie ustalono ogólną ocenę prac zespołów oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Każdy z ankietowanych udzielał odpowiedzi na 11 obowiązkowych pytań zamkniętych:

1. *Czy Biuro PKA przysłało Państwu informację o planowanej wizytacji wystarczająco wcześnie, aby można się było do niej dobrze przygotować?*
2. *Czy Państwa zdaniem członkowie zespołu wnikliwie zapoznali się przed wizytacją z Raportem Samooceny? Jeśli odpowiedź jest negatywna prosimy o krótkie uzasadnienie.*
3. *Czy zakres przedmiotowy wizytacji pozwolił na sprawną i rzetelną ocenę jakości kształcenia?*
4. *Czy czas trwania wizytacji pozwolił na sprawną i rzetelną ocenę jakości kształcenia?*
5. *Czy zespół wizytujący formułował swoje oczekiwania w sposób zrozumiały?*
6. *Czy zespół wizytujący formułował swoje oczekiwania w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa?*

7. *Czy postawa i zachowanie członków zespołu oceniającego w trakcie całej wizytacji świadczyły o poszanowaniu standardów etycznych?*
8. *Czy podsumowanie pracy zespołu oceniającego podczas spotkania z władzami uczelni było poparte rzeczową i obiektywną argumentacją?*
9. *Czy wizytacja okazała się pomocna w rozwiązywaniu bieżących problemów dotyczących ocenianego kierunku / jednostki?*
10. *Czy wizytacja okazała się pomocna w ukierunkowywaniu ewentualnych zmian?*
11. *Jak ogólnie oceniają Państwo jakość pracy zespołu oceniającego?*

Rysunek 3. Ogólna ocena PKA w świetle badań ankietowych.

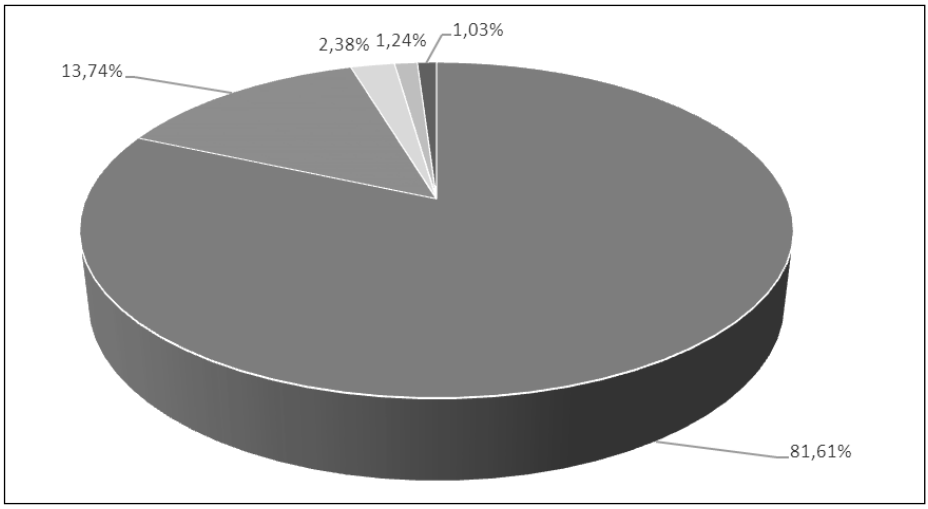

Odpowiedzi pozytywne („4" i „5") stanowią zdecydowaną większość (ponad 95%). Uwagi krytyczne zawarte w ankietach można podzielić na dwa rodzaje:

1. odnoszące się do pracy zespołu oceniającego, oraz
2. odnoszące się do poszczególnych aspektów pracy zespołu oceniającego, Komisji lub jej Biura.

Zastrzeżenia odpowiadające pierwszemu z wyżej wymienionych przypadków zostały sformułowane przez respondentów dwukrotnie. W obu przypadkach Sekretarz Polskiej Komisji Akredytacyjnej wszczął postępowanie wyjaśniające.

Pozostałe uwagi krytyczne koncentrowały się – jak należy sądzić po skonfrontowaniu ocen z treścią odpowiedzi na pytania otwarte - wokół wybranych kwestii, np.: bezkrytycznego, zdaniem jednego z ankietowanych, przyjęcia opinii formułowanych przez studentów w trakcie spotkania zamkniętego czy niewystarczającego wyprzedzenia, z jakim przedstawiciele uczelni informowani byli o terminie wizytacji zespołu oceniającego PKA.

Analiza tej ostatniej kategorii uwag pozwoliła na sformułowanie wniosku, że w każdym ze zgłoszonych przypadków dochowany został termin określony w procedurze dokonywania ocen (tj. odpowiednia informacja została skierowana do uczelni nie później niż 14 dni przed datą wizytacji zespołu oceniającego). Tym niemniej, wychodząc naprzeciw sugestiom zawartym w ankietach, władze

PKA przyjęły zasadę, że informacje o datach wizytacji są cyklicznie publikowane na stronie internetowej Komisji i dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Zasada ta została wprowadzona w życie w kwietniu 2014 r.

Jednokrotnie zgłoszono ponadto zastrzeżenia dotyczące postawy etycznej jednego z członków zespołu oceniającego oraz znajomości raportu samooceny. Także i te przypadki były wyjaśniane przez Sekretarza PKA.

Rozkład odpowiedzi pozytywnych, neutralnych i negatywnych można prześledzić na Rysunku 3.

Rysunek 4. Rozkład odpowiedzi w pytaniach zamkniętych.

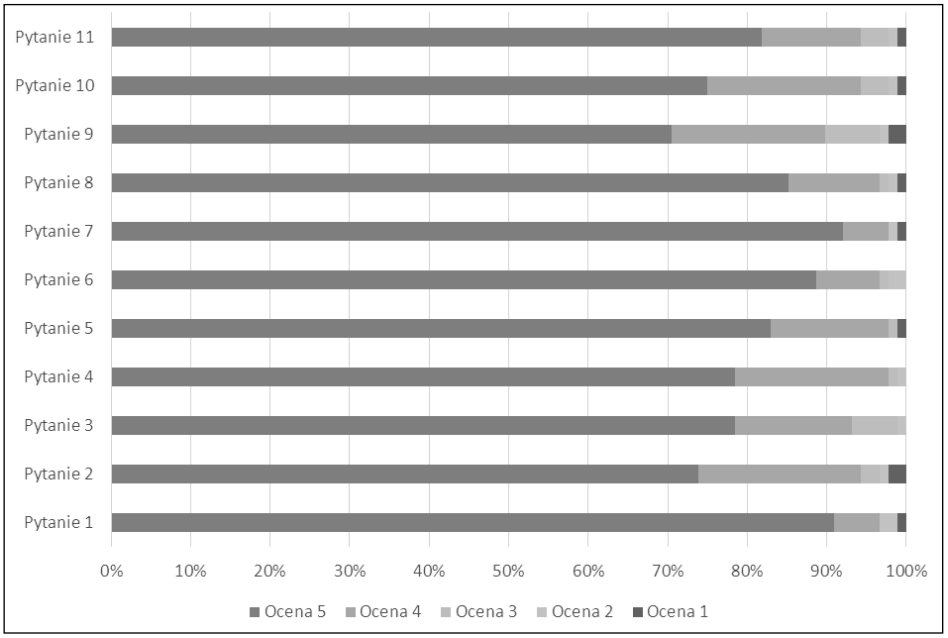

Wyniki odpowiedzi na pytania otwarte

Ankietowani mieli możliwość udzielenia odpowiedzi na następujące pytania otwarte:

1. *Jakie aspekty pracy zespołu oceniającego oceniacie Państwo najwyżej?*
2. *Co należałoby zmienić w pracy zespołów oceniających?*
3. *Jakim zagadnieniom należałoby zdaniem Państwa poświęcić więcej czasu w trakcie wizytacji?*
4. *Jakie macie Państwo inne uwagi dotyczące zespołu oceniającego?*
5. *Jakie macie Państwo inne uwagi dotyczące przyjętych przez PKA kryteriów i procedur?*

Przeszło 70% ankietowanych podkreślało profesjonalizm zespołów oceniających PKA, a co ok. piąty z nich podkreślał także życzliwość i wysoką kulturę osobistą członków i ekspertów Komisji.

Wśród pozostałych uwag dominowały te dotyczące zbyt napiętego harmonogramu wizytacji: np. trzynastokrotnie sugerowano potrzebę wydłużenia czasu

przewidzianego na dyskusje z różnymi interesariuszami, nazbyt napięty harmonogram analiz poszczególnych aspektów działalności jednostki (np. wizytacji zajęć, oceny działalności naukowej, analizy kwestii formalno-prawnych) zgłosiło łącznie osiemnastu ankietowanych, a potrzebę wydłużenia czasu trwania wizytacji wprost wyraziło czterech z nich.

W tym nurcie należy także zapewne interpretować sugestie dotyczące rozszerzenia składu zespołów oceniających oraz ograniczenia liczby ocenianych aspektów (łącznie dwa zgłoszenia). Pomimo tych zastrzeżeń ogólna opinia o zakresie wizytacji i czasie przewidzianym na jej przeprowadzenie jest jednoznacznie pozytywna (oceny pozytywne stanowią odpowiednio 82% i 87% - pytania 3 i 4 na rysunku nr 4).

Uwagi dotyczące kryteriów i kwestii proceduralnych stanowiły stosunkowo niewielką grupę. Pięciu ankietowanych wskazywało na nadmierną biurokratyzację procesu oceny. Czterokrotnie ponadto zasugerowano, aby uprościć wymagania dotyczące wewnętrznych systemów zarządzania jakością lub wprowadzić takie modyfikacje do konstrukcji raportu samooceny, aby lepiej korespondował on ze wzorem raportu z wizytacji.

Jednocześnie pięciu ankietowanych w 2014 r. uznało, że stosowane przez PKA kryteria nie są wystarczająco precyzyjne. Trzykrotnie natomiast wskazano, że stosowane przez Polską Komisję Akredytacyjną kryteria są obiektywne i kompleksowe.

Równie rzadko (siedmiokrotnie) formułowano uwagi dotyczące organizacji pracy zespołów oceniających. Wskazywały one na potrzebę komunikowania przez zespoły oceniające zastrzeżeń już w trakcie wizytacji (tj. przed spotkaniem końcowym) oraz przekazywania oczekiwań członków zespołu – o ile odbiegają one od wykazu niezbędnych dokumentów przesyłanego przed wizytacją - za pośrednictwem jednej osoby.

Dużą grupę (14 głosów) stanowiły natomiast komentarze dotyczące oczekiwań pozostających poza kompetencjami zespołów oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej, np. dyskusji na temat celowości wdrażania niektórych elementów Krajowych Ram Kwalifikacji czy perspektyw rozwoju danego kierunku studiów. Członkowie zespołów oceniających PKA nie mogli także uwzględnić próśb o większe zrozumienie uwarunkowań zewnętrznych poszczególnych uczelni i ich specyfiki, bowiem możliwości takiego różnicowania ocen ograniczały przepisy powszechnie obowiązujące.

Odrębną kategorię stanowią sugestie, aby w trakcie wizytacji przewidziano czas na dzielenie się przykładami dobrych praktyk zaobserwowanych w ocenianych uczelniach. Ta sugestia także została uwzględniona – PKA przygotowuje publikację zawierającą przykłady dobrych praktyk.

W powyższej analizie pominięto sugestie, które w ciągu roku pojawiły się jednokrotnie.

Ankiety w poszczególnych zespołach PKA

Sumaryczne zestawienie liczbowe ankiet wypełnionych w ramach poszczególnych zespołów Polskiej Komisji Akredytacyjnej prezentuje się następująco:

Rysunek 5.

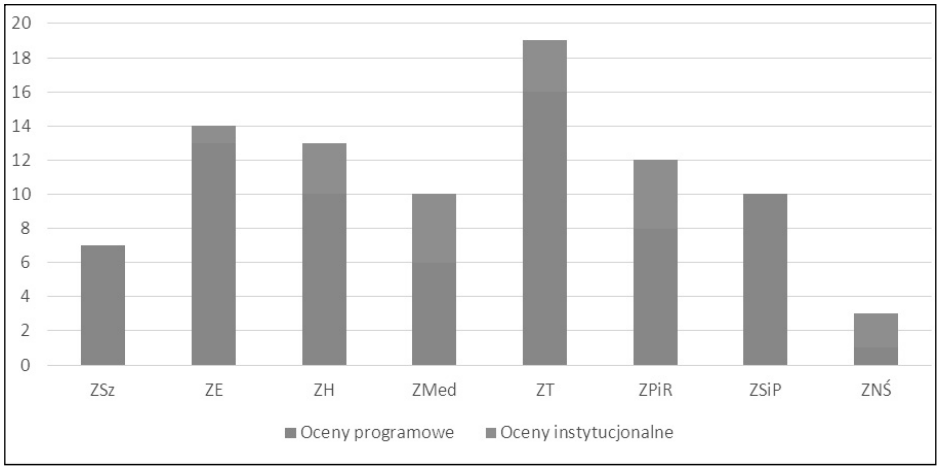

Na podstawie przedstawionej powyżej próby przygotowano zestawienie wyników ankietyzacji dla poszczególnych zespołów, w którym wartość 100% oznacza, że zespół zdobył maksymalną możliwą liczbę punktów w odpowiedziach na pytania zamknięte we wszystkich kwestionariuszach. Punktacja odpowiedzi była następująca: 5 punktów za ocenę najwyższą, 1 punkt za ocenę najniższą.

Rysunek 6.

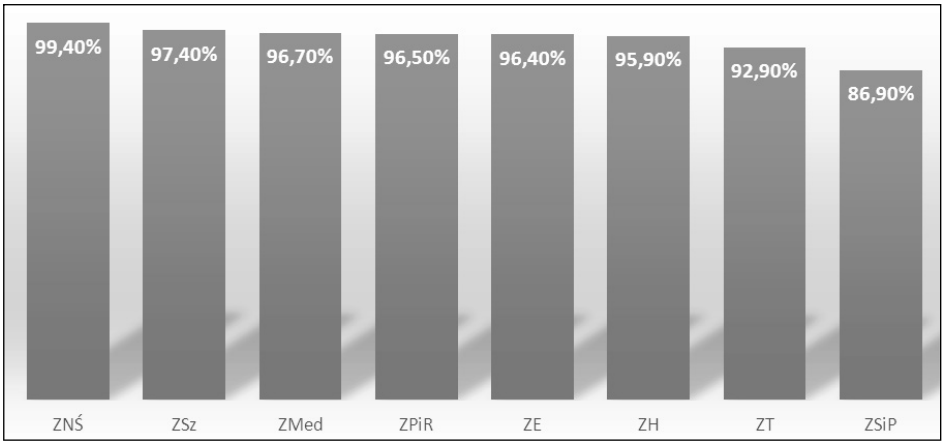

Najlepszy wynik uzyskał Zespół nauk ścisłych, ale należy zauważyć, że punktacja została obliczona na podstawie jedynie trzech ankiet wypełnionych w roku 2014 (dwie z nich dotyczyły oceny instytucjonalnej). Jedynym zespołem, który nie przekroczył granicy 90% ocen maksymalnych był natomiast Zespół działający w ramach nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych.

Jeśli przyjrzymy się odsetkowi ocen maksymalnych uzyskanych przez poszczególne zespoły uzyskamy bardzo podobny obraz:

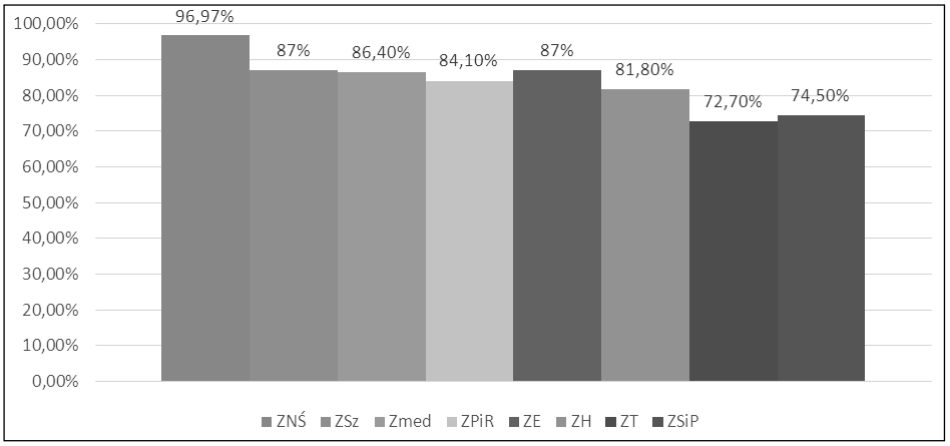

Jeśli natomiast przeanalizujemy najniższe noty to okaże się, że wszystkie zostały przyznane przez ankietowanych poddanych ocenie przez ten sam zespół – Zespół nauk społecznych w zakresie nauk społecznych i prawnych, który najniższą ocenę uzyskał w odpowiedzi na 10 ze 110 pytań.

Wnioski

Ogólna ocena prac Polskiej Komisji Akredytacyjnej pozostaje na bardzo wysokim poziomie, a oceny negatywne zdarzają się incydentalnie. Problemem o dużym znaczeniu pozostaje relatywnie niewielka zwrotność ankiet, istotnie obniżająca wiarygodność wnioskowania, szczególnie w przypadku mniej obciążonych zespołów (np. w całym roku 2014 Zespół nauk ścisłych został oceniony jedynie trzykrotnie). Z tego także powodu wyselekcjonowanie informacji specyficznych dla oceny instytucjonalnej – przeprowadzanej zdecydowanie rzadziej niż ocena programowa - jest obarczone bardzo wysokim ryzykiem błędu.

Zastrzeżenia dotyczące nadmiernej biurokratyzacji procesu oceny oraz braku korelacji pomiędzy wzorami stosowanych przez Komisję dokumentów, aczkolwiek sformułowane przez niewielką liczbę ankietowanych, uwzględniono w trakcie konstruowania nowych wzorów raportu samooceny i raportu z wizytacji. Trudno jednak będzie ograniczyć wymaganą dokumentację z uwagi na bardzo szczegółowe uregulowania prawne zawarte w rozporządzeniach MNiSW w sprawie podstawowych kryteriów i zakresu oceny programowej oraz instytucjonalnej, a także w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Należy ponadto zauważyć, że podobnie jak w roku ubiegłym wyraźną grupę uwag stanowiły te dotyczące potrzeby wymiany opinii na temat Krajowych Ram Kwalifikacji czy oceny tendencji zmian w szkolnictwie wyższym, co świadczy, że uczelnie postrzegają PKA jako partnera w dyskusji na ten temat.

Rozdział VI.

Współpraca krajowa Polskiej Komisji Akredytacyjnej

(Autor: prof. dr hab. Danuta Strahl)

Polska Komisja Akredytacyjna przywiązuje szczególną wagę do budowania relacji ze swoimi wszystkimi partnerami, zarówno ze strony uczelni, jak i władz ministerialnych, a także otoczenia społecznego i gospodarczego, które służą do realizacji podstawowych celów strategicznych w działalności Komisji, jak:

- doskonalenie form dialogu na temat rozwoju systemu zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym,
- pomoc uczelniom w budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia,
- wzmacnianie roli PKA jako instytucji o pełnej autonomii, działającej na rzecz jakości kształcenia oraz upowszechniania znaczenia jakości kształcenia w szkolnictwie wyższym.

Stąd też działania Komisji w 2014 roku, tak jak i w poprzednich latach, podporządkowane były realizacji podstawowych celów strategicznych. Rok 2014 wyznaczył fundamentalne zadania dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej związane z nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Nowelizacja ta bowiem w znacznym stopniu dotyczyła Polskiej Komisji Akredytacyjnej wprowadzając istotne zmiany dla jej funkcjonowania. Stąd też należy w roku 2014 odnotować wyjątkowo duże zaangażowanie władz Komisji w proces nowelizacji ustawy. PKA, jak co roku, dokładała starań, aby prowadzić dialog z uczelniami, a także partnerami środowiska akademickiego dotyczący wsparcia systemu szkolnictwa wyższego w doskonaleniu systemu jakości.

1. Współpraca z Sejmem oraz Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego

1.1. Sejm

Przewodniczący PKA prof. Marek Rocki oraz Wiceprzewodnicząca Komisji prof. Danuta Strahl w roku 2014 brali udział we wszystkich posiedzeniach Komisji, jak i Podkomisji Sejmowych, które pracowały nad nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Posiedzenia te odbywały się do czerwca 2014 roku z dużą częstotliwością, a podejmowana na nich szeroka dyskusja wszystkich zainteresowanych środowisk przyniosła wypracowaną nowelizację ustawy. Przewodniczący prof. M. Rocki przedstawiał kilkakrotnie na posiedzeniach Komisji i Podkomisji Sejmowych propozycje szczegółowych zapisów ustawy dotyczących pracy PKA, które w znacznej mierze zostały w ustawie uwzględnione. Komisja zabiegała o utrwalenie swojej niezależności, potwierdzonej jednoznacznie w nowelizacji ustawy z dnia 18 marca 2011 roku, a także

o to, aby w znowelizowanej ustawie zmiany były zgodne z wymogami, jakie pod adresem komisji akredytacyjnych działających w Europie, formułują: ministrowie szkolnictwa wyższego krajów europejskich w kolejnych komunikatach, Europejski Rejestr Komisji Akredytacyjnych (EQAR), stowarzyszenie ENQA i inne. Do najważniejszych zmian w ustawie dotyczących działania PKA należy zaliczyć: wprowadzenie do składu PKA zespołu odwoławczego, w którym zasiadają reprezentanci wszystkich obszarów kształcenia, którzy nie są członkami zespołów „obszarowych", a więc nie biorą udziału w pierwotnej ocenie jakości kształcenia lub formułowaniu opinii dotyczących wniosków o nadanie lub przywrócenie uprawnień do prowadzenia kształcenia. Przewodniczący zespołu odwoławczego uczestniczy w posiedzeniach Prezydium PKA z prawem głosu w sprawach opiniowanych przez zespół odwoławczy. I choć w ramach Komisji działał już zespół opiniujący wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, to ustawa nadała mu wyższą rangę.

Najważniejszą zmianą, z uwagi na funkcjonowanie i zadania oraz kompetencje PKA jest wprowadzenie do ustawy zapisu w art. 9 ust. 3 pkt 3 i 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, przyznającego ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego prawo do określania, w drodze rozporządzenia, podstawowych kryteriów i zakresu oceny programowej oraz podstawowych kryteriów i zakresu oceny instytucjonalnej. Natomiast art. 53 ust. 1 ustawy, tak jak i w poprzedniej wersji ustawy, uprawnia Komisję do określenia w swoim statucie szczegółowych kryteriów i trybu dokonywania ocen. Zmiana ta powoduje, iż PKA budując kryteria oceny jakości kształcenia uwzględnia kryteria podstawowe określone przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W związku z tym zadaniem, określonym w ustawie, PKA w czerwcu 2014 roku powołała Zespół ds. kryteriów, którego zadaniem było opracowanie katalogu kryteriów szczegółowych dla: oceny instytucjonalnej, oceny programowej dla profilu ogólnoakademickiego, oraz oceny programowej dla profilu praktycznego.

Posiedzenie plenarne PKA w dniu 11 grudnia 2014 roku przyjęło statut dostosowany do przepisów znowelizowanej ustawy oraz szczegółowe kryteria oceny programowej i instytucjonalnej. Kryteria te, jako załączniki do Statutu zostały przedstawione 16 grudnia 2014 r. Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

1.2. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Współpraca z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2014 koncentrowała się przede wszystkim nad nowelizacją ustawy. Dyskutowano o szczegółowych rozwiązaniach w zakresie oceny jakości kształcenia, jak np.: skutkach stosowania art. 11 „starej ustawy", który pozwalał właściwie na nieograniczone korzystanie z możliwości zgłaszania braku minimum kadrowego, zasadach przywracania utraconych uprawnień dla prowadzenia kierunku studiów, czy możliwości modyfikacji efektów kształcenia. Stąd zarówno w ustawie, jak i w rozporządzeniach Ministra z roku 2014 znalazły się zapisy, które powinny służyć doskonaleniu jakości kształcenia. Trzeba też z satysfakcją odnotować, iż Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, prof. dr hab. Lena Kolarska-Bobińska obejmując swoją funkcję spotkała się z władzami Komisji. Na spotkaniu tym przedstawiła główne problemy, którymi Ministerstwo pod Jej kierownictwem

zamierza się zająć i zadeklarowała ścisłą współpracę z Komisją w celu doskonalenia jakości kształcenia.

PKA zgodnie ze swoimi uprawnieniami w roku 2014 opiniowała 32 projekty aktów prawnych w tym 26 projektów rozporządzeń, wypowiadając się we wszystkich ważnych dla systemu kształcenia sprawach. Były to następujące projekty:

- projekty rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie:
  - trybu udzielania oraz zasad i trybu rozliczania dotacji na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji uczelni publicznej;
  - ogólnopolskiego wykazu nauczycieli akademickich i pracowników naukowych;
  - podejmowania decyzji o wyrażeniu zgody na zwiększenie ogólnej liczby osób, które uczelnia publiczna może przyjąć na studia stacjonarne na dany rok akademicki, powyżej 2% liczby studentów przyjętych na studia stacjonarne na poprzedni rok akademicki;
  - wysokości wynagrodzenia członków Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, członków Polskiej Komisji Akredytacyjnej, wyznaczanych przez nie recenzentów i ekspertów, członków komisji dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, członków komisji dyscyplinarnej powołanej przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, rzeczników dyscyplinarnych powołanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego oraz Rzecznika Praw Absolwenta;
  - ogólnopolskiego wykazu studentów i ogólnopolskiego wykazu doktorantów;
  - szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora;
  - podstawowych kryteriów i zakresu oceny programowej oraz oceny instytucjonalnej;
  - warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia;
  - studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich;
  - szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego prowadzonego wobec nauczycieli akademickich oraz sposobu wykonywania i zatarcia kar dyscyplinarnych;
  - warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach;
  - sposobu prowadzenia oraz szczegółowego trybu udostępniania rejestru związków uczelni publicznych,
  - konkursu na uzyskanie statusu Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego;
  - sposobu podziału i trybu przekazywania dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych;
  - sposobu podziału i trybu przekazywania dotacji na finansowanie zadań związanych z kształceniem uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich prowadzonych w uczelniach niepublicznych;

- sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych;
- sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych oraz jednostek naukowych na pomoc materialną dla studentów i doktorantów;
- maksymalnej wysokości opłat za postępowanie związane z przyjęciem na studia na rok akademicki 2014/2015;

- projekty rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniające rozporządzenia w sprawie:
  - określenia wzoru rocznego sprawozdania z działalności uczelni albo związku uczelni oraz wzoru sprawozdania z wykonania planu rzeczowo-finansowego;
  - warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju;
  - szczegółowych kryteriów wynagradzania pracowników Biura Narodowego Centrum Badań i Rozwoju;
  - sposobu ustalania wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy oraz ekwiwalentu pieniężnego za okres niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego nauczycieli akademickich;
  - szczegółowych zasad, trybu i kryteriów udzielania, spłacania oraz umarzania kredytów i pożyczek studenckich;
  - szczegółowych zasad, trybu i kryteriów udzielania, spłacania oraz umarzania kredytów i pożyczek studenckich;
  - sposobu i trybu ustalania wskaźników kosztochłonności dla poszczególnych kierunków studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, jednolitych studiów magisterskich oraz obszarów kształcenia, a także dla stacjonarnych studiów doktoranckich.
- projekt rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości;
- projekt ustaw o zmianie ustawy:
  - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych;
  - o zawodach pielęgniarki i położnej oraz niektórych innych ustaw;
  - o języku polskim oraz ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
- projekt założeń do projektu ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, przedłożonego przez Ministra Edukacji Narodowej;

PKA opiniując powyższe propozycje aktów prawnych sformułowała wiele uwag, w tym jako najważniejsze warto wskazać uwagę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej do projektu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wzoru rocznego sprawozdania z działalności uczelni albo związku uczelni oraz wzoru sprawozdania z wykonania planu rzeczowo-finansowego. W systemie sprawozdawczym uczelni publicznych powinien zostać uwzględniony istotny fakt, że z pewnej części ogólnych kosztów kształce-

nia ponoszonych przez uczelnię nie można wyodrębnić kosztów związanych z prowadzeniem studiów stacjonarnych i osobno kosztów wynikających z kształcenia na studiach niestacjonarnych. Takimi są na przykład koszty: prowadzenia biblioteki uczelnianej (zakupy podręczników do czytelni, prenumerata czasopism naukowych, itp.), funkcjonowania uczelnianego systemu informatycznego (wirtualne dziekanaty), koszty funkcjonowania biura karier i biura samorządu studentów, dofinansowania działalności organizacji studenckich, aktywności związanych z realizacją misji szkoły wyższej, itp. W podanych przykładach podział kosztów między studia stacjonarne i niestacjonarne mógłby odbyć się jedynie w proporcji do liczby studentów, ale będzie to podział sztuczny, nieodniesiony do rzeczywiście ponoszonych, a trudnych do ewidencjonowania kosztów.

Prezydium zgłosiło szereg uwag do bardzo istotnego, z punktu widzenia pracy Komisji, rozporządzenia dotyczącego podstawowych kryteriów i zakresu oceny programowej oraz oceny instytucjonalnej. Przede wszystkim Prezydium uznało, iż stopień szczegółowości kryteriów zaproponowany przez Ministra tworzy zasadnicze wątpliwości, czy kryteria te mają charakter podstawowych kryteriów. Komisja dla podkreślenia wagi problemu przytoczyła kryteria/standardy sformułowane przez ENQA, które ograniczają się do pięciu obszarów oceny jakości kształcenia, tj.:

- Procedury oraz polityka zapewnienia jakości,
- Zapewnienia jakości kadry dydaktycznej,
- Zasobów do nauki oraz środki wsparcia dla studentów,
- Systemów informacyjnych,
- Publikowania informacji.

Wskazano również własne kryteria dotychczas stosowane przez Komisję, które zostały uznane w toku zewnętrznej oceny działalności Komisji za zgodne z wymaganiami ENQA podkreślając, iż z tej perspektywy trudno uznać kryteria zaproponowane w projekcie rozporządzenia za podstawowe. W swoim uzasadnieniu Komisja wyraziła obawy, iż dalsze uszczegółowienie kryteriów mogłoby doprowadzić do utraty ich uniwersalnego charakteru, umożliwiającego stosowanie do oceny bardzo zróżnicowanych merytorycznie, dydaktycznie i organizacyjnie kierunków studiów. Komisja podkreśliła, iż chcąc zachować dotychczasowy status członkowski w gremiach europejskich oraz wpis do EQAR zobligowana jest do stosowania „europejskich standardów i wskazówek dotyczących zapewniania jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego", w tym m.in. do dokonywania oceny zgodnie ze zrozumiałymi, przejrzystymi i ogólnodostępnymi kryteriami, które zapewniają równe traktowanie wszystkich uczelni oraz spójność podejmowanych decyzji. Dlatego też Komisja oczekiwała bardziej ogólnego sfomułowania kryteriów podstawowych, które pozwoliłyby na sformułowanie, zgodnie z kompetencjami ustawowymi komisji, kryteriów szczegółowych. Uwagi Komisji nie zostały jednak uwzględnione.

Kolejnym ważnym z punktu widzenia kompetencji i zadań Komisji był projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Prezydium postulowało w swych uwagach między innymi, aby sprecyzować

charakter zajęć praktycznych zapisując, iż są to: „zajęcia laboratoryjne, warsztatowe i projektowe, na których student nabywa umiejętności rozwiązywania konkretnych problemów zachodzących w praktyce, powiązanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym." Komisja odniosła się też do obowiązku wprowadzenia zajęć z obszaru nauk humanistycznych proponując zachowanie symetrii dla wszystkich obszarów kształcenia poprzez następujący zapis: „minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć poszerzających wiedzę ogólną z obszarów, do których dany kierunek nie został przyporządkowany, w tym co najmniej 5 punktów ECTS z zajęć z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych, jeżeli kierunek studiów nie został przyporządkowany do tych obszarów kształcenia, albo innych obszarów, w przypadku przyporządkowania kierunku studiów do obszaru nauk humanistycznych lub społecznych."

Komisja odniosła się do nowego elementu kształcenia na profilu ogólnoakademickim, tj. obowiązku prowadzenia przez studentów badań naukowych proponując, aby zapis „prowadzenia badań naukowych" zastąpić zapisem „rozwiązywania problemów badawczych". Komisja uzasadniała, iż umiejętność prowadzenia badań naukowych kojarzy się raczej z samodzielnym prowadzeniem badań, formułowaniem problemu naukowego i jego rozwiązania, co nie jest możliwe do osiągnięcia w przypadku przeciętnego studenta, zwłaszcza studiów pierwszego stopnia. Do podjęcia badań naukowych, w opinii Komisji, niezbędne jest uzyskanie przez studentów wiedzy, co wiąże się z samodzielnym studiowaniem literatury naukowej na odpowiednio wysokim poziomie, co z kolei wymaga często więcej niż trzech lat studiów. Komisja uznała też, iż zapewnienie wszystkim studentom udziału w badaniach naukowych jest trudne do zrealizowania, w związku z czym proponuje się wprowadzić obowiązek zapewnienia „możliwości udziału w tych badaniach". Tylko druga z wymienionych uwag została uwzględniona.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zgłosiło także uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości, stwierdzając iż:

- projekt rozporządzenia nie odnosi się do regulacji zawartych w art. 8a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, sprzed wejścia w życie jej nowelizacji, zgodnie z którymi: „Program kształcenia powinien umożliwiać uzyskanie przez słuchacza co najmniej 60 punktów ECTS, przy czym uczelnia jest obowiązania do określenia ich efektów kształcenia oraz sposobu ich weryfikowania i dokumentacji."

W opinii PKA przedstawiony projekt określa jedynie grupy tematyczne, tematykę wykładów w poszczególnych grupach, liczbę godzin wykładów i ich program szczegółowy. Nie opisano oczekiwanych efektów kształcenia, nie określono sposobów ich weryfikowania i dokumentowania. Nie wskazano też na sposób wykorzystania punktów ECTS w pomiarze pracy słuchaczy studiów podyplomowych. Z tego powodu, w opinii Komisji, uczelnie mogą mieć problem z dostosowaniem warunków zawartych w projektowanym rozporządzeniu do wymogu art. 8a ustawy.

Zgłaszając uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej oraz niektórych innych ustaw Komisja podkreśliła, iż proponowane zmiany powodują konieczność dostosowania standardów kształcenia i procesu kształcenia pielęgniarek i położnych na studiach I i II stopnia do nowo wprowadzonych regulacji prawnych tj. należy:

- dostosować obowiązujące standardy kształcenia do rozszerzonych wymagań w zakresie nauczania farmakologii oraz receptury, badania klinicznego, diagnostyki medycznej, patofizjologii i metod leczenia;
- w procesie kształcenia przywiązywać dużą wagę do zagadnień z dziedziny nauk medycznych i oprzeć kształcenie o zrozumienie procesów chorobowych, procedury diagnostycznej oraz leczenia. Stąd zasadne jest, aby w procesie przekazywania wiedzy, ale także zdobywania umiejętności praktycznych uczestniczyli, obok specjalistów pielęgniarstwa również inni specjaliści, czyli aby kształcenie praktyczne prowadzone było także przez lekarzy (w wymiarze co najmniej 20% zajęć praktycznych). Zgodnie z obecnie obowiązującymi standardami, kształcenie praktyczne na kierunku Pielęgniarstwo prowadzą wyłącznie osoby posiadające prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej oraz co najmniej roczną praktykę zgodną z nauczanym przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami.

2. Uczelnie i Konferencje Rektorów

Środowisko akademickie jest dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej strategicznym partnerem w realizacji jej misji oraz podstawowych zadań. Komisja mając świadomość oczekiwań uczelni wobec prowadzonego przez PKA procesu oceny instytucjonalnej i programowej we wciąż jeszcze, mimo trzech lat funkcjonowania KRK, nowych ramach i zasadach oceny, odpowiadała na wszelkie propozycje spotkań płynące z Konferencji Rektorów, jak i uczelni. Stąd Przewodniczący Komisji i jej Wiceprzewodnicząca uczestniczyli we wszystkich spotkaniach KRASP, przedstawiając informacje o pracach i realizowanych zadaniach Komisji. Na spotkaniach tych wręczone zostały, już z zachowaniem tradycji w tym zakresie, certyfikaty potwierdzające uzyskanie ocen wyróżniających. Komisja zawsze stara się uczestniczyć w spotkaniach przedstawicieli uczelni niepublicznych. Stąd Sekretarz i Wiceprzewodnicząca Komisji uczestniczyli w posiedzeniach KRZaSP organizowanych cyklicznie w roku 2014 w Zielonce. Wiceprzewodnicząca na jednym z tych spotkań przedstawiła wstępne propozycje „nowych" kryteriów oceny jakości kształcenia.

Przewodniczący prof. Marek Rocki uczestniczył w Spotkaniu Rektorów, Kanclerzy i Kwestorów Uczelni Artystycznych w dniach 22-23 września 2014 r. w Radziejowicach oraz w Ogólnopolskiej Konferencji Kanclerzy i Kwestorów Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych w dniach 15-17 września 2014 r. we Włocławku.

Przewodniczący PKA brał ponadto udział w uroczystościach specjalnych: uczestniczył w Święcie Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina 21 lutego 2014 r. w Warszawie, w uroczystości wręczenia Medali Politechniki Warszawskiej 24 lutego 2014 r. w Warszawie. Wiceprzewodnicząca PKA uczestniczyła z kolei w Konferencji Dziekanów Wydziałów Humanistycznych, które odbyło

się w czerwcu 2014 na Uniwersytecie Rzeszowskim przedstawiając wystąpienie o efektach akredytacji kierunków należących do obszaru nauk humanistycznych oraz strategicznych kierunkach działalności PKA.

Przedstawiciele PKA mieli okazję na wspomnianych konferencjach upowszechniać wyniki prac Komisji i zasady oraz kryteria szczegółowe oceny jakości kształcenia, a także zasady opiniowania wniosków o uruchomienie kierunków studiów.

Współpraca ze środowiskiem akademickim pozostaje dla Komisji szczególnym wyzwaniem z uwagi na intensywny w ostatnich latach rozwój badań w zakresie jakości kształcenia, jak i oczekiwań uczelni co do wypracowania modeli zarządzania jakością kształcenia. Również w te badania włączają się członkowie Komisji. Bardzo ważnym i relatywnie mało rozpoznanym problemem z punktu widzenia doświadczenia dydaktycznego, jak i poznawczego jest problem kształcenia o profilu praktycznym. Stąd obecność prof. Łukasza Sułkowskiego w dniu 27 listopada 2014 r. na Naradzie Okrągłego Stołu, organizowanej przez Wydział Inżynierii Produkcji Politechniki Warszawskiej, poruszającej temat: „Systemy zapewnienia i oceny jakości kształcenia praktycznego."

Z kolei prof. Danuta Strahl uczestniczyła w konferencji zorganizowanej 30 czerwca 2014 r. przez SGH w Warszawie na temat „Uwarunkowania Decyzji Edukacyjnych – badanie panelowe gospodarstw domowych."

3. Współpraca z organizacjami pracodawców

Współpraca z organizacjami pracodawców stanowi dla Komisji podstawę dla doskonalenia prac nad oceną praktycznego profilu kształcenia. Stąd Komisja odpowiada na wszelkie sygnały płynące z tego środowiska, a także na działania uczelni budujące standardy kształcenia praktycznego. W związku z tym Przewodniczący Komisji był uczestnikiem sesji panelowej na Konfederacji Pracodawców Polskich - Polski Kongres Gospodarczy 22-23 października 2014 r. w Warszawie.

27 listopada 2014 roku w Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni odbyła się konferencja pt. **„Staże i praktyki jako czynnik zwiększający zatrudnialność absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych"**, której organizatorem była Fundacja Studentów i Absolwentów Uczelni Wyższych – Pomeranian Students Coalition oraz Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte, przy współpracy z Polską Komisją Akredytacyjną. Podczas konferencji wystąpienia przedstawili: prof. Krzysztof Szewior „Profil praktyczny – specyfika kształcenia praktycznego w kontekście przepisów prawa", prof. Bożena Stawoska-Jundziłł „Ocena prowadzenia praktyk studenckich w ramach oceny jakości kształcenia", mgr Grzegorz Kołodziej „Wyniki badania percepcji oczekiwań dotyczących staży i praktyk studenckich wraz z wnioskami i rekomendacjami."

4. Współpraca z ekspertami

Jednym z najważniejszych zadań Komisji jest doskonalenie profesjonalizmu przeprowadzania ocen jakości kształcenia, którego podstawą jest jak najlepsze przygotowanie ekspertów do oceny jakości kształcenia. PKA rozwija współpra-

cę z ekspertami prowadząc systematycznie szkolenia wszystkich grup, tj. nauczycieli akademickich, w tym ekspertów międzynarodowych, doktorantów, studentów, pracodawców. Tematyczne szkolenia adresowane są do ekspertów zajmujących się określonymi obszarami oceny jakości kształcenia. I tak w roku 2014 kontynuowane były cykliczne seminaria dla ekspertów ds. jakości kształcenia, odbywające się raz w miesiącu. Uczestniczą w nich zarówno członkowie PKA jak i eksperci zewnętrzni. Tematyka spotkań była następująca:

- Styczeń 2014 - *Ocena skuteczności wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia*, referent prof. M. Lisiński;
- Luty 2014 - *Dobre praktyki - ocena stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów, monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia*, referenci prof. K. Szewior, M. Markowski;
- Marzec 2014 - *Dobre praktyki dotyczące funkcjonowania systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia*, referenci prof. M. Próchnicka, W. Wrona;
  - *Opracowanie definicji dot. „dobrych praktyk"*, referent prof. Ł. Sułkowski;
- Kwiecień 2014 - dyskusja nad metodologią identyfikacji dobrych praktyk, referent prof. Ł. Sułkowski;
- Maj 2014 - *Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego*, referent zaproszony gość: dr hab. Paweł Stępień (Pełnomocnik Rektora Uniwersytetu Warszawskiego ds. Jakości Kształcenia);
- Czerwiec 2014 - spotkanie z przedstawicielem Komisji Akredytacyjnej Niemiec FIBAA. *Kryteria oceny wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia w niemieckich uczelniach,* referent Daisuke Motoki (Dyrektor Zarządzający FIBAA), *Kryteria oceny wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia w polskich uczelniach*, referent prof. Danuta Strahl;
- Listopad 2014 - *Kryteria i zasady oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia*, referent M. Markowski.

W marcu 2014 roku odbyło się w Krakowie szkolenie ekspertów międzynarodowych. Tematyka szkolenia obejmowała: kryteria oceny programowej i instytucjonalnej, rolę i zadania ekspertów międzynarodowych w ocenie jakości kształcenia, zasady przeprowadzenia wizytacji (procedura postępowania oceniającego), strukturę raportu powizytacyjnego, ocenę programów studiów konstruowanych w oparciu o efekty kształcenia (ocena programowa), ocenę podejmowanych przez jednostkę działań służących internacjonalizacji procesu kształcenia, znaczenie udziału pracodawców w projektowaniu i realizacji studiów wyższych, ocenę internacjonalizacji studiów doktoranckich. Szkolenie to prowadzili: prof. M. W. Socha, prof. K. Szewior, prof. M. Lisiński, prof. Ł. Sułkowski, prof. A. W. Kamiński i prof. D. Strahl.

PKA wspólnie z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach realizacji projektu unijnego „Modernizacja systemu akredytacji – wsparcie

szkoleniowe – analityczno– badawcze Polskiej Komisji Akredytacyjnej" (w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) przeprowadziła 10 grudnia 2014 roku szkolenie ekspertów, w tym również ekspertów ds. jakości kształcenia. Tematem szkolenia była: „Prezentacja „nowych" kryteriów oceny jakości kształcenia w świetle znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Jakość wewnętrzna uczelni - w poszukiwaniu sensownych wskaźników oceny badań, zarządzania i pozostałych obszarów działalności." Szkolenie prowadzili: prof. D. Strahl i prof. dr hab. Dariusz Jemielniak (nauczyciel akademicki ALK w Warszawie).

Natomiast 12 grudnia 2014 roku PKA razem z MNiSW zorganizowała szkolenie dla ekspertów doktorantów i studentów, którego tematyka obejmowała: „Omówienie zmian w przepisach prawa dot. funkcjonowania uczelni w zakresie spraw studenckich" (referent – E. Sieczek, MNiSW) oraz „Rozwój kompetencji ekspertów studenckich i doktoranckich – omówienie wyników 2 edycji programu rozmów rozwojowych" (referenci – G. Kołodziej, M. Markowski).

Równolegle odbyło się szkolenie dla ekspertów przedstawicieli pracodawców, nt.: „Omówienia zmian w przepisach prawa dot. profilu praktycznego, Zadań eksperta ds. pracodawców w świetle nowych kryteriów oceny programowej, Dyskusji nad zestawem dokumentacji potrzebnej do dokonania oceny", które przeprowadzili: A. Doczyk, M. Wojtkowiak oraz M. Markowski.

Przeprowadzone zostało również szkolenie członków PKA i pracowników Biura Komisji na temat nowego elementu oceny jakości kształcenia jakim jest ocena potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem szkolnictwa wyższego. Referat, na posiedzeniu plenarnym PKA w grudniu 2014 roku, pt. *„Krytyczne elementy potwierdzania i uznawania w szkołach wyższych efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną"* wygłosiła prof. dr hab. Grażyna Prawelska-Skrzypek. Szkolenie obejmowało również zasady oceny jakości kształcenia w świetle „nowych" kryteriów. W ramach tego szkolenia pracownicy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawiali najważniejsze zmiany w ustawie dotyczące pracy Komisji.

Istotnym efektem całorocznych prac zespołu ekspertów ds. jakości kształcenia jest opracowanie metodologii identyfikacji dobrych praktyk w zakresie jakości kształcenia. Działania te pozwoliły na wyłonienie 10 dobrych praktyk z polskich uczelni. Przygotowano wspólnie z przedstawicielami uczelni opracowanie, pt. „Dobre praktyki w polskich uczelniach" pod redakcją naukową prof. dr hab. Łukasza Sułkowskiego, które zostanie wydane w roku 2015. Realizacja podstawowego celu, którym jest zgodnie z zapisem w misji i strategii „wspomaganie polskich uczelni publicznych i niepublicznych w budowaniu standardów edukacyjnych na miarę najlepszych wzorców obowiązujących w europejskiej i globalnej przestrzeni akademickiej" ma kluczowe znaczenie dla Komisji ze względu na konieczność ciągłego doskonalenia profesjonalizmu Komisji w ocenach jakości kształcenia a także z uwagi na oddziaływanie na całe środowisko akademickie poprzez kontakty z ich przedstawicielami jako ekspertami Komisji. Mamy nadzieję, że przedstawione działania Komisji z roku 2014 temu celowi dobrze służyły.

5. Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów

Rok 2014 przyniósł wzmocnienie współpracy PKA i RGNiSW. W listopadzie odbyło się w spotkanie zespołu Rady Głównej poświęcone problematyce biurokratyzacji w systemie szkolnictwa wyższego. Na spotkaniu tym Wiceprzewodnicząca PKA wyjaśniała zasady pracy Komisji, w tym wymogów dokumentacyjnych w procesie akredytacji, które są przejrzyste gdyż zostały zawarte w raportach samooceny składanych przez uczelnie. W dyskusji członkowie Rady Głównej, jak i zaproszeni goście, podkreślali konieczność ograniczenia dokumentacji niezbędnej w procesie oceny jakości kształcenia. Sekretarz Komisji systematycznie brał udział w obradach plenarnych Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, co pozwoliło na wspólne, z uwagi na kompetencje Rady jak i PKA, spojrzenie na wiele problemów szkolnictwa wyższego. Utrzymywano również kontakty z Centralną Komisją ds. Stopni i Tytułów. Na zaproszenie Przewodniczącego PKA odbyło się spotkanie władz obu Komisji, na którym dyskutowano o wspólnych celach w działaniu obu Komisji służących podnoszeniu kultury jakości nauki i kształcenia.

6. Popularyzacja rozwiązań stosowanych przez PKA w zakresie jakości kształcenia

Polska Komisja Akredytacyjna konsekwentnie popularyzuje rozwiązania stosowane w zakresie jakości kształcenia także za pośrednictwem swojej strony internetowej, w strukturze której wydzielona została specjalna zakładka poświęcona systemowi zapewniania jakości. Serwis internetowy Komisji notuje stale rosnącą liczbę użytkowników – w stosunku do roku 2013 przybyło nam przeszło 15% odwiedzających (średnio notujemy obecnie ok. 310 odwiedzin dziennie, przy czym maksimum dobowe wyniosło w ubiegłym roku 750 osób).

Wśród najbardziej poczytnych informacji należy z pewnością wymienić raporty zespołów wizytujących, które towarzyszą – wraz z uchwałami Prezydium PKA – informacjom o wynikach przeprowadzonych ocen. Dokumenty te były w ubiegłym roku pobierane przez wizytujących ponad 15 000 razy, co daje liczbę 41 przeczytanych przez interesariuszy raportów dziennie.

W 2014 r. w związku z projektowanymi zmianami w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym główne wysiłki członków Komisji skoncentrowane były na dostosowaniu wewnętrznych dokumentów do znowelizowanych przepisów powszechnie obowiązujących. Przygotowane przez zespoły robocze PKA propozycje zmian kryteriów dokonywania ocen oraz Statutu, zostały udostępnione interesariuszom w serwisie internetowym PKA wraz z zaproszeniem do dyskusji. Projekty dokumentów spotkały się z żywym zainteresowaniem – pobrano je niemal 200 razy, a część czytelników przekazała Komisji uwagi i spostrzeżenia dotyczące ich treści, które mogły być uwzględnione w pracach nad kolejnymi wersjami.

Propozycje zostały także skierowane bezpośrednio do głównych interesariuszy PKA, czyli: Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Parlamentu Studentów RP, Krajowej Reprezentacji Doktorantów, Rzecznika Praw Absolwenta, Konferencji Rekto-

rów Zawodowych Szkół Polskich, Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych, Konferencji Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego, Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych, Konferencji Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych, Konferencji Rektorów Uczelni Wojskowych, Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych, Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych, Konferencji Rektorów Uczelni Pedagogicznych, Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych, Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich, Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych, Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, a także do Rady Konsultacyjnej PKA, w skład której wchodzą krajowii międzynarodowi eksperci oraz przedstawiciele pracodawców. Uwagi płynące z różnych środowisk spotkały się z zainteresowaniem Komisji i zostały wykorzystane w dalszych pracach nad wymienionymi aktami prawa wewnętrznego.

Warto także wspomnieć, że od 2009 r. do oceny własnej aktywności Polska Komisja Akredytacyjna wykorzystuje badania ankietowe prowadzone w jednostkach poddanych ocenie. Raporty kwartalne oraz zestawienia roczne wyników tych badań są również podawane do publicznej wiadomości w serwisie internetowym Komisji.

Ważnym kanałem informacyjnym o działalności PKA są liczne wywiady prasowe Przewodniczącego Komisji, w których sygnalizował problemy mogące utrudniać lub sprzyjać rozwojowi polskiego szkolnictwa wyższego.

Podsumowanie

Polska Komisja Akredytacyjna w świetle doświadczeń roku 2014 dostrzega konieczność dalszego pogłębiania współpracy ze swoimi partnerami społecznymi w takich obszarach, jak: ocena kształcenia na studiach o profilu praktycznym prowadzonego wspólnie z organizacjami gospodarczymi lub społecznymi, popularyzowanie dobrych praktyk w zakresie budowania kultury jakości kształcenia, ocena weryfikowania efektów uczenia się. PKA zamierza wyjść naprzeciw oczekiwaniom środowiska akademickiego poprzez opracowanie poradnika akredytacji, w którym znajdą się doświadczenia zarówno ekspertów PKA, jak i uczelni w zakresie wewnętrznych i zewnętrznych ocen jakości kształcenia.

Rozdział VII.

Współpraca międzynarodowa Polskiej Komisji Akredytacyjnej

(Autor: mgr Izabela Kwiatkowska-Sujka)

W 2014 r., podobnie jak w latach ubiegłych, Polska Komisja Akredytacyjna formułowała ambitne zadania w sferze współpracy międzynarodowej, mając na uwadze zarówno wskazanie przez Komisję Europejską jak i uczestników Procesu Bolońskiego absolutnej konieczności podejmowania przez agencje akredytacyjne wspólnych działań w obszarze zapewnienia jakości, a także wynikające z nich korzyści zw. z możliwością rozwoju innowacyjnych narzędzi i metod ocen gwarantujących przejrzystość w tym obszarze oraz dostarczających wiarygodnego i porównywalnego poglądu nt. jakości szkolnictwa wyższego w Europie i na świecie. Działania Polskiej Komisji Akredytacyjnej w obszarze współpracy międzynarodowej nie tylko wpisują się w strategię umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego ale są również wyrazem realizacji celów Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego doprecyzowywanych w kolejnych komunikatach ministrów ds. szkolnictwa wyższego, w tym przygotowywanym komunikacie erewańskim (maj 2015r.) jak również identyfikowanych przez Komisję Europejską wyzwań dla szkolnictwa wyższego zw. z transgranicznym kształceniem, mobilnością i uznawalnością kwalifikacji, internacjonalizacją, zatrudnialnością absolwentów, innowacyjnością oraz przedsiębiorczością szkolnictwa wyższego.

Zatem, w okresie sprawozdawczym, działania w obszarze współpracy międzynarodowej przede wszystkim koncentrowały się wokół następujących zagadnień, tj.:

1) odnowienia członkostwa Polskiej Komisji Akredytacyjnej w European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) oraz poddania się procedurze ponownej rejestracji Komisji w European Quality Assurance Register (EQAR),
2) przedłożenia raportu nt. działań naprawczych w US Department of Education, oraz potwierdzenia przyznanej uprzednio akredytacji,
3) przygotowania i przedstawienia, jako instytucję koordynującą, projektu międzynarodowego dot. *„Enhancing Internal Quality Assurance Systems”* w ramach pierwszego konkursu Erasmus Plus,
4) dalszego zaangażowania w innowacyjne projekty międzynarodowe, stanowiące odpowiedź na wyzwania zidentyfikowane w obszarze zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym,
5) rozwijania dalszej współpracy dwustronnej,
6) aktywnym udziale przedstawicieli PKA w spotkaniach poświęconych zagadnieniom zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym oraz pracach gremiów zrzeszających agencje akredytacyjne.

Ad. 1

Od początku swojej działalności Komisja wyrażała szczególną dbałość o pełnoprawne członkostwo w organizacjach międzynarodowych zrzeszających agencje akredytacyjne z całego świata tj. CEENQA (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education), INQAAHE (International Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education), ECA (European Consortium for Accreditation), ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education), CHEA IQG (Council for Higher Education and Accreditation International Quality Group). W 2008 r. oraz ponownie w 2013 r. PKA pozytywnie przeszła procedurę przeglądu zewnętrznego przez międzynarodowy panel ekspertów ENQA, który w raportach końcowych potwierdził, iż jej działania są zgodnie z Europejskimi Standardami i Wskazówkami dotyczącymi Zapewniania Jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego. Pozytywne wyniki przeglądu stanowiły w 2014 r. podstawę odnowienia wpisu PKA w EQAR, a także potwierdzenia pełnego członkostwa w ENQA. Obie instytucje uznały, iż kolejny cykliczny przegląd Polskiej Komisji Akredytacyjnej powinien nastąpić za pięć lat. Warto podkreślić, iż w minionym okresie przedstawiciel PKA został ponownie wybrany do Zarządu CEENQA i ECA, umożliwiając tym samym Komisji współtworzenie i konsultowanie rozwiązań o charakterze wielonarodowym, a także uczestniczenie w projektach o charakterze pionierskim dla obszaru zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym.

Ad. 2

We wrześniu 2014 r. w Waszyngtonie odbyło się spotkanie członków polskiej delegacji z przedstawicielami National Committee on Foreign Medical Education and Accreditation (NCFMEA). Stronę polską reprezentowali: dr hab. Jacek Guliński – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dr hab. Bożena Czarkowska-Pączek – Przewodnicząca zespołu nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz prof. dr hab. Leszek Pączek – Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej Akademickich Uczelni Medycznych oraz ekspert PKA.

Spotkanie zostało zorganizowane w rezultacie decyzji podjętej przez NCFMEA w 2012 r., w myśl której standardy i procedury stosowane przez Polską Komisję Akredytacyjną w procesie akredytacji uczelni medycznych zostały uznane przez stronę amerykańską za porównywalne z ich odpowiednikami obowiązującymi w USA. Decyzja ta pozwoliła amerykańskim studentom ubiegać się o dofinansowanie studiów odbywających się w polskich uczelniach medycznych. Ustalono wówczas również, że strona polska wiosną 2014 r. dostarczy dodatkowe informacje dotyczące włączenia do PKA Komisji Akredytacyjnej Akademickich Uczelni Medycznych. Przedstawione w trakcie wrześniowego spotkania informacje na temat działań podjętych przez Polską Komisję Akredytacyjną reprezentanci NCFMEA uznali za wysoce satysfakcjonujące, a decyzja z 2012 r. o przyznaniu obowiązującej przez pięć lat (tj. do roku 2017) akredytacji została podtrzymana.

Ad. 3

Oprócz zaangażowania przedstawicieli PKA w działalność o charakterze sektorowym, tj. uzyskanie w 2012 r. na okres pięciu lata akredytacji dla uczelni medycz-

nych US Department of Education przynoszącej polskim uczelniom kształcącym na kierunkach lekarskich wymierne korzyści finansowe, Komisja inicjuje oraz włącza się w szereg aktywności międzynarodowych o charakterze strategicznym dla całego systemu polskiego szkolnictwa wyższego. We wrześniu br. Polska Komisja Akredytacyjna uzyskała dofinansowanie w ramach funduszy Erasmus Plus na realizację projektu „Enhancing Internal Quality Assurance Systems" (Doskonalenie Systemów Zapewniania Jakości Kształcenia), który ma na celu zwiększenie zdolności uczelni z krajów uczestniczących w projekcie do rozwijania wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia poprzez podniesienie ich świadomości oraz rozumienia Części I Europejskich Standardów i Wskazówek dot. Zapewnienia Jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (ESG), jak również poprzez zidentyfikowanie i rozpowszechnienie innowacyjnych dobrych praktyk w tym obszarze. Ponadto projekt zmierza do zwiększenia możliwości uczestniczących w projekcie agencji akredytacyjnych działających w obszarze zewnętrznego zapewniania jakości kształcenia, poprzez porównanie stosowanej przez nie metodologii ocen wewnętrznych systemów zapewniania jakości jak i wymianę oraz rozwój dobrych praktyk w tym obszarze. EIQAS jest osadzony w szerszym kontekście europejskim, a mianowicie Agendzie Modernizacji Szkolnictwa Wyższego 2011 oraz Procesie Bolońskim, gdzie jakość kształcenia jest kluczową kwestią. Projekt odpowiada wprost na obecne wyzwania w obszarze zapewniania jakości kształcenia związane z wdrożeniem Europejskich Standardów i Wskazówek dot. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz koniecznością ciągłego doskonalenia wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia. Projekt będzie realizowany w ramach szerokiego konsorcjum w skład którego wchodzą agencje akredytacyjne, konferencje rektorów, uczelnie z Bułgarii, Słowenii, Portugalii i Polski jak również eksperci z UK, Hiszpanii, Norwegii, Niemiec. W ramach polskiego partnerstwa Polska Komisja Akredytacyjna przy realizacji projektu będzie współpracowała z Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Prace w ramach projektu będą realizowane w ramach 9 pakietów roboczych (WP), a mianowicie:

WP1 – Project Management

WP2 – Survey and Training Event on IQA and the ESG

- zaprojektowanie kwestionariusza badania nt. wewnętrznego zapewniania jakości i Części I ESG
- przeprowadzenie badania
- analiza jego wyników w poszczególnych krajach partnerskich oraz opracowanie raportów krajowych
- opracowanie przekrojowego raportu końcowego
- prezentacja rezultatów podczas Training Event 1

WP3 – Comparative analysis of the Agencies' IQA assessment methodologies

- opracowanie ramy referencyjnej dla analizy porównawczej metodologii oceny stosowanej przez agencje akredytacyjne w odniesieniu do wewnętrznego zapewniania jakości
- przeprowadzenie analizy podczas Training Event 1

- opracowanie wyników oraz raportu końcowego

WP4 – ESG

- dyskusja online nt. Interpretacji Części 1 ESG w celu przygotowania Training Event 1
- przygotowanie i przeprowadzenie prezentacji podczas Training Event 1
- przygotowanie wkładu do Guide to IQA

WP5 – Identification of good practice in IQA

- analiza definicji dobrych praktyk dla wewnętrznego zapewniania jakości
- wypracowanie metodologii dla identyfikacji dobrych praktyk
- wyselekcjonowanie przykładów dobrych praktyk
- przygotowanie opisu dobrych praktyk do Guide to IQA

WP6 – Production of the Guide to IQA

- koordynacja działań związanych z opracowaniem i produkcją Guide to IQA we współpracy z innymi grupami roboczymi

WP7 – Student Training and Guide

- wsparcie działań związanych z przeprowadzeniem Training Event 2
- opracowanie i produkcja Students' Guide to IQA

WP8 – Expert Training

- wsparcie działań związanych z przeprowadzeniem Training Event 3
- opracowanie raportu zawierającego ramę szkoleń dla przyszłych szkoleń ekspertów oraz wymiany eksperckiej pomiędzy agencjami akredytacyjnymi

WP9 – Dissemination

W ramach projektu wypracowane zostaną następujące rezultaty pracy intelektualnej:

1. Guide to IQA – zawierający szczegółowe wytyczne do Części I ESG i przykłady dobrych praktyk
2. Students's Guide to IQA – zawierający szczegółowe wytyczne do Części I ESG, ze szczególnym uwzględnieniem udziału studentów w wewnętrznym zapewnianiu jakości kształcenia
3. Rama referencyjna dla analizy porównawczej metodologii oceny stosowanej przez agencje akredytacyjne w odniesieniu do wewnętrznego zapewniania jakości jako elementu zewnętrznego zapewniania jakości kształcenia
4. Przekrojowy raport porównawczy w zakresie stosowanej przez agencje akredytacyjne metodologii oceny

Szczegółowe informacje nt. projektu zostały zamieszczone na stronie internetowej www.eiqas.com.

Ad. 4

W bieżącym okresie Komisja jest bezpośrednio zaangażowana jako instytucja partnerska bądź koordynująca w realizację następujących projektów międzynarodowych:

Nazwa projektu	Opis projektu	Rodzaj zaangażowania PKA
CEQUINT (ang. European Certificate for Internationalization Quality)	celem projektu jest wypracowanie europejskiej metodologii oceny stopnia umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego (ang. Framework for the Assessment of Internationalization), która mogłaby być stosowana przy ocenie stopnia internacjonalizacji programów kształcenia prowadzonych przez uczelnie. Zakończona sukcesem procedura oceniająca prowadziłaby do możliwości uzyskania European Certificate for Internationalization, którego przyznanie potwierdzałoby, iż uczelnia włącza międzynarodowy i międzykulturowy komponent w swoje cele strategiczne, działalność operacyjną jak również realizowane kształcenie. Projekt koncentruje się zarówno na aspekcie wspierania uczelni w procesie doskonalenia internacjonalizacji kształce nia jak i promowania dobrych praktyk w tym obszarze. W 2014 r. pilotażowa ocena umiędzynarodowienia została przeprowadzona w Szkole Głównej Handlowej przez międzynarodowy panel ekspertów. Ponadto w grudniu 2014r. Polska Komisja Akredytacyjna była organizatorem seminarium międzynarodowego nt. dobrych praktyk w zakresie oceny aspektu umiędzynarodowienia.	Bezpośrednio - instytucja partnerska. Projekt realizowany przez European Consortium for Accreditation
HEInnovate/Promoting Entrepreneurial University in Europe	projekt systemowy realizowany w partnerstwie z Komisją Europejską i OECD. W 2014 r. Polska Komisja Akredytacyjna rozpoczęła rozmowy z Komisją Europejską nt. możliwości przeprowadzeniaw Polsce programu przeglądu działalności uczelni w zakresie rozwoju kompetencjii postaw przedsiębiorczych. Program jest współrealizowany przez OECD oraz Komisję Europejską w ramach wspólnej inicjatywy HEInnovate (tj. narzędzia samooceny uczelni w obszarze przedsiębiorczości). Celem programu jest opracowanie raportu referencyjnego na poziomie krajowym, z uwzględnieniem pogłębionej analizy praktyk stosowanych w wybranych uczelniach. Raport będzie opisywał stan rozwoju systemu szkolnictwa wyższego z perspektywy krajowej w tym zakresie oraz będzie formułował szereg rekomendacji i zaleceń w tym obszarze. Ewaluacji będą dokonywali eksperci powołani przez OECD i KE we współpracy z podmiotem krajowym. W ramach całej procedury przewiduje się również wizyty studyjne zespołu oceniającegow wybranych uczelniach. Dzięki zaangażowaniu Polskiej Komisji Akredytacyjnej doprowadzono do uzgodnień w tej sprawie pomiędzy Komisją Europejską oraz Ministerstwem Naukii Szkolnictwa Wyższego, zakończonych decyzją o rozpoczęciu projektu w Polsce. W lutym 2015 r. w Warszawie, zaplanowane zostało spotkanie przedstawiciela Komisji Europejskiej z delegatami Ministerstwa oraz Polskiej Komisji Akredytacyjnej.	Bezpośrednio - instytucja partnerska. Projekt realizowany wspólnie z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego

EIQAS (ang. Enhancing Internal Quality Assurance Systems)	cel projektu ukierunkowany jest na zwiększenie zdolności uczelni z krajów uczestniczących w projekcie do rozwijania wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia poprzez podniesienie ich świadomości oraz rozumienia Części I Europejskich Standardów i Wskazówek dot. Zapewnienia Jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (ESG), jak również poprzez zidentyfikowanie i rozpowszechnienie innowacyjnych dobrych praktyk w tym obszarze. Ponadto projekt zmierza do zwiększenia możliwości uczestniczących w projekcie agencji akredytacyjnych działających w obszarze zewnętrznego zapewniania jakości kształcenia, poprzez porównanie stosowanej przez nie metodologii ocen wewnętrznych systemów zapewniania jakości jak i wymianę oraz rozwój dobrych praktyk w tym obszarze. W grudniu 2014 r. w Warszawie odbyło się spotkanie kick-off projektu.	Bezpośrednio - instytucja koordynująca
JOQAR (ang. Joint programmes: Quality Assurance and Recognition of degrees awarded)	projekt realizowany był w latach 2010-2013, jednak partnerzy projektu, z uwagi na wagę problematyki kształcenia w ramach „joint programmes" zadecydowali o konieczności jego dalszej kontynuacji w ramach WG1 ECA i potrzebie utworzenie Coordination Point dla wspólnych procedur akredytacyjnych. Cele projektu koncentrowały się wokół dwóch aspektów, tj. akredytacji i uznawalności „joint programmes", m.in. priorytetem projektu JOQAR było zastąpienie jedną wspólną procedurą akredytacyjną wielu procedur akredytacyjnych obowiązujących w krajach uczelni partnerskich prowadzących wspólne kształcenie. Mając na uwadze wysokie zróżnicowanie krajowych wymagań prawnych w odniesieniu do „joint programmes", a także odmienność w sposobie realizacji procedur oceniających przez agencje uczestniczące w projekcie, partnerzy projektu JOQAR wypracowali wspólną metodologię oceny „joint programmes" (ang. Assessment Framework for Joint Programmes). Kryteria oceny obejmują komponent wymagań europejskich jak i krajowych, które powinny być uwzględnione przy ocenie danego „joint programmes" i których spełnienie powinno być uzasadnione w raporcie powizytacyjnym. Dla potrzeb takiej procedury ustalona została również skala ocen końcowych. Wobec powyższego międzynarodowe zespoły oceniające w ramach prowadzonych pilotaży, w tym również na dwóch uczelniach polskich (Szkoła Główna Handlowa i Politechnika Gdańska), posługiwały się wypracowaną w ramach w/w projektu procedurą i standardami oceny jakości kształcenia. Przyjęta metodologia oceny nie odbiegała w sposób zasadniczy od procedur i kryteriów oceny stosowanych przez Polską Komisję Akredytacyjną, jednak ujawniła pewne rozbieżności związane z tzw. krajowym komponentem wymagań prawnych. Wobec powyższego kierownictwo PKA przedłożyło Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego prośbę o doprecyzowanie kwestii związanych z kształceniem i oceną „joint programmes" w nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Niestety, w procesie nowelizacji ustawy, kwestia ta nie została uregulowana prawnie. Należy przy tym wskazać, na innowacyjność działań Komisji, w stosunku do rozwiązań europejskich, a także umiejętność prognozowania problematyki istotnej dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, która dopiero zostanie podniesiona w komunikacie ministrów ds. szkolnictwa wyższego w Erywaniu w ramach „European Assessment Framework for Joint Programmes".	Bezpośrednio – instytucja partnerska

Ad. 5

Ponadto eksperci Komisji są pośrednio zaangażowani w realizację projektów w ramach **stowarzyszenia środkowoeuropejskiego CEENQA i ukierunkowanych przede wszystkim na wsparcie i rozwój systemów zapewniania jakości kształcenia w krajach członkowskich bądź pozostających poza tą organizacją, tj.:**

- **QUALITAS** (ang. The development and consolidation of Quality Culture in the Romanian Higher Education System) – projekt zmierza do wsparcia systemu zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym w Rumunii, poprzez działania na rzecz rozwoju kultury organizacyjnej zorientowanej na ciągłe doskonalenie jakości szkolnictwa wyższego, ukształtowanie umiejętności menedżerskich na poziomie instytucjonalnym i systemowym, stworzenie podstawowych struktur dla doskonalenia jakości kształcenia zintegrowanych z potrzebami rynku pracy oraz w szerszym znaczeniu społeczeństwa opartego na wiedzy.
- **ALIGN** (ang. Achieving and checking the Alignment between Academic Programmes and Qualifications frameworks) – projekt realizowany jest w Armenii, Ukrainie, Rosji. Głównym celem projektu jest wsparcie działań związanych z wykształceniem Krajowych Ram Kwalifikacji, a tym samym kształcenia na poziomie wyższym opartego na efektach kształcenia. W szerszym kontekście projekt zmierza do wsparcia rozwoju zewnętrznych i wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia w tym zakresie, w tym w szczególności na Ukrainie.
- **BIHTEK** (ang. Benchmarking as a tool for improvement of higher education performance) oraz
- **BHQFHE** (ang. Bosnia and Herzegovina Qualifications Framework for Higher Education) – projekty systemowe realizowane w Bośni i Hercegowinie ukierunkowane na wsparcie rozwoju szkolnictwa wyższego, wykształcenie Krajowej Ramy Kwalifikacji oraz doskonalenie systemów zewnętrznego i wewnętrznego zapewniania jakości kształcenia.

Ponadto ekspert PKA, jako członek Advisory Board, został włączony w realizację projektu koordynowanego przez ENQA, a mianowicie:

- **QACHE** (ang, Quality Assurance of Cross-border Higher Education) – projekt o wymiarze informacyjnym i praktycznym, zmierzający do zmapowania działalności agencji akredytacyjnych oraz uczelni w obszarze zapewniania jakości programów kształcenia realizowanych poza granicami krajów. Innowacyjnym aspektem projektu jest wypracowanie wspólnego europejskiego podejścia do problematyki kształcenia transgranicznego co w dalszej kolejności przełoży się na promocję europejskiego szkolnictwa wyższego w innych częściach świata.

Ad. 6

Poza współpracą podejmowaną w ramach organizacji międzynarodowych bądź projektową, Komisja wychodząc naprzeciw potrzebom w zakresie zapewniania jakości kształcenia transgranicznego bądź wsparcia procesu uznawalności kwalifikacji zawiera również porozumienia o współpracy dwustronnej. W związku z zagwarantowaną uczelniom swobodą wyboru instytucji akredytu-

jącej spośród agencji zarejestrowanych w EQAR (European Quality Assurance Register for Higher Education), PKA w ramach współpracy bilateralnej systematycznie realizuje cel strategiczny w zakresie rozpoznania metodologii oceny jak również procedur akredytacyjnych prowadzonych przez te jednostki. Dodatkowo, intensywna współpraca przygraniczna polskich uczelni z ich odpowiednikami z krajów sąsiadujących, zobowiązuje PKA do podejmowania aktywności zmierzającej do nawiązywania współpracy dwustronnej z lokalnymi agencjami akredytacyjnymi. Dotychczas podpisane zostały umowy z następującymi agencjami: ANECA (Hiszpania), NVAO (Holandia), AQ Austria (Austria), ANQA (Armenia), SKVC (Litwa), FIBAA (Niemcy). Przy tym, PKA jest także stroną umowy wielostronnej MULTRA o uznawalności decyzji akredytacyjnych wydanych w odniesieniu do „joint programmes", której sygnatariuszami są agencje akredytacyjne z Austrii (FHR, AQ Austria), Francji (CTI), Hiszpanii (ANECA), Holandii (NVAO), Danii (EVA), Niemiec (FIBAA, ZEVA, AQAS), Słowenii (SQAA), Kostaryki (SINAES). Dotychczas zawarte porozumienia owocują m.in. wspólnymi procedurami prowadzonymi w wydziałach zamiejscowych polskich uczelni, wymianą ekspertów, wspólnymi spotkaniami ekspertów czy przepływem informacji nt. zaobserwowanych problemów.

W 2014 r. Polska Komisja Akredytacyjna podpisała umowy o współpracy z National Evalutation and Accreditation Agency of Republic of Bulgaria (NEAA), której zadania obejmują ocenę i monitorowanie jakości kształcenia prowadzonego przez uczelnie wyższe w Bułgarii oraz wspieranie tych instytucji w działaniach doskonalących. Podobnie jak PKA, NEAA również dokonuje zarówno ocen programowych (tj. na poszczególnych kierunkach studiów), jak i ocen instytucjonalnych. W tym drugim jednak przypadku dokonywana jest ocena całej uczelni, a nie jej poszczególnych jednostek organizacyjnych. Ponadto w 2014 r. PKA podjęła również rozmowy ze słowacką agencją akredytacyjną zmierzające do podpisania porozumienia w ramach takiej działalności.

W ramach realizacji postanowień umowy zawartej z niemiecką agencją akredytacyjną FIBAA w czerwcu 2014 r. odbyło się wspólne posiedzenie ekspertów ds. jakości z przedstawicielem tej agencji poświęcone wymianie doświadczeń związanych z oceną wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia.

Oprócz ww. aktywności Komisja angażuje się także w pomoc ukierunkowaną na tworzenie stabilnych i skutecznych systemów zapewniania jakości kształcenia w krajach, które jeszcze nie rozwinęły tego obszaru w szkolnictwie wyższym. W 2014 r. Przewodniczący PKA odbył spotkanie z przedstawicielką Dumy Ukraińskiej zainteresowaną współdziałaniem z Polską Komisją Akredytacyjną w tym zakresie, a także zorganizowaniem wizyt studyjnych w Polsce. W ostatnim okresie do Komisji wpłynęła również informacja, iż jedna z uczelni ukraińskich rozważa możliwość poddania się procedurze oceny jakości kształcenia prowadzonej przez Komisję.

Ad. 7

Podobnie jak w latach ubiegłych przedstawiciele Polskiej Komisji Akredytacyjnej uczestniczyli w pracach i spotkaniach organizacji zrzeszających agencje akredytacyjne wg. załączonego kalendarza.

Data i miejsce spotkania	Rodzaj spotkania
Styczeń 2014	• posiedzenie Council for Accreditation in Higher Education (CHEA), Waszyngton (USA)
Luty 2014	• posiedzenie WG4 ECA, Lizbona (Portugalia)
Kwiecień 2014	• seminarium "Entrepreneurship Education and Training in CEI Countries for the 21st Century", Zapresic (Chorwacja) • posiedzenie Steering Group ECA CeQuInt, Helsinki (Finlandia) • konferencja "University – Industry Cooperation", Barcelona (Hiszpania) • ENQA Members Forum, Sankt Petersburg (Rosja)
Maj 2014	• posiedzenie WG2 ECA, Zagrzeb (Chorwacja) • ENQA Reviewers Training, Berno (Szwajcaria) • konferencja EURASHE, Erywań (Armenia) • seminarium dot. projektu IMPALA, Mannheim (Niemcy) • "Thematic Forum on Developing Entrepreneurial Universities", Swansea (Wielka Brytania) • Zgromadzenie Ogólne CEENQA, Prisztina (Kosowo / Serbia) • Forum INQAAHE 2014, Tallin (Estonia)
Czerwiec 2014	• konferencja „Cross – organizational Values Creation", Winterthur (Szwajcaria) • 17 ECA Workshop, Porto (Portugalia)
Sierpień 2014	• "ASEM Dialogue on Quality Assurance and Recognition", Kuala Lumpur (Malezja)
Wrzesień 2014	• spotkanie z National Committee for Foreign Medical Education and Accreditation, Waszyngton (USA) • spotkanie z National Evaluation and Accreditation Agency of Republic of Bulgaria (NEAA), Sofia (Bułgaria) • konferencja „Institutional Evaluation Programme 20th Anniversary Event", HE Innovate facilitators' meeting, Bruksela (Belgia) • warsztat ENQA dot. projektu " ENQArep", Bruksela (Belgia) • spotkanie Management Group ECA, Paryż (Francja)
Październik 2014	• konferencja „Universities, Businesses & Co.: Together We Can", Rzym (Włochy) • spotkanie Steering Group ECA CeQuInt, Barcelona (Hiszpania) • Zgromadzenie Ogólne ENQA, seminarium dot. strategii działania w Europejskim Obszarze Zapewniania Jakości Kształcenia, Zagrzeb (Chorwacja) • spotkanie agencji członkowskich EQAR, seminarium dot. uznawalności decyzji akredytacyjnych przyznanych w ramach działalności transgranicznej
Listopad 2014	• konferencja „Developing Entrepreneurial Universities for Sustainable Future"; rozmowy z partnerami krajowymi, którzy zostaną zaangażowani w OECD report oraz HE Innovative Project, Walencja (Hiszpania) • IX European Quality Assurance Forum (EQAF) nt. "Changing education – QA and the shift from teaching to learning", Barcelona (Hiszpania) • konferencja „Thematic University – Businesses Forum", Berlin (Niemcy)
Grudzień 2014	• spotkanie QA EURASHE nt. „How to Manage Quality in Professional Higher Education – A Practical Approach", Wilno (Litwa) • spotkanie ECA Management Group and Financial Committee oraz Zgromadzeniu Ogólnym ECA i seminarium „Employability and Quality Assurance", Haga (Holandia) • spotkanie Steering Committee CeQuInt Project, posiedzenie WG2 "Internationalization and quality assurance" oraz WG4 "Mutual learning and best practices", Haga (Holandia)

Należy również zauważyć, iż Polska Komisja Akredytacyjna, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom polskich uczelni, koncentruje się także na zwiększeniu stopnia internacjonalizacji realizowanych procedur akredytacyjnych. Od kilku lat zwiększa się udział ekspertów zagranicznych w pracach zespołów oceniających, w których odpowiedzialni są m.in. za ocenę stopnia umiędzynarodowienia prowadzonego kształcenia lub jednostki organizacyjnej. Co więcej Komisja korzysta z doświadczeń tychże ekspertów w ramach Rady Konsultacyjnej, która pełni funkcje opiniodawczo-doradcze.

Jednocześnie warto podkreślić, iż Polska Komisja Akredytacyjna nie poprzestaje na aktywności opisanej powyżej, bowiem aktualnie przedstawiciele Komisji włączeni są w prace kilku zespołów roboczych opracowujących kolejne innowacyjne przedsięwzięcia międzynarodowe. Komisja nie tylko monitoruje istotne dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego zagadnienia, ale przede wszystkim inicjuje wiele działań międzynarodowych w związku z czym postrzegana jest przez partnerów zagranicznych jako lider i promotor innowacyjnych aktywności w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Zatem aktywność Polskiej Komisji Akredytacyjnej służy realizacji strategii umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego, natomiast kolejne wyzwania podejmowanie przez Komisję w tym obszarze tj. podjęcie prac związanych z przystąpieniem do porozumienia waszyngtońskiego, świadczą o tym, iż jakość i konkurencyjność szkolnictwa wyższego, a także przyszłość absolwentów na potencjalnych rynkach pracy jest jej największą troską.

Podsumowanie

(Autor: prof. dr hab. Danuta Strahl)

Zamykając rok sprawozdawczy 2014 należy odnotować, iż Polska Komisja Akredytacyjna wypełniała określone na lata 2012-2015 zadania strategiczne. Po pierwsze realizując cel strategiczny jakim jest *„Zwiększenie stopnia internacjonalizacji działań PKA"* Komisja potwierdziła po raz kolejny pełne członkostwo w Europejskim Stowarzyszeniu na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA), na okres następnych 5 lat odnowiła wpis do prestiżowego Europejskiego Rejestru Komisji Akredytacyjnych (EQAR), co potwierdza, iż działania, a w tym oceny jakości kształcenia wydawane przez PKA, są zgodne z kryteriami i metodologią oceny określoną Europejskimi Standardami i Wskazówkami dotyczącymi Zapewniania Jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego. Ponadto przedstawiciele PKA brali aktywny udział w międzynarodowych projektach i grupach roboczych CEENQA, ECA, ENQA i INQAAHE, także jako członkowie zarządu tych organizacji, a eksperci międzynarodowi uczestniczyli w pracach zespołów dokonujących ocen instytucjonalnych.

Po drugie, realizując zadanie strategiczne dotyczące: *Aktywnego udziału Polskiej Komisji Akredytacyjnej w pracach mających na celu doskonalenie systemu prawnego, zmierzających do zapewnienia właściwej jakości kształcenia w szkolnictwie wyższym, w tym udziału w pracach zespołów programowych, legislacyjnych, itp.,* członkowie Kierownictwa Komisji brali czynny udział w pracach Komisji sejmowych i senackich dotyczących nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dokładając wszelkich starań aby zawarte w niej uregulowania, w tym dotyczące Komisji sprzyjały doskonaleniu jakości kształcenia. Mimo, iż nie wszystkie zmiany w ustawie w pełni satysfakcjonowały Komisję podjęto natychmiastowe działania mające na celu dostosowanie przepisów wewnętrznych normujących funkcjonowanie Komisji do nowych warunków prawnych. Opracowano szczegółowe kryteria oceny jakości kształcenia dla oceny instytucjonalnej i programowej, z uwzględnieniem profilu praktycznego i profilu ogólnoakademickiego, poddano je szerokim społecznym konsultacjom, w wyniku których uwzględnionych zostało wiele propozycji środowiska akademickiego.

Komisja w roku 2014 realizowała również kolejny cel strategiczny jakim jest: *Doskonalenie form dialogu na temat rozwoju systemu zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym,* w tym zadanie *„Stały udział przedstawicieli Polskiej Komisji Akredytacyjnej w spotkaniach organizowanych przez MNiSW, KRASP, RGSW, CK, KRZASP, KRUP oraz inne instytucje szkolnictwa wyższego"*. Członkowie Kierownictwa Komisji uczestniczyli w posiedzeniach Konferencji Rektorów, Rady Głównej oraz w innych spotkaniach środowiskowych przedstawiając podejmowane przez Komisję działania i wysłuchując opinii środowiska akademickiego. Opinie te, podobnie jak wnioski wynikające z badań ankietowych prowadzonych w ocenianych uczelniach, są analizowane przez Komisję z wielką starannością i w miarę możliwości uwzględniane w bieżącej działalności.

Zespoły działające w ramach obszarów kształcenia w roku 2014 wykonywały swoje statutowe zadania, dokonując, zgodnie z przyjętym cyklem, kolejnych ocen, jak i podejmując oceny jakości w nowych jednostkach podstawowych, dotychczas jeszcze nieocenionych. Zespoły oceniające starały się czynić uwagi i zalecenia wspomagające uczelnie w doskonaleniu jakości kształcenia.

Wnioski z prac Zespołów zawarte w ich sprawozdaniach wskazują, iż PKA realizowała swój fundamentalny cel jakim jest *Akredytacja i ocena jakości kształcenia* z należytą starannością, co pozwoliło na przekazywanie środowisku akademickiemu i jego otoczeniu społeczno-gospodarczemu poszerzonej i pogłębionej wiedzy dotyczącej jakości procesu dydaktycznego na studiach I, II i III stopnia, a także studiach podyplomowych. Umożliwiło również sformułowanie kilku wniosków natury ogólnej. Można z pełnym przekonaniem stwierdzić, iż budowanie, a w wielu uczelniach rozwijanie kultury jakości kształcenia jest działaniem priorytetowym, chociaż są także uczelnie, które są dopiero na początku tej drogi. Dyskusje w czasie spotkań zespołów oceniających z kadrą akademicką wskazują, jak ważny dla kultury jakości jest etos akademicki i tradycja akademicka. Natomiast wdrożone wewnętrzne systemy zapewnienia jakości kształcenia powinny doczekać się w większym niż dotychczas stopniu oceny ich skuteczności. Wciąż jeszcze nie w pełni uczelnie wykorzystują informacje pozyskiwane w procesie ankietowania studentów, absolwentów, pracodawców, a przede wszystkim kadry akademickiej do doskonalenia procesu dydaktycznego. Trzeba się też pochylić nad stopniem wdrożenia praktycznego profilu kształcenia. Wiele uczelni wprowadza interesujące i skuteczne formy upraktycznienia kształcenia, jak np. warsztaty prowadzone przez praktyków ze znaczącym doświadczeniem zawodowym, wprowadzanie treści kształcenia i kształtowanie umiejętności zorientowanych na oczekiwania rynku pracy, wizyty studyjne, zajęcia wspomagane odpowiednimi programami informatycznymi, w tym symulującymi warunki środowiska pracy, studia dualne, nie tracąc przy tym z pola widzenia konieczności przekazywania aktualnej rzetelnej wiedzy z dyscyplin, które tworzą podstawę programową kierunku. Są jednak również uczelnie, w których trudno dostrzec cechy właściwe dla kształcenia praktycznego, i które nie oferują studentom oczekiwanych umiejętności i kompetencji.

Polska Komisja Akredytacyjna w poczuciu odpowiedzialności za swoje działania zgodnie z obowiązującym w Komisji wewnętrznym system zarządzania jakością konsekwentnie i systematycznie doskonali kompetencje swoich członków i ekspertów, aby zapewnić profesjonalne i etyczne wykonywanie powierzonych im obowiązków.

W roku 2014 przeprowadzono szkolenia członków i ekspertów PKA, w tym ekspertów zagranicznych, rekomendowanych przez pracodawców, Parlament Studentów i Krajową Reprezentację Doktorantów. Ponadto odbywały się comiesięczne seminaria ekspertów ds. jakości kształcenia.

Rok 2015, ostatni rok kadencji PKA 2012-2015 wyznacza kolejne, nowe zadania dla Komisji, między innymi pełne wdrożenie nowych rozwiązań prawnych, czy sprostanie wyzwaniom zakreślonym dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego w komunikacie erewańskim.